GAD SAAD

TOKSİK ZİHİN

Bulaşıcı Fikirler Sağduyuyu Nasıl Öldürüyor?

okuyan us

TOKSİK ZİHİN

GAD SAAD

Gad Saad

TOKSİK ZİHİN

okuyan us

okuyanus

Psikoloji/Psikiyatri 93

Toksik Zihin
Bulaşıcı Fikirler Sağduyuyu Nasıl Öldürüyor?
Gad Saad

ISBN: 978-605-9318-98-3
Yayıncı Sertifika No. 49055

1. Baskı: İstanbul, Şubat 2021

Yayın Yönetmeni: Cem Mumcu
İngilizceden Çeviren: Erkam Evlice
Editör: Meltem Türkeri

Kapak Resmi: *Cem Mumcu*
Kapak Tasarımı: Deniz Dalkıran
Sayfa Tasarımı: Deniz Dalkıran

Baskı ve Cilt: Dörtel Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Zafer Mah. 147. Sok. No:9-13A, Esenyurt - İstanbul
Tel: (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Orijinal Adı: *Parasitic Mind*
Copyright © 2020 by Gad Saad

Bu eserin yayın hakları Akçalı Telif Ajansı aracılığı ile satın alınmıştır. Yayın hakları Okuyan Us'a aittir. Her hakkı saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

©Okuyan Us Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Kurucu: Cem Mumcu

Özgür ve Ebru, hep bizimlesiniz...

Adres: Gürsel Mah. İcabet Sokak, No:3 Daire:6
Kağıthane, İstanbul Tel.: (0212) 272 20 85 - 86

okuyanus@okuyanus.com.tr
www.okuyanus.com.tr

Gad Saad

TOKSİK ZİHİN

Bulaşıcı Fikirler Sağduyuyu Nasıl Öldürüyor?

İngilizceden çeviren:
Erkam Evlice

okuyanus

Yazar Hakkında

Gad Saad, popüler bir YouTube programcısı, *Psychology Today* yazarı ve Concordia Üniversitesi John Molson İşletme Fakültesi'nde pazarlama profesörüdür. Aynı kurumda evrimsel davranışçı bilimler ve Darwinist tüketim üzerine araştırma kürsüsü sahibidir. *Tüketimin Evrimsel Temelleri*, *Tüketme İçgüdüsü* ve sayısız bilimsel makalenin yazarıdır. Wall Street Journal'a konu olmuş, aralarında Dave Rubin, Glenn Beck ve Joe Rogan'ın bulunduğu çeşitli isimlerin programlarına konuk olarak katılmıştır.

İçindekiler

Önsöz **11**

Bölüm 1: İç Savaştan Fikirler Muharebesine **19**

Lübnan'da Büyümek 20
Yaşam İdeallerim: Özgürlük ve Hakikat 26
Özgürlük İdeali 28
Hakikat İdeali 31
Üniversiteler: Hakikatin Tedarikçileri ve Entelektüel Çöplüğün Ekosistemleri 34
İnsan Zihninin Paraziti Fikir Patojenleri 37
Batı'nın Bin Bıçak Darbesiyle Ölümü 41

Bölüm 2: Düşünmek vs. Hissetmek, Hakikat vs. İncinmiş Duygular **45**

Hakikat ve İncinmiş Duygular 50
Donald Trump Dünyanın Sonunu Getirecek 53
Brett Kavanaugh Fiyaskosu 56
Kırıldım! Gücendim! 58

Bölüm 3: Özgür ve Modern Bir Toplumun Müzakere Edilemez İlkeleri **67**

Sosyal Medya Şirketleri ve İfade Özgürlüğü 68
Otosansür İfade Özgürlüğünün En Büyük Düşmanıdır 70
İfade Özgürlüğü = Nazizm? 73
İfade Özgürlüğüne İnanıyorum Ama... 75
Cerrahın Neşteri Olarak Hiciv 80
Kimlik Siyaseti Bilime Aykırıdır 83
Kapsayıcılık, Eşitlik ve Çeşitliliğin İdeolojik Konformizmi 91

Bölüm 4: Bilim Karşıtlığı, Akıl Düşmanlığı ve İlliberal Hareketler 101

Gerçeklikten Kurtuluş 102

Erkekler Hamile Kalabilir, Kadınların Penisi Olabilir 104

Postmodernizm: Çakma Hikmet Kılığına Girmiş Entelektüel Terörizm 108

Yas Araştırmaları Projesi 109

Transaktivizm—Azınlığın İstibdatı 113

Akademik Feminizmin Üşütük Dünyası 120

Bölüm 5: Kampüs Cinneti: Sosyal Adalet Cengaveri'nin Yükselişi 131

Güvenli Bölgeler ve Yankı Odaları Faydadan Çok Zarar Veriyor 133

Üniversiteler Ne İçin Var? 138

Mağduroloji Homeostazı 141

Kolektif Munchausen Sendromunun Silahlandırılması 146

Tüm Yollar Yobazlığa Çıkıyor. Kurbanım, Öyleyse Varım 148

Tokmakçı Çakallar Olarak Sosyal Adalet Cengaveri Erkekler 154

İlerlemeciliğin Adak Taşında Kendini Kırbaçlama 157

Bölüm 6: Aklın Terk Edilişi: Devekuşu Parazitik Sendromu 163

Devekuşu Parazitik Sendromu 165

Altı Aşamalı Suni Nedensellik 167

Açık Hudutlar… Çeşitlilik Gücümüzdür 170

Gerçek İslam Bu Değil 173

Devekuşu Parazitik Sendromu Hastaları İslam'ı Nasıl Koruyor? 174

Şeriat Batılı Hukuk Normlarıyla Uyumlu mudur? 181

Profilleme Irkçılıktır! 183

Bölüm 7: Hakikatin Peşine Nasıl Düşülür: Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları **187**

Hakikat Nasıl Saptanır? 189

Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları 193

Oyuncak Tercihlerine Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları 195

İnsan Çiftleşmesindeki Cinsiyet Farklılıklarına Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları 198

İslam'a Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları 205

Bulaşıcı Mempleksler, Tarihsel Veri ve Dini Azınlıkların Gailesi 206

Güncel FBI Verileri 209

Kitabi Metinlerin İçerik Analizi 210

IŞİD Mensubiyeti, Dönmelerin Terör Eylemi Düzenlemeye Olan Yatkınlığı ve Terörist Gruplar 211

Global Anketler, Yahudi Nefretinin Global Temayülleri, Global İndeksler 216

Bölüm 8: Hareket Çağrısı **221**

Sesinizin Gücüne İnanın 223

Başkalarını Yargılamaktan ya da Gücendirmekten Korkmayın 225

Fazilet Kumkuması Olmayın 229

Penaltı Atıcısı Olun 235

İçinizdeki Bal Porsuğunu Ortaya Çıkarın 235

Üniversitelerimizi Nasıl Düzeltiriz? 240

Veda Ederken 244

Teşekkür **245**

Dipnotlar **247**

Önsöz

Pandemi denince genellikle aklımıza ülkeleri hızla saran ve tahayyül edilemez acılara yol açan bulaşıcı hastalıklar gelir (Kara Veba, İspanyol Gribi, AIDS ya da şu sıralar devam etmekte olan COVID-19 salgını gibi) Batı Dünyası günümüzde benzer ölçüde yıkıcı bir pandeminin, insanların rasyonel düşünme yetilerini elinden alan kolektif bir illetin pençesinde. Suçun biyolojik patojenlerde olduğu diğer pandemilerin aksine buradaki fail üniversite kampüslerinde ortaya çıkan ve aklı, özgürlüğü ve bireyin haysiyetini un ufak eden bir fikirler bütününden oluşuyor. Bu kitap, üniversitelerden başlayıp siyaset, iş dünyası ve popüler kültür dahil olmak üzere hayatın her alanına sirayet eden bu fikir patojenlerini tespit edecek ve onların yıkıcı etkilerine bağışıklık kazanabilmemiz için bize birtakım yöntemler sunacak.

Birinci bölümde bu yıkıcı fikirlere karşı ateşli bir muharip haline gelmeme yol açan faktörlere; yaşadığım iki büyük savaş olan Lübnan İç Savaşı (çocukken) ve akla karşı yürütülen savaşa (25 yıllık bir profesör olarak) ve bununla birlikte yaşam ideallerim olan hakikat ve özgürlük arayışına dair kısa bir özet sunuyorum.

İkinci bölümde düşünmenin ve hissetmenin, hakikat arayışının ve incinen duyguları azaltmanın arasındaki gerginliği masaya yatıyorum. Mantığımız ve duygularımız arasında suni bir gerginlik yaratmanın bir gaflet olduğunu öne sürüyorum. Düşünen ve hisseden hayvanlarız. Sıkıntı, herhangi bir durumda yanlış mekanizmayı çalıştırmakla

başlıyor (makul bir şekilde alınması gereken bir kararda duyguların bize yön vermesine izin vermek gibi ya da tam tersi). Konuya ışık tutması için Donald Trump'ın Amerika Birleşik Devletleri başkanı seçilmesine ve Brett Kavanaugh'un Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesi üyesi olarak atanmasına verilen histerik tepkiler dahil olmak üzere güncel örneklere başvurdum. Üçüncü bölümde gerçek anlamda aydınlanmış bir toplumun müzakere edilemez unsurlarının kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitlilik (KEÇ) değil; ifade özgürlüğü, bilimsel metot, entelektüel çeşitlilik ve meritokratik kültür olduğunu ifade ediyorum. Adil bir toplum, mensuplarının fırsat eşitliğini tesis eder, KEÇ fermanlarının zoruyla netice eşitliğini değil. Dördüncü bölüm aralarında postmodernizm, radikal feminizm ve transaktivizmin (son iki örnek biyoloji korkusu anlamına gelen biyofobinin oldukça histerik bir haliyle müteşekkildir) yer aldığı birtakım bilim karşıtlıklarına, akıl karşıtlıklarına ve illiberal fikir patojenlerine atıfta bulunuyor. Görünmez sanat bir sanat biçimidir, bütün cinsiyet farklılıkları sosyal açıdan inşa edilmiştir ve bazı kadınların 23 santimlik penisi vardır gibisinden pozisyonları benimseten bu fikir patojenleri gerçeklik algımızı ve sağduyuyu yok ediyor. Beşinci bölüm hakikati kovalamaktansa incinen duyguları azaltmayı öncelik haline getiren üniversitelerin sosyal adalet cengaveri zihniyeti tarafından nasıl bina edildiğini (ilk olarak ikinci bölümde işlenen konunun devamı), Zulümpiyatlar'ı (kesişimsellik), kolektif Munchausen sendromu ile mağduroloji homeostazını* (kurbanım, öyleyse varım) ve ilerlemeciliğin adak taşında kendini yobazca kırbaçlamayı ele alıyor. Husumet ve öfkeyle yoğurulmuş bu çarpık bakış açısında dünya iki ihtimalden ibarettir: Ya asil bir mağdursunuzdur (uydurmanız gerekse dahi) ya da iğrenç

* Homeostaz: Hücrenin çevresinde gerçekleşen olumsuzluklar karşısında dengesini koruma çabası, değişen koşullarda iç yapısını yeniden düzenlemesi anlamına gelen tıbbi terim. (ç.n.)

bir yobaz (hiç yobazlığınız olmasa dahi). Tarafınızı seçin. Altıncı bölüm güneşin varlığı kadar açık olan hakikatleri kavrama yetisini insanların elinden alan bir düşünce bozukluğu illetini, Devekuşu Parazitik Sendromunu (DPS) masaya yatırıyor. Bilim inkarcılığı DPS'nin tezahürlerinden biri, fakat başka birçok çeşidi mevcut. DPS'den mustarip olanlar kendilerini hakikatten korumak için sayısız hastalığın hatalı biçimde en sevilen faile ihale edilmesine imkan sağlayan ("iklim değişikliği terörizme neden oluyor" gibi) altı aşamalı suni nedensellik gibi geniş çaplı stratejilere başvuruyor. DPS hastalarının global terörizmin asıl nedenleri, açık hudutların faydaları, Birleşik Devletler anayasasıyla şeriat hükümleri arasındaki bariz benzerlikler ve profillemenin* sözde ırkçılığı gibi medeniyet ithali mevzularındaki embesilce, hatta çoğu zaman intihar anlamına gelen duruşlarını inceliyorum. Bu fikir patojenlerine karşı bağışıklık kazanmaya yönelik herhangi bir yöntem sunmadan pandemik düşünce bozukluğunu belgelemek yetersiz olurdu. Bu sebeple yedinci bölümde okuyucuları bir yandan hakikat kılığına girmiş bu çakma hikmetlere karşı uyarırken, diğer yandan kümülatif bilginin nomolojik ağlarının dikkat ve metanetle kullanıldığı bir hakikat arayışının nasıl mümkün olabileceğini tetkik ediyorum. Son olarak son bölümde, fikirler muharebesini insanların kenardan sessizce izlemesine neden olan gerekçeleri izah ediyor, akını tersine çevirebilecek birtakım eylem tavsiyelerinde bulunuyorum. Sesinizin gücünü hafife almayın. Sismik değişimler ufak çıtırtılarla başlar. Akıl, düşünce ve ifade özgürlüğü için verilen savaşta safınızı tutun. Sesiniz önem arz ediyor. Onu kullanın.

---

* İng. Profiling: Batı'da yaygın olarak kolluk kuvvetleri tarafından suçla mücadele amacıyla kullanılan, enformasyon biliminde korelasyonlar ve tekrar eden özellikler üzerinden grupların ve bireylerin davranışlarını tahmin etme ve o davranışa olan yatkınlığını anlamaya çalışma metoduna verilen isim. (ç.n.)

Sosyal adalet cengaverleri tarafından etrafa saçılan fikir patojenleriyle bıkmadan cenk etmem periyodik olarak sorgulanıyor. Eleştiriler genellikle iki şekilde zuhur ediyor. 1) "Profesör Saad, mevzuyu abartmıyor musunuz? Nihayetinde sosyal adalet cengaverleri kampüslerdeki ufak bir azınlıktan ibaret." 2) "Dr. Saad, neden daha önemli mevzulara kafa yormuyorsunuz? Bırakın şu şarlatanları. Zamanınızı başka yerlere harcasanız daha iyi olacak. Bilim konuşun. Kendi alanınızla ilgili şeyler öğretin bize." Şimdi bu iki argümanı olur da fikirler muharebesini kenardan sessizce izleyen insanları harekete geçiririm umuduyla cevaplandırmaya çalışayım. 11 Eylül 2001 tarihinde köktendinciliğini ve ideolojik fanatizmini kuşanmış 19 adam, 3000'e yakın insanı öldürerek New York'un silüetini ve hatta belki de kolektif güvenlik hissiyatımızı kalıcı biçimde değiştirdi. Teröristlerin neden olduğu genel tahribat bilançoyu misliyle artırmış durumda. Sosyal adalet cengaverleri ve türevleri de benzer şekilde entelektüel teröristlerdir ve çoğunluğu sağlamadan aklımıza, sosyal yaşantımıza, insanların hür biçimde kendini ifade etme heveslerine onulmaz darbeler vurmaktadır.

6 Nisan 2019'da sosyal medya hesaplarımdan aşağıdaki paylaşımı yaptım:

> Bazı insanlar gerçekten ümitsiz vaka. "Önemli" meselelerle ilgilenmeyip SJW* (sosyal adalet cengaveri) zihniyetini eleştiriyorum diye beni eleştiriyorlar. Evet, çünkü birtakım fikir patojenlerinin akademi, hükümet, firmalar, medya ve toplumun genelindeki milyonlarca

* Sosyal adalet cengaveri olarak tercüme edilebilecek Social Justice Warrior'ın kısaltmasını, özellikle internet kültüründe nispi bir yaygınlık kazandığı için orijinaline sadık biçimde (SJW) kullanmayı tercih ettim. (ç.n.)

> insanın aklını ve ruhunu tıpkı dini ve batıl bir dogma gibi tamamıyla ele geçirmesi "önemsiz." İlkokullarda çocuklara bilim ve akıl karşıtı saçmalıkların öğretilmesi "önemsiz." Hükümetlerin ve üniversitelerin bireyin haysiyetine ve meritokratik kültüre etikdışı politikalar dayatması "önemsiz." HİÇBİR ŞEY fikir ve vicdan özgürlüğü için savaşmaktan; dinimsi dogmalara karşı bilime, akla ve mantığa sadık kalmaktan daha önemli değildir. Büyük resmi görmekten aciz olanlar çağımızın bu cinnetinde suç ortağıdır. Aklın düşmanlarına karşı verilen bu savaşta zaman zaman hicve, istihzaya ve mizaha başvuruyor olmam sizi bu savaşın ciddiyeti hakkında yanıltmamalı.[1]

Bu kitap bütünüyle bu savaşla ilgili.

Konuya dair sıkça aldığım bir eleştiri de genellikle hormonlu bir 'neredeydiniz'cilikten ibaret oluyor. İnsanlar sola yönelttiğim hiddetimi ve eleştirel bakış açımı aynı ölçüde sağa yöneltmemi bekliyorlar. Ben akademi dünyasının bir sakiniyim. Burası profesyonel kariyerimin tamamı dahil olmak üzere yıllar boyunca sol düşünce tarafından domine edilmiş bir ekosistem. Bu kitapta ele aldığım fikir patojenlerinin hepsi olmasa bile büyük bir kısmı solcu akademisyenlerden çıkıyor. Postmodernizm, radikal feminizm, kültürel rölativizm, kimlik siyaseti ve diğer akademik saçmalıklar sağcı bağnazlar tarafından ortaya atılıp vaaz edilmedi. Hayvanların abartılı karakteristiklere sahip olmasını açıklayan (tavus kuşunun kuyruğu gibi[2]) evrimsel mekanizmaya fırlama seçilim deniyor. Bana göre bu kitapta ele alınan fikir patojenlerinin çoğu solcu profesörler tarafından oluşturulan bir tür çılgınlık fırlama seçiliminin tezahürleri. Kişinin ilerlemeci safiyetinin göstergesi olarak vazife gören, insanı her geçen gün daha da dehşetli

biçimde akıldışı olmaya sevk eden bir ideolojik tahakküm mevcut. Bir evrimsel davranışbilimci olarak, evrimi reddeden cumhuriyetçi politikacıları eleştirmeye ne kadar hevesliysem, evrimin bazı sonuçlarını reddeden demokratları eleştirmeye de o kadar hevesliyim. Odağımın solda olmasının sebebi sol entelijansiyanın akademik kültürü şekillendirmesi ve bu kültürün domino etkisi gibi toplumun geri kalanına sirayet etmesidir. Basiretsizce bir tarafsız görünme arzusu yüzünden politik düzlemin her iki tarafını da aynı şevkle eleştirmeye ihtiyacım yok. Bunun rahim ağzı kanseri uzmanı bir jinekolog onkoloğa "Neden odağında hep kadınlar var?" diye sormaktan bir farkı bulunmuyor. *Yapma doktor, cinsiyetçi olma. Lütfen tarafsız ol ve rahim ağzı kanser olan erkekleri de tedavi et* (esasında trans erkeklerin rahim ağzı olduğu için bu da artık ihtimal dahilinde). Amacım hakikatı savunmak ve bugünlerde solun patojenik fikirleri bizleri sonsuz ve irrasyonel bir karanlık çukura sürüklüyor.

İnsanların beni *onların* tercih ettiği konulara kafa yormamakla suçlaması da 'neredeydinizcilik'in bir başka tezahürü. "Peki ya İsrail ne olacak Profesör Saad? Onların politikaları eleştirilirken neredeydiniz? Trump'ın iklim değişikliğine olan yaklaşımına ne diyeceksiniz Profesör Saad, yoksa iklim değişikliği inkarcısı mısınız? Eğer eğitim sistemimizin halini bu kadar önemsiyorsanız neden Trump'ın Eğitim Bakanı Betsy DeVos'u eleştirmiyorsunuz?" Bu da en fazla bir dermatoloğu vaktini neden melanom tedavisi için harcıyorsun diye sorgulamak kadar mantıklı. *Peki ya çocuk lösemisi doktor? Neden mesleğini ikiyüzlülükle icra ediyorsun? Seni hiç kopmuş bir aşil tendonuna müdahale ederken görmedim doktor. Ciltle alakalı tıbbi vakalara bu aşırı ilgin niye?* Tekrar etmem gerekirse ben bir grup zihin virüsüne karşı mücadele veriyorum. Bu da göğün altındaki her meseleye aynı şevkle yaklaşmamı gerektirmiyor. Bu durum bana adil olmak adına lise öğrencilerine evrimin ve akıllı tasarı-

mın birbirine rakip teoriler olarak birlikte öğretilmesi gerektiğini öne süren yaradılışçıları hatırlatıyor. Entelektüel tutarlılık evrendeki her ahmakça fikri eleştirmeye ihtiyaç duymuyor. Ben akli kapasitemizi darmadağın eden bir grup yıkıcı fikre karşı insanlara bağışıklık kazandırmanın peşinde olan bir insan zihni parazitoloğuyum.

Okuyucuların bu kitabı okuduktan sonra tazelenmiş bir iyimserlik hissiyle hayatlarına devam edeceğini umuyorum. Bitimsiz cinnetin çukuruna düşmüş olabiliriz fakat aklın halatına tutunup kendimizi mantığın, bilimin ve sağduyunun sıcak ışığına yeniden çekmemiz için geç değil. Bu serüvene katıldığınız için sizlere teşekkür ederim. Hakikat kazanacak.

Bölüm 1:

İç Savaştan Fikirler Muharebesine

"Neden kendi alanının dışındaki çetrefilli ve hassas konularla cebelleşmeye bu kadar meraklı bir akademisyensin?" sorusuyla sık sık karşılaşıyorum. Akademide hüküm süren ceberut politik doğruculuk göz önünde bulundurulduğunda yalnızca kendi kapısının önünü süpüren bir profesör olmak kariyer açısından makul tercih gibi görünüyor. Peki neden sivrilip duruyorum? Bu sorunun cevabı çoğu insanlık fenomeninde olduğu gibi kişiliğimin (genler) ve şahsi tarihimin (çevre) eşsiz birlikteliğinde saklı. Kişisel anlamda, çoğunluğun fikirlerine hizalanmaya alerjisi olan özgür düşünceli biriyim. Özgürlük ve hakikat hayatıma anlam veren ideallerdir ve bu ideallere herhangi bir saldırı kıymet verdiğim her şey için varoluşsal bir tehdit anlamına gelir. Aynı zamanda iki ayrı savaşın şekillendirdiği eşsiz yaşam serüvenimin bir ürünüyüm. Az sayıda insan bir savaşın dehşetlerine maruz kalmışken, ben ömrüme iki büyük savaş sığdırdım: Lübnan İç Savaşı ve Batı'da, bilhassa Kuzey Amerika'daki kampüslerde patlak veren, akla, bilime ve mantığa kar-

şı yürütülen savaş. Lübnan İç Savaşı hizipçiliğin ve dini dogmanın çirkin yüzünü bana erken yaşta öğretti. Ait olduğunuz grubun bireyselliğinizden daha önemli olduğu bir ortamda büyümek muhtemelen sonraki yıllarda kimlik siyasetine yönelik olumsuz tavrımın temelini oluşturdu. Şimdi bütün bunları aklınızda tutun ve Ortadoğu'daki memleketime geri dönelim.

Lübnan'da Büyümek

1964 yılında Beyrut, Lübnan'da doğdum ve hayatımın ilk on bir yılını "Ortadoğu'nun Paris'i"nde geçirdim. Ailem gitgide cılızlaşan, onları kasvetli bir geleceğin beklediğinin nişanelerine rağmen kararlılıkla Lübnan'da kalmış Yahudi cemaatinin bir parçasıydı. Babamın dokuz kız, bir erkek kardeşi; anneminse sekiz kız kardeşi vardı ve bir halam hariç hepsi 1975'te patlak veren iç savaştan epey önce Lübnan'dan göç etmişti. Anneannem ve dedem ben doğmadan önce ölmüş, babaannem ve dedemse 1970 civarı İsrail'e göç etmiş. Benzer bir göçmenlik senaryosu benim kuşağımda da yaşandı. Hepsi benden yaşça epey büyük (en genci benden on yaş büyük) iki erkek ve bir kız kardeşim var. En yaşlı erkek kardeşim Filistin kökenli Hıristiyan bir kadınla evlendi ve Montreal, Kanada'ya göç etti. Kız kardeşim de hem eğitimi hem de yaklaşan tehlikeden kendini kurtarmak için iç savaş öncesinde Montreal'e göç etti. Son olarak birkaç defa Lübnan judo şampiyonu olmuş diğer erkek kardeşim de meşum tehditlerle emekli olmaya zorlanınca (zira bir dövüş sporunda sürekli başarılı olmak bir Yahudi için iyi bir sicil değildir) anavatanından göç etmek durumunda kaldı. Bu "tavsiyeyi" dikkate alıp 1973 civarı Paris, Fransa'ya taşındı ve eğitimine ve judo kariyerine devam etti. İşin muazzam ironisiyse günün sonunda, 1976 Montreal Olimpiyatları'nda Lübnan'ı temsil etmesi

oldu. Böylece yalnızca birkaç yıl evvel Lübnan'da artık barınamaz olan Yahudi judocu, ilgili yöneticilerin işine yarayınca "sahiplenildi."

Lübnan'da Yahudi bir oğlan olarak büyümenin varoluşsal zorlukları vardı. 1970'te Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdünnasır'ın altıncı yaş günümden birkaç hafta evvelki ölümünü hayal meyal hatırlarım. Nasır'ın Pan-Arabizm'i (Arap dünyasının birliği) onu bölgede bir kahraman haline getirmişti ve Ortadoğu'da sık sık olduğu gibi binlerce insan ağıt yakmak için sokaklara dökülmüştü. Böyle bir olay neden beş yaşındaki bir oğlanın zihninde yer edinsin ki? Öfkeli kalabalık sokağımızdan (manidar biçimde adı Rue de l'Armée, yani 'Ordu'nun Sokağı' idi) geçerken yükselen korkunç "Yahudilere ölüm!" sloganı, ben balkonumuzun yanına çömelip saklanırken üzerimde silinmez bir iz bıraktı. Gördüğünüz gibi "ilerlemeci, modern ve çoğulcu" Lübnan'da dahi endemik Yahudi nefreti her an çirkin yüzünü göstermeye hazırdı. Ortadoğu'daki bütün belalar nihayetinde şeytani Yahudilerin yüzündendir. Bugün yağmur mu yağdı? Yahudiler yüzünden. Ekonomi mi zayıf? Yahudiler yüzünden. Turizm mi çöktü? Yahudiler yüzünden. Mide iltihabı mı geçirdin? Yahudiler yüzünden. Müslümanlar ve Hıristiyanlar anlaşamıyor mu? Evet bildiniz, Yahudiler yüzünden. Bugünkü tarihsel revizyonizm hamlelerinin aksine, Yahudilere yönelik bu varoluşsal horgörü, modern İsrail'in kuruluşunu 1400 yıl kadar aşıyor. 1973 Yom Kippur'unda (Museviliğin en kutsal günü) annem ve babamın masadaki endişeli yüzlerini izleyişimi halen hatırlarım. Birleşik bir Arap ordusunun bu kutsal günde İsrail'e saldırdığı haberini henüz almıştık. İnsanlar varoluşsal soykırımcı nefrete yetişkinken birden sihirle kapılmaz. Aksine, saf ve masum çocukların zihnine nakış gibi sinsice işlenen bir şeydir bu. Dört kardeş içinden Yahudi ilkokuluna gönderilmeyen tek bendim. *Lycée des Jeunes Filles*'deki bir derste öğretmenimiz büyüyünce

ne olmak istediğimizi sorduğunda dokuz ya da on yaşında olmalıyım. Sıradan cevaplar (polis, futbolcu) taşkınlık yapılmadan verildikten sonra sırası gelen bir öğrenci şöyle yanıtlamıştı: "Büyüdüğüm zaman bir Yahudi katili olmak istiyorum." Ardından bütün sınıf kahkahaya boğuldu ve herkes neşeyle alkışlamaya başladı. O dönemden sınıf fotoğraflarım halen duruyor ve o çocuğun yüzü sonsuza kadar hafızamdan çıkmayacak.

Bu hikayeleri paylaşarak, iç savaştan önce Lübnan'daki gündelik yaşantımız berbattı demeye getirmek istemiyorum. Annem ve babam Lübnan toplumuna gayet adapte insanlardı. Lübnan'ı terk eden son dalga Yahudilerden olduğumuz gerçeği de, annem ve babamın yurduna duyduğu genel bağlılığın ispatı niteliğindeydi. Çocukluk arkadaşlarımın büyük çoğunluğu Hıristiyan ve Müslümandı (hatta içlerinden biri geçenlerde bana ulaştı, kızı Montreal'de üniversiteye başlayacakmış). Bir arada, uzun ömürlü ve barışçıl bir yaşama dair umutlar 1975'te başlayan iç savaşla birlikte paramparça oldu. Bu çatışmanın diğer bütün iç savaşlarda sahnelenmiş vahşetten aşağı kalır yanı yoktu. Yıllar boyunca dip dibe yaşamış komşular birden birbirlerine düşman kesildi. Ölüm her köşede bizi bekliyordu. Bitmek bilmeyen bombardımandan sağ çıksanız bile (siper almayı ya da bombaların ıslık sesine güvenmemeyi öğrenmiştik), görüş alanına girdiğiniz bir keskin nişancı sonunuzu getirebilirdi. Siviller kaçırılıp öldürüldüler ya da uzun ekmek kuyruklarında beklerken katledildiler (ailemden iki kişi bir ateşkes esnasında ekmek kuyruğuna geç girdikleri için bu şekilde ölmekten kurtulmuştu). Bazı milisler yolları kesip kimlik kontrolü yapıyorlardı (kimliklerin üzerinde din hanesi vardı). "Yanlış" dine mensup olmanız durumunda infaz edilebiliyordunuz. Bizim dinimiz "Yahudi" olarak değil de "İsrailoğlu" olarak kayda alınmıştı. Bu da yolu kesenler arasında birkaç Müslüman dostumuz olduğu anlamına geliyordu. İç savaş boyunca

yaşadığım sayısız korku dolu an arasından yalnızca biri, tüm ürkütücülüğü ve tekinsizliğiyle diğerlerinden ayrı bir yerde durur.

Savaş başlamadan önce annem ve babam, mutfağımızın duvarına monteli havluluğa yıkanabilir rulo havlu temin eden bir firmayla anlaşmıştı. Bu alet sonraki yıllarda umumi tuvaletlerde kullanılmaya başlanan tek kullanımlık kağıt havlu sistemlerinin öncüsüydü. Aynı kişi belirli aralıklarla evimize gelir, kirli havluyu söküp yerine temizini takardı (sanırım adı Ahmet ya da Muhammet'ti). Bu hizmet bana o zamanlar biraz garip geliyordu, şimdi anlatırken daha da garip geliyor. Bitmek bilmeyen sokak çatışmalarının ve bombardımanın sürdüğü gecelerden birinde, kapının çaldığını duydum. Kapıya gidip kim o diye sordum. Cevap şöyleydi: "Benim Ahmet (Muhammet), evinizin havlularını değiştiren eleman. Aç kapıyı delikanlı." Duraksadım ve ısrarı daha da tekinsiz ve zorba bir hal aldı: "Hemen açıyorsun kapıyı!" Anneme koştum. Yanlış hatırlamıyorsam o gece evde dört kişi vardı. Annem, kız kardeşim (bizi görmek için Beyrut'a gelip mahsur kalmıştı), erkek bir aile dostumuz (evi yakınlarda olmasına rağmen o da bizim evde mahsur kalmıştı) ve ben. Babam evde değildi. Sanırım ülke dışındaydı ama neden gittiğini hatırlamıyorum. Sonrasında Beyrut'a döndü ve gelirken ev yolunda az daha ölüyordu. Annem kapıya gitti ve yanında bir ya da birkaç kişi daha olan Ahmet'le konuşmaya başladı. Konuşmanın tansiyonu artınca annem yan odada saklanan aile dostumuzu çağırdı. Kapıdakileri korkutup kaçırır diye umuyordu. Erkek aile dostumuzun dehşet verici bir korkaklıkla yardıma yanaşmaması karşısında annemin dışa vurduğu öfke ve tiksintiyi halen hatırlarım.

İç savaşın şiddet ve kaos ortamında bir miktar da olsa kanun ve nizam halen mevcuttu. Annem zayıf ihtimale aldırmadan son bir şans olarak polisi aradı ve açtılar. Unutmayın, tam tekmil bir savaşın ortasındayız. Ekipler

geldiğinde kapıyı açtık ve herkes mutfağımıza doluştu. Komiser adamlara kim olduklarını ve neden buraya geldiklerini sordu. Ahmet "Arkadaşlarla dağa çıkmıştık. Bir sepet nar topladık, onları vermeye gelmiştik" dedi. Komiser sepeti kontrol edip (omzuna asılı şık tüfeğini hatırlıyorum) içeriğini doğruladıktan sonra ifadesiz bir bakışla Ahmet'e döndü ve şöyle dedi: "Bu aileyle olan tek münasebetin el havlularını değiştirmekten ibaretken onlara nar verebilmek için gecenin bir yarısı tüm çatışmaları cesurca aşmaya karar verdin demek. Sizi bir daha buralarda görürsem başınız ciddi belaya girer." Sonrasında yaşanan şey halen tüylerimi diken diken eder. Ahmet bize baktı ve son derece soğukkanlı ve tehditkar bir tavırla şöyle dedi: "Yine geleceğim." Bu olaydan sonra Lübnan'da daha fazla kalmadık, Ahmet de bizi bir daha "ziyaret" etme fırsatını yakalayamadı.

Bir an önce Lübnan'ı terk etmemiz gerektiği aşikardı. Lübnan'dan kaçtığımız gün tam anlamıyla aksiyon filmlerinden fırlamış gibiydi. O uğurlu günde bir grup silahlı Filistin Kurtuluş Ordusu (FKO) milisi bizi evimizden almıştı. Arabayı bir hendeğe sürüp infaz etmeleri gibi bir risk mevcut olsa da, bizi güvenli biçimde Beyrut Uluslararası Havalimanı'na götürmek için kiralanmışlardı. Havalimanı bölgesini FKO kontrol ediyordu, bu yüzden doğru milisler size eşlik etmiyorsa geçiş noktalarını aşmanız pek mümkün değildi. Silahlı adamlardan biri "Tüfeğimi tutmak ister misin?" diye sormuştu. Korkuyla karışık bir heyecanla kabul etmiştim. Yoldayken babamın para kuşağını evde unuttuğunu ve geri dönmemiz gerektiğini söylediğini hatırlıyorum. Milisler babamın bu talebini reddetti ve tehlikeli serüvenimize devam ettik. Hatırladığım bir sonraki anı ise belki de hayatımın en dokunaklı anlarından birine aitti: Kaptan pilot Lübnan hava sahasını terk ettiğimizi anons ettiğinde annem üzerinde Davut Yıldızı (Chai de olabilir, *yaşam* ya da *yaşamak* anlamına gelen bir

Musevi sembolü) asılı bir zincir çıkardı, boynuma astı ve "Artık bunu takabilirsin. Kimliğini saklamak zorunda değilsin ve kim olduğunla gurur duyabilirsin" dedi. Bundan birkaç yıl sonra annem ve babamdan hafızamdaki boşluğu doldurmalarını istedim: Neden Beyrut Uluslararası Havalimanı'na yaptığımız yolculuğun başka hiçbir detayını hatırlamıyordum? Meğersem bazı mahallelerden geçerken bizim milisler diğer nahoş yerel milis gruplarla silahlı çatışmaya girmiş. Biz de arabadayken çantalarımızı kafamıza siper edip çömelerek gitmişiz. Bu olayı hiç hatırlamıyorum.

Montreal'e dair ilk izlenimim ne kadar soğuk olduğu yönündeydi. Daha önce hiç böyle bir iklimde bulunmamıştım. Yine de yağan bombalardansa yağan karları yeğlerim diye düşünmüştüm. Annem ve babamın beni Iona İlkokulu'na arabayla bıraktığını hayal meyal hatırlıyorum. Kapalı ve kasvetli bir gündü. Öğretmen tahtaya çıkmamı ve kendimi tanıtmamı nazikçe istemişti. Okulun eğitim dili İngilizceydi, bense (Beyrut'ta büyürken izlediğim spagetti western filmlerden öğrendiklerim haricinde) çok az İngilizce sözcük biliyordum. Konuşmaya başladım: "Mon nom est Gad Saad. Ju viens du Liban." (Benim adım Gad Saad. Lübnan'dan gelirim.) Topluca yüzüme boş boş bakıldı. Ellerimle, makineli tüfekle insanları tarıyormuşçasına bir jest yaparak "Liban, Liban" dedim. Geçenlerde o meşum günde sınıfta bulunan bir arkadaşıma rastladım ve o da bu anıyı hiç unutamadığını ifade etti. Kızımın ilkokul karne günü partisinde birbirimize rastlamamız ise doğrusu şaraneydi.

1975'te Montreal'e güvenle varmış olsak da Lübnan kabusumuz o noktadan çok sonrasına değin devam etti. Annem ve babam Kanada'daki yeni yaşamlarına adapte olmakta zorlandıkları için memleketleriyle olan bağlarını 1980'e kadar tümüyle koparmadılar. Beyrut'a fütursuzca yaptıkları ziyaretlerden birinde annem ve babamın El-Fe-

tih tarafından kaçırıldığı yıldı bu. Esir tutuldukları birkaç gün boyunca son derece acı şeyler yaşamışlardı. Kayboldukları süre boyunca bu bilgi benden saklandı (beni korumak amacıyla). Gerçekten ne olup bittiğini ancak serbest bırakılmalarının ardından (üst düzey siyasi figürlerin devreye girmesi sayesinde) öğrenebilmiştim. Benim gibi Lübnanlı bir Yahudi olan sınıf arkadaşlarımdan biri annem ve babamın kaçırıldığından bütünüyle haberdarmış (ailelerimiz ömürlük dosttur). Sonradan, annem ve babamın kayıp olduğu süre boyunca takındığım neşeli ve umursamaz tavrı çok tuhaf bulduğunu bana ifade etmişti. O trajik olaylar cereyan ederken olan bitenden bihaber olduğumu bilmiyordu. Lübnan'dan gerçekleştirdikleri son uçuştan önce dostları her ne kadar gittikleri için üzgün olsalar da asla geri gelmemeleri konusunda onları uyarmışlardı. Bu akilane tavsiyeleri dikkate alındı. Montreal'de birbirimize kavuştuğumuzda olayın yükü tüm ağırlığıyla üzerine çökmüştü. Bakışlarındaki travmayı ve babamın yüzündeki geçici asimetrik felci asla unutmayacağım. Annemin onu kaçıranların toplu tecavüzüne uğradığı ihtimaliyle boğuştuğumu da hatırlıyorum.

Lübnan'dan mucizevi bir şekilde kaçabilmem devam eden 10-15 yıl boyunca bana bir miktar kafa rahatlığı sağladı. Fakat üniversite kampüslerindeki ideolojik hizipçiliğin çirkin yüzü, huzuruma yeniden musallat oldu. Ancak bu konuya geçmeden evvel, neden aklın düşmanlarına karşı savaştığımı en iyi şekilde izah eden iki yaşam idealinden bahsetmek istiyorum.

Yaşam İdeallerim: Özgürlük ve Hakikat

Hayatım boyunca yalnızca iki meslekle ilgilendim, profesyonel futbolculuk ve profesörlük. Planım tam gaz bir sporculuk kariyeri geçirmek, emekli olduktan sonra da

eğitimlerimi tamamlayıp profesör olmaktı. Profesyonel sporcuların yüksek öğretim tamamladığı pek vaki değilse de 1982 Dünya Kupası'nda Brezilya milli takımının kaptanı Socrates, aynı zamanda bir hekimdi. Sporcu olmasa da efsanevi İngiliz rock grubu Queen'in gitaristi Brian May, astrofizik doktorasını 2007'de Imperial College London'da tamamlamıştı (müzikal kariyerine odaklanmak için eğitimini yarıda bırakmasından otuz küsür yıl sonra). İki farklı kariyer hedeflemek kesinlikle olmayacak duaya amin demek anlamına gelmiyordu. Ne yazık ki geçirdiğim ağır bir sakatlık ve diğer bazı engeller futbolculuk kariyerimin sonu oldu. Böylece ben de eğitimime giriştim. Lisans eğitimimi matematik (gerçi geçenlerde matematiğin ırkçı olduğunu öğrendim[3]) ve bilgisayar bilimi alanlarında tamamladım. Bu da mükemmeliyetçilik ve analitik olmak gibi hasletlerime iyi bir mazot oldu. Neticede matematiksel bir ispat ya doğrudur ya da yanlış. Bir kodda ya yazılım hatası vardır ya da yoktur. Lisans derecemi McGill Üniversitesi'nde tamamlamamın hemen ardından aynı okuldaki iki yıllık MBA programına yazıldım. MBA öğrenciliğimin ikinci yılında Profesör Jay Conger'in Grup Dinamikleri dersi için seçtiği bir avuç şanslı öğrenciden biri oldum. Her hafta kişisel hayatlarımıza ışık tutan psikolojik prensipleri inceledik. Ödevlerden birinde hayatımızın istikametini belirleyen senaryoyu tespit etmemiz istenmişti (alımsatımsal analizin teori ve pratiğini ortaya atan psikiyatrist Eric Berne tarafından geliştirilmiş bir metottu bu). Berne'e göre tıpkı aktörlere rolleri için senaryo verilmesi gibi, anne babalar da çocuklarına hayatları için senaryolar veriyorlardı. Anne babaların yavrularının şekillenmesine ciddi ölçüde etki ettiğini teslim etsem de, psikanalitik teori bu gibi etkileri abartırken, bir bireyi oluşturan faktör olan genlerin eşsiz kombinasyonunu görmezden geliyordu. Bazı insanların yaşam senaryolarıyla yönlendirildiği hakikaten doğrudur. ("Uslu bir çocuk ol ve bizi gururlandır. Ailemizin

şanına leke sürme.") Bazıları ise birtakım prensipler ışığında ya da hedeflerini gerçekleştirme arzusuyla yaşıyor olabilir. ("Dünyayı daha iyi bir yer yap.")

İnsanın kendi ömrünün mükerrer bir yaşam senaryosuyla mı yoksa birtakım ideallerin hükümleriyle mi geçtiğini tayin edebilmesi derin (ve güçlü) bir anlayışa ihtiyaç duyar. Yaşadığınız çoğu olay birbirinden alakasız gibi görünebilir fakat biraz derine indiğinizde yaygın bir senaryo veyahut önemsediğiniz bir ideal yüzünden birbirlerine eklemlendiklerini keşfedebilirsiniz. Psikoterapinin faydalarından biri tam da hastalar için bu temayülleri tespit edebilmesidir. Benim durumumda hayatım iki kurucu değere duyduğum bağlılıkla şekillendirilmiş durumda: Özgürlük ve hakikat. Bu iki idealin peşinde olmam bana ailem tarafından empoze edilmedi. Bu durum daha çok genlerimde saklı bulunan kişiliğimin bir karinesidir. Bu iki idealden de sırayla bahsedeceğim.

Özgürlük İdeali

Beyrut'ta çocuk yaşta sinagoga sürüklenirken özgürlük sevdam kendini göstermeye başlamıştı. Ezberden okunan duaları ve sürü halinde gerçekleştirilen ritüelleri kendime oldukça uzak bulmuştum. Dini dogma sorgulayıcı tabiatıma boğucu gelmişti. İbadetin özgür bir tarafını göremedim. Öylece gruba dahil olup herkes ne yapıyorsa onu taklit ediyordun. Çoğu çocuğun dini ritüelleri sıkıcı bulduğunu düşünürüm ama benim tiksintim çok daha derinden geliyordu. Güçlü bireyciliğim o yaşta dahi mahalle baskısına direndi. Dört kardeş içinde bir Yahudi okuluna adım atmamış tek çocuk olmaktan son derece memnundum. Kırklarıma geldiğimde babam Yahudi tahsili almayışımdan duyduğu derin pişmanlığı benimle paylaştı. Ben de ona beni öyle bir eğitime zorlamadığı için minnettar

olduğumu söyledim. Farklı ırklara, etnisitelere ve dinlere mensup dostlarım ve romantik ilişkilerim oldu. Bunun için kendini şanslı görüyorum. Potansiyel Avrupa kariyerine göz kırpan epey iyi bir futbolcu haline geldiğim gençlik yıllarıma hızlıca gelelim. On numara pozisyonunda oynuyordum. Bu da genellikle sahada serbestçe dolaşma özgürlüğüne sahip yetenekli oyun kuruculara ayrılmış bir pozisyondur. Ne zaman teknik direktörümüz hareketlerime sınırlamalar getirse mahvolurdum. Oyun tarzım sahada bütünüyle özgür olmamı gerektiriyordu. Bu özgürlük sağlanmadığında performansım dibi görüyordu.

Özgürlük arayışım aynı zamanda profesyonel kariyerimin de rabıtasını oluşturur. Birbirinden tümüyle farklı iki boyutta geçerlidir bu. Akademi bana herhangi bir günü istediğim gibi geçirebilme özgürlüğünü sağladı. Genellikle uzun saatler çalışırım. Tabii başkaları ne zaman ve nerede çalıştığımı pek bilmez. Bir haftada iki ya da üç toplantıdan fazlası beni bayar. Fakat sıradaki kitabım için bir kafede oturup rahatlıkla on iki saat çalışabilirim. Mesleki bir özgürlüğe sahip olmak bana iyi geliyor. Mesleki özgürlüğü kısıtlı olan insanlar daha düşük kortizol seviyelerine (strese daha yatkın olmaya) sahiptir. Sosyal epidemiyolog Michael Marmot bireylerin sağlığıyla iş sorumlulukları üzerinde ne ölçüde kontrol sahibi olduğu arasındaki ilişkiyi ortaya koydu.[4] Daha çok özgürlük daha sağlıklı olmak anlamına geliyor.

Bilimsel kariyerimi tanımlayagelmiş ikinci tür bir özgürlük daha var. O da birbirinden radikal biçimde farklı entelektüel mecralarda gezinebilme özgürlüğü. Çoğu akademisyen için zafere giden yol bir konuda aşırı uzmanlaşmaktan geçer. Niş bir alanda uzmanlaş ve kendi kapının önünü süpür. Birçok akademisyen tüm profesyonel saygınlığını çok dar kapsamlı alanlarda yaptıkları araştırmalarla bina eder. Ben böyle kariyer odaklı prangalar için gerekli entelektüel sebata sahip değilim. Gerçek anlamda

disiplinlerarası bir bilim insanı olarak, merakımı cezbettiği sürece bambaşka entelektüel sahalarda zikzak çizerim. Bu yüzden aralarında tüketici davranışı, pazarlama, psikoloji, evrim teorisi, tıp, iktisat ve bibliyometrinin de bulunduğu muhtelif alanlarda yayınlarım mevcut. Apartheid karşıtı aktivist *Steve Biko'nun I Write What I Like* (*Neyi İstersem Onu Yazarım*) isimli meşhur bir kitabı vardır. Benim versiyonum ise şudur: Neyi istersem onu araştırırım (ve bana üstü kapalı olarak bu özgürlüğü verdikleri için üniversiteme minnetarım). Asla deşilmemesi gereken bazı konuların, yasak bilgilerin[5] olduğunu iddia edenlerle aramın pek iyi olmadığını tahmin edebilirsiniz.

Entelektüel özgürlüğe olan düşkünlüğüm sosyal medyayı bu denli yoğun kullanan bir profesör olmamın da sebebi. Fildişi kulelerinde takılmaktan keyif alan burnu havada meslektaşlarımın çoğunun aksine ben halkın profesörüyüm. İnsanlarla etkileşim halinde olmayı meslek tanımımın bir parçası olarak görürüm. Geçenlerde bir konuşma yapmak için ziyaret ettiğim Stanford Lisansüstü İşletme Fakültesi'nde, "fildişi kulesi" önyargısının cisimleşmiş hali olan Stanford'dan bir meslektaşımla çarpıcı bir diyalogum oldu. Joe Rogan'ın podcast'ine (inanılmaz derecede popüler bir platform) konuk olduğumu biliyordu ama belli ki böyle münasebetlerden hazzeden biri değildi. Bir insan ya akademik makaleler yayınlar ya da Rogan'ın podcast'ine katılır gibisinden bir düşünceye sahip gibiydi. Gerçek bir akademisyenin ikisini de yapması gerektiğini öne sürerek "ya/ya da" mantığının hatalı olduğuna onu ikna ettim. Çoğu profesör, mesleki sorumluluğunun yalnızca yeni bilgi üretmek değil, aynı zamanda o bilgiyi olabildiğince yaymak olduğunu unutuyor. Sosyal medya fikirlerin hızla ve çok sayıda insana yayılması için sonsuz fırsatlara gebe. Aklı başında hiçbir entelektüel böyle bir imkana muarız olmamalı. Yine de birçoğu *garaj grubu etkisi* dediğim şeye saplanıp kalıyor. Eğer yalnızca evin garajın-

da çalan bir azimli bir müzik grubuysanız ve müziğinizi anne ve babanız ve birkaç çileden çıkmış komşunuz dışında duyan yoksa esaslı bir grupsunuzdur. Eğer grubunuz Billboard listesinde birinci sıraya yerleşip başarı rekorları kırarsa ve artık stadyumlarda çalmaya başlamışsanız, "orta malı" olmuşsunuzdur. Bu tam olarak akademisyenlerin zihniyetidir. Yalnızca hakemli dergilerde yayın yapmayı tercih edip (garajda çalmak) Joe Rogan'a çıkmayı (Billboard listesinde bir numara olup stadyumları doldurmak) küçük görürler. Donald Trump'ın anaakım medyayı pas geçip vatandaşlarıyla sosyal medya üzerinden etkileşim kurma gerekçelerine benzer biçimde, ben de bu entelektüel elitizmi reddediyorum. Mesajı doğrudan halka verin. Artık bunun için gereçlerimiz mevcut.

Hakikat İdeali

Gerekli özgürlükler olmadan ikinci hayat idealim olan hakikat arayışı ve savunusundan bahsetmem mümkün olmazdı. Hakikat sizi özgür kılacak (Yuhanna 8:32) ayetinde olduğu gibi, hakikat ile özgürlüğün arasında iki yönlü bir ilişki vardır ve insan yalnızca özgür olduğu müddetçe hakikati ortaya çıkarmaya murat edebilir. Hakikat yara aldı diye geceleri insanların uykularının kaçmadığı aşikar olsa da benim uykularım kaçıyor. Hep de öyle oldu. Gençken annem patolojik dürüstlüğüm ve doğruculuğum bir yana; dünyanın benim feci ölçüde müsamahasız entelektüel, etik ve ahlaki standartlarımı tanımadığına dair beni sürekli uyarırdı. Dünyanın siyah ve beyaz gibi dikromatik renklerden değil de muhtelif gri tonlarından oluştuğunu kabul etmem için bana yalvarırdı (gerçi bu terimleri kullanmamıştı). Entelektüel ikiyüzlülüğe ve ideolojik dogmaya maruz kaldığımda verdiğim tepki, suratına yumruk yemiş birinin verdiği tepkiyle aynıdır. Duygusal ve psi-

kolojik açıdan negatif bir tepkimeye girerim ve içim aynı şekilde karşılık verme isteğiyle dolar. Kaynağı ister bilinçli bir cehalet, isterse de ideoloji mazotlu şeytani bir yanardönerlik olsun; sıcak ve dostane bir kişilik olmama rağmen akıldışılığa tanıklık ettiğimde tam bir dayakçıya dönüşebiliyorum.

Hakikat arayışı kişinin ego kaynaklı haklı olma arzusuna daima üstün gelmelidir. Bu da kolay bir iş değildir zira çoğu insan haksız olduğunu zor kabullenir. Bilim tam da bu sebeple epey özgürleştiricidir. Sunduğu çerçevede hatadan dönme şansı mevcuttur, çünkü bilimsel bilgi daima geçicidir. Bugün kabul edilmiş bir bilimsel doğru yarın yanlışlanabilir. Böylece bilimsel metot epistemik tevazuyu da beraberinde getirir. Bu hasletten fena halde yoksun bir evde büyüdüm. Ailemin bazı üyeleri herhangi bir konuda kendilerinden çok daha bilgili kişilere dahi nadiren hürmet eden, klasik, çok bilmiş tiplerdir. Kalbi kardiyologdan, dişi diş hekiminden, matematiği matematikçiden ve akademiyi akademisyenden daha iyi bilirler. Ayrıca asla olmasa bile çok nadiren hatalı olduklarını kabul ederler. Epistemik tevazuya gelince, Sokrates'in reenkarne olmuş halleri olmadıkları kesindir. Bu epistemik kibiri hakikate karşı ağır bir hakaret olarak gördüğümden, bu aile dinamiği beni hep yıprattı. Yirmi küsür yıl önce yaşadığım bir anektod da bu durumu muazzam biçimde ortada koyuyor.

Aileden biri bana Antik Yunanlıların antisemitik Hıristiyanlar olduklarını söylemişti. Ben de nazikçe Hıristiyan olmadıklarını belirttim. Aynı şahıs "Elbette Hıristiyanlardı" diye ısrar etti. O noktada mevzubahis zaman diliminin M.Ö., yani "milattan önce" (İsa'nın doğumundan ve Hıristiyanlıktan önce) olarak adlandırıldığını izah ettim. O andan itibaren sonra pozisyonumun itiraz alır yanı kalmadığı belli olduğuna göre, bu kişi ne yaptı dersiniz? Hatalı olduğunu kabul etme inceliğini bana bahşetmiş midir? Bu hikayeyi birkaç kez anlattım ve insanlardan bu kişinin ver-

diği tepkiyi tahmin etmesini istedim. Şu ana kadar kimse bu gizeme vakıf olamadı. Haklı çıkabileceğine dair tüm umutların söndüğü noktada gözlerimin içine baktı ve ifadesiz bir şekilde şöyle dedi: "Evet, Hıristiyan değiller dedim zaten. Sen ise Hıristiyan olduklarını söyledin. Yani ben haklıyım." Bunun acayip bir yalan olduğunu elbette ikimiz de biliyorduk ancak narsisistik ve delüzyonel yankı odasındaki üstün bilgelik sicili lekesiz biçimde kalmış oldu.

Annemin beni sık sık uyardığı konu olan entelektüel ve ahlaki standartlarımla gerçek dünyanın uyumsuzluğu, epistemik tevazusu sıfır olan aile üyelerimle olan münasebetlerimde kendini ironik biçimde gösteriyordu. Entelektüel doğruculuğum, tek derdi herhangi bir konuda senden daha bilgili olduğunu dünyaya göstermek olan bu kişiler tarafından sürekli ihlal ediliyordu. Bu aile dinamiği belki de Dunning-Kruger sendromlu, yani aptallığına rağmen kendine fazlasıyla inanan ve güvenen kişilere karşı neden bu kadar müsamahasız olduğumu açıklıyordur (David Dunning Cornell Üniversitesi'nde hocamdı). Sosyal medya böyle tiplerle kaynıyor. Öte yandan ben, lisans öğrencilerime sordukları bir sorunun cevabını bilmediğimi itiraf etmek konusunda son derece rahatımdır. Öğrenciler onlara verdiğim bilgilerin doğruluğunu önemsediğimi hemen anlarlar ve böylece bana duydukları güven artar. Hakim olduğum konularda kendimden çok emin biçimde konuşurum. Diğer konularda, mesela, diyelim ki esrarın yasallaştırılmasının artıları ve eksileri konusunda, icap eden tevazuyu gösteririm. Konfüçyus haklıydı: "Neyi bildiğini ve neyi bilmediğini bilmek; gerçek bilgelik budur."

Hakikat arayışı ve savunusuna olan düşkünlüğümü göz önünde bulundurursak, akademisyenlik benim için hem en iyi hem de en kötü meslek. Üniversite eğitimimde yol alırken, muazzam bir paradoks hızla gözüme çarpmıştı: Üniversiteler hem bilimsel bilginin kaynağı hem de hakikat düşmanı garabetlerin mevzisiydi.

Üniversiteler: Hakikatin Tedarikçileri ve Entelektüel Çöplüğün Ekosistemleri

1990'da MBA'mı tamamladıktan sonra eğitimime Cornell Üniversitesi'nde devam etmek için Ithaca, New York'a taşındım. Orada da sırasıyla 1993 ve 1994'te master ve doktoramı tamamladım. İlk dönemimde, doktora danışmanım olan ünlü matematikçi ve bilişsel psikolog J. Edward Russo, Prof. Dennis Regan'ın verdiği İleri Düzey Sosyal Psikoloji dersine kaydolmamı önerdi. Evrimsel psikolojinin insan fenomenini açıklamadaki eşsiz zarafetine ilk defa tanık olduğum bu ders, nihayetinde bilimsel kariyerimi tahmin edemeyeceğim ölçüde etkiledi. Zaten tüketici davranışı çalışmak istediğim için akademik yol haritamı belirlemiştim. Evrimsel psikolojiyle tüketici psikolojisini harmanlayarak evrimsel tüketim branşının temelini atacaktım. Gerçi doktora tezim karar vermenin psikolojisi üzerineydi. İnsanların karar alma süreçlerindeki bilişsel aşamaları incelemiştim. Spesifik olmak gerekirse, birbirine yakın seçenekler arasından birini seçebilecek kadar yeterli bilgi edindiğimiz zaman bunu nasıl anlıyorduk? Cornell'de dünyanın önde gelen psikolog ve iktisatçılarından muazzam titizlikte bir eğitim almış olsam da, bu kitapta eleştirdiğim saçmalıkların bir kısmına ilk defa o vakitler maruz kalmıştım. Profesör Russo'nun tüketim araştırmaları alanında öncü dergilerde her geçen gün kendine daha fazla yer bulan postmodernist makaleleri okuttuğu doktora seminerini aldığımı hatırlıyorum. İçlerinden biri bilim düşmanlığı cinnetine ciddi bir örnek teşkil ediyordu. 1991'de tüketim araştırmaları alanındaki en prestijli dergilerden birinde Stephen J. Gould (müteveffa Harvardlı paleontologla karıştırılmamalı) imzalı bir makale yayımlandı. Makalenin başlığı şu şekildeydi: "Ürün kullanımı vasıtasıyla pervasız ve belirgin yaşamsal enerjimin manipülasyonu: İçebakışçı-pratik bir perspektif."[6] Yazar

makalesine şöyle bir isyanla başlıyordu: "Tüketim üzerine yapılmış pek çok araştırma benim tüketici davranışlarımın muhtelif deneysel boyutlarını, bilhassa pervasız ve belirgin yaşamsal enerjimin gündelik pratiklerini ele almayı başaramadı." Biraz narsistçe mi ne? Ardından postmodern bir metodoloji olan otoetnolojinin (çakma-entelektüellik tepsisinde sunulmuş "sevgili günlük" ayarındaki satırlara verilen havalı bir isim) acayip bir örneğini sergilemeye başlıyordu. Ereksiyonunu ve orgazmını "akademik" bir dille yorumladığı şu iki pasaja bakalım:

> Örneğin, genital bölgem de dahil olmak üzere bütün bedenimi saran huylanışlar yaşadığımı hatırlıyorum. Böylece yemek yeme yoluyla cinsel hislere benzer bir his yaşamış oldum. Yeme hislerinin cinsel hislerle tıpatıp aynı olduğunu iddia etmiyorum ancak birbirleriyle örtüşüyorlar. Örneğin, yemek yerken ereksiyon olmadım fakat yemek yerken cinsel açıdan uyarılmaya benzer bir heyecanı, genital bölgemden yükselen elektriklenme ve şimşek çarpması hislerini yaşadım. (s. 202)

> Bir erotik filme münhasıran para harcamak çok daha yoğun bir heyecan akışı yaratarak kalp atışlarımı belirgin ölçüde artırıyor. Vücut ısım artıyor ve bedenim öyle bir heyecanla titreşiyor ki neredeyse zangırdayacak gibi oluyorum. Karımla başvurduğumuz bazı Asya tipi orgazm kontrol teknikleri edindiğimiz cinsel zevki günlerce, hatta haftalarca uzatabilirken, bu vaziyeti de epey coşturabiliyor (Gould 1991b). Ardından, enerji kreşendosunu tırmandırmak amacıyla bir erotik film koyuyorum. Uyarılmalar uyarılmaları besliyor. (s. 203)

Houston, bir problemimiz var.

Postmodernizm ve onunla iltisaklı hareketlere az buçuk maruz kalmamla birlikte, sosyal bilimlerin ekseriyetinin biyoloji temelli düşünceden yoksun olduğunu net bir şekilde anlamıştım. Çoğu insan fenomenine sosyal inşacılık (tercihlerimizin, seçimlerimizin ve davranışlarımızın büyük ölçüde toplumun etkisiyle şekillendirildiği inancı) perspektifiyle bakılıyordu. Bu nosyon bana son derece absürt gelmişti. Elbette çevre önemlidir ancak biyolojik miras da öyle. 1994'te çiçeği burnunda bir doktoralı olarak Cornell'den ayrıldım ve Montreal'deki Concordia Üniversitesi'nin işletme fakültesinde öğretim üyesi oldum. Devam eden birkaç yılda kadro alma yoluna girdim ve nihayetinde 1999'da kadromu aldım. İki farklı mesleki realitede yaşıyordum. Doğa bilimleri alanındaki meslektaşlarım, işletme fakültesi eğitimini Darwinleştirme çabamı takdire şayan buldular. Sosyal bilimler alanındaki meslektaşlarım için aynısını söylemek zordu. Onların çoğu böyle çabaları gülünç buluyordu. Onlara göre biyoloji temelli kuramlar tüketici davranışlarını açıklamak için fazla indirgemeciydi ve kökeni evrimsel hakikatlere dayanan cinsiyet farklılıklarını öne sürmek dümdüz "cinsiyetçi saçmalık" sayılıyordu. Çoğu feminist akademisyenin evrimsel biyolojiye aşırı derece düşmanca yaklaştığını çabucak fark ettim. Evrimsel davranış bilimcileri tarafından saygı görürken, çoğu pazarlama hocası tarafından tefe konuluyordum. Bu biyofobi (insan fenomenini açıklamada biyolojiye başvurma korkusu) kariyerim boyunca maruz kaldığım bilim inkarcılığının mükerrer suretlerinden biriydi.

Bilim düşmanlığının (postmodernizm) ve bilim inkarcılığının (biyofobi) tedarikçileri olmalarının ötesinde üniversiteler, diğer pek çok berbat fikir ve hareket açısından virüsün ilk yayıcısı konumundalar. George Orwell'in unutulmaz deyişinde ifade ettiği gibi: "Şöyle şeylere inanmak ancak entelijansiyanın bir parçası olmakla mümkündür:

Hiçbir insan o kadar aptal olamaz."[7] Bu kötü fikirlerden bazılarının pıtırak gibi çoğalması akademideki ödül mekanizmalarının da kantarını bozdu. Sürü zihniyeti aferin alıyor. Yenilikçi düşünceler cezalandırılıyor. Kendi kapısının önünü süpüren akademisyenler aferin alıyor. Lafını esirgemeyen akademisyenler cezalandırılıyor. Geniş bir sentezle düşünmek hor görülüyor. Bir entelektüeli tanımlayan tüm meziyetler problem olarak algılanıyor. İlerlemeciliğin solcu akidelerine her türlü bağlılık aferin alıyor. Netice eşitliğine inananlar yüksek maaşlarla idari kadrolara getiriliyor. Meritokrasiye inananlar örseleniyor. Gerekli ehemmiyet gösterilmezse, üniversitelerin yarattığı bu parazitik fikir patojenleri toplumun her köşesine sirayet etmeye başlayacak.

İnsan Zihninin Paraziti Fikir Patojenleri

En korktukları hayvan sual edildiğinde insanların büyük çoğunluğu tercihini ya büyük bir avcıdan (büyük beyaz köpekbalığı, timsah, aslan, ayı) ya da akrep, örümcek ve yılandan (insanlar bu gibi fobiler geliştirmiştir) yana kullanır. İlginç bir şekilde, bugüne dek açık ara en fazla insanı öldürmüş hayvan bu gibi listelerde kendine yer bulamaz: Ölümcül sivrisinek. Ben ciddi bir sivrisinek fobisinden mustaribim. Karımla birlikte otel odasında (genellikle Karayiplere gittiğimizde) hayalet gibi gezinen sivrisineği avlamak için ayık geçirdiğimiz geceler az değildir. Karıma bu fobinin son derece adaptif* olduğunu sık sık hatırlatırım. Büyük beyaz köpekbalığı saldırısına uğramakla kafayı bozmak yerine sivrisineklerden korkmak çok daha mantıklıdır. Sivrisinekler aralarında sarıhumma (virüs) ve malaryanın da (parazit) bulunduğu ölümcül patojenleri

* Organizmanın çevredeki değişimlere uyum sağlayarak evrimsel açıdan avantaj kazanması anlamına gelen ifade. (ç.n.)

kurbanlarına bulaştırarak onları öldürürler. Daha genel bir ifadeyle, insanoğlunun evrimsel tarihi boyunca karşılaştığı en büyük tehditlerden biri aralarında tüberküloz (bakteri), cüzzam (bakteri), kolera (bakteri), bubonik veba (bakteri), polio (virüs), influenza (virüs), çiçek (virüs), HIV (virüs) ve Ebola'nın (virüs) da bulunduğu türlü çeşit patojene maruz kalmasıyla açığa çıkmıştır. Neyse ki hijyen ve temizlik seviyelerini artırarak, aşılar ve hatta sineklik gibi basit çözüm yolları bularak bu gibi tehlikeleri (tamamen ortadan kaldıramasak da) büyük ölçüde kontrol altına almayı başardık.

Bu kitabın ana odağını aynı seviyede ölümcül olma potansiyeli taşıyan başka tür patojenler oluşturuyor: İnsan zihninin parazitik patojenleri. Bunlar insanın düzgün ve tutarlı düşünme becerilerini bozguna uğratan, soğukkanlılıkla ortaya atılmış düşünce yapıları, inanç sistemleri, tutumlar ve zihniyetlerdir. Bu zihin virüsleri bir defa nöronal devrelere adımını attığında kurban; aklı, mantığı ve bilimi kullanarak dünyayı anlamlandırma yetisini kaybeder. Bunun yerine gerçekliğin, sağduyunun ve hakikatin inatla ve gururla kapı dışarı edildiği sonsuz cinnet çukuruna saplanır. Parazitler vücudun muhtelif bölgelerini hedefleyip ele geçirebilse de, nöroparazitoloji taşıyıcısının davranışlarını manipüle edebilen bir grup serebral parazitle ilgilenir. Hayvanlar alemi bu gibi biyolojik patojen örnekleriyle doludur. Bu parazitler bir organizmanın beynini enfekte ettiğinde, taşıyıcının ölmemesi (parazitin emrine girerek intihar eder) ancak canlılığının son bulması (parazitik kastrasyon) gibi ürkütücü şeyler yaşanır. Örümcek arısını ele alalım. Gerçekten psikopat bir hayvandır bu. Önce bir örümceği sokup onu zombimsi bir hale getirir ve ardından hayvanı bir kuytuya sürerek içine yumurtalarını bırakır.[8] Yavrular da nihayetinde zavallı örümceği canlı canlı yer. *Parelafostrongilus tenuis*, toynaklıların (mus, geyik, elk) beynini enfekte eden bir parazittir. Paraziti kapan hayvan

zaman zaman dairesel hareketlere (sürekli olduğu yerde dönüp durmak gibi) gark olur. Bu robotsu davranış zavallı hayvana yaklaşan avcılar söz konusu olduğunda dahi durmaz. Beyin parazitine üçüncü bir örnek de *toksoplazma gondii*'dir. Beynine bulaştığı farenin adaptif kedi korkusunu kaybetmesine neden olur. Son olarak *nematomorfa*, intihara sevk edengillerden bir grup parazite verilen addır. Çekirge, hamamböceği ve peygamber devesi gibi böcekleri etkiler. Örneğin, kılımsısolucanlar kurbanının suya atlamasına sebep olur (ki çekirgeler genelde bunu yapmaz). Böylelikle taşıyıcısından ayrılıp kendine bir eş arayabilir.[9] Beyin parazitlerinin evrimsel ilerleyişlerini tesis etmek için taşıyıcılarından avantaj sağlama yolunda evrimleşlemeleri gibi, insan zihnini etkileyen parazitik virüsler de (yıkıcı derece zararlı kötü fikirler) benzer bir mekanizmayla çalışır. Bir yandan bulaştıkları insan zihinlerinin eleştirel düşünceye kayıtsız kalmalarına sebep olurken, öte yandan nüfus içinde yayılabilmenin akıllıca yöntemlerini keşfederler (mesela öğrencileri kadın araştırmaları bölümlerine sokarlar).

Cebelleştiğim insan zihni virüsleri arasında postmodernizm, radikal feminizm ve sosyal inşacılık bulunuyor. Hepsi büyük çoğunlukla tek bir ekosistemde, üniversitelerde yeşeriyor. Her virüs farklı türden bir cinneti beraberinde getirse de gerçekliği ve sağduyuyu bütünüyle reddetme konusunda birleşiyorlar. Radikal feminizm doğuştan gelen biyolojik cinsiyet farklılıklarına dudak bükerken, sosyal inşacılık insan zihnini biyolojik kalıtlardan azade bir boş tahta olarak görüyor. Bu gibi zihin virüslerini genel olarak Devekuşu Parazitik Sendromu (DPS) olarak adlandırdım. Yani kişinin yerçekimi kadar belirgin olan temel hakikat ve gerçeklikleri reddetmesine sebep olan düşünce bozuklukları. Bütün kanser tiplerinin özünde kontrolsüz bir hücre bölünmesi mekanizmasına dayanması gibi, bu zihin virüsleri de minnoş bir ideoloji

uğruna hakikati reddetmeye koşullanmış durumda. Kişinin mensubu olduğu ideolojik kavime göre zihin virüsleri de çeşitlilik gösterebiliyor. Ancak asıl mesele daima kalıp yargıları savunmaktan, hakikate ve bilime kahretmekten ibaret kalıyor. Yine de umutlar tükenmiş değil. DPS'nin tedavi edilemez bir insan zihni hastalığı olması önlenebilir. İsabetli önlem stratejileriyle (Polio aşısı gibi) mağlup edilmiş biyolojik patojenleri hatırlayın. Aynısı DPS ve benzeri zihin virüslerinden mustarip olanlar için de geçerli. Bu kanser zihniyetlere karşı bağışıklık kazanmak için iki aşamalı bir aşı mevcut: 1) DPS'den mustarip olanlara doğru bilgiler aktarılır 2) DPS'den mustarip olanların çeşitli iddiaları bilim ve mantığın ispata dayanan kurallarına uygun olarak yorumlayabildiğinden emin olunur.

Evrimsel biyolog Richard Dawkins, 1976 tarihli klasik yapıtı *Gen Bencildir*'de meşhur mem kavramını kolektif bilincimize sundu. Memler bir beyinden diğerine sıçrayan malumat paketleridir.[10] Bu kitabı okurken beyninize benim memlerim bulaşıyor. Eğer sosyal çevrenizde benim fikirlerimi dile getirirseniz, memlerim daha da yayılmış oluyor. Her mem bir değil tabii. Değerlerine (pozitif, nötr ya da negatif) ya da bulaşıcılıklarına (ne kadar hızlı yayıldıklarına) göre farklılık gösterebiliyorlar. Amyotrofik lateral sklerozla (Lou Gehrig'in hastalığı olarak da bilinir) mücadele için başlatılan Buz Kovası Kampanyası (Ice Bucket Campaign), hepsi aynı saygıdeğer amaç uğruna çekilmiş videolarla YouTube'da hızla viral olmuştu. Öte yandan, yayılması daha uzun sürse de (örneğin, ölüm saçan bir tarikat gibi) sonuçları akılalmaz derece vahim olabilecek (insanları uçaklarla gökdelenlere dalmanın kutsal bir eylem olduğuna inandırabilen) memler de bulunuyor. Bu açıdan bakıldığında, DPS insan zihni için memetik bir hastalıktır. Patojenik bir epidemikle karşı karşıya kaldığımızda müdahale için modern çağın ejderha avcılarını, yani bulaşıcı hastalık uzmanlarını ve epidemiyologları yardıma çağırı-

rız. Onlar da her an herkese bulaşabilecek bu azman patojenlere karşı bizleri korurlar. Bu insanların iş tanımları arasında patojenin çıkış noktasını keşfetmek, yayılma hızı ve yöntemlerini ortaya çıkarmak, ilk taşıyıcının (hasta sıfır) kimliğini tespit etmek ve patojeni imha etmenin yollarını aramak vardır. İnsan zihninin parazitik virüslerine karşı mücadelede benimsenmesi gereken yöntem de tam olarak budur. Bu kötü ve bulaşıcı fikirler nereden çıkıyor? Nasıl yayılıyorlar? Hangi ekosistemlerde canlılık kazanıyorlar? Yıkıcı etkilerine karşı insanlara nasıl bağışıklık kazandırılabilir? Bu kitap da bunları amaçlıyor. Zihin patojenlerinin epidemiyolojisine eğilerek, hakikatin düşmanlarıyla mücadele etmemizi sağlayacak önlem stratejileri geliştiriyor.

Batının Bin Bıçak Darbesiyle Ölümü

Batının ihtişamı, temel hak ve özgürlükleri muhafaza etmesinin yanında akla ve bilimsel metoda (mümkün mertebe) sadakatinde yatar. Yine de son otuz kırk yılda bazı şer odakları, Batı'nın akla, bilime ve Aydınlanma değerlerine olan bağlılığını ağır ağır erozyona uğrattı (bkz. Şekil 1). Bu odaklar arasında politik doğruculuk (düşünce polisleri, dil polisleri ve sosyal adalet cengaverleri tarafından zorla uygulanmaktadır), postmodernizm, radikal feminizm, sosyal inşacılık, kültürel ve ahlaki rölativizm ve bitmeyen bir alınganlık ve mağduriyet kültürü (mikroagresyonlar, tetiklenme uyarıları, kampüslerdeki güvenli bölgeler ve kimlik siyaseti) yer alıyor. Bütün bunlar kamusal söylemi envai çeşit yollarla zapturapt altında alan bir ortam yarattı. Akademisyenler cinsiyetçi ve ırkçı olarak yaftalanmamak için sözümona yasaklı konuları (cinsiyet ya da ırksal farklılıklar gibi) incelemekten imtina ediyor. Profesörler nefret suçu işlemiş olmamak için öğrencilerine saçma sapan cinsiyet zamirleriyle hitap etmek zorunda bırakılıyor (örnek

için bkz. Kanada'nın C-16 yasası). Üniversite öğrencileri kendilerine etikdışı gelen fikirlere karşı "koruma" talep ederken, üniversite yönetimi tarafından "incitici" Cadılar Bayramı kostümleri giymemeleri konusunda uyarılabiliyorlar. Politikacılar yobazlıkla suçlanmamak için İslam'ı ya da açık sınırlara dayanan göçmen politikalarını eleştiremiyorlar. Genel olarak insanlar politik doğruculuk kulübünden aforoz edilmelerine sebep olabilecek herhangi bir fikrin taraftarı olmaktan ölümüne korkuyorlar (sıkıysa Hollywood'da ya da bir üniversite kampüsünde muhafazakar bir Cumhuriyetçi olun). Bu endişeler kültürümüzün altını oyuyor. Zira artık dogmadan ve hizipçi zihniyetten uzak, akıl ve mantığın ışığında bir diyalog zemini bulamıyoruz. Bu kitapta Batı'nın özgürlüğe, akla ve gerçek liberalizme olan sadakatine halel getiren akımları (böylece Batı'nın Bin Bıçak Darbesiyle Ölümü'nü) tarif etmeye çalıştım. Sonuç olarak, bireylerin düşüncelerine ya da sözlerine herhangi bir sınır getirmeye çalışmak, yani hakikat arayışına duyulan sınır tanımaz bağlılığın düşünce polislerinin ağır prangalarıyla tutsak edilmesi, Batı'yı Batı yapan ethosu zayıflatıyor.

Entelektüellik, akıl, bilim, özgürlük karşıtı düşüncenin yayılmasının ve onları ortaya çıkaran spesifik hareketlerin[11] (postmodernizm, radikal feminizm, bir politik felsefe olarak çokkültürlülük ve kimlik politikaları)[12] üzerine eğilen birkaç kitap mevcut. Bu kitap yeni örnekleriyle birlikte bütün bu şer odaklarını bir araya getirerek, düşünce polisi ve ona bağlı sosyal adalet cengaverleri ordusunun (yeni bir fenomen) eliyle mevcut boğucu politik doğrucu ortamı nasıl bina ettiklerini açıklıyor. Kampüslerdeki ve kamusal söylemdeki mevcut kültürel zeitgeist'in* güncel bir tetkikini yapıyor. Son olarak, bu özgürlük ve samimiyet karşıtı hareketlerin gerçek dünyaya nasıl tesir ettiğinin altını çizi-

* 'Zamanın ruhu' olarak adlandırılabilecek, Alman felsefesi çıkışlı bir terim. (ç.n.)

yor. Bütün bunlar İslam'ın seküler, liberal ve modern toplumlarımızdaki yeri hakkında Batı'nın neden samimi ve mantıklı bir tartışma yürütemediği hakkında fikir verecektir. Aynı zamanda Donald Trump'ın Birleşik Devletler'in kırk beşinci başkanlığına afallatıcı yükselişinde mündemiç olan politik doğruculuğa *karşı* kitlesel reaksiyonu açıklamamıza da yardımcı olacaktır.

Fikirler muharebesini kazanamazsak, aklın düşmanları ve yaydıkları virüsler yüzünden özgür toplumlarımız cinnet dolu bir sonla karşı karşıya kalacaktır.

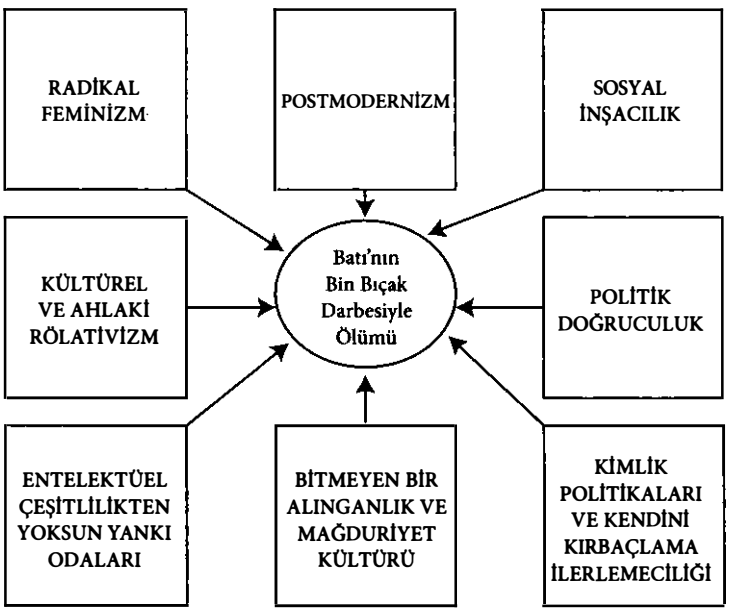

Şekil 1. Batı'nın Bin Bıçak Darbesiyle Ölümü

Bölüm 2:

Düşünmek vs. Hissetmek, Hakikat vs. İncinmiş Duygular

"Akıl, yalnızca tutkuların esiridir ve öyle olmalıdır. Onlara hizmet ve itaat etmekten başka bir ibadeti katiyen benimseyemez." —David Hume[13]

"Bana kalırsa bir bilim insanı dünyaya tek bir şey borçludur, o da olduğu gibi hakikattir. Eğer hakikat derin inançlarla çelişiyorsa, durum fena. Nezaket ve diplomasi uluslararası ilişkilerde, politikada hatta belki de iş dünyasında bile iş görür. Bilimdeyse önem arz eden bir şey vardır, o da gerçeklerden başkası değildir." —Hans J. Eysenck[14]

Biola Üniversitesi Talbot İlahiyat Fakültesi'nde halen felsefe profesörü olan, The Skeptics Society'nin kurucusu, yakın dostum Michael Shermer tanrının varlığı üzerine Doug Geivett ile yürüttüğü bir münazarayı anlatırken şöyle demişti:

> Geivett girizgahını sonlandırırken hayatta 'ya/ya da' tipi seçimlerle karşı karşıya olduğumuzu söyledi: Tanrı ya vardır ya da yoktur; evren ya yaratılmıştır ya da yaratılmamıştır; yaşam ya tasarlanmıştır ya da tasarlanmamıştır; ahlak ya doğaldır ya da değildir; İsa ya yeniden doğmuştur ya da doğmamıştır.
>
> Ben de reddiyeme yalnızca iki tür teori olduğunu söyleyerek başladım: Dünyayı iki tür teoriye ayıranlar ve ayırmayanlar.[15]

Shermer'in akıl dolu muzipliği önemli bir epistemolojik mesaj taşıyordu. Yani hakikat arayışı her zaman budaksız dikotomilere keskin biçimde ayrılamıyordu. Çoğu araştırmacının fenomenleri ikili gerçekliklere ayırarak haritalandırmaya çalışması temayülüne ben *epistemolojik dikotomani* diyorum. Bilimsel deneyler için uygun, yüzeysel ve pratik bir dünya perspektifi oluşturma arzusundan kaynaklanıyor bu. Bu arada, doğa mı çevre mi tartışmasında da olduğu gibi dikotomiler çoğunlukla hatalıdır. Biyolog Matt Ridley'nin ifadesine göre "Doğa mı, çevre mi tartışması öldü."[16] Bizi biz yapan şey genlerimiz ve çevremizin ayrılmaz bir amalgamı.[17] Dahası, toplumsallaşmanın evrensel temayülleri (çevre) biyolojik önkoşullar (doğa) sayesinde var. Dünyayı ikili olarak görme arzusunun kökeninde düşünmek ve hissetmek dikotomisi bulunuyor, bu da hatalı bir ya/ya da zihniyetine yol açıyor. Düşünen ve hisseden hayvanlarız. Zor olan ne zaman bilişsel (düşünmek), ne zaman duygusal (hissetmek) sistemlerin devreye sokulacağını bilebilmekle alakalı.

Parfüm reklamlarını düşünün. Aklınıza ne geliyor? Beyaz önlüğünü giymiş Harvardlı bir kimyageri üründe kullanılan kokulu bileşenin kimyasal formülünü açıklarken görmeniz pek olası değil. Aynı şekilde ürünün ismi

de Anisandehyde-Eugenol X2000 gibi teknik bir isim olmaz gibi. Tipik bir parfüm reklamı bunların yerine seks, romantizm, fantezi ve tutku satar. Muhtemelen salınan uzun saçlarıyla at süren güzel bir kadın görürüz ve ardından Obsession, Escape, Allure, Mystère ya da Désir gibi (hepsi gerçek marka isimleri) tek kelimelik marka ismi belirir. Parfümler hedonistik ürünler oldukları için duygularımıza hitap etmek zorundadır. Eğer reklam bir yatırım fonu için hazırlansaydı, reklamın içeriği kadar marka ismi de radikal biçimde farklı olurdu. Yatırım fonu faydacı bir ürün olduğu için, reklamının kitlesinin bilişsel sistemini hedeflemesi icap eder. Alımlı bir tanıtıcı sizi parfüm almaya ikna edebilir ama bir fona yatırım yapmanızı sağlaması zordur. Detaylandırma olasılığı modeline göre tüketiciler bir mesajı işlerken iki yollu ikna sürecinden geçerler.[18] Anayol bilişsel efordan geçer. Yani tüketici mesajdaki alakalı malumatın içeriğini dikkatle ele alır (bir yatırım fonunun neden en iyi yatırım seçeneği olduğuyla ilgili yedi sebep gibi). Yanal yol ise bir tutumu oluşturmak için alakasız uyarıcılara bel bağlar (yatırım fonuna yatırım çekmek için tanıtıcının fiziksel çekiciliğini kullanmak). Bu örnekte yanal işaretin mesajın mantıksal nitelikleriyle doğrudan bir ilgisi yoktur. Hangi yolun tercih edileceği, tüketicinin malumatı işleyebilme kapasitesine ve motivasyonuna bağlıdır. Genel bir ifadeyle, duygusal ve bilişsel bileşenlerin birbiriyle uyumlu olduğu bir tutum değişime daha fazla direnç gösterir (bkz. Rosenberg'ün duygusal ve bilişsel tutarlılık modeli).[19] Donald Trump'ı çevreleyen negatif histerinin kökeninde yanal süreçler yatıyor ("Adamın tavırları midemi bulandırıyor"). Trump muhalifleri belki de onun politikalarını soğukkanlı ve objektif biçimde değerlendirmeyi seçmeli, böylece ikna süreçlerinde daha efor yoğun bir yaklaşım benimsemiş olurlar.

Etkiler Hiyerarşisi modelleri pazarlama ve reklamcılık alanlarında tüketicilerin bir reklam gördüğünde ya da

duyduğunda geçirdiği bilişsel (düşünsel), duygusal (hissi) ve eylemsel (davranışsal) süreçleri izah etmek için kullanılıyor. Yoğun ilgi talep eden ürünler (yatırım fonu tercihi) düşük ilgiyle yetinen emsallerinden (gofret almak) farklı bir etki süreci meydana getiriyor. İlk örnekte etkin olan süreç düşünsel-hissi-davranışsal şeklinde. Bilgiye dayanan bir kanaat beğeniyle, beğeni de satın almayla sonuçlanıyor. Diğer yandan dürtüsel ürünlerde süreç hissi-davranışsal-düşünsel şeklinde. Olumlu bir his, satın alma dürtüsüyle sonuçlanıyor. Düşünce ise satın almadan sonra oluşuyor. Birbirinden farklı süreçlerin tamamında mündemiç olansa, karar alma süreçlerinde hem düşüncelerin hem de duyguların dikkate alındığı. Bir başka deyişle, düşünmeyi ve hissetmeyi birbirleriyle bağdaşmaz unsurlar olarak yorumlamamıza gerek yok. Her ikisi de karar alma süreçlerinin temel duraklarından biri. Asıl sıkıntı bir karar alırken yanlış gidişatı seçmekle başlıyor. Örneğin, hangi başkana oy atacağınız yoğun ilgi gerektiren bir karardır. Makul bir seçmen de duygusal sistemlerinden önce bilişsel sistemlerine başvurur. Yine de Trump karşıtı histerik seçmenin ekseriyeti, sürece adama duydukları içgüdüsel nefretle başlayıp, geri kalan bilgileri önceden sempati duydukları pozisyonun lehinde değerlendiriyor.

Sıkça kullanılan "duygularının seni esir etmesine izin verme" deyişi insanların makul bir karar alma sürecine nasıl yaklaştığını gösterir nitelikte. Bu açıdan bakarsak makul bir insan düşünür, makul olmayan bir insan ise hisseder. Klasik ekonomistler geleneksel olarak insanları maliyet kazanç ekseninde hiper rasyonel kararlar alan amiller olarak ele almıştır. Doğru karar alıcı arketipi de Star Trek'teki Mr. Spock'tır: Araya girebilecek duygularda azade, hiper mantıklı bir amil. İktisatçı George Loewenstein'in 1995'te Bergen/Norveç'te gerçekleştirilen *Uluslararası Ekonomik Psikoloji Araştırmaları Derneği Konferansı*'nda yaptığı konuşmayı hatırlıyorum. İnsanın karar alma mekanizmasını

anlamlandırırken şehvet, öfke, açlık ve korku gibi iptidai halleri de işin içine dahil etmeleri için iktisatçılara yalvarmıştı. Konuşmasını dinlerken "Yapma ya! Kim bilmiyor ki bunu?" diye düşünüp durmuştum. O zamanların genç bir öğretim görevlisi olarak, tecrübeli ekonomi psikologlarını geçtim, herhangi bir insanın dahi bunu bilmiyor olabileceği düşüncesi beni şaşkına çevirmişti. Duygular doğru bağlamda yaşandığı sürece duygusal bir varlık olmanın tamamen makul bir şey olduğu bence son derece açıktır.

Mutluluk, korku, şehvet, iğreniş ya da imreniş gibi duygular atalarımızın devamlı olarak karşılaştığı evrimsel zorluklara karşı çözüm mahiyetindedir.[20] Romantik kıskançlığı ele alalım. Bu iki senaryodan hangisini aklınızda canlandırmak size daha fazla acı veriyor: Eşinizin cinsel sadakatsizliği mi yoksa duygusal sadakatsizliği mi? Evrimsel psikolog David Buss ve meslektaşları erkeklerin cinsel sadakatsizliğe (babalığın belirsizliği korkusunu açığa çıkardığı için) daha sert tepki verdiklerini ortaya koyarken, kadınların daha çok duygusal sadakatsizlikle (erkeğin uzun süreli bir eş olabilmek için gerekli adanmışlıktan yoksun olduğunun bir göstergesi olduğundan)[21] altüst olduklarını tespit etti. Erkekler ve kadınlar sadakatsizliğe cinsiyetlerinin karşılaştığı çiftleşme zorluklarıyla uyumlu tepkiler veriyorlar. Evrimsel bir perspektiften bakıldığında açığa çıkan duyguların tamamen makul olduğunu söylemek mümkün.

Nobel ödüllü Daniel Kahneman 2011 tarihli çoksatan kitabı *Hızlı ve Yavaş Düşünme*'de insanların iki düşünce sistemine sahip olduğunu öne sürdü. Sistem 1 hızlı, sezgisel, otomatik, bilinçsiz, duygusal ve içgüdüsel süreçlerden oluşurken; Sistem 2 yavaş, kasti, analitik, mantıklı ve bilinçli süreçlerden ibaretti. İnsanların karar alırken geniş ölçekte bilişsel ve duygusal stratejiler geliştirebilme kabiliyetiyle donatılmış olması çok da acayip bir durum değil. İnsanların düşünmek ve hissetmek ikiliğine riayet ettiği nispette

karar alma mekanizmalarının farklılaşması da öyle.[22] Asıl sorun, akla münhasır olması gereken sahaların hisler tarafından ele geçirilmesi. Üniversitelerimizi zehirleyen şey tam olarak bu: Bir zamanlar entelektüel gelişimin merkezi olan yerler duygusal açıdan kırılganların kaçış noktası haline geldi. Üniversitelerin o esaslı ilkesi artık hakikat arayışı değil, incinmiş hislerin pışpışlanması.

Hakikat ve İncinmiş Duygular

15 Ekim 2017'de Wikipedia'yı araştırma aracım olarak kullanarak üniversite mottoları üzerine elbette herhangi bir geçerliliği olmayan kısa bir analiz yürüttüm. *Hakikat* sözcüğü için 128 eşleşme, *bilgelik* sözcüğü için 46 eşleşme, *bilim* sözcüğü için 61 eşleşme, *duygu* ya da *his* sözcükleri içinse 0 eşleşme çıktı. Örneğin, Harvard'ın mottosu *Veritas* (hakikat). Yale'inki ise *Lux et veritas* (ışık ve gerçek). Bu saygıdeğer yükseköğretim kurumları *hisler* ethosu üzerine değil, inat dolu bir hakikat arayışı üzerine bina edildi. Yine de üniversitelerden medyaya, hukuk sisteminden siyasi arenaya kadar tüm kurumlarımızda hakikat yerini gitgide hislere bırakmaya başladı. Birleşik Devletler'de durum bu. Kanada'da durum bu. Batı dünyasının büyük çoğunluğunda durum bu.

Bu berbat vaziyete son derece ürpertici ve aydınlatıcı bir örnek teşkil eden olay 2010 yılında Hollanda'da yaşandı. Hollandalı parlamento üyesi Geert Wilders İslam'ı ve İslam'ın ülke üzerinde artan tesirini eleştirebilme cüretini gösterdiği için bir dolu suçla yargılandı. Özgürlüğe kıymet veren her okuyucu artık çoğu Batı ülkesinde din eleştirisinin nefret suçu sayılmasından dolayı dehşete düşmeli. Bay Wilders savunma stratejisi olarak ifadelerinin sahihliğini doğrulayabilecek bilirkişilerin atanmasını talep etti. Savcılık bürosunun (openbaar ministerie) yanıtı nefes kesiciydi:

"Bilirkişilerin Wilders'in gözlemlerini doğrulayabilecek olmasının bir önemi yok. Burada önemli olan, Wilders'in gözlemlerinin gayrimeşru olması."[23] Özgür bir toplumda insanların herhangi bir dini eleştirebilme özgürlüğüne sahip olması gerekir. Eleştirilerinin kendisi dahi eleştiriye açık olsa bile. İfade ve düşünce özgürlüğünün temeli budur. Bu vakadaki soruşturma makamı *hakikati terennüm etmenin gayrimeşru olduğunu* belirterek Orwell romanlarına bile rahmet okutmuştu. Bu zihniyet, akademideki etkisini yasak bilgiler başlığı altında (bkz. araştırmacıların ırk ile zeka arasındaki bağlantıyı çalışma hakkının olduğunu savunmaya cüret eden Noah Carl vakası)[24] gitgide artırıyor.

Ağustos 2017'de The Joe Rogan Experience'a beşinci kez konuk oldum. Bilmeyenler için bu podcast, hemen her bölümü üç saate yakın süren bir diyalog maratonu olarak ilerliyor. Konuşmamız esnasında Joe bana hassas görülme potansiyeli olan konularda bilimsel araştırma yapmak üzerine bir soru sordu. Alakalı bir kesit şu şekilde:

> **Ben:** Bu yılın başında, altı yedi ay kadar önce, programına konuk olduğum Sam Harris bana şöyle sormuştu: "Bilimsel kariyerinde ele alamayacağın kadar tabu olan bir konu var mı?" Ben de "Hayır" dedim. Dürüstçe ve objektif biçimde ele alındığı sürece hiçbir şey çizmeyi aşmak sayılmaz. Aksi takdirde "cinsiyet farklılıklarını çalışmamalıyız çünkü bu bir cinsiyeti diğerine karşı marjinalleştirebilir, aynı şekilde ırk farklılıklarını da" gibisinden şeyler söylemek meşru hale gelir. Yasak bilgi haline gelirler. Hayır. Dürüst bir insanın benimseyebileceği en yüce ideal hakikat arayışıdır... O yüzden politik doğruculuğu kendinize yük edinmeyin ve yalnızca hakikati kovalayın. Ayrıca bana kalırsa Jordan Peterson'ın ve benim

mesajlarımın bugünlerde pek çok alıcı bulmasının nedenlerinden biri de insan olarak sahip olduğumuz kabiliyetlere son derece uygun bir ideale atıf yapmamızın fark edilmesi.

Rogan: Peki ya hakikat hislerini incitirse?

Ben: Sikmişim hislerini.

Rogan: (Şok olur) Ooooooooo!

İnsanların gündelik davranışlarını düzenleyen iki temel ahlaki pozisyon vardır: Deontolojik ahlak ve sonuççu ahlak. İlki ahlaki standartlara katı bir yaklaşım geliştirirken (yalan söylemek hiçbir koşulda doğru değildir), ikincisi bir eylemin sonuçlarından doğan ahlaki faydayı göz önünde bulundurur (bazen birinin hislerini incitmemek için yalan söylemekte sakınca yoktur). İşin doğrusu, çoğu insan iki sistemi de kullanır. Örneğin, karınız size kilolu görünüp görünmediğini soruyorsa muhtemelen gerçekte ne düşündüğünüzden bağımsız olarak saniyesinde "Hayır" dersiniz. Öte yandan, çoğu insan bir çocuğa cinsel açıdan yaklaşmayı koşullar fark etmeksizin yanlış bulur. Deontolojik bakış, hakikat arayışında hakikatin bastırılması ya da görmezden gelinmesini asla meşru bulmaz. Sonuççu perspektif ise kötü sonuçlardan ya da incinen hislerden kaçınmak için gerektiğinde hakikatin çarpıtılması, geçiştirilmesi ya da baskılanması gerektiğini öne sürer. Günümüzde "ilerici" kampta tanık olduğumuz o cinnetin büyük kısmı hakikati sonuççulukla ele almaktan kaynaklanıyor.

Hakikat arayışına içkin olan her insani çaba hislere değil, gerçeklere riayet etmelidir. Yasal kovuşturmalar bu alanlardan biridir. Masumiyeti ya da suçluluğu hislerimizi kullanarak tespit etmeyiz. Aksine, bir yargıya varmak için geniş çaplı delillere güveniriz. Suç ispatının eşiği bilinçli olarak yükseğe çekilmiştir. Kuvvetlendirici delilin birini

mahkum edebilmesi için makul şüpheye yer bırakmaması gerekir. Bilimsel gerçekleri kanıtlarla ortaya koyabilme eşiği hukuki alanda olduğundan çok daha yüksektir.

Bugün karşılaştığımız problemlerden biri de duyguların yargılarımızı gölgelemesinin sonuççular tarafından bir fazilet olarak algılanması. Yalnızca duyguların incinmemesi için değil, aynı zamanda bir sahicilik göstergesi olarak görüldüğünden. Bir Britanya hapishanesi psikiyatristi olan Theodore Dalrymple'ın gözlemlediği gibi: "Bir duygusal dirençsizlik çağında yaşamıyor muyuz gerçekten de; duygularını en çok teşhir edenin en duygusal zannedildiği?"[25] Unutmayın, bir konuda en kalbi öfkeyi hissetmek, kişinin haklılığı ya da haksızlığı hakkında nadiren fikir verir.

Donald Trump Dünyanın Sonunu Getirecek

Donald Trump 2016'da ABD başkanlık seçimlerini kazandığında, akademideki meslektaşlarımın ve sosyal çevremdeki insanların büyük bir kısmının içine düştüğü toplu psikojenik histeriyle serseme dönmüştüm. Piyasalar çakılacak ve bir daha asla düzelmeyecekti. Trump demokrasiyi ilga edecekti. Azınlıklar artık güvende olmayacaktı. Nükleer savaş başlatacaktı. Beyazların üstünlüğüne inanan insanlarla olan sözümona bağlantılarından dolayı Kuzey Amerika genelinde yeni bir soykırımcı antisemitizm dalgası peyda olacaktı. Bu üst düzey ahmaklığı hicvetmek amacıyla Trump'ın Yahudi düşmanı ölüm mangalarına yakalanmamak için masamın altında saklandığım bir video çekip YouTube kanalıma koymaya karar verdim.[26] O günden bu yana "masa altında saklanma" serime, Kavanaugh'un ABD Yüksek Mahkemesi üyeliğinin onaylanmasının ardından ve Profesör Rachel Fulton Brown'ı programıma konuk etmeden öncesinde çektiklerimin de aralarında bu-

lunduğu yeni videolar ekledim. Brown, beyaz erkeklerin hakkını verme yürekliliğini gösterdiği (kadın hakları da dahil olmak üzere bugün Batı'da sahip olduğumuz özgürlüklerin temelinin atılmasında söz sahibi oldukları için)[27] bir blog yazısı yazmaya cüret etmişti. Bu da beyaz üstünlükçüsü olmakla suçlanarak çoğu meslektaşının gözünde bir nefret odağı haline gelmesiyle sonuçlandı. O meslektaşlardan biri de Profesör Dorothy Kim'di. Kendisi "beyaz olmayan birey"[28] olduğu için, Brown'ın ifadelerinin onu güya varoluşsal açıdan tehdit ettiğini öne sürmüştü.

Özellikle alanında sözümona uzman akademisyenlerde görülen böylesine irrasyonel bir histeri nasıl izah edilebilir? Donald Trump'ın fildişi kulelerinde yaşayanların estetik algısında açılmış derin ve içgüdüsel bir yarayı temsil ettiğini düşünmekteyim. Trump sınırlarını bilen, kulağa etkileyici gelen cilalı laflarla basmakalıp ümitler pompalayan diplomat tipinin antitezi konumunda. Böyle mesajlar verme konusunda dünya şampiyonu olan ve entelijansiya tarafından son mesih yerine konarak baştacı yapılan bir ABD başkanı aklınıza geliyor mu? Belki bir ipucu yardımcı olur. Bu başkan gönderdiği sevgi, barış ve umut mesajlarıyla dünyayı daha güzel bir yer haline getirdiği için Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ödül için adayların belirlendiği son gün, başkanlık görevine başlamasından on bir gün sonrasına denk gelmişti. Demek ki Nobel Ödülü başkanlığından önceki "başarıları" için kendisine layık görülmüştü. Bazı insanlar apartheid'e* karşı verdiği savaşta yirmi yedi yıl mahpus edildiği için Nobel alırken (Nelson Mandela), başkaları için güneşli günler vadeden parlak bir gülümseme yetiyor. İkisi de ödülünü eşit ölçüde hak etmiştir. Aksini düşünüyorsanız ırkçısınız. Barack Obama kişisel tarzı açısından ihtişamlı biri. Uzun boylu,

---

* Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 1949-1994 yılları arasında yürürlükte olan, siyahların kurumsal ve sistematik açıdan ayrımcılığa maruz bırakıldıkları sistem. (ç.n.)

zayıf ve zarif. Ezgili bir hitabeti ve konuşma temposu var. Şarap mantarını koklasa sarhoş olabilecek kimselere (Arap atasözü) hitap eden gıcır bir ambalajı var. Öte yandan Donald Trump patavatsız, şirret, kavgacı bir adam. Trump'ın habire çileden çıkardığı dengesiz "ilerlemecilere" herhalde en iyi örnek, artık tamamen kontrolünü kaybetmiş Robert De Niro'dur. İliklerine kadar tiksinti içerisindeler. Trump'a oy vermiş neredeyse altmış üç milyon Amerikalıyla empati yapamıyorlar. Şimdi aktaracağım analiz, belki yola gelmelerine yardımcı olabilir.

Dünyayı sarsan bu tarihi vakanın öncesinde, aralarında sözümona eğitimli ve makul kişilerin de bulunduğu sayısız insanın Hillary Clinton'ın "zavallılar" retoriğini benimsediğine tanık oldum. Bu bakış açısına göre Trump'a oy veren yaklaşık altmış üç milyon insanın büyük çoğunluğu ırkçı, ağzında diş olmayan, kız kardeşiyle yatan alık çomarlardı. Bu görüş akademi koridorlarında hiçbir yerde olmadığı kadar alıcı buluyordu elbette. Alanlarında uzman entelektüellerin ciddi ciddi böyle bir saçmalığa inanması akla ziyan bir durumdu. Ben Trump'ın galibiyetini farklı bir açıdan, davranışsal karar alma kuramındaki prensiplerden faydalanarak izah ediyorum.[29] Kısaca, eğer ortalama bir seçmenin kafasında beş önemli sorun olsaydı, adayları o sorunlara göre puanlasaydı, ardından bu sorunları önem sırasına dizseydi, işte o zaman son derece makul ve mantıklı insanların zavallı bir yobaz olmadan Donald Trump için oy vermiş olabileceği kolayca anlaşılabilirdi. Veyahut çok daha basit bir karar alma süreci olan sözlük kuralına bakalım. Bu kurala göre bir seçmen kendisi için en önemli olan mevzuyu ele alıp, bu konuda en iyi performansı vadeden adaya oy verecektir. Eğer bir seçmenin bu kuralı uyguladığını düşünürsek, Trump'a oy vermesi için bir sürü farklı gerekçesi olabileceğini anlamak da epey kolaylaşır.[30] Trump'tan iliklerine kadar nefret edenler Trump'ın göçmen politikalarından vergi politikalarına,

düzenleyici politikalardan ticaret politikalarına, dış siyasetten federal yargıç atamalarına kadar pek çok konuda aklı başında birçok Amerikalıya hitap eden bir pozisyon benimsediğini göremiyorlar. Bunların arasında daha etkili bir sınır güvenliği, "Önce Amerika" dış siyaseti ve ticaret anlaşmaları, "anayasal" yargıçlar, deregülasyonlar ve vergi indirimleri de bulunuyor. Trump seçim kampanyasını bu vaatler üzerine kurarken, Hillary'nin kampanyası Kötü Turuncu Adam'ın (ve tarafgirlerinin) şerrini odağına aldı. Trump kişilik bozukluğundan mustarip olanlar, Trump'a oy veren altmış üç milyon Amerikalının apaçık makul bir tercih yaptığını göremiyor.

Brett Kavanaugh Fiyaskosu

Ne zaman Amerikan siyaseti üzerine yorum yapsam, insanlara sık sık Kanadalı olduğumu ve bu yarışta bir atım olmadığını hatırlatırım. Pozisyonum daima temel prensiplerime dayanır ve herhangi bir politik kavime sadık olma arzusuyla zerre işim olmaz. Brett Kavanaugh olayını uzaktan izleyen bir gözlemci olarak, hukukun müzakere edilemez bir ilkesi olan masumiyet karinesini ilga etmeye meraklı demokratlar ve onların yanardönerliği beni şaşkına çevirmişti (garabet #KadınlaraİnanınAkidesi, iş Joe Biden'a yönelik daha ciddi suçlamalara gelince belli ki geçersiz sayılıyordu, bu da demokratların devasa ikiyüzlülüğünün sadece bir örneğiydi). Onlarca yıldır devam eden bilimsel araştırmalar hukuki süreçlerde tanık ifadelerinin kesinliğine ve insan hafızasının güvenilirliğine gölge düşürmüş durumda.[31] Yine de demokrat siyasetçiler temel prensipleri (masumiyet karinesi de bunlara dahil) ve bir yığın bilimsel kanıtı rahatlıkla görmezden gelerek, kırk yıl önce yaşanıp yaşanmadığı belli olmayan bir olay hakkındaki tanık ifadesine kesin surette inanmaya gayret ettiler.

Duygusal öfkeyle katmerlenen politik hizipçilik aklın, bilimin ve mantığın ayağını kaydırmıştı. FBI'ın Christine Blasey Ford'un suçlamalarını destekleyebilecek herhangi bir kuvvetlendirici delili ortaya çıkaramayacağı anlaşılınca, Demokratlar da taktik değiştirdi. Kavanaugh'un adaylığındaki yeni çapanoğlu "hukuki itidalden" güya yoksun olmasıydı. Ülkedeki en üst düzey mahkemenin aklı başında bir üyesi olabilmek için fazla dengesiz, duygusal açıdan fazla ayarsız biriydi. Yani ona saldıranlar şimdi de yüksek mahkeme yargıcı olabilecek yaradılıştan yoksun olduğunu öne sürüyorlardı. Haklı öfkesi ve nedeni anlaşılabilir siniri gündemdeki pozisyonuyla değil, asıl karakteriyle ilişkilendirilmişti. Bu da tam olarak psikologların temel yükleme hatası olarak adlandırdığı duruma örnek teşkil ediyor. Yani birinin içsel özelliklerini (karakterini) gözlemlenmiş bir olaydan mesul tutarken abartıya kaçmak ve bunu yaparken olayın cereyan ettiği şartları değerlendirememek. Kavanaugh da kişisel ve profesyonel yaşamını mahvedecek ölçüde korkunç suçlarla itham edilmişti. Onun bu suçlamaları karısına ve küçük kızlarına izah ettiğini hayal edin. Muhtelif demokrat parti senatörleriyle muhatap olurken takındığı öfkeli tahammülsüzlüğü maruz bırakıldığı garabet adaletsizlikle değil, "sinirli" kişiliğiyle ilişkilendirilmişti. Bu yanlış ilişkilendirmenin onu hedefe alanların bilinçsizce yaptığı bir hata olduğundan şüpheliyim.

Ne zaman kollarımı sıvayıp sosyal medyada (genellikle Twitter'da) birine ağzının payını versem benzer bir yanlış ilişkilendirmeye maruz bırakılıyorum. Aynı müstehzi ruh genellikle hep sabit olsa da, zaman zaman hararetlenebilen sözlü tartışmalara aynı tondan dahil olduğum oluyor. Ve ne zaman ki normalde epey sakin, nazik ve sıcakkanlı biri olduğumdan ve şimdi böylesine "saldırgan" bir tutum takınmamın onu çok şaşırttığından bahseden bir soytarıyla karşılaşsam şaşırmadan edemiyorum. Elbette karanlık

bir sokakta silahla önümü kesen soyguncularla olan yaklaşımımla evladımı yatağına götürürken takındığım tavır arasında fersahlarca fark olacaktır. İki senaryo arasında karakterim aniden büyülü biçimde değişmiyor, yaşananlar değişiyor. Kavanaugh vakasına dönecek olursak, aklı başında hiçbir insan onun anlaşılabilir öfkesini eldeki durumdan başka bir şeyle ilişkilendirmeye çalışmaz. Yine de Demokratlar tüm suçu Kavanaugh'un "sinirli" mizacına attılar. Demokratlar, Sigmund Freud'un bile koltuklarını kabartacak bir dalavereyle kendi duygusal histerilerini Kavanaugh'a yansıtmayı başardılar.

Kırıldım! Gücendim!

2005'te, o zamanlar Harvard Üniversitesi rektörü olan Lawrence Summers Ulusal Ekonomik Araştırma Bürosu'nda bilim ve mühendislik işgücünde çeşitlilik üzerine bir konuşma yaptı.[32] Konuşması esnasında cinsiyetlerde mündemiç olan farklılıkların mevzubahis alanlarda kadınların neden az temsil edildiğini açıklayabileceğini ima etti. Bilimsel literatürde onun bu iddialarını destekleyen güçlü bulgular olmasına rağmen, ölümcül bir hata yapmıştı. Erkeklerin ve kadınların doğuştan gelen farklılıklara sahip olduklarını öne sürmek akademinin çoğu koridorunda küfre eşdeğerdir. Summers, dünyaca ünlü Harvardlı psikolog Steve Pinker'ın desteğini almasına rağmen istifaya zorlandı. Summers'ın konuşmasından kısa bir süre sonra *The Harvard Crimson* (bir öğrenci gazetesi) Pinker'a "Rektör Summers'ın ifadeleri meşru akademik söylemin sınırlarına dahil miydi?" sorusunu yöneltti. Psikoloğun cevabı muhteşemdi: "Daha neler! Belli ölçüde bir soğukkanlılıkla ele alındığı sürece zaten her şeyin meşru akademik söylemin sınırlarına dahil olması gerekmez mi? Üniversiteyi

medreseden ayıran şey budur."[33] Bu arada, BTMM* bölümlerinde daha az sayıda kadın öğretim görevlisi olmasının cinsiyetçi işe alım pratikleriyle pek alakası yok. Hatta fakülte işe alımlarında ikiye bir oranında kadın ve erkek aday tercihi (aynı ölçüde vasıflı erkek adaylara rağmen) aksinin geçerli olduğunun ispatı niteliğinde.[34] Yine de mağduriyet söylemi gerçeklere tenezzül etmeden hüküm sürmeye devam ediyor.

Temmuz 2017'de bilimsel çalışmam olan evrimsel psikolojiyle tüketici davranışının kesişimi üzerine saygın *Talks at Google*** serisinin bir parçası olarak Mountain View'da (Google'ın ana kampüsü) bir konuşma yaptım.[35] Bundan kısa bir süre sonra James Damore'un yazdığı, şimdilerde adı kötüye çıkmış Google bildirisi viral oldu. Bildiride Damore, kadınların teknoloji alanında kariyer yapmaya pek meraklı olmayışını cinsiyet farklılıklarıyla açıklamaya çalışmıştı. Bazıları Damore'un konuşmamı izlediğini ve bunun bildiriyi yayınlamakta onu yüreklendirmiş olabileceğini düşündü. Ne yazık ki kendisi konuşmamı yaptığım esnada Çin'de olduğunu bana sonradan doğruladı. Bildiri viral olduktan kısa bir süre sonra programıma konuk olması için Damore ile ilk iletişimimizi kurduk. Ardından Orwell romanlarının gerçek olduğu bir an yaşandı. "Eğer Google'da yaptığın konuşmanın yayımlanmasını istiyorsan, Damore ile röportaj yapmadan evvel Google'ın videoyu internete koymasını bekle" şeklinde bir tavsiye aldım.[36] Günün sonunda Google, çalışanlarından çeşitlilik politikalarını yorumlamalarını talep etmişken ve Damore'un pozisyonunu destekleyen bilimsel literatüre rağmen, Damore'u kovdu.[37] Eğer gerçekler acıysa; kapsayıcılık, eşitlik, çeşitlilik ve elbette toplumun kaynaşması uğruna baskılanmalıdır.

Yine de bilimsel verinin politik doğruculuk anlatısını

---

* Kısaltma: Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik. (ç.n.)

Google Konuşmaları. (ç.n.)

sorgulamak için kullanılamayacağı uyarısı her akademisyenin kulağına gitmiş gibi görünmüyordu. Pisa Üniversitesi'nde profesör ve CERN (Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi) üyesi olan Alessandro Strumia, bunu acı biçimde öğrenenlerden oldu.[38] CERN tarafından organize edilen bir açılış etkinliğinde "Yüksek Enerji Teorisi ve Cinsiyet Çalıştayı" başlıklı bir konuşma yaptı. Fizik alanında yükselen mağduriyet anlatısını, mesela kadınların ayrımcılığa uğradığını, birtakım bibliyometrik analizler sunarak sorguladı. Örneğin, on sekiz ülkede genelinde istihdam edilen erkeklerin, aynı pozisyonda istihdam edilen kadın meslektaşlarına oranla çok daha fazla sayıda alıntılandığını ortaya koydu (alıntılanma sayılarında erkeklerin kadınlara oranı 2,96'ya 1 ila 12,5'e 1 arasında değişiyordu). Karşıt veriye sahip birileri olsaydı bulgularına itiraz etmek son derece anlaşılır olurdu ancak işin özü yalnızca kafir olmakla suçlandı ve bir tek kazığa bağlanıp ateşe verilmediği kaldı. *Adalet İçin Parçacıklar* isimli abuk bayrağın altında birleşen binlerce bilim insanı, Strumia'yı suçlayan bir bildiriye imza attı.[39] Bildiri sözümona önyargısız ve objektif bilim insanlarıyla asla bağdaşmayacak, sayısız çarpıtmalarla dolu bu ve benzeri ifadeler barındırıyordu (orijinalinde de vurgulu): **"Öncelikle burada, mümkün oldukça sert biçimde ifade etmek isteriz ki herhangi bir kişinin insanlığının sorgulanması; ırk, etnik köken, cinsiyet kimliği, din, engellilik, cinsiyet temsili ya da biyolojik cinsiyet kimliği gibi tahsis edilmiş kimlikleri ne olursa olsun, kimsenin haddine değildir."** Bu son derece şerefsizce bir taktikti. Strumia kimsenin insanlığını sorgulamadığı gibi, bahsedilen kimliklerden hiçbirini ağzına almamıştı.

Bildiriye karşı kuvvetli ve parlak bir reddiye bir fizikçi tarafından kaleme alındı ve Aero Magazine'de yayımlandı.[40] Bu tam da entelektüel açıdan dürüst ve histerik olmayan bir akademisyenden beklenebilecek bir mektuptu. Bildirideki mantıksal ve bilimsel hataları, Strumia'ya

atfedilen yanıltıcı niteliklerle birlikte ortaya seriyordu. Mektup aynı zamanda Strumia'nın kendi payına düşen sorumlulukları almadığına dair adilane bir yaklaşımı da barındırıyordu. Uzun reddiye anonim olarak yayınlandı, zira yazara göre "...anonimlik en akıllıca tercih. Her ne kadar hakiki bir liberal olsam ve her ne kadar dürüst ve adil biri olmaya çalışsam da ismimi dahil etmenin kariyerime ve ilişkilerime zarar vermesinden korkuyorum. Yanıtımın polemikçi tavrından rahatsız olan ve en azından konuyu özelden tartışmak isteyen fizikçiler olabileceğinin farkındayım fakat sosyal atmosferimiz şu sıralar fazlasıyla toksikleşmiş durumda."

Fizikçinin ismini gizleme ihtiyacı hissetmesi, tüm bu fiyaskonun belki de en kilit noktası. Her ne kadar böylesine tesirli bir cevap kaleme almasından dolayı yazarı takdir etsem de içindeki Martin Luther'e[41] odaklanmasını sağlayabilecek billurdan yoksun olduğu için onu kınıyorum. Strumia vakasına defalarca eğildim, kendisini programına davet ettim[42] ve bundan çok daha korkutucu konularda yorumlarım oldu (İslam eleştirisi gibi). Bunların hiçbirinde anonimlik perdesi arkasına saklanmadım. Kişinin hakikate, akla ve adalete duyduğu sadakatin samimiyetinin bir göstergesi de bunların bedellerinden çekinmemesidir. Yine de insan anonimliğin cazibesini anlayabiliyor. Yeni bir dergi olan *The Journal of Controversial Ideas** yazarlarının müstear isimlerle yayın yapmasına izin vereceğini duyurdu.[43] Derginin kurulunda, alanında önde gelen birçok akademisyen yer alıyor. Fakat yirmi birinci yüzyılın sözümona özgür toplumlarında böyle bir dergiye ihtiyaç duyulması, gitgide yaklaştığımız dipsiz ve karanlık entelektüel çukurun ciddiyeti hakkında fikir veriyor.

Bu karanlık mizahla aydınlatılamayacak zira komiklikler ve şakalar da akademideki "ilerlemeciler" tarafından yasaklanmış durumda. 2001'de Nobel Ödülü'ne layık gö-

Tartışmalı Fikirler Dergisi. (ç.n.)

rülen Sir Tim Hunt; Seul, Kore'de düzenlenen 2015 Dünya Bilim Gazetecileri Konferansı'nda kadeh kaldırırken, karma cinsiyetli laboratuvarlarda meydana gelen duygusal sıkıntılara dair bir şaka yaptı: "Kızlarla ilgili sorunum ne biliyor musunuz? Onlar laboratuvardayken üç şey oluyor. Ya onlara âşık oluyorsunuz, ya onlar size âşık oluyor ya da eleştirilince ağlıyorlar." Hemen ardından böyle sıkıntıların yaşanmaması için laboratuvarların tek cinsiyetli hale getirilmesini şaka yollu önerdi. Tepki dalgası sert ve ölümcül oldu. University College London'dan ve Avrupa Araştırma Konseyi'nden istifaya zorlandı.[44] Pek çok kadın bilim insanının ve Britanya'nın en önemli kanaat önderlerinden Richard Dawkins'in onun safında yer alması ise kâr etmedi.[45] Onlarca yıl kadınların bilimdeki yerinin yılmaz bir savunucusu olan bu muazzam derecede başarılı bilim insanının itibarı, kadeh kaldırırken yaptığı bir şaka yüzünden yerle bir oldu. Karısının alanında önde gelen feminist bir bilim insanı olması da sürekli duyar kasan bu kana susamışlara engel olamadı.

Lazar Greenfield pek çok bilimsel ve klinik başarıya imza atmış, alanında uzman bir cerrah. 2011'de *Surgery News* dergisinin editörlüğünü yaparken bir başyazı kaleme aldı. Makalede korunmasız seks yoluyla sperme maruz kalan kadınların korunarak seks yapan kadınlara oranla daha düşük depresyon skorlarına sahip olduğunu ortaya koyan bir araştırmayı ele aldı.[46] Greefield yazısını bir istihzayla sonlandırmıştı: "Demek ki kadınlar ve erkekler arasında St. Valentine'in kuşkulandığından çok daha derin bir bağ var. Ayrıca artık Sevgililer Günü için çikolatadan daha iyi bir hediye olduğunu biliyoruz." 'Duyarcılık Taliban'ını sahneye alalım. Bu canavar yaptığı affedilemez şakanın bedelini ödemeli. *Surgery News* editörlüğünden istifaya zorlandı ve Amerika Cerrahlar Koleji'nin seçilmiş başkanlığından el çektirildi.[47] Greenfield'ın alıntıladığı makalenin üç yazarından biri olan, benim de

yakinen tanıdığım Steven Platek, makalenin yazarları adına bir cevap mektubu kaleme aldı.[48] "Bir insan nasıl olur da hakem onayından geçmiş bir makaleyi alıntıladığı için istifaya zorlanabilir? Dr. Greenfield kanıtlar yüzünden değil, siyasi nedenlerle istifaya zorlanmıştır. İstifası her şeyden önce Amerika Cerrahlar Koleji'ndeki bir grup kendini beğenmiş ve öfkeli üyenin feminist ve bilim karşıtı tavırlarının bir aynası olmuştur. Bilim kanıtlara dayanır, siyasete değil. Bilimde bilmek daima bilmemeye yeğlenir." Ancak günümüz akademisinde ilerlemeci ideoloji bilimsel gerçeklere galebe çalıyor.

Matt Taylor da yolu her daim gücenik ve her biri kuduruk olanlarla kesişmiş bir başka bilim insanı. 2014'te, insan maharetinin nefes kesici başarılarından biriyle ilgili soruları cevaplandırdığı canlı yayına, üzerinde yarı çıplak kadın çizimlerinin olduğu, epey nahoş ve basbayağı uygunsuz bir gömlekle çıktı.[49] Taylor bir astrofizikçi olarak Avrupa Uzay Konseyi'nde çalışıyordu ve Philae sondasını gezegenimizin yaklaşık 480 milyon kilometre uzağında hızla hareket eden bir kuyrukluyıldızın üzerine indiren ekibin bir parçasıydı. Böyle bir işi kotarabilmek için akla ziyan seviyelerde bilimsel ve teknik uzmanlığa ihtiyaç duyuluyor. Bu an onun kariyerinin zirvesi olmalıydı. Ne yazık ki kendisi mühim başarısından ziyade işlediği gardırop suçuyla ve bilahare ettiği zırıl zırıl özrüyle hatırlanacak. Bu arada gömlek, bir kadın olan Elly Prizeman tarafından yapılıp Taylor'a hediye edilmiş. Konuyla ilgili görüşlerine başvurulduğunda yanıtı şöyle oldu: "Herkes herhangi bir fikri benimseyebilir. Her konuda aynı şeyi düşünseydik, canımız çok sıkılırdı. Bu olayda madalyonun iki yüzünü de görebiliyorum. Ama bu sevdiğim bir tarz olduğundan gücendirici olduğunu düşünmüyorum. Ama bu benim görüşüm. Kendimizi güçlü kılabilmek bizim elimizde. Eğer gerekli becerilere sahipsek ve aklımızı ortaya koyabiliyorsak, her şeyi başarabiliriz."[50]

Salakça bir gömlek tercihi yüzünden başarılı bir bilim insanının kariyerini mahveden öfkeli feministler muhtemelen aynı zamanda eril bakışın bir tür "görsel tecavüz" olduğunu da iddia ediyorlardır. Patriarkanın kadınlara kendilerini sürekli güzelleştirmelerini salık veren bir güzellik miti dayattığını iddia edenler de bunlar. Böylesine komplocu ve delüzyonel bir zihniyet tarafından parazitlendiyseniz, bikini patriarkanın cinsiyetçi aygıtıyken, burka eril bakışı saptırdığı için özgürleştirici oluyor.[51] Bu muazzam akıldışılığı taşlamak amacıyla bu giysilerden bahsederken #ÖzgürlükÇarşafları hashtag'ini kullanmaya başladım. Başörtüsü, peçe ve burka gibi ileri derecede patriarkal toplumlardan çıkan ve milyonlarca kadına dayatılan dini kıyafetler birçok Batılı feministe göre özgürleştirici nitelikte. İkinci dalga feminizmde cinsel özgürlük amacıyla kullanıldığı takdirde güçlendirici olabileceği düşünülen bikiniler belli ki Batı'nın patriarkal kadın düşmanlığının bir tezahürü. Tekrardan altını çizmek gerekirse bikiniler, kozmetik ürünler ve mini etekler kötü. Üzerinde yarı çıplak kadın çizimlerinin olduğu komik gömlekler idam sebebi. Burka, peçe ve başörtüsü ise feminizmin eril bakıştan kurtuluşunu temsil ediyor. Bu ilerlemeci kepazeliğiyle baş edebilecek bir mizah seviyesi yok.

Sam Harris'in podcast'ine konuk olduğumda karımla birlikte kızımı mahalledeki oyun parkına çıkardığımız bir anımı anlattım. Oyun alanının ortasında dikilen, tamamen kara çarşafla kaplı olduklarından kadın mı, erkek mi ya da artık "cinsiyet dışavurumunun" zengin akışkanlığını oluşturan o 873 farklı "cinsiyet"ten birinin mensubu mu olduğunu anlamadığımız insanlar vardı. Manzara öylesine şoke ediciydi ki gitmeye karar verdik. Bu hikayeyi anlattığımdan beri bazı Batılı sekterler tarafından "saçma" ve aşırı bir tepki verdiğim için tefe konuluyorum. E tabii, küçücük bir çocukla oyun parkına gidip tekinsiz kara çarşaflı hayaletlerin bakışlarını evladının üzerine çekmekten daha

eğlenceli ve sürükleyici ne olabilir? Elbette sekülerliğin, modernliğin ve gerçek liberalizmin bu sembolü karşısında ancak ırkçı yobazlar rahatsızlık hisseder. Tabii ki müstehzi davranıyorum, zira böylesine ölümcül bir aptallığı ele alabilmenin başka bir yolu bulunmuyor. Görmek, insanların baskın duyusudur. Yüz ifadelerinin de arasında bulunduğu pek çok farklı sözsüz işareti anlayıp işleyebilmemizi sağlayan son derece kompleks bir görüm sistemine sahibiz. Birinin insanlığı ve kimliği "özgürlüğün ve kurtuluşun" kara çarşafları ardına gizlenmişse, çoğu aklı başında insanın böyle bir durum karşısında rahatsızlık hissetmesi son derece doğaldır. Yine de fazilet kumkumaları rahatsız edici uyaranlara son derece makul tepkiler veren insanlarla dalga geçmek, onları aşağılamak ve suçlamakla meşgul.

Aklı başında insanlar duyguların ve aklın, mizahın ve ciddiyetin bir yeri ve zamanı olduğunu bilir ve hayat içerisinde bu duygusal ya da bilişsel mekanizmalardan hangisinin çalıştırılacağını anlar. Ancak bu fikir patojenlerine yenik düşen insanlar duygularının ve zihinlerinin kontrolünü kaybetmişlerdir. Ve bu patojenler de hızla yayılarak özgürlüğümüzü tehlikeye atmaktadır.

Bölüm 3:

Özgür ve Modern Bir Toplumun Müzakere Edilemez İlkeleri

"Ancak bir düşüncenin ifade edilmesine engel olmanın esas bir kötülüğü vardır, o da insan ırkının gaspıdır. Bugünkü nesilde olduğu gibi sonraki kuşaklarda da, o düşünceye muarız olanların sayısı, benimseyenlerin sayısını aşacaktır. Eğer düşünce doğruysa, hatayı hakikatle mübadele etme şansını kaçırırlar. Eğer düşünce yanlışsa, müthiş bir avantajdan faydalanamazlar: Hatayla hakikatin çarpışmasından doğan, daha arı ve canlı bir hakikat tezahüründen." – John Stuart Mill[52]

Bir toplumun gerçek anlamda liberal ve modern olabilmesi için sahip olması gereken temel özellikler nelerdir? Harvardlı tarihçi Niall Ferguson'a göre Batı'nın ihtişamını tanımlayan "Altı Amiral Gemisi" bulunuyor. Bunlar rekabet, bilimsel devrim, mülkiyet hakları, modern tıp, tüketim toplumu ve iş ahlakı.[53] Bu bölümde

ben daha spesifik faktörler öne süreceğim. Bana göre karşıt fikirlerin akla ve bilime sadık biçimde kıyaslanmasının (bilimsel metot) yanında, her fikri tartışmaya açma hakkının garanti altına alınması (fikir ve ifade özgürlüğü), Batı medeniyetine ihtişamını veren şeyler.

Sosyal Medya Şirketleri ve İfade Özgürlüğü

Batı'daki çoğu insan ifade özgürlüğünün ne olduğunu pek bilmiyor. Ne zaman sosyal medyada birini engellesem ya da sessize alsam, "fikirlerini baskıladığım için" beni ifade özgürlüğü konusunda ikiyüzlü olmakla suçlayan aptalca bir kakofoni alıp başını gidiyor. Online kışkırtmalardan, hakaretlerden ve aptallıklardan uzak durma hakkım olduğunu kavrayamıyorlar. Bunu yapmam onların ifadelerini "baskıladığım" değil, onları dinlemekten imtina etme hakkımı kullandığım anlamına geliyor. Fark son derece açık, yine de çoğu insan bunları birbirine karıştırıyor. Yaygın ikinci bir hata da sürekli papağan gibi tekrarlanan "Sosyal medya şirketleri hükümet değil. Platformlarında hangi ifadelerin yer alacağına karar verme hakkına sahipler" ifadesi. Dünya aklı başında bir yer olsaydı, böyle bir ifadeye yalnızca gülünürdü. Yine de bu laf, menfur sonuçları dikkate alınmadan habire tekrar ediliyor. Google, YouTube, Facebook ve Twitter dünyadaki diğer bütün şirketlerin toplamından daha büyük bir global güce sahip. Kontrol ettikleri enformasyon göz önünde bulundurulduğunda, tarihteki bütün hükümdarlardan, din insanlarından ve politikacılardan daha fazla kolektif güce sahip olduklarını söylemek abartı olmayacaktır. Eğer bilgi güçse, bu sosyal medya devleri hangi enformasyona erişebileceğimize ve platformlarında yer alıp alamayacağımıza karar verirken kadir-i mutlak hale geliyorlar. Büyük teknoloji şirketleri düzenli olarak sağa meyyal yorumcuları yasaklıyor. Ama

elbette, bütün bunlar talihsiz bir "algoritmik tesadüf"ten ibaret. Böyle bir fesatlık olabilir mi?

Online şirketlerin ifade özgürlüğünü baskılamasının bir başka yolu da cüzdanınızdan geçiyor. YouTube kanalımdaki binden fazla videomun aşağı yukarı üçte birinin geliri kapatıldı (gerçi özel değerlendirme talep ettiğim için bazıları tekrardan kazandırmaya başladı). Birçok videom daha yayınlanmamışken dahi gelire kapatılmıştı. Yani videolarımın gelirlerini otomatik olarak kapatan bir algoritmadan bahsediyoruz. Bir başka örnek de içerik üreticilerinin finansal destek talep etmek için kullandığı Patreon ve PayPal gibi para transferi platformlarının, benimsedikleri makbul ifade akidesini çiğnediğini düşündüğü kullanıcıları yasaklaması. Programına iki defa konuk olduğum, önemli bir YouTuber olan Carl Benjamin (diğer adıyla Sargon of Akkad) Patreon'dan kovulanlardan. Şirket, onun esasında ırkçılarla dalga geçmek için n-sözcüğünü* kullandığı bir videoyu ortaya çıkarmıştı. Bağlama aldırış etmeden ve video Patreon'da üretilmemesine rağmen (bu Patreon'un kullanıcı sözleşmesinin ana maddelerinden biri. Böylelikle içerik, destekte bulunanları bağlamıyor) hesabını sildiler. Bu da Patreon'a karşı muazzam bir tepki seli meydana getirdi. Yakın dostlarım Jordan Peterson ve Dave Rubin protesto amacıyla platformdan ayrıldı. Birçok insan da şirketi boykot edeceğini duyurdu. Ancak boykot dolaylı olarak önemli gelir kayıpları yaşayan diğer içerik üreticilerini cezalandırmış oldu (finansal desteğimin üçte ikisine mal oldu). Bir liberteryen olarak, sınırlı hükümetlerin ateşli bir savunucusuyum. Hükümetlerin bitmek bilmeyen ve sürekli artan biçimde gündelik hayatlarımıza el uzatmasından tiksiniyorum. Ancak bu online şirketlerin ev aboneliği mantığıyla düzenlenmesi gerekiyor.[54] Nasıl ki elektrik ya da telefon hizmeti sağlayıcı-

* İngilizce n-word. Siyahları aşağılamak için kullanılan, son derece ağır ve negatif anlamlara sahip 'nigger' sözcüğüne atıf yapılırken kullanılan ifade. (ç.n.)

ları söylediklerinizi beğenmediği için hizmet vermeyi kesmiyorsa, sosyal medya şirketlerinin de söylemleri inceleyip cezalandırma yetkisi olmamalı.

Otosansür İfade Özgürlüğünün En Büyük Düşmanıdır

Kamusal erişimim hasebiyle, üniversitelerimizi domine eden politik doğruculuğun ceremesini çeken öğrenciler ve akademisyenler için global bir itirafçı konumuna geldim. Birinci ağızdan yapılan itiraflardaki yaygın özelliklerden biri, ilerlemeci müesses nizamı çiğnedik diye cezalandırılmayalım korkusundan doğan bir otosansür ihtiyacı oluyor. Bu korku o kadar büyük ki klasik liberal değerleri savunduğum için bana teşekkür eden profesörler genellikle kimliklerini gizli tutmamı istiyorlar (müsaade etmedikleri sürece asla kimliklerini açıklamıyorum). Vaziyetin ne denli ürpertici olduğunu bir düşünün. Şimdi bana gelen e-postalardan birkaç örnek alıntılayacağım.

> "Malulen okula dönüş yapmış kırk yedi yaşında beyaz bir erkeğim... İlk yıl kredimi tamamlayabilmem için o sosyal adaletçi Black Lives Matter* derslerinden birini almaya zorlandım. Öğrenciler dersin içeriğini sorgulama ya da eleştirme özgürlüğüne sahip değildi, çünkü bunun saygısızlık olduğu ve birilerinin güvenli alanını** bozduğu düşünülüyordu.

---

* İngilizce "Siyah Yaşamlar Önemlidir." ABD'de siyahlara yönelik her türlü polis şiddeti ve ırkçı saldırıyı protesto etmek için oluşturulan merkezsiz bir sivil itaatsizlik hareketi. (ç.n.)

Safe space olarak adlandırılan, genellikle Batı dünyasındaki üniversite kampüslerinde görülen, kimlik ya da diğer sebeplerle ayrımcılığa uğradığını hisseden bireylerin bir araya gelerek birbirlerine destek olduğu özel alanlar. (ç.n.)

Saygılı bir öğrenci olduğumu düşünüyorum. Derslerine devam ediyorum, tüm notlarım 80'in üzerinde. Buna rağmen, bu tek taraflı müfredatla geçirdiğim birkaç haftanın ardından bölümü bırakıp okuldan temelli ayrılmayı düşünüyorum. Bu solcu akademik dünya bana göre değilmiş."

"Seninle iletişime geçmemin sebebi, yüksek ortalamalı bir öğrenci olarak 12 kredilik araştırma stajı yapma mecburiyetinde olmam. Fakat tamamen siyasi nedenlerle (şiddete eğilimli, kadın düşmanı ve ırkçı bir Trump destekçisiymişim) son derece prestijli bir davranışçı sinirbilim laboratuvarı olan [isim çıkarıldı]'daki işimi kaybettiğim yetmiyormuş gibi, ismim kişisel olarak yürüttüğüm araştırmanın makalesinden silindi ve baş araştırmacı bir daha benimle asla çalışmayacağını söyledi."

"Amerikan akademisini ele geçiren kansere karşı savaşma cüretini gösterdiğin için sana minnettarım. Benim gibiler üniversitelerde kadro kovalarken dolandırılmış gibi hissediyor. Çağdaş Diller Birliği'nin her yıl açtığı pozisyonlara şöyle bir göz atmak dahi benim gibi yeni mezunlardan beklenen şeyin siyasi aktivizm olduğunu anlamak için yeterli. Akademik hedeflerime böyle bir şeyi karıştırmayı reddediyorum."

"Kariyerim boyunca feminizm, cinsiyet ideolojisi, trans-aşırıcılık ve İslamofili gibi politik doğrucu saçmalıklardan çektiklerimin uzun hikayelerini anlatıp başını şişirmeyeceğim.

> Çok parlak bir akademisyen olmasına rağmen karım halen kadro alamadığı için biraz üstü kapalı konuşuyorum. Çünkü biliyorum ki fikirlerimi ve argümanlarımı sosyal medyada paylaşmaya başlarsam, kendisi anında akademiden aforoz edilecek."
>
> "Politik doğruculuk, ahlaki rölativizm ve sosyal adalet gibi konulardaki akademik söylemden senin gibi bunalmış bir profesör olarak, akademinin içinden sesini yükselttiğin için sana teşekkür etmek istiyorum. Yine de çevremden gördüğüm ve duyduğum konformizm ve grup zihniyetinden bıkmış durumdayım. Fevkalade makul ve yetenekli insanların pek çok toplumsal konuda solun gerici anlatılarına akıldışılıkla kendini kaptırdığına tanık oluyorum."

Profesöre bu mevzulara açıktan dahil olup tartışmaya girmesini söylediğimde, bana şöyle cevap verdi:

> "Tüm bu mevzulara kadrom onaylandıktan sonra (yaklaşık bir yıl var) dahil olmak istiyorum. Ne kadar can sıkıcı olsa da insan kadrosunu almadan aykırı fikirlerini ifade etmekten çekiniyor. Siz bu esnada lütfen ifade özgürlüğü, düşünce polisliği ve müesses nizama karşı verdiğiniz kutlu savaşı sürdürün."

Bu e-postalar Kuzey Kore, Yemen ya da Sovyetler Birliği'nden kaçmış kimseler tarafından yazılmadı. İdeolojik Stalinizm Kuzey Amerika üniversitelerinin kampüslerinin sıradan bir özelliği. Bu durum özgürlüğe kıymet veren herkesi dehşete düşürmeli ancak yine de çoğu akademis-

yen duruma aldırış etmeyip korku içinde suspus oluyor. Kariyerleriyle bencilce kafayı bozdukları için bu konulara eğilmiyorlar. Çabalarımı desteklemekten çekinmiyorlar ama "Dr. Saad, adımı vermeyin. İnsanların sizinle hemfikir olduğumu bilmesini istemiyorum" diyorlar. Özgür bir ülkede insanlar inandıkları şeyi savunmaktan neden korkuyor ki? Bu mevzuyu bir düşünün, böylece "ilerlemecilerin" bizi sürüklediği noktayı fark edeceksiniz.

İfade Özgürlüğü = Nazizm?

Sarine Singh'in (sosyal adalet cengaverlerinin jargonuyla "beyaz olmayan" Sih bir kadın) organize ettiği "Üniversite Kampüslerinde İfade Özgürlüğünün Baskılanması" isimli etkinlik, 22 Ağustos 2017'de düzenlenmek üzere Ryerson Üniversitesi takvimine alındı. Sektörünü ele geçiren bilim karşıtı ve illiberal habis dogmayla artık baş edemeyen Bayan Singh, yirmi yıllık kariyerini sonlandırmak durumunda kalmış bir sosyal hizmetler görevlisiydi. Etkinlikte dört konuşmacı yer alacaktı: Dr. Jordan Peterson; Ryerson Üniversitesi öğretim görevlisi, klinik psikolog Dr. Oren Amitay; kısmen tarafsız bir gazeteci Faith Goldy ve ben. Sahip olduğumuz bütün özgürlükleri ifade özgürlüğüne borçlu olduğumuz hakkında bir konuşma yapmayı planlıyordum. Ayrıca kampüslerindeki düşünce polisleri tarafından terörize edilen öğrenci ve profesörlerin birinci ağızdan tanık ifadelerini okuyacaktım.

Sonrasında neler yaşandığını tahmin edebiliyor musunuz? Orwell romanlarını aratmayacak bir olay patlak verdi ve Antifa benzeri bir ekip etkinliği bastı. Ryerson Üniversitesi, bu akıl düşmanı entelektüel teröristlere karşı koymak yerine, bütün olayı kampüslerdeki ifade özgürlüğünün önemini vurgulamak olan bir etkinliği "güvenlik gerekçelerini" bahane ederek iptal etti. Cinnet bununla da

sınırlı kalmadı. Etkinliği iptal ettirenler, Faceook'ta Nazi svastikalı bir sayfa açıp "şehirlerinde" Nazilere, beyaz üstünlükçülerine ve antisemitistlere (İslamofobik ve transfobikleri de eklemeyi unutmadılar) meydan vermediklerini ilan etti. Lübnan'da infaz edilmekten kıl payı kurtulmuş buğday tenli bir Yahudiyim ama meğerse antisemitist bir Naziymişim. Dr. Amitay, ailesi Holokost mağduru bir Yahudi. Japon bir kadınla evli. Siyah ve eşcinsel bir evlatlık kardeşi var. Bak sen şu ırkçı transfobik Nazi'ye! Kimliklerimiz ve geçmişlerimiz, bu insan onurunu ayaklar altına alma meraklılarını bir an bile düşündürmedi. Öylece saldırıya geçtiler. Nefret dolu Nazi savunucuları olduk.

Bu fiyasko pek de muhtelif bir olay değil. Amerika merkezli Eğitimde Birey Hakları Vakfı, 2000-2014 yılları arasında Amerikan üniversitelerinde 192 defa davetli engellemeye teşebbüs edildiğini (davetlilerin konuşma yapmalarını engellemek) ortaya koydu. Bu korkunç temayül etkisini artırmaya devam ediyor.[55] Bu teşebbüslerin "başarı" oranı yüzde 38 ila 44 arasında değişiyor. Amerikan anayasasının birinci ek maddesine yönelik ağır bir hakaret bu. Davetli engelleme teşebbüslerinin yaşanma ihtimali eğer "gücendirici" konuşmacı politik olarak sağa yakınsa üç kat artıyor. Raporun 2014'te yayımlanmasından bu yana, solcuların başını çektiği pek çok daveti engelleme ve etkinlik basma olayı yaşandı. Bu konuşmacılar arasında CIA başkanı John Brennan (Pensilvanya Üniversitesi'nde), siyaset bilimci Charles Murray (Middlebury College'da), eşitlikçi feminist Christina Hoff Summers (Lewis & Clark College'da) feminizm ikonu Camille Paglia (University of the Arts'ta) ve Nobel ödüllü James Watson (New York Üniversitesi'nde ve Illinois Üniversitesi Urbana Kampüsü'nde) bulunuyor. İfade özgürlüğünün vaziyeti Kanada üniversitelerinde de iç açıcı durumda değil. Anayasal Haklar için Adalet Merkezi'nin yayımladığı 2017 Kampüs Özgürlüğü Endeksi, 60 Kanada üniversitesinde ifade öz-

gürlüğünün ne durumda olduğunu dört değişken üzerinden değerlendirdi:[56] 1) Üniversite politikaları; 2) Üniversite uygulamaları; 3) Öğrenci toplulukları politikaları ve 4) Öğrenci toplulukları uygulamaları. Değerlendirme A, B, C, D ve F puanları üzerinden yapıldı. Kanada üniversiteleri, 240 olası puan arasından (60 üniversite x üniversite başına 4 puan türü) 6 adet A ve 38 adet F topladı. Amerikan ve Kanada üniversitelerinin ifade özgürlüğünün kaleleri olduğunu söylemek zor. Bu yerler daha çok solun yankı odaları konumunda. Aklınız varsa sürüden uzaklaşın.

İfade Özgürlüğüne İnanıyorum Ama...

"Azınlık" ya da "ilerlemeci" birini gücendirebilecek, kızdırabilecek ya da aşağılayabilecek en ufak bir şey bile mırıldanmamanız gerektiği artık Batı zeitgeist'inin bir parçası olmuş durumda. Her zaman böyle değildi. 1988'deki Salman Rushdie olayı ifade yasağı konusunda mihenk taşı oldu. Kitabı *The Satanic Verses** yayımlandığında, ümmetin (dünya genelindeki İslam topluluğu) bazı mensuplarının hiddetini anında üzerine çekti. Kitabı, dinlerine ve peygamberlerine edilmiş bir hakaret olarak algılamışlardı. O zamanlar İran'ın ruhani lideri olan Ayetullah Humeyni, Rushdie'nin ölüm fermanını imzaladı. Rushdie polis koruması altında yaşamak zorunda bırakıldı. Romancı, Larry David'in meşhur televizyon dizisi *Curb Your Enthusiasm*'a konuk olduğunda, kadınların dünya çapında aranan bir adamla yatmaya neden meraklı olduğunu izah ederek başına gelen belayla dalga geçecekti. Rushdie'nin 2005'te kaleme aldığı makaledeki iki pasaj, ifade özgürlüğü mevzusunu kısaca özetliyor. "Özgür bir toplumun, bireylerinin asla gücenmeden ya da aşağılanmadan yaşadığı bir

---

* Kitabın 'Şeytan Ayetleri' ismiyle Türkiye'de yayınlanması planlanmıştı. (ç.n.)

yer olarak ya da bireylerinin gücenip aşağılandığı zaman kolluk kuvvetlerini kendine siper edebileceği şekilde inşa edilebileceği fikri absürttür." Devamı: "Dini bir inanç ya da seküler bir ideoloji olması fark etmez. Herhangi bir fikirler bütününü kutsal ilan ettiğinizde; eleştiri, taşlama, istihza ya da aşağılama kabul edilemez dediğinizde ifade özgürlüğü imkansız hale gelir."[57]

İlerlemeciler dini inançları dalga, yergi ve aşağılama konusu haline getirmeyi takdire şayan bulurlar. Dokunulmaz bir inanç hariç. Batı'da İslam'ı eleştirmek "islamofobi", "ırkçılık" ve "yobazlık"tır. Eğer Cumhuriyetçi bir siyasetçi Hıristiyan inancına göre eşcinselliğin yanlış olduğunu söylerse, ilerlemeciler telaşını ve gazabını anında dışavurur ve bunu protesto ederler. Eğer IŞİD mensupları eşcinselleri çeşitli fetvalara dayanarak çatılardan aşağı atarsa, aynı ilerlemeciler suspus olurlar. Sonuçta, biz kim oluyoruz da bu saygın inancın pratiklerini eleştirebiliyoruz ki? Belli ki kibirli kültür emperyalizmimiz değerlerimizi insanlara dayatıyor, bilhassa bu dokunulmaz inancın mensuplarıysa. 2005'te Danimarka merkezli *Jyllands-Posten* gazetesi, İslam peygamberi Muhammed'in on iki karikatürünü yayımladı. Ardından dünya çapında yükselen şiddet dalgası iki yüze yakın insanın hayatına mal oldu. Birkaç yıl sonra Jytte Klausen, tartışmalı olay hakkında *The Cartoons That Shook the World* (*Dünyayı Yerinden Oynatan Karikatürler)* adlı bir kitap kaleme aldı. Yayıncısı Yale University Press, ele alınan karikatürleri kitaba koymamaya karar verdi![58] Çoğu medya kuruluşu benzer bir korkaklıkla platformlarında karikatürlere yer vermekten imtina etti. Bundan yaklaşık on yıl sonra, Paris'teki *Charlie Hebdo* katliamı meydana geldi. Bu mizah dergisi İslam'a hakaret etmişti. Müslüman teröristler de dergiye saldırarak on iki kişi çalışanı vahşice katletti ve diğer birkaç kişiyi ağır biçimde yaraladı.

Hıristiyanlık sürekli eleştirilir ve alay konusu olur, yine

de Hıristiyanlar böyle bir şiddetle ya da benzeri bir yolla cevap vermezler.[59] Andres Serrano'nun, İsa'nın çarmıha gerildiği bir heykelin tuvalet niyetine kullanıldığı *Piss Christ** isimli fotoğraf çalışması 1987'de kısmen Ulusal Sanat Vakfı'nın sponsoru olduğu (Birleşik Devlet hükümetine bağlı bir kurum) bir ödüle layık görüldü. Çoğu Hıristiyan bundan açıkça rahatsız oldu fakat şiddet dolu protestolar gerçekleştirmediler. *Curb Your Enthusiasm*'ın 2009'da yayımlanmış bir bölümünde Larry David bir çalışanının evini ziyaret eder. Tuvaleti kullanırken duvardaki İsa Mesih portresine yanlışlıkla idrar sıçratır. Çalışan ise David'in yaptığının farkında olmadığı için, durumu "ilahi ter" olarak yorumlar. Dünya genelindeki iki milyardan fazla Hıristiyan için bundan daha gücendirici bir hikaye tahayyül etmek zor. Yine de bu sulu komikliğin diyeti olarak kimse öldürülmedi. Avusturya yapımı bir film olan *Cennet: İnanç'ın*** bir sahnesinde çarmıha gerilmiş İsa heykeliyle mastürbasyon yapan bir kadın yer aldı. Film yine de 2012 Venedik Film Festivali'nde jüri ödülünü aldı.[60] *The Book of Mormon* Mormon dininin birtakım pratikleriyle kafa bulan son derece başarılı bir müzikal. Yine de Tony Ödülü aldı ve sadece Broadway'de beş yüz milyon dolardan fazla hasılat yaptı. Ve yine de Mormonlar kaynaklı tek bir şiddet eylemi yaşanmadı. Bu uysal tepkilerin aksine 2012'de yayımlanan *Innocence of Muslims* isimli kısa film, pek çok ülkede elliden fazla kişinin ölümü ve filmin yapımcısı, yönetmeni ve oyuncularının ölüm fetvası almasıyla sonuçlanan kitlesel protestolara neden oldu. Hatta 2012'de biri ABD konsolosu olmak üzere dört kişinin ölümüne neden olan Bengazi, Libya'daki ABD yerleşkesi saldırısının bu filme bir cevap mahiyetinde olup olmadığı Birleşik Devletler hükümetinin üst kademelerinde tartışma konusu oldu.

Holokost inkarcıları gücendiriciliğin en beter hallerin-

* İng. Çiş İsası (ç.n.)

Orj. Paradies: Glaube (ç.n.)

den birini icra ederler. Detaylıca belgelenmiş bir tarihsel hakikati, milyonlarca Yahudi'nin sistematik olarak katledilmesini inkar ederek insanlık onuruna leke sürerler. Diğer tüm yalanlar bir yana, Holokost inkarcılığı hakikatin eşi görülmez biçimde iğfal edilmesidir. Yine de Lübnan'da dini yüzünden infaz edilme tehlikesi yaşamış bir Yahudi olarak, Holokost inkarcılarının insanlıkdışı kepazeliklerini etrafa saçma haklarını destekliyorum. Mutlak bir ifade özgürlükçüsü olmanın ne demek olduğuna bundan daha iyi bir örnek verebilmek zordur. Eğer ifade özgürlüğünün gerçekten ne anlama geldiğini biliyorsanız, şu ifadeye de katılmanız icap eder: "Popüler olmayan düşüncelere sahip kimselerin düşüncelerini ifade etmesine ve bu düşünceleri duymak isteyenlere izin vermekten daha iyi bir alternatif yoktur."[61]

"İfade özgürlüğüne inanıyorum ama"cı kalabalık, ifade özgürlüğüne sahip olmanın alameti farikasını ihlal eder. O "ama" genellikle insanların hassasiyetlerini incitmekten imtina etmek için kullanılır. Yaygın kanı, ifade özgürlüğümüzü başkalarının gücenmeme hakkını ihlal etmeyecek biçimde kullanmamız gerektiğidir. Hayır! İfade özgürlüğü tam da en uygunsuz, en gücendirici ve en iğrenç ifadeleri korumak demektir. İfade özgürlüğü sadece bana iltifat edebilin diye icat edilmedi. Arada sırada gücenmek özgür bir toplumda yaşamamanın diyetidir. Hisleriniz incinebilir. Delikanlı olun ve yolunuza devam edin. Elbette hiçbir mutlak ifade özgürlükçüsü tiyatroda "Yangın var" diye bağırmayı, başkalarına şiddet çağrısı yapmayı, karakter katliamını ve iftirayı onaylamaz. Yine de ifade özgürlüğü karşıtları kimsenin savunmadığı bu eylemleri kendi amaçlarına göre eğip bükmeye çalışırlar. Batı'nın ifade özgürlüğü uğruna savaşma arzusunu kaybettiğinin göstergelerinden biri de nefret suçu yasalarının yürürlüğe konulması. Birçok önemli Avrupalı figür nefret söyleminin geniş kapsamından dolayı dava edildi. Bu isimler arasında daha

önce de bahsettiğimiz Geert Wilders, Uluslararası Özgür Basın Topluluğu Başkanı Lars Hedegaard ve Avusturyalı aktivist Elisabeth Sabaditsch-Wolff bulunuyor. Bu vakalarda ve diğer birçoğunda şahısların başını hukuki sıkıntıya sokan şey İslam eleştirisiydi. Kanadalı meclis üyesi Iqra Khalid, Başbakan Justin Trudeau'nun gözetiminde 103 numaralı kanun teklifini meclise sundu. Bu yasa daha önce Samer Majzoub'un sunduğu E-411'in (Avam Kamarası'na verilmiş bir dilekçe) devamı niteliğindeydi. Hem dilekçe hem de kanun teklifi (ikisi de kanun değil) "İslamofobiyle" (saçma sapan bir kavram) mücadele etmeyi amaçlıyordu. Özgür bir toplumda insanlar hangi ideoloji olduğu fark etmeksizin dalga geçmek, suçlamak, eleştirmek, tiksinmek ya da korkmak gibi haklara sahiptir.

Bireylerin dinleri eleştirmesinin (bunu derken tek bir dinden bahsediyorum) önünü kesmek için yapılmış belki de en tüyler ürpertici hamle İslam İşbirliği Teşkilatı'ndan (İİT, 56 ülkeden ve Filistin bölgesinden oluşuyor) geldi. Teşkilat, Birleşmiş Milletler'deki en büyük oy bloğunu oluşturuyor. Bu açıdan bakıldığında İsrail'in dünyadaki diğer tüm ceberut rejimlerden daha fazla resmi BM kınaması almasının sürpriz bir yanı yok. İİT, Batı ülkelerinin Kahire Deklarasyonu'nu benimsemesi için sürekli teşebbüslerde bulunuyor. Deklarasyon, imzacı ülkelerin İslam'ı eleştirenleri cezalandırmasını zorunlu kılıyor. İslam'a yönelik ifade özgürlüğüne bu gibi şeriat tipi sınırlamalar getirmedeki ısrarcı çaba Batı'da sempatiyle karşılanıyor. Bu isimler arasında eski Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yaptığı bir konuşmada meşhur "Gelecek, İslam peygamberine iftira edenlere ait olmayacak" ifadesini kullanan eski Başkan Barack Obama da bulunuyor. Bay Başkan'ın aksine gelecek; tüm peygamberleri, fikirleri, dinleri ve ideolojileri tefe koyanlara, eleştirenlere ve onlarla dalga geçenlere ait olmalı.

Cerrahın Neşteri Olarak Hiciv

"Objektif doğru neredeyse, hiciv de oradadır." —Wyndham Lewis[62]

"Bir şeyin ne denli hakikat ihtiva ettiğini anlamanın en iyi yolu onu tamamen gülünç bir hale sokup ne kadar şakaya malzeme olabileceğine bakmaktır. Çünkü hakikat istihzayı kaldırabilir. Maruz kaldığı en ufak bir alay dahi onu tazeler. Hicve tahammül edemeyen şey yanlıştır." —Peter Sloterdjik[63]

"Dalga geçmek anlaşılmaz fikirlere karşı kullanılabilecek yegane silahtır. Aklın harekete geçebilmesi için fikirlerin önce belirgin olması gerekir." —Thomas Jefferson[64]

Hiciv, fikir patojenlerine karşı sık sık başvurduğum bir strateji. Faydalı hale gelebilmesi için, Mary Wortley Montagu'nun dediği gibi "Farksız olmalı hiciv parlak bir jiletten / Yaralayan dokunuşu ne hissedilen ne de görülen."[65] Totaliter liderler tam da bu yüzden kendilerine ve ideolojilerine yönelik hicvi daima yasaklamışlardır. Eğer bir fikir hakikat ihtiva ediyorsa, antikırılgan olması gerekir. İronik, hicvi ve müstehzi saldırılarla baş edebilmesi icap eder. Eğer bunlara gelemeyecek kadar kırılgansa, şüphe götürmez biçimde yanlıştır. Horace, Aristophanes, Juvenal, Samsatlı Lukianos, al-Ma'arri, Voltaire, François Rabelais, Joanthan Swift, Oscar Wilde, Mark Twain, Ambrose Bierce ve George Orwell'den de anlaşılabileceği üzere hicivciler, son bin yıldır böyle düşünüyorlardı. Bu isimlerin arasına Lenny Bruce ve George Carlin gibi komedyenleri, televizyon dizisi *South Park*'ı, *Mad* ve *Charlie Hebdo* gibi dergileri de dahil etmek istiyorum.

16 Temmuz 2018'de önemli bir evrimsel bilimci ve ateist olan Richard Dawkins "En muazzam Ortaçağ katedrallerimizden biri olan Winchester'ın huzur dolu çan

seslerini dinliyorum. Saldırgan tınılı 'Allahu Ekber'den çok daha hoş olduğu kesin. Yoksa yetiştirilme tarzımdan dolayı mı böyle düşünüyorum?"[66] diye bir tweet attı. Ben de cevapladım: "Sevgili Richard, Arapça benim ana dilim. 'Allahu Ekber' doğru tercüme edildiğinde 'Bütün insanları seviyoruz fakat Yahudilere, kadınlara ve eşcinsellere ayrı bir düşkünlüğümüz var.' anlamına geliyor. Merak etme. Bu sevgi, hoşgörü ve liberalizm dolu bir mesaj."[67]

Newsweek, önce espriyi anlamayıp Dawkins'i "yobazlığı" yüzünden eleştirdiğimi yazdı. Sonradan müstehzi davrandığımı fark etti. Fakat hiciv gücüm Pakistan'a kadar ulaştı. Orada, Dawkins'i İslamofobiyle suçlayan *The Express Tribune* isimli gazeteyi kafalamayı başardım. (Tweet'i şaka amaçlı attığımı fark edince benden bahseden satırları ve tweet'imi sildiler).[68] Bazen hicivlerim öyle tesirli oluyor ki beni Twitter'da bir süre takip edenleri bile kandırmayı başarabiliyor. Donald Trump Jr., ABD'nin Meksika sınırındaki gözaltı merkezlerinden bahsederken talihsiz biçimde "toplama kampları" ifadesini kullanan Alexandria Ocasio-Cortez'e değinmişti. Daha spesifik olmak gerekirse amacı, Holokost'tan kurtulanların eve dönüş videolarını paylaşarak Cortez'in yaptığı kıyasın aptalca, hatta gülünç olduğunu ortaya koymaktı. Solun rutinlerinden biri olan, kendileri gibi düşünmeyen herkesle Nazileri aynı kefeye koyma hatasını hicvetmek amacıyla Trump Jr.'ın tweet'ine şu şekilde bir cevap verdim: "Orada dur Donald. AOC, Trump'un MAGA* ülkesinde beyaz olmayan bir kadın. Holokost'tan kurtulanların hiç yaşamadığı türden tehditlere her gün maruz kalıyor."[69] Böylesine korkunç derece bariz bir hicvi üç gün önce doğmuş ortalama bir güvercin yavrusunun dahi anlaması beklenir. Fakat öyle anlaşılıyor

* Kıs. Make America Great Again. İng. Amerika'yı Yeniden Muhteşem Yap. Donald Trump'ın 2016'daki seçim sloganı olmasına rağmen sonradan onunla ve politikalarıyla da özdeşleşen ifade. (ç.n.)

ki Turning Point USA'in kurucusu, muhafazakar Charlie Kirk hocanın aklı başka yerdeydi. Şöyle bir tweet attı:

> YUH
>
> Kanada'da, John Molson İşletme Okulu'nda gençlere eğitim veren bir profesör olan Gad Saad, AOC'nin Holokost'tan kurtulanlardan DAHA ÇOK tehlike yaşadığını savunuyor.
>
> Çocuklarımızı eğitenler işte bunlar.
>
> Liberal eğitimin gerçek yüzü işte bu.
>
> İĞRENÇ!
>
> RT!

Sonrasında öfke dolu tweet'ler atan sayısız insanla muhatap oldum. Hepsi de hicvin gücüne karşı bağışıklık kazanmış gibi görünüyordu. Kirk'ün solcu bir sosyal adalet cengaveri gibi davrandığına dikkat edin. Önce sinirlendi, ardından e-çetesini beni ve okulumu hedef göstererek kışkırttı. İşin sonunda, benden özür dilemeden tweet'ini sildi.

Yine de en büyük hicvi katakullim, PJ Media'nın sözlerimden birini 2018'in en kötü sözleri listesine almasıyla yaşandı.[70] İşte buna üst düzey bir başarı denir! Söz şöyleydi: "Bütün o asil kaçak 'mültecilere' sesleniyorum: Yobazlığımız ve ırkçılığımız için özür diliyoruz. Seçimlerimizde oy kullanamamanızın sebebi Nazizm'dir. Ne de olsa ülke sınırları Nazizm'dir. Milliyet denen şey de Nazizm. Adil bir dünyada herkes istediği toprak parçasında oy kullanma hakkına sahip olmalı. #ÖzürDiliyoruz"[71] Siyasi hicivle hakiki siyasi cinneti ayırt edebilme yetisine sahip olmadığı anlaşılan yazarla iletişime geçtim. O da nihayetinde beni "en kötü sözler" listesinden çıkardı.

İşin kısadan hissesi şudur: Özgür toplumlar hicvin gü-

cünden korkmaz. Bütün inançların ve ideolojilerin eleştiriye açık olduğunu düşünür. Bir defa hicve sınır çizersek, artık özgür bir toplumda yaşamıyoruz demektir.

Kimlik Siyaseti Bilime Aykırıdır

2018 güzünde üniversitemde evrimsel tüketim üzerine bir sempozyum organize ettim. Sempozyuma birkaç gün kala, başka bir bölümdeki bir kadın meslektaşımdan bir e-posta aldım. Etkinliğe katılamayacağını belirtmiş ve ardından daha fazla kadın konuşmacı davet etmeme "düşüncesizliğimden" dolayı bana veryansın etmişti. Cevabım şöyle oldu:

> E-postan için teşekkürler. Katılamayacak olmana üzüldüm.
>
> Meselene gelince. Kimlik siyasetini, hele ki bilimde, onaylayan biri değilim. Eğer mevzubahis etkinlik konuşmacıların çoğunluğunun kadın olmasını gerektirseydi eyvallah. Şu anki durumda kadın ve erkek konuşmacı sayısı "dengeli" değilse de eyvallah. Bir başka kadın konuşmacı daha davet etmiştim ama müsait değildi. Konuşmacılarımı yumurtlama kabiliyetlerine göre seçmiyorum. Konuya hakimiyetlerine, müsaitlik durumlarına vs. göre seçiyorum.
>
> ABD hükümeti beş farklı ırk ve dört farklı eğitim kademesine göre (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) eğitime katılım oranlarına dair bir veri yayımladı. Haliyle elde analiz edilebilecek yirmi farklı değişken vardı. HER BİR değişkende, kadınlar erkeklerden fazlay-

dı. Bu değişkenlerden de cinsiyet eşitliği talep edecek misin? Zira bundan daha "önyargılı" bir gerçeklik tahayyül etmek zor.

Bu arada erkek konuşmacılarımın kendilerini kadın olarak tanımlayıp tanımlamadıklarını bilmiyoruz. O yüzden, belki de cinsiyet eşitliği göründüğünden daha dengelidir.

Yine de yazma nezaketi gösterdiğin için teşekkür ederim. Umarım yeniden iletişim kurabiliriz.

Meslektaşımdan halen bir cevap alabilmiş değilim. Bu arada kendisinin üniversite web sitesindeki sayfasını ziyaret ettim. Dokuz laboratuvar arkadaşıyla poz verdiği bir fotoğraf yüklemişti. Hepsi kadındı. Bunun muhtelif bir olay olduğunu düşünmeyin. Geçenlerde Joe Rogan, kadınlardan daha fazla erkek konuk ağırladığı sebebiyle ilerlemeci bir topluluk olan *Media Matters* tarafından paylandı.[72] Kanada hükümetinin Kanada üniversitelerindeki araştırma kürsülerine yönelik hibe çalışmaları (Kanada Araştırma Kürsüleri olarak bilinir) bundan böyle "Eşitlik, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık Hareket Planı" adı verilen, "kadınların, yerel halkların, engelli bireylerin ve görünür azınlıkların"* kürsülere daha fazla atanmasını sağlayan bir plana tabi durumda. Bu plana uymayan üniversitelerin fonlaması kesiliyor. Nobel Ödülü dahi bu yıkıcı zihniyet tarafından ele geçirilmiş durumda. Geçenlerde *Nature'da* (en saygın iki bilim dergisinden biri) yayımlanan bir makale, ödül alanlar arasındaki cinsiyet eşitsizliğinden dolayı Nobel komitesini payladı (yüzde üçü kadındı) ve ardından ödüle layık görülenlerin kahir ekseriyetinin Batı ülkelerinden ol-

* İng. Visible minorities. Kanada hükümetinin aborjinler dışında beyaz olmayan yerli Kanada halklarını tanımlamak için kullandığı terim (ç.n.)

duğunu ifade etti.[73] Üstün bilimsel başarıların tanınma sürecinin meritokratik ideallerle sürdürülmesi gerekir. Fakat bu çaba gitgide kimlik siyaseti tarafından ele geçiriliyor.

Nisan 2017'de bilimin önemini vurgulamak amacıyla yüzden fazla şehirde gerçekleştirilen (Donald Trump'ın sözümona bilim karşıtı ajandasına cevap mahiyetinde olan) Bilim Yürüyüşü mitinginin açılış töreni gerçekleştirildi. 30 Ocak 2017'de etkinliğin organizasyonu için kurulmuş web sitesini ziyaret ettim ve şöyle bir hedef tanımıyla karşılaştım:[74]

> Bilim Yürüşü'yle; siyah, Latinx, Asyalı, Pasifik adalarlı, yerli, Hıristiyan olmayan, kadın, engelli, fakir, gey, lezbiyen, biseksüel, queer, trans, non-binary, agender ve interseks bilim insanlarını ve bilim savunucularını bir araya getirmeye, onları vurgulamaya, onlarla birlik olmaya ve onlarla suç ortaklığı yapmaya murat ediyoruz. Bilimi herkes için erişilebilir yapmak ve tüm arka planlardan gelme bireylerin bilim kariyeri kovalamalarını teşvik etmek için çaba sarf etmeliyiz. Çeşitlilik sahibi bir bilim insanı havuzu, çeşitlilik sahibi araştırmalara imkan sağlayacak; bu da bilimsel sorgulama gücümüzle birlikte dünyayı anlamlandırma kabiliyetimizi genişletip güçlendirecektir.

Eğer beyaz Hıristiyan heteroseksüel erkek bir bilim insanıysan, Allah yardımcın olsun kardeş. Harvardlı psikolog Steven Pinker ve bendenizin de aralarında bulunduğu bir grup yüksek profilli akademisyenin başlattığı eleştiri dalgası neticesinde son cümle elden geçirildi. Tabii manifesto bir bütün olarak bilim karşıtı bir sabuklama olarak kalmaya devam etti. Tanımı gereği bilim apolitik bir süreçtir ya

da öyle olması gerekir. Bilimsel hakikatler ve doğa kanunları araştırmacılarının kimliklerinden bağımsız olarak var olurlar. Asal sayıların sıralaması matematikçinin beyaz heteroseksüel bir Hristiyan erkek olmasına ya da farklı bedenli (obez) Müslüman bir trans birey olmasına göre değişkenlik göstermez. Periyodik tablodaki elementler kimyagerin Latinx bir queer olmasından ya da cisnormatif Hasidik bir Yahudi olmasından bağımsızdır. Aa, demek non-binary biseksüel bir kimyagersin. Öyleyse bu karbon, paladyum ve uranyumun atom sayılarını bütünüyle değiştirir. Hiciv bir yana, bilim tam da kimliklerle ilgilenmediği için özgürleştiricidir. Bilim, ispatlanabilir ve önyargısız kurallar vasıtasıyla dünyayı anlamlandırmak için kullandığımız epistemolojik bir aygıtlar bütünüdür. Bunun başka bir yolu, ikincil bir yöntemi yoktur. Buradan üniversite ekosistemini ele geçirmiş bir başka ölümcül zihin patojenine geçeceğim: Bilimin, beyaz sömürgeci bir bilme yöntemi olduğu fikri. 2016 güzünde, "düşüşçüler" olarak bilinen (bilimin düşüş yaşaması gerektiğine inanan) bir grup Cape Town Üniversitesi öğrencisi, zihinleri beyaz sömürgeci bilimin prangalarından kurtarmanın mecburi olduğunu öne sürerek dünya çapında ilgi odağı haline geldi. Üzgünüm Albert Einstein, Charles Darwin, Isaac Newton ve Galileo Galilei. Sizler beyaz olmayan bireyler değilsiniz. Çalışmalarınıza güven olmaz. Şimdi sıralarınıza geri dönün. Okuyucular bunun pek de telaş verici bir şey olmadığını düşünebilir. Sonuçta, bir grup Güney Afrikalı şarlatandan söz ediyoruz şüphesiz. Elbette böylesine bilim karşıtı bir ahmaklığın alıcısı olmayacaktır. Yoksa, olur mu? Kanada üniversiteleri arasında bu müfredatı benimsemeye yönelik bir teşvik söz konusu. Bunun tarihteki acılarından dolayı yerli insanların gönlünü almaya amaçlı bir hamle olduğu söylenebilir. Bu görüşe göre, bilimsel metot bilgiye giden yollardan yalnızca biri. Yerli insanların folklörleri ve mitleri de farklı bilme yöntemleri olarak, bilimsel keşfin aynı

ölçüde geçerli biçimlerinden biri olarak pazarlanıyor. Size söyleyeyim: Hayır, değiller. Elbette yerli insanlar kuşaklar boyunca yaşadıkları toprakların faunası ve florasına dair eşsiz içgörülere sahipler ve bu spesifik içerikli yerel bilginin öğrenilmesi ve paylaşılması son derece önemli ve kıymetli. Ancak insani bilginin kubbesi altında yazılı olan bilimsel malumatı borçlu olduğumuz *tutum* kültüre muayyen değil. Quebec'li bir bakan yardımcısı olan Patrich Beauchesne, geçenlerde yerli bilginin bilimsel bilgi karşısında nasıl değerlendirilebileceğini sorgulama cüretini gösterdiği için şiddetli eleştirilere maruz kaldı (çevresel etki çalışmaları yürütüyordu). Belli ki bir çeşit "bilgilerin hiyerarşisini" savunduğu için suçluydu.[75] Bilimsel metot içinde yaşadığımız dünyayı anlamlandırmak için kullandığımız evrensel epistemolojik çerçevedir. Bilim, imtiyaz atfedilen "atadan kalma bilgeliklere", "kabile bilgilerine" ve "ihtiyarların hikmetlerine" itibar etmez. Bilimde ortaya çıkarılmış bilgi olmaz. Yerli bilme yöntemi ne kadar varsa, Lübnanlı Yahudi bilme yöntemi de o kadar vardır. Doğaya dair tüm savlar bilimsel metodun kanıtsal prizmasından geçmek zorundadır.

Akademinin yerlileştirilmesi başka şekillerde de zuhur ediyor. Resmi akademik etkinliklerin (mezuniyet törenleri gibi) açılışında yerli topraklarının tanınması konuşmaları sıklıkla yapılıyor. Konuşmacılar konuşmalarına aslen yerli halklara ait yadigar toprakların üzerine durduklarını teslim ederek başlıyor. Bu ritüelin daha şiddetli bir versiyonu katılımcılara çalıntı topraklara izinsiz giriş yaptıkları söylenerek icra ediliyor. 2017 güzünde Regina Üniversitesi'nde "Batının Bin Bıçak Darbesiyle Ölümü: Fikirlerin Özgürce ve Rasyonel Biçimde Mübadelesini Sekteye Uğratan Güçler"[76] başlıklı bir konuşma yaptım. Sunucu konuşmasına 1876'da Kanada Hükümdarlığı'yla muhtelif yerel halklar arasında imzalanan Antlaşma 6'yı katılımcılara hatırlatarak başladı ve ardından Métis topraklarında

bulunduğumuzu ifade etti. Kep atma törenlerinde takdimciler genellikle böyle toprak teslimiyetleriyle konuşmalarına başlıyorlar. Orada sessizce oturup omuzlarına yüklenen tarihsel suçluluk yükünü taşımak zorunda kalan yeni mezun binlerce öğrencinin yerine koyun kendinizi. Bu noktaya gelebilmek için yıllarca çalışıp didindiler. Sahne sırası onların. Spot ışıkları altında ışıldama vakitleri geldi. Ancak buna rağmen, kendilerini hiçbir alakaları bulunmayan tarihsel acıların ortasında buldular. İşin doğrusu, sayısız toprak parçası zamanın birinde başka birilerine aitti. Bu, tarihi tanımlayan özelliklerden biri, *Homo sapiens*'in değişmez bir parçası. Bütün törenlerde düzenlendikleri topraklara hakim olmuş tüm halkların haklarının tarihsel ve hukuki bir perspektifle ikrar edildiği bir global standart mı benimsememiz gerekiyor? Eğer öyleyse, Yahudilerin gelecekte Suudi Arabistan'da gerçekleştirilecek tüm etkinliklere İslam'ın yükselişinden önce bölgede ikamet etmiş Yahudi kabileleri Beni Nadir, Beni Kaynuka ve Beni Kureyza'nın tarihsel haklarının teslim edilerek başlanması konusunda ısrarcı olması gerekir.

Yerlileştirme süreçleri üniversite müfredatlarıyla ve törenleriyle sınırlı kalmıyor. Akademik çalışmaların temel değerlendirme yöntemlerini, yani hakem denetimini de hedefine almış durumda. Şimdi bir an için durup sistemin nasıl çalıştığını kısaca izah etmem faydalı olabilir. Akademik dergiler editör (bazen), yardımcı editörler ve ilgili alanda uzman bir yayın kurulu tarafından yönetilir. Hakem denetimi süreci, editörün gönderilen bir makaleyi derginin kapsamına uygunluğu ve gerekli kaliteyi taşıyıp taşımadığı açısından değerlendirmeye almasıyla başlar. Eğer bu kriterler karşılanmamışsa, editör makaleyi önden reddeder, yani kurula sunmaz. Aksi durumda makale, değerlendirilmesi amacıyla bir grup münasip hakeme (bu grup genellikle yayın kurulunda yer alan iki ya da üç uzmandan oluşur ancak bazen editör, ad hoc hakem

olarak anılan, derginin yayın kurulunda bulunmayan bir uzmanın görüşüne başvurabilir) yollanır. Tüm değerlendirmeler editöre sunulduktan sonra, genellikle dört farklı ihtimalden birini barındıran karar mektubu makale yazarlarına gönderilir. Bu dört ihtimale göre dergi 1) makaleyi kabul eder 2) yazarlardan büyük değişiklikler yapmasını ve makaleyi yeniden göndermesini ister 3) yazarlardan küçük değişiklikler yapmasını ve makaleyi yeniden göndermesini ister ya da 4) makaleyi reddeder. Süreç, değerlendirmenin tekrar tekrar yapılmasıyla birlikte süresi yılları bulabilecek yoğun bir uzman tahkikinden oluşur. Kusursuz olduğu söylenemese de (bazen harika makaleler reddedilir, kalitesiz makaleler kabul edilir) hakem denetimi, insan dağarcığının tetkikinin mütemmim bir cüzüdür. Genellikle çifte kör ilerlese de (yazarlar ve hakemler birbirlerinin kimliğini bilmez) sürecin "ırkçı" olduğu gerçeği muhtemelen sizi şaşırtacaktır. 2016'da ortaya atılan bu iddia British Columbia Üniversitesi'nde hukuk profesörü olan Lorna June McCue'ya ait.[77] Konuyu açmak gerekirse, yerli bir kadın olan McCue'ya göre hakem denetimli çalışmalar, kültürel mirasının bir parçası olan sözlü gelenekle uyumsuzdu ve bu yüzden üniversitesi atalarına ayrımcılık uygulamış oluyordu. İnsanı hayretler içinde bıraksa da bu iddiası British Columbia İnsan Hakları Mahkemesi'nde kendine yer buldu ve mahkeme üniversitenin Profesör McCue'ya ayrımcılık yapmadığına hükmetti. Yahudiliğin de zengin bir sözlü anlatı geleneğinden doğduğunu göz önünde bulundurursak, birileri zamanında bütün Nobelli Yahudilere yazma zahmetinde bulunmamayı tavsiye etmeliydi.

Günümüz ilerlemeci zihniyeti farklı ırkların, kültürlerin ya da dinlerin kendilerine has bilme yöntemleri olduğuna cevaz veriyor. Bununla birlikte, yakın bir zamana kadar farklı ırk ya da sınıflardan gelen bireylerin farklı düşünme ve akıl yürütme hasletlerine sahip olduğu fikri yal-

nızca ırkçılara ve zalimlere özgü görülüyordu. Avusturya Ekonomi Okulu'nun önde gelen isimlerinden, klasik liberalizmin çetin savunucusu Ludwig von Mises, bu budalalığı izah etmek için polilojizm kavramını icat etti. Mises, Marksist polilojizmle ırkçı polilojizmi birbirinden ayırdı. İlk örnekte kişinin düşünme yöntemi ait olduğu sosyal sınıf tarafından belirlenirken, ikincisinde belirleyici faktör ırktı. Mises'in bu önermedeki mantıksızlığın son derece farkında olduğu şu sözünden anlaşılabilir: "Polilojizmin istikrarlı bir savunucusu, yazarı makbul sınıftan, milletten ya da ırktan olan fikirlerin doğru olduğuna kanaat getirecektir. Fakat tutarlılık sahip oldukları faziletler arasında bulunmaz. Bu sebeple Marksistler öğretilerine katıldıkları herkese "proleter düşünür" etiketini yapıştırmaya hazırdır. Küçümsemelerinden nasibini alan diğer herkes ise ya sınıflarının hasmı ya da halkın düşmanıdır."[78] Bugünün sosyal adalet cengaverleri de benzer bir ideolojik düşünceye sahip. Böylece "Sana katılmıyorum" yerini küçümseyici yaftalara bırakıyor: Küresel ısınma inkarcısı, beyaz milliyetçisi, yeni ateist, beyaz üstünlükçüsü, Alt-right'çı vesaire. İlerlemeci ortodoksiye muhalif olan herkes menfur ve kötü olarak şeytanlaştırılıyor.

Mises, polilojizmin bilim karşıtı bir kavram olduğunu iyi biliyordu. "[Mises] polilojizmin öneminin altını çizmiş, onu 'mantığa ve bilime karşı romantik bir başkaldırı' olarak' tanımlamış ve onun 'sosyal fenomenlerle ve insan eyleminin bilimleriyle sınırlı kalmadığını' ifade etmişti. O, medeniyetimize ve kültürümüze bir kökten bir başkaldırıydı."[79] Bilimsel metot, kim olduğumuz fark etmeksizin hakikat arayışında bizi özgür kılar. Benzer biçimde çoğu ilerlemecinin derin bir tiksinti beslediği evrimsel psikoloji, yüzeydeki farklılıklara rağmen insan zihninin ırk ya da etnik kökenden bağımsız olarak aynı evrimsel itkilerle meydana geldiğini savunmasıyla ırkçılık karşıtıdır. Çevresel faktörler (ya da kültür) düşünme tarzımızı, mantığımızı

ve karar alma mekanizmalarımızı etkiler fakat bu etkiler kişinin ırkının ya da etnik kökeninin değişmez özellikleri değildir. "Siyah zihni" ya da "beyaz zihni", "bilmenin beyaz erkekçesi" ya da "bilmenin yerlicesi" yoktur. Yalnızca tek bir gerçek vardır ve ona da bilimsel metot vasıtasıyla erişiriz.

Kapsayıcılık, Eşitlilik ve Çeşitliliğin İdeolojik Konformizmi

Görünüşe göre ilerlemeciler "kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitlilik" kelimeleri yeterince tekrar edilirse bütün sorunların çözüleceğine inanıyorlar. Ancak elbette kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitliliğin yalnızca belli türleri önem arz eder. Irka, etnik kökene, dine, biyolojik cinsiyete, cinsel tercihlere ve cinsel kimliğe dayanan çeşitlilik türleri Çeşitlilik Tarikatı'nın kurucu değerlerinden. Öte yandan, entelektüel ve siyasi çeşitlilik kökü kurutulması gerekilen sakıncalı düşünceler. Eğer Suudi Arabistan'ın resmi dini İslam'sa, Batı üniversitelerinin resmi yarı-dini kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitliliktir (kısaca KEÇ). Her geçen gün daha fazla akademisyen KEÇ tarikatının mutlak iktidarı hüküm sürsün diye idari kadrolarda istihdam ediliyor. Michigan-Flint Üniversitesi'nde iktisat profesörü olan Mark J. Perry'nin hesaplamalarına göre, Michigan Üniversitesi, KEÇ akidelerine uyum sağlamak için yıllık masrafı 11 milyon doları aşan 93 personeli kadrosunda bulunduruyor.[80] Listedeki en üst düzey KEÇ idarecisi yılda 396 bin 550 dolar maaş alıyor, bu da çoğu Amerikan üniversitesi için dört akademisyen maaşından daha fazla bir meblağ. Şişirilmiş idareci maaşları çoğu üniversite için halihazırda felaket bir finansal yük iken, üzerine bir de sonu gelmeyen KEÇ bürokratlarının eklenmesi, durumu yalnızca daha vahim bir hale getiriyor.

Her köşe başında sinsice takılan gizli ırkçıları ifşa etmeye yönelik doyumsuz bir ihtiyaç duyan KEÇ tarikatı mensupları, güya insanların gizli önyargılarını ölçen Örtük Alaka Testi'nden (ÖAT) faydalanıyor. Yani ırkçı olmadığınızı ve hayatınızda tek bir ırkçı düşünceyi dahi aklınızdan geçirmediğinizi ifade etseniz bile, ÖAT aksini ispatlayacaktır. Bu biraz da Lavrentiy Beria'nın (Josef Stalin'in istihbarat şefi) o meşum "Bana adamı göster, ben de suçunu bulayım" prensibine benziyor. Bu defa durum şu: Bana birini göster (şüphesiz heteroseksüel ve beyaz bir Hıristiyan erkeği), ÖAT de sana nefret dolu bir ırkçı göstersin. İşin doğrusu ÖAT'nin tahminleri pek isabetli değil.[81] Sözümona bilinçdışındaki önyargıların tespitine istinaden verilen çeşitlilik eğitiminin faydalı olduğu da söylenemez.[82] Ayrıca ÖAT'nin bilimsel değeri son derece tartışmalı bir konu.[83] Bu sebeplerden dolayı, testi iş dünyasında ve eğitimde tartışma götürmez bir bilimsel kanunmuşçasına uygulamanın akıl alır yanı yok.

Ancak KEÇ yobazları egemenlikleri altındaki herkesi ilerlemeci dinine döndürmek konusunda kararlılar. İşe alım ve terfi süreçlerinin bir parçası olarak kişilerin KEÇ prensiplerine bağlılıklarını şart koşan üniversite sayısı her geçen gün artıyor. Örneğin UCLA'nın Kapsayıcılık, Eşitlik ve Çeşitlilik Ofisi'ne bakalım. Ofis, öğretim üyelerinin "kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitliliğe sağladıkları ve sağlayacakları (planladıkları) katkıları dile getirdiği" bir mektup yazmaları gerektiği üzerine bir rapor yayımladı.[84] Baas Partisi mensuplarının Saddam Hüseyin'e bağlılık yemini etmesi ya da Kuzey Korelilerin artık hayatta olmayan yüce liderleri Kim Jong-il'e olan ölümsüz sevgilerini uluorta haykırmaları gibi, akademik personelin de artık KEÇ mihrabına secde etmesi gerekiyor. Bunu yapmamak, kişinin akademik kariyerinin ölümü anlamına gelebiliyor. Bu ciddi vaziyete örnek oluşturan kişisel bir anekdotumu aktarayım. John Molson İş Kadınları Kulübü üyesi bir ka-

dın öğrenci (belli ki çalışmalarımı seviyordu) benimle iletişime geçti. Erkeklerin iş ortamında kadınlarla nasıl müttefik olabileceği konulu bir etkinlikte konuşma yapmamı istiyorlardı. Etkinlik hakkında detaylı bilgi almak için kadınla bir Skype görüşmesi yaptım. Benden kadınları desteklemek ve onları güçlendirmek için kariyerim esnasında uygulamış olabileceğim stratejilerden bahsetmemi istedi. Her bir bireye cinsiyetinden ve doğuştan gelen diğer özelliklerinden bağımsız olarak yaklaştığımı ve insanları daima kişisel faziletlerine göre değerlendirdiğimi ona ifade ettim. Ayrıca işletme fakültemizin dekanının ve dekan yardımcısının kadın olduğunu belirttim (konuşmamızdan bu yana geçen sürede, bölümümüzün başkanlığına bir kadın atandı). Sonuç olarak kadınların geçmişte ayrımcılığa maruz kaldığını, fakat günümüzde durumun epey farklı olduğunu, verilere göre kadınların durumunun erkeklere kıyasla çok iyi olduğunu ve çoğu akademik branşta onları geride bıraktıklarını söyledim. Yanıltıcı bir mağduriyet anlatısını öne çıkarmak yerine cinsiyet farklılıkları üzerine yürüttüğüm bilimsel araştırma üzerine bir konuşma yapmayı teklif ettim. Komite beni davet etmemeye karar verdi.

Başımı sallayıp erkeklerin kadınlara daha iyi birer müttefik olması gerektiği üzerine bir konuşma yapabilirdim. Fakat hakikate olan bağlılığım ve gerçekliğe olan sadakatim böyle bir şeyi kendime yedirmeme imkan tanımadı. Çünkü kadınların erkeklerin ittifakına ihtiyaç duyduğuna inanıyormuş gibi davranmak korkunç derecede küçümseyici ve aşağılayıcı bir davranış. Bu gibi infantilist yaklaşımların meritokratik bir sistemde yeri olmamalı.

Ama tabii, akademik kurumlarda bu yaklaşımların yeri bir hayli geniş. Ulusal Sağlık Enstitüleri başkanı Francis Collins, bir konuşma davetini kabul etmeden evvel, mevzubahis etkinliğin bütünüyle erkeklerden oluşan panelleri ortadan kaldırmaya yönelik çabalarını incelediğini ifade

etti.[85] Ne yazık ki kendisinin bu pozisyonu alanının sayılı isimlerinden bilişsel sinirbilimci Simon Baron-Cohen tarafından benimsendi.[86] Bu gibi yüksek profilli erkek "müttefiklerin" fazilet kumkumalığı, meritokratik standartlara karşı korunup kollanmaya ihtiyacı olmayan kadın bilim insanları tarafından hakaret addedilmeli. Kadınların bu gibi sözümona "pozitif ayrımcılıklara" ihtiyaçları yok.

Totaliter ideolojiler konformizme yaslanır. Bir nüfusa sürü zihniyetini empoze etmenin türlü yolları mevcuttur. Örnek istiyorsanız Mao Zedung'un komünist Çin'inde ilmek ilmek işlenmiş normlara ya da ultra ortodoks Hasidik Yahudi cemaatlerine bakmanız yeterli. Bu yerlerde herkes birbirine benzer. Bir birey olarak diğerlerinden ayrışmanız, kendinizi gruptan daha önemli gördüğünüzün ilamı anlamına gelir. Peki KEÇ bürokratları konformizmi nasıl empoze ediyor? Akademik dünyada istediğiniz gibi giyinebilirsiniz fakat düşünceleriniz ve inançlarınız ilerlemeci ideolojinin düşünsel konformizmine tabidir. Profesörlerin siyasi çizgisini ele alan pek çok araştırma mevcut ve sonuçlar cidden akıllara ziyan durumda. On bir Kaliforniya üniversitesinde gerçekleştirilen 2005 tarihli bir araştırma, Demokrat-Cumhuriyetçi oranının 5'e 1 olduğunu tespit etti.[87] En orantısız sonucun UC-Berkeley'e ait olması (8,7'ye 1) muhtemelen şaşırtıcı olmadı. Üniversiteler genelindeki bölümlere bakıldığında ise listeye giren 42 bölümden 39'unda Demokratların oranı galebe çalmıştı. Sosyal aktivizme en çok gömülmüş bölümlerin en orantısız bölümler çıkması ise (sosyolojinin oranı 44'e 1'di) sürpriz değildi. 2016'da Amerika'nın önde gelen 40 üniversitesinde gerçekleştirilen profesörlerin oy davranışı araştırmasında Demokratların Cumhuriyetçilere oranı 4,5 (iktisat), 33,5 (tarih), 20,0 (gazetecilik), 8,6 (hukuk) ve 17,4 (psikoloji) çıktı.[88] Beş farklı bölümün ortalaması 11,5'e 1'lik bir Demokrat üstünlüğünü ortaya koyuyordu. Amerikan üniversitelerindeki hukuk profesörlerine yoğunlaşan detaylı

bir analize göre, profesörlerin yalnızca yüzde 15'i muhafazakar olarak sınıflandırılmıştı (yaptıkları siyasi bağışlar ele alınmıştı) ve hukukun alt branşlarındaki liberal orantısızlığı epey akut seviyelerde seyrediyordu.[89] Sosyal adalet aktivistleriyle dolu hukuki branşlar beklenebileceği üzere en çok liberal olanlar şeklinde sınıflandırıldı. Bu branşlar çoktan aza feminist hukuk teorisi, yoksulluk hukuku, kadın ve hukuk, eleştirel ırk teorisi, göçmenlik hukuku ve engellilik hukukuydu. Son olarak yakın bir tarihte Amerika'nın önde gelen 60 liberal sanat üniversitesinden 51'inde gerçekleştirilen ve profesörlerin siyasi yönelimlerini ele alan araştırmada, Demokratların Cumhuriyetçilere oranı 10,4'e 1 olarak tespit edildi.[90] Eğer iki "aykırı" askeri üniversite çıkarılırsa, oran 12,7'ye 1'e yükseliyor. İnanılmaz bir şekilde, 21 farklı kurumdaki Cumhuriyetçi oranı, istatistiksel anlamda, sıfırdı. Ayrıca bir okul ne kadar prestijli olursa, Demokratlar o kadar orantısız oluyor. (Sırasıyla 1, 2, 3 ve 4. sırada bulunan okullardaki oranlar 21,5, 12,8, 12,4 ve 6,9).

1960'lar ve 1970'lerde sosyal adalet cengaverlerinin ilk cellatlarından biri olan İktisatçı Thomas Sowell şöyle buyurmuştu: "Bir dahaki sefere bir akademisyen size 'çeşitliliğin' ne kadar önemli olduğundan bahsederse, ona okulundaki sosyoloji bölümünde kaç Cumhuriyetçi olduğunu sual edin."[91]

Ultra liberal Sarah Lawrence College'da siyaset profesörü olan Samuel J. Abrams, geçtiğimiz günlerde kaleme aldığı ve *New York Times*'da yayınlanan köşeyazısında, kampüslerde öğrenci işlerinden sorumlu 900 yöneticinin katıldığı anket çalışmasının bulgularını paylaştı.[92] Liberallerin muhafazakarlara oranını (üniversitedeki profesörlerin çarpık oranlarıyla eşdeğer biçimde) 12'ye 1 olarak tespit etmişti. Yazısını şu sözlerle sonlandırdı: "Üniversite yöneticileri arasındaki bu çarpık ideolojik dağılım öğrencilerimizi ve onların ailelerini düşündürmeli. Okulların-

daki ilk döneminde olan öğrenciler, yöneticilerinizin size söylediklerini hiç düşünmeden kabul edeyim demeyin. Politika belirleme güçleriyle birleşen ideolojik muvazenesizlikleri fikirlerin özgür biçimde mübadelesini tehdit ediyor. Bu tam da kutuplaşmanın arttığı şu zamanlarda yüksek öğretimde muhafaza etmemiz gereken bir değer." Bu apaçık makul bir pozisyon. Ancak yine de üniversitesindeki öğrencilerin ve personelin verdiği histerik tepki, bu koca bebeklerden görmeye alıştığımız türdendi. Önce özür dileyip ardından istifa etmesini talep eden hakaret ve tehdit dolu notlar ofisinin kapısına asıldı.[93] Üniversite rektörü kendisini şefkatten nasibini almamak ve öğrencileri kampüste "güvensiz hissettirmekle" suçladı.

Ne zaman kampüslerdeki aşırı liberal yanlılıktan söz etsem, birileri mutlaka şöyle der: "Profesörler eğitimli, entelektüel birikim sahibi ve zeki insanlar. Elbette liberal olacaklar. Kendini seçme önyargısı bu. Zeki insanlar liberaldir. Üniversiteler zeki insanlardan oluşur. Öyleyse birçoğu kaçınılmaz olarak liberaldir." Üniversitelerdeki yanlılığın nedeni, kendini seçmenin değil, siyasi temelli sistematik bir ayrımcılığın sonucu. Sosyal psikologlar ve kişilik psikologları tarafından yürütülen bir araştırma, muhafazakar öğretim görevlilerin azlığını belgeledi (ankete katılanların yalnızca yüzde 6'sı muhafazakardı).[94] Bu arada öğretim görevlilerinin önemli bir kısmı makale inceleme, başvuru değerlendirme, sempozyum daveti ya da işe alım süreçlerinde muhafazakar meslektaşlarına ayrımcılık yapacağını itiraf etti. Bir öğretim görevlisi ne kadar "liberalse" bu gibi arsızca ayrımcılıklara cevaz verme ihtimali artıyor. Maruz kaldıkları azgın ve ayrıştırıcı önyargı göz önünde bulundurulursa, çoğu muhafazakar doktora öğrencisinin ya da öğretim görevlisinin kampüslerde istenmediğini hissetmesi ve siyasi yatkınlıklarını gizlemesi pek sürpriz olmasa gerek.

"Akademisyenler zekidir, bu yüzden hepsi liberaldir" önermesi başka bir sebepten dolayı da hatalıdır. Muhafa-

zakarların genellikle bilim inkarcıları olduğuna dair örtük ve hatalı bir kanı vardır. Fakat bilim inkarcılığı muhafazakarlar arasında ne kadar yaygınsa, liberaller arasında da o kadar yaygındır. Evet, bazı muhafazakarlar evrimi dini saiklerle reddederler ancak çoğu liberal de radikal feminizm gibi seküler ideolojileriyle çakıştığı gerekçesiyle evrimsel psikolojiyi geri çevirir. İnsanı, inançlarının saygısızca sorgulanma ihtimaline karşı savunmaya geçiren içgüdüsü, onun siyasi çizgisine de sirayet eder.[95] Bu insan ruhunun bir zayıflığıdır. Bu yüzden ne liberallere ne de muhafazakarlara özgüdür. Çok az insan dört elle sarıldığı fikirlerine karşı gelen tezlerle yüzleşebilecek entelektüel cesarete sahiptir. İnsan egosu hassas ve kırılgandır.

"Akademisyenler zekidir, bu yüzden hepsi liberaldir" uydurmasyonu, en az diğerleri kadar geçerli bir üçüncü sebepten dolayı da hatalıdır. Eğer muhafazakar bir ekoloji profesörü evrim teorisini, yerçekimi kadar inkar edilemez bir bilimsel gerçeği inkar ediyorsa, burada apaçık bir sorun vardır. Kişinin dini inancı kabul edilmiş bilimsel bilgiye (tabii bu bilginin geçici pozisyonunu ve çürütülmeye açık olduğunu unutmamak gerekiyor) üstün gelemez. Ancak ne kadar makul ve mantıklı olursa olsun, tartışma konusu olabilen birçok pozisyon da mevcuttur. Bir ülkenin dış siyaseti, ekonomi ve göçmenlik politikaları nasıl olmalıdır? İdam cezasının artıları ve eksileri nelerdir? Evrensel sağlık sistemi uygulanabilir ve sürdürülebilir bir program mıdır? Siyasi, toplumsal ve ekonomik açıdan önem arz eden sayısız konudaki farklı bakış açıları, üniversite öğrencilerinin faydasınadır. Bu sebeple, daha geniş bir entelektüel çeşitlilik arayışı teorik açıdan soyut bir ideal değildir. Kampüsteki fikir ayrılıkları geleceğin liderlerini farklı görüş ve önerileri dikkate alarak makul bir karar almaları konusunda eğitmeye yardımcı olur. Entelektüel çeşitlilik, en iyi fikirlerin öne çıkmasına imkan sağlayan Darwinist rekabet sürecinin (buna evrimsel epistemoloji diyoruz)

mazotu konumundadır. Bu açıdan bakıldığında bugünün üniversiteleri, kısır ideolojik konformizmin Darwinizm karşıtı foseptik çukurları haline gelmiştir.

Entelektüel ve politik çeşitliliğin akademiye özgü olmadığının altını çizmek gerekiyor. İdeolojik konformizm enformasyonla içli dışlı bütün kilit sektörlerde şahlanmış durumda. Seçim kampanyaları bağışları üzerine yürütülmüş bir analiz, en liberal meslek kollarını barındıran sektörlerin, çoktan aza, eğlence sektörü, akademi, online bilgisayar hizmetleri, gazeteler ve basılı medya olduğunu ortaya koydu.[96] Bu meslekler, muhafazakar mesleklerin muhafazakar oluşundan *çok daha* fazla liberaldi. Diğer bir deyişle, politik terazi asimetrik durumda. Bu genel bulgular farklı mesleklerdeki siyasi çizgileri ele alan (yapılan siyasi bağışlara göre) bir başka araştırmada da doğrulandı. Örneğin sinema ve film seti üretimi sektörü 93'e 7'lik bir Demokrat-Cumhuriyetçi oranına sahipti. Editörler (kitap ve dergi yayıncılığı sektörü) 92'ye 8 Demokrat-Cumhuriyetçi oranına sahipti. Akademi 90'a 10 Demokrat-Cumhuriyetçi oranına sahipti.[97] Teknoloji sektörü çalışanlarının 200 doları aşan siyasi kampanya bağışlarına odaklanan bir çalışma, muazzam bir liberal yanlılığı gözler önüne serdi. Netflix'ten Demokrat adaylarına yapılan bağış oranı yüzde 99,6, Twitter'dan 98,7, Apple'dan 97,5, Google/Alphabet'ten 96, Facebook'tan 94,5, Paypal'dan 92,2 ve Microsoft'tan 91,7'ydi.[98] Yanlılık mı? Ne yanlılığı? Anaakım medyanın siyasi açıdan yanlı oldukları iddialarını alaya aldığını sık sık duyarız. Eh, Indiana Üniversitesi Gazetecilik Okulu'nun 2013'te yürüttüğü bir araştırma Amerikalı gazetecilerin Demokrat olma ihtimalinin Cumhuriyetçi olma ihtimalinden dört kat daha fazla olduğunu ortaya koydu.[99] Çoğu bağımsız olduğunu öne sürse de bunun bir imaj çalışması olduğunu (hatta ideolojik açıdan tarafsızım diye kendilerini kandırdıklarını) varsaymak son derece kolay. Bu arada, enformasyonla içli dışlı olan meslek-

ler (akademi, gazetecilik, sosyal medya) haricinde, siyasi meylin elle tutulur sonuçlara neden olduğu birçok meslek mevcut. Örneğin hekimlerin siyasi çizgileriyle uyumlu tedavi yöntemlerine başvurması son derece olası.[100] Suyu biraz daha bulandırmak gerekirse, farklı tıbbi uzmanlıkların birbirinden farklılaşan siyasi ilintileri mevcut. En muhafazakar olanlar cerrahi, anesteziyoloji ve üroloji. En liberal olanlar bulaşıcı hastalıklar, psikiyatri ve pediatri.[101] Şizofreninizin suçunun iklim değişikliğine, aşırı evhamlı bir anneye ya da Donald Trump'a atılmasını istemiyorsanız, psikiyatrınızı dikkatli seçin.

Bu bölümü, Birleşik Devletler başkanı olmasından yıllar önce Ronald Reagan'ın söylediği şu dokunaklı sözlerle kapatmak istiyorum:

> Fakat özgürlüğün ölüm tehlikesi daima bir sonraki neslin tepesindedir. Onu evlatlarımıza kan yoluyla aktarmayız. Özgürlüğü miras edinebilmelerinin bilinen tek yolu; onun için savaşmamız, onu korumamız, müdafaa etmemiz ve aynılarını yapmalarına yönelik sıkı bir tembihle birlikte özgürlüğü onlara teslim etmemizden geçer. Ve eğer sen ve ben bunu yapmazsak, ikinci baharımızı evlatlarımıza ve evlatlarımızın evlatlarına Amerika'nın bir zamanlar insanların özgür olduğu bir yer olduğunu anlatmakla geçiririz.[102]

Gelin, Başkan Reagan'ın kelimelerle tarif edilemeyecek bilgelikteki sözlerine kulak verelim. İfade özgürlüğüne olan bağlılığımızı tazelemeli ve bizi irrasyonelliğe ve ideolojik konformizme mecbur bırakan solun fikir patojenlerine karşı savaşmalıyız.

Bölüm 4:

Bilim Karşıtlığı, Akıl Düşmanlığı ve İlliberal Hareketler

"Seni saçmalıklara inandırabilenler, seni bir zalime dönüştürebilirler." —Voltaire

Üniversite kampüslerindeki fikir patojenleri birtakım büyük kategorilere ayrılıyor. *Postmodernizm* gelişine sabuklamalardan hiçbir farkı bulunmayan müphem ve anlaşılması zor metinler üretip her bilginin izafi olduğunu (objektif doğrunun olmadığını) öne sürüyor. Bu bilim karşıtı mankafalık "Bilim düşmeli" gibi pozisyonlar üreterek insanların zihinlerini "ırkçı" Batı biliminden "dekolonize" etmesi gerektiğini talep ediyor. *Sosyal inşacılık* insan davranışlarının, arzularının ve tercihlerinin büyük bir bölümünün insan doğası ya da biyolojik mirasımız yerine toplum tarafından belirlendiğini, haliyle, diğer birçok şey gibi biyoloji temelli cinsiyet farklılıkları olmadığını, yalnızca kültürel açıdan empoze edilmiş "cinsiyet rolleri" olduğunu ileri sürüyor. *Radikal feminizm* cinsiyet rollerinin patriarkanın menfur ve boz bulanık güçlerinden ileri geldiğinden bahsediyor. *Trans cinsiyet aktivizmi* biyolojik cinsiyet ve "cinsiyet"in ikili olmayan akışkan

yapılar olduğunu iddia ediyor. Bilimsel açıdan konuşmak gerekirse, postmodernizm, sosyal inşacılık, radikal feminizm ve trans cinsiyet aktivizmi tamamıyla ispatlanabilir yalanlara dayanıyor. Fakat insanın ideolojik adanmışlıkları her şeyin üzerine çıktığı vakit, bilimsel hakikatleri reddetmek göze alınabilir bir zarar haline geliyor.

Gerçeklikten Kurtuluş

Çoğu fikir patojeni ortak bir özellik taşır: İnsanları gerçekliğin prangalarından kurtarmaya yönelik derin bir arzu. Örneğin insan zihninin boş sayfa olduğu önermesine bakalım.[103] Buna göre insanlar biyolojik şemalardan ve doğuştan gelen farklılıklardan yoksun doğarlar Nihai hayat istikametlerimizin maruz kaldığımız farklı çevreler tarafından şekillendirildiği düşünülür. Ümit dolu da olsa delüzyonel bir fikirdir bu. Davranışçılığın kurucularından olan John Watson meşhur demecinde şöyle demişti:

> Bana bir grup sağlıklı bebek ve onları yetiştirebileceğim özel bir çevre verin, ben de size içlerinden herhangi birini yeteneklerinden, yatkınlıklarından, heveslerinden, kabiliyetlerinden ve şevklerinden bağımsız olarak dilediğim bir konuda uzman haline getirme garantisini vereyim. Doktor, avukat, sanatçı, iş insanı... Hatta evet, dilenci ya da hırsız bile olur. Gerçeklerin ötesine geçip bunu iddia ediyorum ama aksini düşünenler de aynısını yapıyorlar, üstelik bunu binlerce yıldır yapıyorlar.[104]

Bu hakikaten akıllara ziyan bir ifade. Ailenizin (ya da Dr. Watson'ın) sizi NBA'in bir sonraki süper yıldızı haline getirmiş olabileceğini hatalı biçimde iddia ediyor. Kenara

çekil Michael Jordan. Mahallede yeni bir oğlan var. Mordechai Goldberg adında, tıknaz, sakar, 1,60'lık bir genç. James Watson tarafından ustaca eğitildi. Watson, kalıtımı ve doğuştan yetenek kavramını reddediyordu:

> "O halde şu sonuca varıyoruz; kabiliyetlerin kalıtım yoluyla aktarıldığına dair hiçbir sahici kanıta sahip değiliz."[105]
>
> "Bugün 'içgüdü' demeye alıştığımız her şey çoğunlukla eğitimin bir sonucudur ve insanın *öğrenilmiş* davranışlarına dahildir. Bunun neticesinde; *kapasitenin, yeteneğin, öfkenin, zihni temelin ve karakterin* kalıtım yoluyla aktarılması diye bir şey olmadığı sonucuna varmak istiyorum. Dediğim gibi bunlar genellikle beşikte verilen eğitimlere bağlıdır."[106] [Vurgular orijinal metne ait.]

Sevgili anne babalar, müsterih olun. Doğru şartları sağladığınız sürece çocuğunuz bir sonraki Lionel Messi (muhtemelen gelmiş geçmiş en iyi futbolcu) ya da Albert Einstein olabilir. Biyolojinin (ve aklıselimin) reddinde vücut bulan, ciddi anlamda ümit verici bir mesaj bu.

Radikal feministler benzer şekilde kadın ve erkeğin evrim kaynaklı farklı kabiliyetleri, ilgi alanları ve yetenekleri olabileceğini kabul etmekten imtina ediyor. Bir NFL savunmacısıyla minyon pop yıldızı Ariana Grande arasındaki bariz farkı üç yaşındaki bir çocuk dahi biliyorken, sosyal inşacılar kadın ve erkeğin farklı olduğuna dair bu "patriarkal" görüşü reddediyorlar. Ancak belki de gerçekliğin prangasından kurtulmanın en müthiş yolu, biyolojik cinsiyetini ve ırkını (kendini siyah olarak tanımlayan beyaz bir kadın olan Rachel Delozal gibi) sihir yapar gibi dilediğine belirleyebilmeni sağlayan sihirli *trans* öneki. Beni yanlış anlamayın. Sayıları neyse ki az da olsa, ger-

çekten cinsiyet disforisi yaşayan insanlar var. Fakat onların varlığı bizi kim olduğumuzu kalıcı biçimde şekillendiren biyolojik gerçeklerin inkarına sevk etmemeli. Kişinin "öz kimliğini" gerçekliğin üzerinde konumlandırmasının özgürleştirici olduğunu söylemek güç. Bu hakikatin bir inkarıdır. Postmodernizmin radikal feministler, sosyal inşacılar ve trans aktivistleri arasında aşırı yaygın olmasına şaşmalı. Postmodernizm nihai epistemolojik kurtarıcıdır: Bizi objektif hakikatten kurtarır ve "*benim* hakikatime" methiyeler düzer.

Erkekler Hamile Kalabilir, Kadınların Penisi Olabilir

2002'de, işin sonunda yalnızca üniversite kampüslerini değil, aynı zamanda yasama kurumlarımızı da ele geçirecek olan cinnete yönelik kehanetimsi bir uyarı işlevi gören Kafkaesk bir sohbet gerçekleştirmiştim. Doktora öğrencilerimden biri tezini yeni savunmuştu, biz de bunu kutlamak için bir kutlama yemeği ayarlamıştık. O meşum akşam yemeğinde dört kişi vardı: Karım, ben, doktora öğrencim ve sevgilisi.[107] Öğrencim, sevgilisinin postmodernizm, radikal feminizm ve kültürel antropolojiye (bilim karşıtı düşüncenin kusursuz fırtınası) ilgi duyan bir doktora öğrencisi olduğu konusunda beni uyarmıştı. Normalde toplu ortamlarda siyaset ve din konuşmaktan kaçınılır ve bu şahsın inancı siyasi bir ideolojiye ya da yarı dini bir tarikate yakındı, o yüzden kerhen de olsa olabildiğine nazik davranacağım konusunda anlaştık. Fakat öğrencim beni bunun boz bulanık bir söz olduğunu bilecek kadar iyi tanıyordu. Bir sinema klasiği *Perde Açılıyor*'daki unutulmaz Bette Davis repliğine başvuracak olursak: "Kemerlerinizi bağlayın. Biraz engebeli bir gece olacak."

Postmodernizm objektif gerçeklerin olmadığını ileri sürer. Benim gibi evrimsel psikologlar ise insani evrenselleri tanır. Zira bunlar, ortak bir biyolojik mirası oluşturan unsurlardır. Kaçınılmaz olarak öğrencimin partneriyle münakaşaya girdim. Önce o benim fikirlerimle kafa buldu. Ben de aynı şekilde cevap verdim. Ardından muhatabıma meydan okudum: Ona insani bir evrensel olduğunu düşündüğüm bir şeyden bahsedecektim ve o da bana neden yanıldığımı söyleyecekti. Şüphe götürmez olduğu kesin olan bir örnekle başladım: *Homo sapiens* söz konusuysa, yalnızca kadınlar çocuk doğurabilir. Devasa "aptallığıma" göz devirdi ve bana erkeklerin "ruhani" olarak çocuk doğurduğu bir Japon kabilesinden bahsetti. Maddeci ve biyolojik gerçekliğe odaklandığım için beni payladı. Çünkü kadınları çıplak ayaklarıyla karnı burnunda mutfağa hapseden faktörler bunlardı. Belli ki ilk örneğim fazla toksikti ve tahrik ediciydi. Ben de daha az "tartışmalı" olan ikinci bir teşebbüste bulundum. Denizcilerin güneşin doğudan doğup batıdan battığı gerçeğine oldum olası bel bağladığını ve bunun objektif ve evrensel bir hakikat olduğunu öne sürdüm. İkinci örneğimi nasıl "çürüttü" dersiniz? İçine postmodernist saçmalıklarını koyduğu sandığını açtı ve yapısökümcü bir cevabı çıkarıp yüzüme vurdu: *Doğu, batı* ve *güneş* gibi "rastgele adlandırmalar" kullanmamı sorguladı. Ardından benim güneş dediğim şeye kendisinin *dans eden sırtlan* (ciddiyim) diyebileceğini ifade etti. Konuşmamız kısa süre içinde sona erdi. Devam eden yıllarda "cinsiyet" üzerine olanlar başta olmak üzere bu tarz diyaloglarda sıkı bir artış yaşandı. (Örneğin 2014'te Wellesley College'da verdiğim bir dersin hemen ardından bir öğrenci yanıma gelip profesörlerin ders öncesinde cinsiyet kimlikleri üzerine anket yapması gerektiğini ifade etti.) Yapısökümcülerin öne sürdüğü üzere eğer gerçekliği yaratan şey dilse, birinin cinsiyetini hatalı biçimde ifade etmek o kişinin "gerçekliğini" tahkir etmek anlamına geliyordu.

Eylül 2016'nın sonlarına doğru, Toronto Üniversitesi psikoloji profesörü Jordan Peterson, Kanada'da cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadelerini nefret suçu kapsamına alan yasayı (Yasa C-16) eleştiren bir YouTube videosu çekip yayınladı. Peterson, hükümetin "cinsiyet" zamirleri bahanesiyle ifadelerini sınırlandırmasına izin vermeyeceğini mertçe ortaya koydu. Söylemeye gerek var mı bilmiyorum ama ilerlemeci güruh tarafından kadrolu pozisyonundan kovulması talep edildi. Kendisi bana ulaştıktan sonra konu üzerine konuşmak için onu YouTube programım *The Saad Truth*'a* davet ettim.[108] Mayıs 2017'de, Peterson ve ben Yasa C-16 üzerine Kanada senatosunda ifade verdik. İfademde Harvard Üniversitesi BGLTQ Öğrencilik Hayatı Ofisi'ne atıfta bulundum. Buna göre: 1) Bireyin cinsiyet kimliği günlük değişimlere tabidir (pazartesi erkeğim, salı dişiyim, çarşamba non-binary'yim, perşembe gender-neutral'ım vesaire); 2) "sabit ikiliklerin" ve "biyolojik özcülüğün" (biyolojik gerçekleri kabul etmek) savunulması, "sistematik şiddet" anlamına gelen "transfobik bir dezenformasyon" çeşididir.

İfademde, araştırma ve eğitim alanımın, yani evrimsel psikolojinin davranış bilimlerine uyarlanmasının rahatlıkla Yasa C-16'yı ihlal ettiğinin iddia edilebileceğini belirttim. Bazı "ilerlemeci" senatörler böyle bir ihtimali kahkahalar ve alaylarla karşılarken, içlerinden biri beni soykırım savunucusu olmakla suçladı.[109] Böylece, kürsü sahibi bir evrimsel davranış bilimleri profesörü, yirmi birinci yüzyılda, Kanada senatosu önünde insanların erkek ve dişilerden oluşan, eşeyli üreyen ve eşeysel dimorfik bir tür olduğu üzerine ifade vermek durumunda kaldı. Okuyucular bunun Kanada'ya endemik bir cinnet olduğunu düşünmesin. Kaliforniya'daki Rocklin Academy'de okuyan bir bi-

---

* İng. Acı Gerçek. Yazar, soyadı Saad'a benzerliğinden hareketle, acı, hüzünlü anlamına gelen "sad" sözcüğünü kullanarak kelime oyunu yapmış. (ç.n.)

rinci sınıf öğrencisi, sınıf arkadaşının cinsiyetini farkında olmadan hatalı ifade ettiği için soruşturma konusu oldu ve disipline gönderildi.[110] Kaliforniyalı yasa koyucular, uzun süreli özel bakım gören bireylerin cinsiyetlerinin "bilinçli ve tekraren" hatalı ifadelendirilmesini yasadışı hale getiren bir yasayı masada tutuyor. Benzer bir yasa New York City'de çoktan yürürlükte ve sağlık sistemiyle sınırlı değil. Emin olun, profesyonel futbolculuk kariyerim boyunca sahada gerçekleşen hararetli diyaloglar, oyuncuların yüzde 90'ının "incitici dil kullanımı suçları" yüzünden San Quentin'e gönderilmesiyle sonuçlanırdı. Bu arada Kanadalı senatörleri mevzunun istenmeyen yerlere gitmesi konusunda açıkça uyarmamın tevekkeli olmadığı ispatlanmış durumda. Zira mecburi ifadelerden (A kişisi B kişinin cinsiyetini hatalı ifade etmemeli), insanların tercih ettiği cinsiyet zamirlerini e-posta imzasına ve yaka kartına koyma zorunluluğunun dayatılmasına geçtik.

Bu cinnet fırtınasının dineceğini sakın düşünmeyin. Bilakis şiddetini artırıyor. Günümüzde artık erkeklerin regl olabildiği iddia ediliyor ve bu "hakikat" çocuklara cinsellik eğitiminin bir parçası olarak öğretiliyor.[111] Demokrat partinin 2020 başkanlık seçimindeki ilk münazarasında Julian Castro, biyolojik cinsiyeti erkek olan trans kadınlara kürtaj hakkının garanti edilmesi gerektiğini öne sürdü. Castro, sonrasında attığı tweet'le bir tekzip yayınladı: "Geçen gece yanlış ifade ettim. Kürtaj ve kadın doğuma yönelik sağlık hizmetleri trans erkeklere, trans maskülenlere ve non-binary arkadaşlara eksiksiz sağlanmalı. Bana bu konuda rehber olan BÜTÜN trans ve non-binary arkadaşların emeklerine minnettarım."[112] Hakikatten bu denli akıldışı kopuşlar cidden kafa karıştırıcı olabiliyor. Her ihtimale karşın şu tweet'i yazdım: "Sayın @JulianCastro, ben rahim ağzı muayenesi olmak isteyen bir trans kadınım. Tanıdığınız ve tavsiye edebileceğiniz iyi bir jinekolog var mı?"[113] Kanada Kanser Derneği'nin rahim ağzı kanseri

riskine tabi demografilerden birini temsilen trans bir kadının (biyolojik erkek) fotoğrafını kullandığı bir reklam kampanyası başlatmasının ardından[114], hicvim kehanet mertebesine erişmiş oldu. Son olarak Senatör Elizabeth Warren, eğer başkan olsaydı atayacağı eğitim bakanının evvela dokuz yaşındaki trans bir çocuğun onayından geçmesi gerekeceğini[115] Demokrat Parti'nin başkan adaylığı için verdiği yarış esnasında açıkladı. Böyle fantezilere gömülmek zararsız olmak bir kenara, doğrudan akla karşı açılmış bir savaş niteliğinde.

Postmodernizm: Çakma Hikmet Kılığına Girmiş Entelektüel Terörizm

Bazen insanlar karmaşık bir fenomene dair kavrayışlarına fazlaca güvenirler. Bazı akademisyenler bu durumu izahın derinliği illüzyonu olarak adlandırıyorlar.[116] Renkli beyin taraması görselleriyle birlikte servis edilen bir bilimsel açıklamaya insanların inanmaya çok daha yatkın olması, buna iyi bir örnek teşkil ediyor.[117] Postmodernizm de benzer sebeplerden dolayı akademik mahfillerde alıp yürümekte. Jacques Derrida, Jacques Lacan ve Michel Foucault gibi postmodern üfürükçülerin akademide şarlatanlıklarıyla başarı elde etmeleri, eğer bir şeyi anlamak imkansıza yakınsa onda muhakkak bir hikmet vardır (insanın saçmalıklara inanmaya ne ölçüde teşne olduğunun kişiden kişiye değiştiğini unutmayın[118]) varsayımından ileri geliyor. Foucault, Amerikalı felsefeci John Searle ile gerçekleştirdiği bir sohbette çakma hikmetini itiraf etmişti: "Fransa'da, yüzde on anlaşılmaz olman gerekir yoksa insanlar söylediklerinin derin olmadığını, hikmetli bir düşünür olmadığını düşünürler." Bu itirafına rağmen Foucault, Derrida'nın bu stratejiyi fazla abarttığını ve *obscurantisme terroriste'lik*[119] yaptığını düşünmüştü. Ben de bundan ba-

ğımsız biçimde postmodernizmi entelektüel terörizm olarak tanımlıyorum. Sizi kafa karıştırıcı laf salatalarıyla etkilemeye çalışanlardan uzak durun.

Bilhassa sanat dünyası postmodern sabuklamalara müsaittir, çünkü sanatta mükemmellik için objektif kıstaslar belirlemek zordur. Bir defa sübjektifliğin sihirli asasını tattığınızda, *görünmez sanatın* sözümona güzelliğine vakıf olursunuz. 1996'da Pittsburgh'daki Carnegie Müzesi'ni ziyaret etmiştim. Sergiler arasında dolaşırken "sanat" adı altında sergilenen boş, siyah bir tuvale denk geldim. Bu "sanat eserindeki" postmodern alicengiz oyununu anlamış olsam da müze temsilcisinden düz bir "tablonun" maksadını izah etmesini istedim. O da eser üzerine yaptığımız bu tartışmanın eserin değerinin bir karinesi olduğunu izah etti.

Londra'daki Hayward Gallery, 2012'de *Görünmez: Görülmeyen'in Sanatı 1957-2012* başlıklı bir sergiye ev sahipliği yaptı. Sergi, evet bildiniz, görünmez sanat ihtiva ediyordu![120] Hayward Gallery direktörü Ralph Rugoff, insanların görünmez eserleri incelerken kullanacağı hayal gücünün öneminin altını çizdi. Aklıma gelmişken, belki de bir sonraki kitap projem için görünmez bir taslak yazmaya çalışırım. Üç yüz boş sayfa ihtiva eden ön ve arka kapak. İçini doldurmak ise okuyucunun zengin hayal gücüne kalmış. (Aslında, Michael J. Knowles isimli Amerikalı hınzır bir podcast sunucusu, *Demokratlara Oy Vermek İçin Sebepler* adlı bir kitap yayımlayarak bu konuda benden hızlı davrandı.)

Yas Araştırmaları Projesi

1996'da New York Üniversitesi Fizik Profesörü Alan Sokal'ın kaleme aldığı "Sınırları İhlal Etmek: Kuantum Yerçekiminin Transformatif Tefsirine Doğru" başlıklı saçma

sapan makale, postmodernizmin önde gelen akademik dergilerinden *Social Text*'te yayımlandı.[121] Makale, postmodernist "düşünceyi" destekler gibi göründüğü sürece saçma sapan ve boz bulanık bir metnin dahi yayın alabileceğini ispatlama amaçlı bir yemdi. Hiç şüphesiz dergi editörleri, bir fizikçinin kaleme aldığı postmodern bir yerçekimi analizi yayımlamak istiyordu. Bu da yumurtladıkları herzelere getirilen bilimsel bir tasdik anlamına gelecekti. Bu parodinin alanda yıkıcı bir etki yaptığını düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. Postmodernizm gerçekliğin sübjektif olduğunu iddia ettiği için, birinin parodisi diğerinin anlam madeni haline gelebiliyor. Postmodernistler epistemolojik bir el çabukluğuyla en anlamsız metinlerden anlam devşirebiliyorlar. Voilà! Postmodernizminiz Yunan mitolojisindeki Hydra gibi bir şey oldu. Bir kafasını uçur ve yerinden bir sürü yenisi çıksın. Bu arada kişisel bir not. 2010'da *Psychology Today*'de yayımladığım bir makalede, muazzam yemine yer verdiğimi haber vermek için Sokal'a ulaştım.[122] Makalede kulllandığım "çalakalem üretilmiş pasajlar barındıran bir metin" tarifimin hatalı olduğunu bana kibarca ifade etti. Aksine, yemlik makalesindeki her bir kelime üzerinde tüm gayretkeşliğiyle çalışmıştı. Deliliğin kendine özgü bir metodu vardı cidden!

2017'de James Lindsay ve Pete Boghossian (iyi bir dostumdur), insan penisinin küresel ısınmanın müsebbibi olan muhayyel bir yapı olduğunu iddia ettikleri yemlik bir makale yayımladılar (müstear isimlerle). Okuyucular sıkıysa bu makaleleri kahkahalara boğulmadan okuyabilsinler. Ben kamera önünde denedim ama beceremedim.[123] Yem gündeme oturduğunda, yardımcı editörlerden biri bir açıklama yayımladı: "İki hakem makaleyi incelemeyi kabul etti. Makale, birinin hiçbir değişiklik vermemesi, diğerinin ise ufak değişiklikler talep etmesi üzerine kabul edildi. Soruşturmamız esnasında benzer araştırma alanlarına sahip olsalar da hakemlerin uzmanlıklarının konuyla

tam olarak örtüşmediğini fark ettik ve bu makaleyi incelemeleri için doğru kişiler olmadıklarına kanaat getirdik."[124] Demek insan penislerini küresel ısınmayla ilişkilendiren saçma sapan bir makaleyi incelemek için uygun uzmanlar görevlendirilseydi, sonuç farklı olacaktı. Fallik odaklı iklim bilimcilerin varlığından habersizim ama belki de benim eksikliğimdir.

Penis-iklim değişikliği yemini eleştirenler bunun pek de bir şey ifade etmediğini, zira makaleyi kabul eden derginin (*Cogent Social Sciences*) akademik prestiji olmayan, parasını ver-yayın al kabilinden esnaf zihniyetli bir oluşum olduğunu iddia ettiler. Hadi öyle olsun. Fakat yemin failleri bunu da çürütmenin müthiş bir yolunu bulmuşlardı. Muhtemelen Sokal tipi projelerin en görkemlisini ortaya koymak için Helen Pluckrose (bir *Aero Magazine* editörü) ile güçlerini birleştirdiler. Yirmi anlamsız makale yazıp acaba ne olacak diye bunları alanında önde gelen dergilere gönderdiler. Aşağıdaki Tablo 1'de, üçlünün maskelerini çıkarıp kendilerini ifşa etmesinden önce (kim oldukları ortaya çıkmak üzereydi) kabul almış makalelerini listeledim. Makaleler, insanı yerlerde süründürecek kadar komik ve anlamsız kelime yığınlarından ibaretti. Ancak feminist felsefe, cinsiyet araştırmaları ve benzeri zırva alanların önde gelen dergileri tarafından yayımlanmaya değer bulundular. Bu müthiş dalavereyi ifadesiz bir yüzle kanalımda ele almaya çalıştım.[125] Başaramadım. Okuyucunun kafasında bir fikir uyandırmak gerekirse, Tablo 1'de listelenen ilk makale siyah feminist kriminoloji üzerinden köpek parklarındaki tecavüz kültürünü ele alırken, üçünüsü Adolf Hitler'in *Mein Kampf*'ının feminizmin moda ifadeleriyle yeniden yazılmasından ibaret. Bu anlamsız cinneti ne kadar abartsan az. Üçlü içinde bir üniversitede istihdam edilen tek kişi olan Peter Boghossian, kurumu tarafından "etik kuralları ihlal ettiği" gerekçesiyle soruşturmaya sevk edildi.[126] Sahtekar disiplinlerin foyasını ortaya çıkaran bir

müfettiş edasıyla davranabilecek entelektüel cesarete sahip olduğu için ödüllendirileceği yerde, üniversitesi onu cezalandırmanın yollarını aramaya girişti.

Hayat denen şey fayda maliyetlerinin labirentinde yolunu bulmaya çalışmakla ilgili. Eğer yıllarınızı üniversitede harcayacaksanız, ailenizin binbir emekle kazandığı parayı astronomik harç ücretlerine yatıracaksanız; belki de eleştirel ırk teorisi, kesişimsel feminizm, queer teorisi ve postmodernizm gibi alanları çalışmaktan imtina etmelisiniz. Öğrencileri gerçekliğin prangalarından kurtarmaya ant içmiş alanlardan uzak durun.

TABLO 1

Kabul Almış Yedi Yas Araştırmaları Makalesi	
Makale başlıkları	**Dergiler**
Portland, Oregon'daki Köpek Parklarındaki Tecavüz Kültürüne ve Queer Edimliliğine Yönelik İnsani Tepkiler	*Gender, Place and Culture* *(Cinsiyet, Mekan ve Kültür)*
Arka Kapıdan Geçmek: Kavrayışlı ve Delici Seks Oyuncakları Kullanımı Üzerinden Düzcinsel Erkek Homohisterisine ve Transfobisine Meydan Okumak	*Sexuality & Culture* *(Cinsellik ve Kültür)*
Mücadelemiz Mücadelemdir: Neoliberal ve Seçim Feminizmine Kesişimsel Bir Yanıt Olarak Dayanışma Feminizmi	*Affilia: Journal of Women and Social Work* *(Affilia: Kadın ve Sosyal Hizmet Dergisi)*
Kim Oluyorlar da Bizi Yargılıyorlar? Antropometriyi Aşmak ve Kilolu Vücut Geliştirmesi Üzerine Bir Çerçeveleme	*Fat Studies* *(Kilolu Araştırmaları)*

Güldüreyim Derken Gülünç Olunduğunda: Konumsallığın Hiciv Üzerindeki Tesirine Feminist Bir Bakış	*Hypatia*
Bir Göğüstoran Maskülenliği Etnografisi: Cinsel Açıdan Objeleştirici Bir Restoranda Objeleştirme, Cinsel Fetih, Erkek Kontrolü ve Maskülen Sertlik Temaları	*Sex Roles* *(Cinsiyet Rolleri)*
Ay Buluşmaları ve Kız Kardeşliğin Anlamı: Deneyimlenmiş Feminist Spiritüelliğinin Şiirsel Bir Portrelemesi	*The Journal of Poetry Therapy* *(Şiir Terapisi Dergisi)*

Trans Aktivizm—Azınlığın İstibdatı

Kendini kadın olarak tanımlayan biyolojik erkek Rachel McKinnon, 2018 UCI Masters Salon Bisikleti Dünya Şampiyonası'nı (35-44 yaş kategorisini) kazandı.[127] Galibiyetinin akabinde, Dr. McKinnon'ı Twitter üzerinden programıma davet ettim: "Sayın Dr. @rachelvmckinnon: Trans cinsiyet hakları konusundaki adalet sağlama çabalarınızı takdir ediyorum. Size yenilen biyolojik kadınların bir kadın turnuvasında biyolojik bir erkeğe kaybetmelerinden dolayı mağdur hissetme hakları olduğuna inanıyor musunuz peki? Yoksa bu gibi sporlarda erkeklerin kadınlara karşı sahip oldukları davranışsal, anatomik ve hormonsal avantajların patriarkanın dayattığı sosyal inşalardan ibaret olduğunu mu düşünüyorsunuz? Programım THE SAAD TRUTH'ta bu konuları sizinle tartışmaktan memnuniyet duyarım."[128] Cevabının ne olduğunu tahmin etmek ister misiniz? Dr. McKinnon görüşlerini savunmak için geniş çaplı platformumu kullanma fırsatını değerlendirmiş midir? Ne de olsa bir felsefe profesörünün konuyu benimle tartışmak için böyle bir

fırsata balıklama atlaması gerekir. Bunun yerine beni engelleyip başarısını sorgulayan herkese hakaret etmeye başladı. Belli ki Dr. McKinnon kendi gerçekliğini ve bunun biyolojik bir erkeğe kaybeden kadınları sürüklediği korkunç adaletsizliği görmekten acizdi. Bu tam da 2017'de Kanada senatosunda konuşmamda dillendirdiğim *azınlıkların istibdatına* bir örnek. Mağduroloji anlatısı, trans cinsiyet haklarının kadın haklarını ilga edebileceği anlamına geliyor.

McKinnon'ın "destansı" zaferine bir cevap mahiyetinde, bu düpedüz çılgınlığı hicvetmek amacıyla YouTube kanalımdan bir video yayımladım.[129] Trans yaşçılık ve trans yerçekimi kavramları vasıtasıyla (bunları ben uydurdum ama bunlar da "benim hakikatlerim", o yüzden beni eleştiremezsiniz) sekiz yaş altı Judo yarışmasına katılacağımı duyurdum, çünkü kendini sekiz yaşından küçük bir çocuk olarak tanımlayan biriydim. Ardından Harvard Üniversitesi BGLTQ Öğrencilik Hayatı Ofisi'nin "kişinin cinsiyet kimliği günlük değişimlere tabidir" düsturundan hareketle seksenli yaşlar Judo turnuvasına da katılacağımı ilan ettim, çünkü yaş kimliğim günden güne değişiyordu. Son olarak biyolojik cinsiyet, cinsiyet, ırk ve yaş kavramları sosyal inşalardan ibaret olduğu için birinin kilosunun da "trans" önekinin özgürleştiriciliği kapsamına tabi bir sosyal inşa olduğunu öne sürdüm. Böylece, teknik olarak doksan kilonun üzerinde olsam da kendimi elli beş kilonun altında tanımlıyordum, bilhassa kendimi seksenlerimde tanımladığım günlerde, bu sebeple sıska yaşlılarla dövüşecektim. Bundan yalnızca üç hafta sonra, Emile Ratelband adında altmış dokuz yaşında bir Hollandalının yaşını kırk dokuza düşürmek için yasal girişimlerde bulunduğu (böylece bu durum ona iş, eş ve diğer şeyler bulma yolunda büyük avantajlar sağlayacaktı) haberi ortaya çıkınca, daha önce pek çok kere olduğu gibi, hicvim bir kez daha kehanet mertebesine erişti.[130] Sosyal medyada sık sık dile getirdiğim gibi, hicvim ve alaycılığım deli saçması

herzelerin kökü derin gövdesini bir cerrahın neşterinden bile daha ince keser. Yine de en aklı başında insanlar tarafından dahi sık sık anlaşılamadığı oluyor. Geçenlerde girdiğim bir check up esnasında doktorum, "farklı kilolu" birey olduğum için dövündüğüm tweet'lerimin konusunu açtı. Hicvi hiç anlamadığından, mental ve duygusal dengemden şüphe etmiş olmalıydı. İşte o tweet'lerimden biri: "Kilo gibi köhne kavramlar üzerinden kilo vermem gerektiği sonucuna varma hakkını doktoruma kim veriyor? Gerçek bilim insanları artık baskül göstergelerinin sabit değil, akışkan olduğunun farkında. Ayrıca kilosuz olmak isteyenler ne olacak? Onların buna hakkı yok mu?"[131]

Mağduriyet tanrıları geçenlerde rekabetçi kesişimselliği bir kez daha sınadı. Windsor, Ontario'da bir trans kadın, kendisine ağda hizmeti vermeyi reddeden bir işletme hakkında insan hakları ihlali gerekçeli suç duyurusunda bulundu.[132] Müslüman bir kadın olan ağdacı, biyolojik bir erkeği ağdalamak konusunda anlaşılır bir çekince yaşamıştı. Mağduroloji pokeri açısından eşsiz bir vakaydı bu. Kimin eli daha güçlüydü? Müslüman kadının mı, trans kadının mı? Yalnızca alanında uzman zulümpiyat yargıçları bu konuda bir içtihat verebilirdi. British Columbia'dan bir başka trans kadın, kendisine Brezilya ağdası yapmayı reddeden bir işletme hakkında on beş farklı suç duyurusunda bulundu.[133] Daha asap bozucu bir vaka, Vancouver Tecavüz Sonrası Destek ve Kadın Sığınma Evini trans kadınlarla karşı karşıya getirdi. Kurum, trans kadınları kabul etmeyi reddettiği için belediye ödeneğinden mahrum bırakıldı.[134] Sığınma evi 1973'ten bu yana kırk altı bin kadına yardım eli olmuştu ama belli ki içine düştüğü korkunç vaziyetlerden kaçmaya çalışan sayısız kadının saadeti, trans kadınlara (Kanada nüfusunun son derece küçük bir kısmını oluşturuyorlar) "kapsanma hakkı" bahşetmek kadar önem arz etmiyordu. Tüm Kanadalılar eşittir ama bazı Kanadalılar daha eşittir.

Cyd Zeigler bir LGBTQ aktivisti ve Gay Bayrağı Milli Futbol Ligi'nin kurucusu. Şubat 2019'da Fox Haber'e konuk oldu ve trans sporcuların rekabet açısından avantajlı olduğuna dair herhangi bir bilimsel kanıt olmadığını söyledi. Bir tweet ile ona şu soruyu yönelttim: "Sayın @CydZiegler: Sizi şu an @foxnews'da izliyorum. Trans kadınların (biyolojik erkeklerin) biyolojik kadınlara oranla psikolojik, anatomik, morfolojik ve hormonsal farklılıkları olduğunu düşünmüyor musunuz? Bir evrimsel davranış bilimci olarak bana sanki cinsiyet farklılıkları varmış gibi geliyor. Belki de programıma katılıp bana doğrusunu öğretmek istersiniz?"[135] Davetimi kabul etse de işler hızla bozuldu. Diyalogun ne kadar verimli olabileceğini ölçmek amacıyla Zeigler'in gerçeklikle olan münasebetine vakıf olmak istedim. Banal bilimsel gerçekleri dikkate alıyor mu yoksa at gözlüklü bir aktivistten fazlası değil mi ayrımını yapmaya çalıştım. O gün PinkNews'in attığı "Trans kadınlar kadındır. Yani trans kadınların vücudu kadın vücududur. Yani trans kadınların penisi kadın penisidir"[136] tweet'i hakkındaki fikirlerini ona özelden sual ettim. Zeigler sorumdan hoşnut olmadı. Kısa bir süre sonra onu Connecticut Liselerarası Kadın Atletizm Yarışması'nda birinci ve ikinci olan iki trans kadınla (biyolojik erkek)[137] ilgili Twitter'da açıktan etiketledim. Bilhassa kendisinin Fox'ta dile getirdiği, trans sporcuların rekabet açısından herhangi bir avantaja sahip olmadığı iddiasına yönelikti bu. Tam olarak bu noktada içindeki aktivist serbest kaldı. Beni bilim insanı pozu kesen bir transfobik kültür cengaveri olmakla suçladı, dolayısıyla muhatap olarak benim seviyeme inemeyecekti. Kişisel hakaretleri hafife alan biri olmadığım için Twitter'da peşini bırakmadım ve onu Gökkuşağı Ülkesi Cumhurbaşkanı ilan ettim. Elbette beni engelledi. Yerçekimi kadar açık olan hakikatleri reddeden insanlarla muhatap olmaya çalışınca böyle oluyor.

Lisa Littman Brown Üniversitesi'nde davranış ve sosyal bilimler uygulamaları profesörü. 2018'de PLOS ONE'da yayımlanan bir makalesinde, ani cinsiyet disforisi başlangıcının kısmen akran baskısı tarafından tetiklenen bir salgın olarak sosyal ağlarda yayıldığını öne sürdü.[138] Aslında Brown Üniversitesi, çalışmanın sonuçlarını barındıran bir basın duyusunu yayımlamıştı fakat makalenin sonuç bölümünü gücendirici bulan trans cinsiyet aktivistlerinin tepkisiyle karşı karşıya kalınca, sayfayı web sitelerinden kaldırdılar.[139] Müşkül durumda kalan bir meslektaşımla dayanışma kurmak amacıyla Littman'a ulaştım ve kendisini programıma davet ettim. Teklifimi kabul etmeye yanaşmadı. Şüphesiz başına gelebilecek kurumsal problemlerden çekiniyordu. Duyarcıların akademik özgürlüğü bastırdığı vakalardan yalnızca biriydi bu. Olabildiğince şiddetli bir "gücendim" haykırışı koparanlar, akademik söyleme yön veriyorlar.

Geçenlerde Oscar ödüllü aktris Charlize Theron'la Twitter üzerinden etkileşim kurdum. Kanımca evladı henüz trans olmuş Theron gibi ebeveynler, Vekaleten Munchausen Sendromu'nun (bulaş yoluyla) klasik belirtilerini taşıyorlar. Bir trans çocuk ebeveyni olarak, ilerlemeci "duyarının" mükafatlarını toplayabiliyorlar. Theron iki evlatlığından birinin (biyolojik bir oğlan) trans cinsiyetli olduğunu, oğlanın daha üç yaşındayken bir kız olduğu konusunda kendisini uyardığını öne sürdü.[140] Haliyle, evladının cinsiyet kimliğine karar vermek tabii ki kendisine (ya da biyoloji bilimine) düşmediği için, Theron çocuğu bir kız olarak yetiştiriyordu. Konuyla ilgili bazı tweet'lerim şu şekilde: "Ne kadar cesur, ne kadar muhteşem, ne kadar ilerlemecisiniz. Tebrikler @CharlizeAfrica. Ben de çocuklarımı odunsu olmayan, çok hücreli ve karbon bazlı canlılar olarak yetiştirdim. Üzerlerine bir tür empoze etmedim. Homo sapiens olup olmayacaklarına kendileri karar verecekler." Ardından şunu yazdım: "İlhamımı @Charlize-

Africa'nın bir ebeveyn olarak sergilediği kahramanlıktan alıyorum. Ben de odunsu olmayan, çok hücreli ve karbon bazlı canlılarıma (çocuklar) bana ve karıma sırasıyla 'baba' ve 'anne' demek zorunda olmadıklarını ifade ettim. Bizler gender-neutral ve non-binary vasi 1 ve 2'yiz." Periyodik tablo akışkanlığı isimli yeni kavramımı tanıtarak sözlerimi sonlandırdım: "Evlatlarımı kendilerini karbon bazlı olarak görmeleri konusunda sınırlamak istemiyorum. Bu sebeple artık onları Periyodik tablonun akışkanlığına alıştırıyorum. Tablodaki bütün elementlere bakmalarını ve kendilerini hangileriyle tanımlamak istediklerine (kendilerini meydana getiren yapıtaşı olarak) karar vermelerini istedim."[141] Hicvimin amacı son derece hakiki ve son derece nadir bir kondisyon olan cinsiyet disforisini hafife almak değil. Bununla birlikte, şu sıralar trans çocuk ebeveyni olduğunu "itiraf etmekte" olan anne ve babaların sayısındaki istatistiksel olanaksızlığın farkındayım. Çocuklar aile mahremiyetinin sınırları içerisinde korunmalı ve şefkat görmelidir. İlerlemeci eş dostun alkışlarını toplamak için kullanılan sosyal adaletçi fazilet kumkumalığı piyonları haline getirilemezler.

İlerlemeciliğin kendisi bilişsel olarak tutarsız ve aksiyomatik olarak irrasyonel bir inanç sistemi. Şimdi yaş denen şeyin ideolojik gözü karalık anlamında kişinin bilişsel kabiliyetlerinin akışkan bir göstergesi haline nasıl gelebildiğini inceleyelim. Eğer bir birey 17 yaş 364 günlükken vahşi bir cinayet işlerse, ilerlemeciler şahsın çocuk mahkemesinde yargılanması gerektiğini en ön saflardan ifade edeceklerdir. Neticede, davranışlarının sonuçlarını tam olarak kestiremeyen bir "çocuktan" bahsediyoruz. Prefrontal korteksinin tam anlamıyla gelişmediği göz önünde bulundurulursa, neden makul kararlar alamayacak kadar dürtüsel biri olduğu da anlaşılır. Ergenlerin beyinleri yirmilerine kadar gelişim göstermeye devam eder; bu sebeple, bir çocuk katili cezalandırmak pek de ilerlemeci sayılamayacak,

"gaddarca" bir harekettir.[142] Öte yandan genel seçimlerde oy kullanma yaşı söz konusu olduğunda, aralarında temsilciler meclisi sözcüsü Nancy Pelosi'nin de bulunduğu çoğu ilerlemeci demokrat, oy kullanma yaşının on altıya düşürülmesi gerektiğini savunuyor.[143] İş Birleşik Devletler ordusuna yazılıp yabancı diyarlarda kötü adamları öldürmeye gelince, belli ki prefrontal korteksiniz yaşınız daha on yedi iken yeteri kadar gelişmiş seviyeye geliyor. Bununla birlikte Charlize Theron gibi pek çok ilerlemeciye göre üç yaşındaki bir çocuk, cinsel kimliğinin net bir tanımını yapabilecek bilişsel ve duygusal olgunluğa sahip. Gelişimsel psikolojinin tarihsel figürlerinden Jean Piaget herhalde mezarında ters dönüyordur. Öncü çalışmaları çocukların bilişsel gelişim safhalarını net biçimde ortaya koyan Piaget'nin aksine ilerlemeciler yaşın düşünme, hissetme ve davranma kabiliyetlerimizdeki tesirine son derece gevşek yaklaşıyor. Tam da bu sebepten dolayı bizi menfur alışkanlıklarımızdan kurtarmaya ant içmiş, herkese kibirle üstten bakan, hatta patolojik bir histerik olan on altı yaşındaki İsveçli çevre aktivisti Greta Thunberg'i eleştirmemiz yasak. İlerlemeci Gökkuşağı Ülkesi topraklarında bilim yalnızca ideolojik dogmayla tutarlı olduğu sürece kıymet görür. Bunun dışında yalnızca mutaassıp nefret kalıplarından ibarettir.

Geçenlerde Florida'da meydana gelen bir vakada, kendisini erkek olarak tanımlayan biyolojik dişi bir ortaokul öğrencisi, erkek öğrencilere ya da onların ailelerine sorulmadan oğlanların soyunma odasına alındı. Bir erkek öğretmen, genç bir biyolojik kadın öğrenciyi çıplak görmenin uygunsuz olacağını düşündüğü için, içinde trans bir bireyin olduğu soyunma odasına göz kulak olmayı reddetti.[144] Öğretmen transfobik miydi? Oğlanların bir biyolojik kızın önünde soyunmayı reddetme hakları var mıydı yoksa bu da bir transfobi örneği mi olurdu? Trans bir öğrencinin gönlü olsun diye diğer herkesin haklarının çiğnenmesi

illiberal bir durum değil miydi? Tüm bunlar azınlığın istibdatının tezahürlerini oluşturuyor. Biyolojik gerçeklerle örtüşmeyen özkimliğimi kabul et yoksa ilerlemecilik polisinin ve kurumların, hatta adli yargının gazabı üstünde olur.

Akademik Feminizmin Üşütük Dünyası

Tarihi boyunca feminizm, dünya genelinde sayısız kadının hayatını ihya etmeyi başarsa da çoğu ideoloji ya da kurum gibi kendini kalıcılaştırma derdine düştü. Bu yüzden artık imal edilen bir mağduriyet anlatısına ihtiyaç duyuyor. Sürekli devam eden bir mağduriyet sağanağı nasıl mümkün olabilir? Müphem Cinsiyetçilik Envanteri'nin (MCE) bir çözümü var. Yirmi iki maddeden oluşan psikometrik ölçeği düşmanca cinsiyetçiliği (on bir madde) ve iyicil cinsiyetçiliği (on bir madde) ölçüyor. İlk kısım cinsel taciz ya da aynı iş için kadınlara erkeklerden daha az maaş vermek gibi cinsiyetçiliğin kabul edilemez taraflarıyla ilgileniyor. Bunu duymak sizi şaşırtabilir ama erkekler kadınları ilahlaştırırsa, dümene onları koyarsa, hayatlarının kadınlar olmadan eksik olacağını ifade ederse ve onları korumaya niyetlenirse, iğrenç birer *iyicil* cinsiyetçi oluyorlar! İyicil cinsiyetçiliği ölçmek için kullanılan on bir ifadeyi aşağıda bulabilirsiniz.[145] Katılımcılardan her cümleyi altı puanlık *şiddetle katılmıyorum-şiddetle katılıyorum* ölçeğinde değerlendirmeleri isteniyor. Üç, altı ve on üçüncü maddelerin ölçeği ters kodlanmış durumda. Bunun amacı, katılımcıların testi kendilerini vererek doldurduğuna ve tutarlı cevaplar verdiğine emin olmak.

> 1. Bir erkek ne kadar başarılı olursa olsun, bir kadının sevgisini elde edemediği sürece tam bir birey sayılmaz.

3. Bir felaket anında kadınların erkeklerden önce kurtarılması şart değildir.

6. İnsanlar karşı cinsten biriyle romantik bir ilişki kurmadan da sıklıkla ve gerçek anlamda mutlu olurlar.

8. Erkeklerde nadiren görülen iffet, çoğu kadında vardır.

9. Kadınlar erkekler tarafından korunup kollanmalıdır.

13. Erkekler kadınlar olmadan da tamdır.

17. İyi bir kadın erkeği tarafından dümene geçirilmelidir.

19. Erkeklere oranla kadınlar, daha üstün bir ahlaki duyarlılığa sahip olmaya yatkındır.

20. Erkekler hayatlarındaki kadınlara maddi olanaklar sağlamak için gerekirse kendi saadetlerini tehlikeye atmaya gönüllü olmalıdır.

22. Erkeklere oranla kadınlar, daha rafine bir kültür anlayışına ve iyi zevklere sahip olmaya yatkındır.

İnsanlar eşeyli üreyen bir türdür ve en başat insani itkilerden biri de karşı cinsten bir eş bulup onunla anlamlı bir birliktelik kurmaktır. Ancak MCE'ye göre böyle bir itkinin olduğunu kabul eden bir erkek iyicil cinsiyetçiliğe kapılmış oluyor. Bu görüşteki safi cinneti kavrayabilmek için alanında uzman bir evrimsel psikolog olmaya lüzum yok.[146] Kadınları koruyup kollamak isteyen her erkeğin iğrenç bir cinsiyetçi olduğuna da dikkat edin. Yakın zamanda yapılan bir araştırma insanların kadınlara kalp masajı yapma

ihtimalini daha düşük buldu.[147] Belli ki kırk yıllık feminist beyin yıkamaları ve cadı avı erkeklere dersini iyi vermişti. "Cinsiyetçi" bir kahraman olmaktansa, "cinsiyetçi olmayan" bir vatandaş olarak olayı izlemek daha iyidir. Birileri kadınlara korkusuz itfaiyeci ve üniformalı asker fantezisi kurmamayı salık vermeli. Köyümüzün yeni bir ağası var ve maskülenliğe ilerlemeci bir açılım getirmiş durumda: Boş boş bakan, ilgisiz ve korkak adam. Tesadüf bu ya, burada ciddi bir bilişsel tutarsızlık mevcut. İş ortamında erkeklere inisiyatif alıp kadınlara müttefik olmaları habire nasihat ediliyor. Öyle yaparlarsa da iyicil cinsiyetçiliğe angaje oluyorlar. Bütün yollar cinsiyetçiliğe çıkıyor.

Cinsiyet araştırmalarının delüzyonel aleminden fışkıran bilim karşıtı rezil fikir patojenlerinin pek azı toksik maskülenlik saçmalığı kadar habistir.[148] Christina Hoff Sommers yirmi yıl kadar önce oğlanların maruz kaldığı amansız saldırılar üzerine önemli bir kitap kaleme almıştı.[149] O zamandan bu yana durum yalnızca daha da vahimleşti. Muhatabınız eşeyli üreyen bir türse, insanlığın yarısını patolojik ilan etmek belki de o kadar parlak bir fikir değildir. Prestij sahibi sayısız üniversite artık toksik maskülenlik mücadele üzerine konuşmalar, seminerler, hatta belki de dönemlik dersler veriyor.[150] Mezunu olduğum Cornell Üniversitesi toksik maskülenlikle savaşma yöntemleri üzerine bir konuşma düzenlerken, Lehigh Üniversitesi bu rezil "patolojinin" musibetleriyle savaşmak üzere Erkekler İçin Sağaltıcı Kucaklaşma Grubu oluşturdu.[151] Geçtiğimiz günlerde bir eğitim bilimleri profesörü anaokulu öğrencilerine toksik maskülenlik savaşma yöntemlerinin öğretilmesi gerektiğini önerdi.[152] İdeologlar daima fikir patojenlerini küçük çocuklara bulaştırma derdindeler. Zira beyin yıkama sürecine başlamak için daha makbul bir zaman olamaz. Radikal feminizm hakikaten de yayılmakta olan bir virüs çeşidi.[153]

Nedir toksik maskülenlik? Yani belli ki erkek olmanın sakıncalı tarafları anlamına geliyor. Buna aşırı rekabetçi

sporlar, toplumsal ve fiziksel hegemonya kurmak ya da ortalık yerde fazla duygusal davranmamak dahil edilebilir. Şiddet, savaş ve cinsel saldırılar gibi sayısız toplumsal bela toksik maskülenliğe ihale edilmiş durumda. Erkeklerin zehrini alıp yalnızca maskülenliklerinin iyi taraflarına odaklanmalarını sağlayabilseydik (yakın bir tarihte Gilette firmasının dehşet verici ölçüde hakaretamiz bir reklam filmi vasıtasıyla tüm toksik erkeklere yalvardığı gibi), işte o zaman dünya daha iyi bir yer olurdu. Bu arada altını çizmek lazım, toksik maskülenlik stereotipik kaslı kuvvetli hiper maskülen tiplere münhasır değil. *The Big Bang Theory* dizisindeki erkek karakterlerde cisimleşmiş toksik geek maskülenliğine karşı da temkinli olmak icap ediyor.[154] Hiper maskülen deniz komandoları ve beta geek erkekler gibi Logaritmalar Süperdir Kulübü mensuplarının toksik maskülenliğin tezahürleri sayıldığına dikkatinizi çekerim. Tercih ettiğiniz diyet dahil olmak üzere tüm yollar toksik maskülenliğe çıkıyor. Veganlık beyaz maskülenliği ön plana çıkarıyor ama et yemek de doğrudan bir potansiyel toksik hegemonik erkeklik örneği.[155] Tarafsız bölgede olmak adına erkeklere yalnızca yumurta ve peynir yiyerek beslenmelerini salık veriyorum. Gerçi buradaki tek sıkıntı, çoğu yumurta kabuğunun ve peynirin beyaz olmasından mütevellit bu diyetin içselleştirilmiş beyaz üstünlükçülüğünün bir tezahürü olabileceği ihtimali. Burada tek çıkış noktası görebiliyorum: Ölüm kapıyı çalıncaya dek erkeklerin topluca oruç tutmaya başlaması ki bu da doğrudan toksik maskülenliği azaltmaya yardımcı olacak. Sevgili erkekler, eğer kadınlara gerçekten müttefik olmak istiyorsanız, toplu intihar ya da belki de topluca iğdiş edilme seçenekleri ciddi anlamda masanızda olmalı.

Çoğu akademik feminist toksik maskülenlikle genel olarak maskülenliğin ayrımının yapılmasından hoşnut değil. Daha ziyade kadın araştırmalar bölümlerinde yaygın olmak üzere onların görüşü, maskülenliğin genel olarak

"problemli" olduğu üzerine. Toksik olmasına gerek yok. Occidental College'da sosyoloji profesörü ve feminist Lisa Wade şöyle açıklıyor:

> Trump'ın maskülenliği bizim toksik maskülenlik dediğimiz şey oluyor. Trump öncesi dönemde sınıflandırma kötü maskülenlik ideallerini iyilerden ayıklamak üzerinden yapılıyordu. Bazılarına göre cinsel saldırıların, toplu katliamların ve erkeklerin güneş kremi sürmeyi reddetmesi tuhaflığının arkasında toksik maskülenlik vardı ama bunlar *genel olarak* maskülenliği yansıtmıyordu, o yüzden bu kavramın suçu yoktu. Fakat maskülenliğin kendisinin problemin kaynağı olduğu ihtimaliyle yüzleşene değin, maskülenliği anca sınıflandırıp duracağız gibi görünüyor.[156] [Vurgular orijinal metne ait.]

Erkeklik özünde kötü olduğu için; Northeastern Üniversitesi Kadın, Cinsiyet ve Cinsellik Araştırmaları Bölüm Başkanı, cinsiyet araştırmaları dergisi *Signs* editörü ve sosyoloji profesörü Suzanna Danuta Walters'ın "Neden Erkeklerden Nefret Edemiyoruz?" başlıklı bir *Washington Post* makalesi kaleme alması pek şaşırtıcı olmadı. Sonuç bölümü şöyle diyordu:

> Yani erkekler, eğer gerçekten #Bizimle iseniz ve bin yıldır sebep olduğunuz ve fayda sağladığınız elemden dolayı sizden nefret etmemizi istemiyorsanız, işe şuradan başlayın: Kenara çekilin. Böylece biz de dayak yemeden kendi ayaklarımız üzerinde durabilelim. Yalnızca feminist kadınlara oy vereceğinize söz verin. Başkan adayı olmayın. Hiçbir alanda yetkili pozisyonlara gelmeyin. İktidardan uzak du-

> run. O iş bizde. Ve artık timsah gözyaşlarınıza peçete uzatmayacağımızı bilin. Sizden nefret etmemiz için yığınla sebebimiz var. Bize yamuk yaptınız. #ÇünküPatriarka. Feminizm takımı için mücadele etme trenini çoktan kaçırdınız. Kazanamayacaksınız.[157]

1998'de El Salvador'da düzenlenen aile içi şiddet konulu bir konferansta konuşan Hillary Clinton "Kadınlar daima savaşın esas kurbanları oldu. Kadınlar savaşta kocalarını, babalarını ve evlatlarını kaybederler" dedi.[158] Tarih boyunca ülkesini, yuvasını ve ailesini korumak gibi onurlu amaçlar uğruna milyonlara varan sayılarda ölenler erkekler olduğu için, insan *esas* kurbanın erkekler olduğunu düşünmeden edemiyor ama hayır, kurban daima kadınlardı. Cinsiyet araştırmaları bölümleri "Kurbanım, öyleyse varım" ethosu üzerine bina edilmiş durumda. Bütün yollar mağduriyete çıkıyor. Birçok feminist akademisyenin ve kadın siyasetçinin dediği gibi, gelecek hakikaten dişil.

Eğer akademik feminizmin cinsiyet araştırmalarının delüzyonel ve komplocu dünyasından ibaret olduğunu düşünüyorsanız, sizi durumun böyle olmadığı konusunda aydınlatayım. Görünüşe bakılırsa bilim bütünüyle feminist epistemolojinin eşsiz lensiyle aydınlatılabiliyor. Bu saçmalıktan muaf olduğunu düşünebileceğiniz alanlar dahi yavaş yavaş bu fikir patojeni tarafından ele geçirilmekte. Artık feminist mimarimiz, feminist biyolojimiz, feminist kimyamız, feminist coğrafyamız, feminist matematiğimiz ve feminist buzulbilimimiz var.[159] Sıradaki cümle feminist buzulbilim alanından bir makalenin özet bölümüne ait: "Feminist post kolonyal bilim araştırmalarıyla feminist siyasi ekolojiyi bir araya getiren feminist buzulbilim çerçevelemesi, dinamik sosyo-ekolojik sistemlerdeki cinsiyet, iktidar, güç ve epistemolojilerin sağlam bir analizini ortaya koyarak daha adil ve tarafsız bir bilim ve insan-buzul

etkileşimlerine ortam hazırlıyor." Buzun bu denli cinsiyetçi ve patriarkal olabileceği kimin aklına gelirdi?

Feminist Charlotte Perkins Gilman bundan yaklaşık yüz yirmi beş yıl önce o meşhur "Dişi zihni diye bir şey yoktur. Beyin üreme organı değildir. Tıpkı dişi karaciğeri diye bir şey olmadığı gibi"[160] sözünü sarf etmişti. İki cinsiyet arasındaki biyolojik, anatomik, psikolojik, morfolojik, hormonsal, bilişsel, duygusal ve davranışsal farkları ortaya koyan binlerce bilimsel araştırmanın, biyoloji temelli cinsiyet farklılıklarının kabulüne yönelik bu katı inkarı biraz zayıflatması beklenirdi. Bir atasözünde dendiği gibi; bir şey ne kadar çok değişiyorsa, o kadar aynı kalıyordur. Bu cinnetin en güncel örneklerinden biri de *nörocinsiyetçilik* adıyla piyasaya sunuldu. Görünüşe bakılırsa erkeklerin ve kadınların nöroanatomik farklılıklara sahip olduğunu ortaya koymak cinsiyetçilikmiş. Buna karşılık insan zihninin düz dünyacıları ve gerçekliğin diğer inkarcıları bazı kortikal alanların kalınlığı gibi iki cinsiyet arasında sabit olan birtakım beyin ölçüleri barındıran sinirbilim araştırmalarına atıf yapıyor ve voilà, erkek ve kadın beyni birbirinin tıpkısının aynısı oluyor.[161] Bunun 'iki tarafın da onar el parmağı, onar ayak parmağı, ikişer gözü ve ikişer böbreği var, o yüzden kadın ve erkekler birbirlerinden farksız canlılardır' iddiasından mantıken bir farkı bulunmuyor. Yine aynı mantıkla Danua'ların (en büyük köpek cinsi) ve Şivava'ların (en küçük köpek cinsi) ikişer gözü, birer kuyruğu, dörder ayağı ve ikişer kulağı vardır; yani birbirlerinden ayırt edilemezler. Geçenlerde YouTube kanalımdan ailecek bir zürafa sahipleneceğimizi duyurdum çünkü zürafaları köpeklerden ayırt edemiyorduk (morfolojik benzerliklerinin yanında ikisinin de birer kuyruğu, ikişer gözü ve dişleri olduğuna göre, aynı tür olmalıydılar).[162] İşin doğrusu, cinsiyetler arasındaki sayısız nöroanatomik farklılık literatürde ortaya konulmuş durumda.[163] Gerçi herhangi bir anatomik özelliğin iki cinsiyet arasında

aynı olması, işlevinin aynı olduğu anlamına gelmiyor; zira beyin yapıları hormonlarla cinsiyete münhasır yollardan etkileşime giriyor. Asıl asap bozucu olan, en prestijli bilimsel dergilerden biri olan *Nature*'da nörocinsiyetçiliğin sempatiyle ele alınması.[164] Hiçbir platform fikir patojenlerine karşı güvende değil, bilhassa minnoş ideolojileri uğruna hakikati kurban etmeye hevesli kimseler tarafından yönetiliyorlarsa.

Radikal feministler işlerine geldiğinde Kapsayıcılık, Eşitlik ve Çeşitlilik Tarikatı'nın ateşli savunucuları kesilirken, konu kadın araştırmaları bölümlerindeki akla ziyan cinsiyet eşitsizliğine gelince sessiz kalıyorlar.[165] Sanırım kimse bu bölümlerde yürütülen "önemli" akademik çalışmaları toksik maskülenliğin dahiliyle bozmak istemiyor. Radikal feministler meslek ölümlerinde açık arayla zirvede olan erkek çoğunluğu dert edinmiyor. Erkeklerin intihara, cinayet maktulü olmaya, mahpusluğa, evsizliğe ve kısa yaşam sürelerine sahip olmaya çok daha yatkın oldukları gerçeğini de umursamıyorlar. Bu global gerçeklikler hiç şüphesiz erkeklerin toksik maskülenliğinden kaynaklanıyor. Fakat radikal feministler maaşlardaki aldatıcı cinsiyet uçurumundan bahsedip durmaya epey hevesliler, her ne kadar bu uydurmaca sayısız kereler çürütülmüş olsa da.[166] Futbolda Kadınlar Dünya Kupası en son Fransa'da düzenlendi. Turnuvayı kazanan ABD Kadınlar Milli Takımı, grup aşamasında güçsüz Tayland'ı 13-0 gibi bir skorla ezip geçti. Takımın başarısı farklı türden sosyal adalet cengaverlerinin öfkesini ateşledi. Hepsi, kadın futbolcular için eşit maaşlar talep ediyordu. Senatör Kirsten Gillibrand'a göre on üç gol bir Dünya Kupası rekoru olduğu için, kadınlar erkeklerle aynı ücreti almalıydı.[167] *Vox*, erkekler takımının Dünya Kupalarında 2006'dan beri attığı toplam golden fazlasını kadınlar takımının tek maçta attığının altını çizdi.[168] Son olarak Birleşmiş Milletler tek bir erkek futbolcunun (Lionel Messi) en büyük yedi kadın-

lar liginde boy gösteren bütün kadın futbolcuların maaşlarının toplamının neredeyse iki katını kazandığı gerçeğine vurgu yaptı.[169] İnsanların böylesine safsata "argümanlar" üretebilmesi hayret verici. Önde gelen kadın milli takımları (Birleşik Devletler takımı dahil) yerel kulüplerin paf takımlarıyla (15 yaş ve altı oğlanlardan oluşan takımlar) maç yaptılar ve marizlendiler.[170] İki cinsiyet arasındaki yetenek farklılıkları maçlara olan rağbete etki ediyor. Adına da Ekonomi 101 deniyor. Denver'daki bir gençler ligi takımının öbürünü 15-0 yenmesinin maaş uçurumuyla ne kadar alakası varsa, kadınlar ABD milli takımının bir maçta on üç gol atmasının da o kadar alakası var. Lionel Messi muhtemelen tarihin gördüğü en iyi futbolcu. Muhtemelen dünyadaki en meşhur insan. Çoğu insan o yedi kadınlar liginin varlığından haberdar olmak bir kenara, beş tane kadın futbolcu ismi bile sayamaz. Bunun sebebi patriarka değil, yalnızca pek çok gelir uçurumu vakasına sebebiyet veren ekonomik gerçekliklerin kabulü. Lady Gaga'nın benim kazandığımdan katbekat fazla kazanmasının sebebi de bu. Kendisinin acayip ölçüde yüksek geliri, savaş mültecilerine (ben) yönelik antisemitizmin değil, piyasaların çalışma biçiminin bir tezahürü. Belki de iktisat eğitimi almış Alexandria Ocasio-Cortez'in bu mevzuyu Gillibrand'a izah etmesini sağlayabiliriz.

Bu denli yanlış olmalarına rağmen, ideologlar nasıl oluyorlar da fikir patojenlerini savunabiliyorlar? Totaliter rejimlerde çözüm basittir. Herhangi bir muhalif sesi kriminalize eder, hatta şiddet yoluyla baskılarsın (ya da öldürürsün). Batı'daki ideolojik endoktrinasyon çok daha mahirane. Bir tür *politik doğruculuk* ethosu sayesinde mümkün olabiliyor ve *entelektüel çeşitlilik* yoksunu üniversite kampüsleri yaratma yoluyla en iyi şekilde uygulamaya konuluyor. Politik doğruculuk örümcek arısının iğnesi gibidir. Saldırıya uğramış örümceğin nasıl zombi gibi bir halde arının yuvasına sürüklendiğini ve arının yavruları tarafın-

dan canlı canlı yendiğini hatırlayın. Politik doğruculuk da aynı ölümcül hedefe ulaşır. Kalkıp itiraz etmekten korktuğu için zombi gibi bir halde çıt çıkarmadan oturan bizlerin menfur fikirler tarafından ağır ağır tüketilmesine imkan sağlar. Politik doğruculuk 11 Eylül'ün lideri Mohamed Atta'nın, kaçırdığı uçağın zavallı yolcularına sarf ettiği sözlerinde yankı bulur: "Kimse kımıldamasın. Her şey yoluna girecek. Eğer herhangi bir şey yaparsanız, kendinizi ve uçağı tehlikeye atarsınız. Sadece sessiz olun... Lütfen kimse kımıldamasın. Havalimanına dönüyoruz. Aptalca bir şeyler yapmaya çalışmayın."[171] Benzer şekilde entelektüel teröristler de nesiller boyu saf öğrencilere bilim karşıtı saçmalıkları zerk ederken sıralarında sessizce oturmalarını emrederler. Lütfen soru sormaktan geri durun. Lütfen sorgulayıcı düşünme yetilerinize başvurmayın. Entelektüel direniş nafiledir. Endoktrinasyonumun satırlarını ezberleyin ve sessiz olun. Üniversiteler politik doğrucu düşünce polisi ve onların sosyal adalet cengaverleri için idman sahası işlevi görüyor.

Bölüm 5:

Kampüs Cinneti: Sosyal Adalet Cengaveri'nin Yükselişi

"Ben liberal bir profesörüm ve liberal öğrencilerim ödümü koparıyor. Siyasi rüzgar yön değiştirdiği için ben de derslerimi bilinçli olarak düzenledim... Bir öğrencinin hislerini incitmek, son derece münasip ve saygılı ilerleyen bir ders esnasında yaşansa dahi, artık öğretmenin başını ciddi sıkıntıya sokabiliyor." —Edward Schlosser[172]

"Azınlığın istibdatı, çoğunluğunkinden çok daha iğrenç ve dayanılmaz ve korku vericidir."[173] — Başkan William McKinley

Öğrenci aktivist sosyal adalet cengaverleri kampüste azınlık konumunda olsalar da "ilerlemeci" profesörleri ve kampüs idarecilerini arkalarına alarak, azınlığın istibdatı yoluyla muktedir olurlar. Elbirliğiyle, her daim gücenik ve kuduruklara arka çıkan, "tetiklenme uyarıları", "güvenli bölgeler", "mikro agresyonlar"

ve kampüs konuşma kuralları gibi şeylerle tanımladığımız, boğucu bir politik doğruculuk atmosferi dayatırlar.[174] İlerlemecilere göre, hisler hakikate galebe çalar. Ampirik ifadeler artık doğruluklarına göre değil, potansiyel "yobazlıklarına" göre değerlendirilir, öyle olmaları durumunda ise kapsayıcılık namına baskılanmaları gerekir. Kişinin varoluşunu tasdik eden mekanizma hisler olduğu için, her daim mazlum olanlar derneği mensubu olmayı ödüllendiren bir *gücenme kültürü* oluştu. Bu durum *mağduriyet hiyerarşisinde* avantajlı sıralara yerleşme odaklı rekabetçi bir dürtü meydana getiriyor. Zulümpiyatlar (mağduroloji pokeri olarak da bilinir), bu acayip abukluklar tiyatrosunun "kazananlarının" belirlenmesi amacıyla kimlik siyaseti ve kesişimselliğin ("Ben queer şişman Müslüman engelli trans cinsiyetli siyah bir feministim") sergilendiği mağduriyet turnuvasına ev sahipliği yapan arena. SJW'ların bir çeşit Kolektif Munchausen Sendromu (kişinin sempati devşirmek amacıyla tıbbi rahatsızlık yaşıyor numarası yaptığı bir psikiyatrik bozukluk) yaşadığını iddia ediyorum. Sonuç olarak mevzubahis ethos *bir kurbanım, öyleyse varım*'dır. Mağduriyetin böylesi fetişleştirilmesi uzun zaman önce Britanyalı usta filozof Bertrand Russell tarafından inceden ele alınmıştı. Makalesinin nokta atışı başlığı "Mazlumun Yüce Fazileti"ydi.[175]

Mağduroloji pokerinde eliniz güçlü olsa bile ilerlemeci SJW tayfanın peşinize düşmeyeceğini zannetmeyin. Çok satan yazar Ayaan Hirsi Ali, İslam inancı içinde doğmuş, oldukça patriarkal ve kadın düşmanı bir toplumun ortasında kişisel sıkıntılarla boğuşmuş Somali doğumlu bir kadın. Siyasi eleştirmen Dave Rubin, zamanında sola mensup olmaktan onur duymuş eşcinsel bir Yahudi. Gazeteci Andy Ngo eşcinsel bir Asyalı. Bir defa ilerlemeciliğin temel akidelerini ihlal ettiklerinde (İslam'ı ya da radikal solu eleştirdiklerinde) kimliksel koruyucu harelerini kaybediyorlar. İlerlemeci hiddet kasırgası için kolay lokma

haline geliyorlar. Ngo, Antifa provokatörlerinin hunharca saldırısına uğradı ve hastanelik oldu. Bu vakanın çoğu ilerlemeci tarafından sakıncalı bulunmadığı anlaşılıyor, zira Ngo "hatalı" düşüncelere sahipti.[176] Bu, aralarında Laura Kipnis (Northwestern Üniversitesi), Rebecca Tuvel (Rhodes College), Bret Weinstein (Evergreen State College) ve Michael Rectenwald'un (New York Üniversitesi) bulunduğu birçok liberal profesöre de acı bir ders oldu. Hepsi kampüsteki tecavüz kültürü, trans cinsiyetçilik, ırk temelli kampüs aktivizmi ve radikal sol üzerine sorular yöneltme mertliğini göstermişti. Bu da ilerlemeci ruhban sınıfının gazabını tetikledi. Kampüste doğduğuna pişman edilecek MAGA şapkalı korkunç Trump destekçisi kalmadığında, ilerlemeci tayfa yeteri kadar sadık olmayan mensuplarına sırt çeviriyor. Radikal yılan daima kendini kuyruğunu yerken buluyor. IŞİD yeterince Müslüman olmayan Müslümanları öldürür. İlerlemeciler yeterince ilerlemeci olmayan ilerlemecileri aforoz ederler.

Güvenli Bölgeler ve Yankı Odaları Faydadan Çok Zarar Veriyor

SJW'lar karşıt görüşleri bir tür "şiddet" olarak görüp korunma talep ederek mağduriyet anlatısını devreye sokarlar. Bu da üniversite idarecilerini fikirlerine katılmadıkları konuşmacıların davetlerini iptal etmeye zorlamalarının fevkalade yerinde olduğuna inanmalarının sebebidir. SJW öğrenci aktivistleriyle orantısız siyasi yönelimlere sahip hoca takımının bir araya getirilmesiyle, üniversitelerin steril ideolojik yankı odaları haline getirilmesinin kusursuz tarifi elde edilmiş olur. Nöropsikiyatr Steve Stankevicius, akademide mündemiç olan entelektüel sterilliğin zararlarını, alerjenlerden yoksun (steril) ortamlarda büyüyen çocukların büyüdükleri zaman karşılaştıkları tehlikelerle kı-

yaslayarak bu duruma işaret etmişti.[177] Bu gibi çocukların solunum rahatsızlıkları yaşama ihtimali yüksektir çünkü insan bedeninin bağışıklık savunmasını devreye sokabilmesi için alerjenlere maruz kalması gerekir. Analojik bir süreç de eğitimlerini steril şartlarda alan şimdiki neslin üniversite öğrencileri arasında yaşanıyor. Fikir ayrılıklarıyla baş etmek için gerekli duygusal olgunluk şöyle dursun, eleştirel düşünme kabiliyetine dahi sahip değiller.

Evrim bizi davranışsal adaptasyon mekanizmalarıyla donattı. Örneğin evrim bilimciler, sıcak iklimlerde yaşayan insanların daha baharatlı mutfaklara sahip olmaya yatkın olduğunu çünkü baharatların sıcak iklimlerde oluşma ihtimali artan gıda kaynaklı patojenlere karşı antimikrobik koruma sağladığını ifade ederler.[178] Bu örnek kültürel yapıların (milli mutfak) biyolojik açmazlara (mikroplara maruz kalmak) yönelik adaptif çözümler işlevi gördüğünü gösteriyor. Davranışsal ekolojistler, yerel darboğazlara karşı adaptif çözümler işlevi gören bu gibi kültürlerarası farklılıkları incelerler. Gerçi adapte olabilme kapasitesi yalnızca kültürel seviyede cereyan etmiyor. Bireylerin bedenlerinde de meydana gelebiliyor. Mesela bağışıklık sistemimize bakalım. Tam da hızla mutasyon geçiren patojenlerle mücadele etmesi gerektiği için adaptasyona açık biçimde evrimleşti. Eğer bağışıklık sistemlerimiz yalnızca bir grup sabit patojeni yok etmek üzere evrimleştirilseydi, insanlığın sonu uzun zaman önce gelmiş olurdu. Aksine, bağışıklık sistemi farklı patojenlerle karşılaştığında "kervanı yolda düzme" usulü çözümler bulabilme kapasitesi anlamında muazzam bir esnekliğe sahip. Benzer şekilde davranışsal bağışıklık sistemimiz de farklı koşullara yönelik adaptif çözümler barındırıyor.[179] Örneğin birinin baharatlı gıdalar tercih etme olasılığı, bağışıklık sisteminin belli bir süre boyunca bir hastalığın tehdidine maruz kalması ölçüsünde artabiliyor.[180] Böylelikle, evrim bizi birey özelinde (bağışıklık sistemi), bireyler arasında (davranışsal

bağışıklık sistemi) ve kültürler arasında (baharatların antimikrobik kullanımı) adaptasyon kabiliyetiyle donatmış oldu. Bedenlerimiz ve zihinlerimiz alışık olunmayan vaziyetlerle maruz kalmaya hazırlıklı ancak iş eleştirel düşünme kabiliyetlerimize gelince onları devredışı bırakıyoruz. Günümüzde birçok üniversite mezunu tartışamıyor çünkü daha önce hiç zıt bir görüşe maruz kalmadıkları gibi, zıt görüşleri protestolar ve histerik tepkilerle karşılanması gereken sapkınlıklar olarak görüyorlar. Evrimleşmiş eleştirel düşünme kabiliyetlerimiz, ideal seviyede çalışabilmek için muhalif görüşlerle sınanmayı bekler.

Steril güvenli bölgeler yaratmak üniversite kampüsleriyle sınırlı kalmıyor. Yakın bir zamanda Twitter'in kurucusu Jack Dorsey'i YouTube kanalımda ağırladım.[181] Konuşmamız esnasında, Twitter'ın insanların dilini denetlemesinin ideal olmadığını ifade ettim. Halbuki sağlıklı insanlar antikırılgandır. Bir diğer deyişle, insanların sosyal etkileşimlerin çirkinliklerine maruz kalması gerekir. Tüm etkileşimlerin nezaketli, keyifli ve besleyici olmasının beklendiği pirüpak bir fanusun içinde muhafaza edilemezler. Tıpkı gıda alerjilerine karşı immünoterapide küçük çocukların bir dakikalığına alerjenlere maruz bırakılması, devamında gitgide artan dozda temasın artırılması ve böylece vücudun o alerjene yönelik bağışıklık kazanması gibi, insanların da sosyal etkileşimlerin tüm repertuarına maruz kalması ve böylece entelektüel ve duygusal açıdan sağlıklı bireyler haline gelebilmesi gerekir.[182] Yine de günümüzde, güya "mikro agresyon" gibi bilimselliği olmayan bir kavramla[183] karşılaştığında yalandan bir mağduriyetle cenin pozisyonuna geçen, karşıt görüşlerle baş edemeyecek kadar narin bir genç insan jenerasyonu yetiştiriyoruz.

Bu duygusal kırılganlık tetiklenme uyarılarıyla daha da semirtiliyor. Amaç üniversite öğrencilerini rahatsız edici olma potansiyeli bulunan uyaranlara karşı korumak. Lübnan'daki kişisel geçmişimi hatırlayın. Başımdan

geçen dehşeti deneyimlemiş az insan vardır, yine de ben hayatta bana yön verecek tetiklenme uyarılarına ihtiyaç duymadan bu durumu aşmayı başardım. Tabii bu insanlıkla bağdaşmayan ızdırap dolu deneyimlerin psikolojimde kalıcı bir hasar bıraktığını söylememe lüzum yok. Lübnan'ı yıllar önce terk etsem de Lübnan beni hiç terk etmedi. Sürekli uykularıma musallat olan kabusun iki farklı versiyonu var. 1) Evimde mahsur kalmışım ve elimdeki silahla "kötü adamlarla" çatışmaya girmek üzereyim (ya da giriyorum) ve tam o anda mermimin olmadığını fark ediyorum. 2) Aynı rüya fakat bu defa silahım tekliyor ve ateş edemiyorum. Bu çocukluk travmama karşın, geçmişimde takılıp kalmadım. Bir savaş filmi izlemeden önce tetiklenme uyarılarına ihtiyaç duymuyorum. Aksine, bir terapistin de benzer şekilde salık vereceği üzere, kişi negatif deneyimlerini aşmalı ve önüne bakmalıdır. Tetiklenme uyarıları, genç yetişkinlere hayatla yüzleşecek cesaretleri olmadığını düşündürerek psikolojik direnç kavramının altını oyar. Elbette insancıl ve mülayim yaklaşılması gereken özel durumlar vardır ve bu gibi durumlarda düşünceli ve nazik bir profesör meseleyi hassasiyetle ele almalıdır. Ancak tetiklenme uyarılarının varsayılan politika olarak toptan uygulanması absürt derecede geniş bir kapsama sahip. 2015 tarihli bir HuffPost makalesinde yer alan, "tetikleyici" olabileceği ve bu sebeple tetiklenme uyarılarına ihtiyaç duyabilecek başlıkların altını çizdim.[184] Bunlar:

> Şiddet (fiziksel, zihinsel, duygusal, sözel, cinsel), çocuk istismarı, tecavüz, kaçırılma
>
> Bağımlılık, alkol, uyuşturucu kullanımı, şıringalar
>
> Kan, kusmuk, böcekler, yılanlar, örümcekler, sümüksü şeyler, cesetler, kurukafalar, iskeletler

Zorbalık, homofobi, transfobi

Ölüm, ölmek, intihar, yaralanma, tıbbi müdahalelerin tasvirleri ya da görselleri

Savaşın ya da şiddetin tasvirleri ya da görselleri, Nazi aksesuarları

Hamilelik, doğum

Irkçılık, sınıf ayrımcılığı, cinsiyet ayrımcılığı, beden ayrımcılığı, engelli ayrımcılığı, diğer "ayrımcılıklar"

Seks (tarafların rızası olsa bile)

Küfürler, hakaretler ("aptal" ve "salak" gibi kelimeler dahil)

Obsesif Kompülsif Bozukluk sahibi kimselerde rahatsız edici hisler uyandırabilecek herhangi bir şey

Cidden, listenin sonu gelmiyor. Bu sebeple öğrencilerime bir tür Evrensel Tetiklenme Uyarısı sunuyorum: Hayatta ilerlerken beyninizi kullanmanız için bir tetiklenme uyarısına ihtiyacınız olmamalı. Bu ders bir yetişkinin duygusal ve bilişsel duyarlılığına sahip olduğunuzu varsayacak. Tetiklenme uyarınız hayattır.

Tetiklenme uyarıları; yaygın anksiyete bozukluğu, sosyal anksiyete bozukluğu, fobiler (araknafobi gibi), panik bozukluğu, obsesif kompülsif bozukluk ve travma sonrası stres bozukluğuyla mücadele için kullanılan köklü bir tedavi yöntemi olan maruz bırakma terapisinin temel prensiplerine aykırıdır.[185] Bu yöntemde hastalar, fobileri ve korkularıyla baş etmeyi öğrenebilmeleri umuduyla tetikleyici uyaranlara maruz bırakılır. Tetiklenme uyarıları-

nın tesirini ampirik olarak test eden birkaç araştırma, bu uyarıların öğrencilerin genellikle "tetiklenmelerden" kaçınmasına neden olduğu,[186] duygusal direnci kırdığı[187] ve halihazırda travması olan kişilerde bile faydasız olduğu sonucuna vardı.[188] Tetiklenme uyarıları her ne kadar acı verici duygular için geçici bir rahatlama sağlasa da, hayatın gelgitleriyle yüzleşebilmek için sağlıklı bir düşünce yapısı sağlamıyor.

Üniversiteler Ne İçin Var?

On sekizinci yüzyıl usta matematikçisi Leonard Euler şöyle demişti: "Evrenin kumaşı kusur barındırmadığından ve bilgelerin bilgesi bir Yaratıcı'nın eseri olduğundan, evrendeki hiç ama hiçbir şey bir tür azami ya da asgari kurallılıktan münezzeh var olamaz."[189] Çoğu zaman gerçek dünya için optimal bir davranış biçimi belirlemeye çalışırız (kâr mı *azamileştirilecek* yoksa bekleme süresi mi *asgarileştirilecek* gibi). Yöneylem araştırmaları (ya da işletme bilimi), analitik teknikler vasıtasıyla optimal hareket biçimlerini arayan akademik disiplindir. Doğal seçilim, bazı durumlar özelindeki optimal davranışları bir organizmanın beynine kodlamıştır. Hayvanların beslenme davranışlarını kalori alımlarını azamileştirip kalori harcamalarını asgarileştirecek biçimde düzenlemesini inceleyen optimal yemleme teorisi de buna dayanır.[190]

Matematik ve Bilgisayar Bilimleri lisans eğitimim ve hemen sonrasındaki MBA öğrenciliğim esnasında GERAD'da (Groupe d'études et de recherche en analyse des decisions, İngilizceye tercüme etmek gerekirse Group for Research in Decision Analysis*) araştırma görevlisi olarak çalıştım. Merkez, bir yığın algoritmik yaklaşım üzerinden optimizasyon problemlerini çözmekle uğraşan,

* İng. Karar Analizi Araştırmaları Grubu (ç.n.)

muhtelif Montreal üniversitelerinden gelmiş uygulamalı matematikçiler ve bilgisayar bilimcilerden oluşuyordu. GERAD'da klasik bir optimizasyon arayışı olan *İki Boyutlu Materyal Kesimi Problemi* üzerine çalıştım. Diyelim ki bir ahşap, cam ya da metal firmasının, mezkur hammaddenin standart tablalarında uygulanmak üzere belirli bir sayıda ve farklı boyutlarda dikdörtgen ve kare kesimler yapması gerekiyor. Bıçak ayarlamaları nasıl yapılmalı ki sipariş karşılanırken tablalardaki fire en aza indirilebilsin? Bir başka asgarileştirme problemi de *Gezen Pazarlamacı Problemi*'dir. Diyelim ki bir pazarlamacıya belirli sayıda şehri yalnızca birer defa ziyaret edip başlangıç noktasına dönme görevi verildi. Pazarlamacının bu görevi tamamlarken kullanabileceği en kısa mesafe hangisidir? Bunlar asgarileştirme problemleri ancak bir de azamileştirme problemleri var. Mesela bir firmanın dört farklı etiket fiyatına sahip dört farklı ürün ürettiğini düşünün. Hammadde kullanılıyor ve makinelerin çalışma zamanları var. Burada amaç, firmanın kârını azamileştirecek optimal üretim karışımını elde etmek.

Herhangi bir problemdeki en optimal çözüm, kişinin optimize etmek istediği değişkene bağlıdır. Bir mimar bir bina dikerken toplam maliyeti veyahut yapım süresini asgarileştirmek isteyebilir. Bu durumun, pek çok büyük Amerikan şehrinde bulunan, en ucuz ve en hızlı yolla en fazla sayıda mesken oluşturmak amacıyla inşa edilmiş konut projelerinde olduğu gibi yeknesak mimari tasarımlar meydana getirmesi olasıdır. Ya da bir mimar bir binadaki biyofilik etkiyi (içimizdeki doğa sevgisine hitap eden tasarım detaylarının sayısını artırmak) optimize etmek isteyebilir. Hangi değişkenin optimize edileceği mimari tasarımlarda radikal biçimde farklılıklara neden olacaktır. Biraz daha kafa karıştırmak gerekirse, pek çok karmaşık, hayatın içinden problem, birbirleriyle uyumsuz yedi değişkenin uyumlu biçimde optimize edilmesine ihtiyaç

duyar (kârı azamileştirirken riski asgarileştiren bir yatırım stratejisi kovalamak gibi, bu da çok çeşitli bir yatırım portfolyosuyla sonuçlanır). O zaman da amaç, birbiriyle çatışan değişkenler arasındaki optimal mübadeleyi tespit etmek haline gelir.

Eğer gezen pazarlamacı toplam katedilen mesafeyi asgarileştirmek isterken, firmalar kârı azamileştirmek istiyorsa, üniversiteler hangi değişkenleri optimize etmeye çalışmalıdır? Elbette üniversiteler yeni bilginin üretimi ve dağıtımı için vardır. Fakat bu artık geçerli değil. Günümüzde belirli grupların incinmiş hislerinin asgarileştirilmesi (en azından bazı disiplinlerde), temel olarak hakikat arayışından daha çok önem arz ediyor. Güvenli bölgelerin oluşturulması özgür düşünceyi ve entelektüel zenginleşmeyi ilga ediyor. Sosyal adalet aktivizmi hakikat arayışına galebe çalıyor. Yöneylem araştırmaları diliyle ifade edecek olursak, tarihsel olarak bir üniversitenin amacı, yalnızca üniversite bütçelerine tabi olunarak öğrencilerin ve profesörlerin entelektüel gelişimini azamileştirmekti. Günümüzde birçok üniversite çok amaçlı bir optimizasyon problemiyle karşı karşıya: Entelektüel gelişimi azamileştirirken incinmiş hisleri asgarileştir ya da entelektüel gelişimi ya da sosyal adalet aktivizmini azamileştirirken incinmiş hisleri asgarileştir.

Bunun iyi bir örneği Brett Kavanaugh'un senato onayı duruşmalarına ev sahipliği yaparak ulusal çapta odağa yerleşen küçük, bölgesel bir enstitü olan Palo Alto Üniversitesi. Burası, Kavanaugh'u güya otuz altı yıl önce meydana gelmiş bir cinsel saldırıyla suçlayan Christine Blasey Ford'un psikoloji profesörü olarak çalıştığı üniversite. Sosyal adalet aktivisti yuvası olduğunu düşündüğüm bu enstitünün temel misyonunu kavrama amacıyla web sitelerini ziyaret etmeye karar verdim. Hakkım varmış. Listelenmiş sekiz temel misyondan ilk üçü şu şekilde:[191]

1. Sosyal adalet, kültürel yeterlik ve çeşitlilik.

2. Öğrenci odaklı ve kültürel açıdan duyarlı bir ortam.

3. Bilginin ve pratiğin ahvalini ileri taşıyan üst düzey bilimsel araştırma ve eğitim.

Eğer yüksek öğretimle ilgili sıkıntıyı anlamaya çalışıyorsanız, geleneksel üniversite önceliklerinin bu tersyüzü (eğitim alt basamaklarda kalırken, sosyal adalet artık tepede) iyi bir başlangıç olabilir.

Mağduroloji Homeostazı

Sizler için homeostaz nedir, nasıl incelenir, belirtileri nelerdir ve nasıl her yerdedir sorularını cevaplandırırken bana sabırla kulak verin çünkü bunlar mağduroloji üzerine önemli bir noktayı aydınlatmanıza yardımcı olacak. Çoğu biyolojik ve insan yapımı sistemler bir sabit ya da optimal bir denge oluşturmayı hedefleyen süreçler tarafından yönetilir. Örneğin bir oda termostatı, ayarlanan sıcaklık sabitine göre sıcak ya da soğuk hava akışını kontrol eder. İnsan bedeninin de kişinin vücut ısısını, glikoz seviyesini veyahut atardamar basıncını ayarlama süreçlerini barındıran muhtelif homeostatik sistemleri mevcuttur. Homeostatik sistemler fizyolojik süreçlerden ibaret değildir. Bazı önemli psikolojik teoriler homeostaz fikri üzerine bina edilmiştir.[192] Psikolog John M. Fletcher, fizyolojik ve psikolojik homeostaz arasına bir paralel çizmişti: "Hakaret karşısında öfkenin artması, enfeksiyon karşısında vücut ısısının artmasından özünde pek de farklı değildir. İkisi de bir organizmanın mevcut halini koruma teşebbüsünü temsil eder. Birinde vücut statüsü, diğerinde sosyal statü korunur."[193] Dürtü azaltma teorisi, insanların fizyolojik ya

da psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, mevcut halleriyle arzu ettikleri haller arasındaki çelişkiyi azaltmaya ihtiyaç duyduklarını öne sürer. Örneğin acıkan ya da susayan biri, açlık ve susuzluk hissini gidermeye çalışacaktır. Dürtü azaltma teorisi insan fenomenini büyük ölçüde açıklayabilir. Homeostatik kıyaslar da çoklu çelişkiler teorisinin temel unsurlarından biridir. Bu da insanların hayatlarındaki unsurlar üzerinden memnuniyeti nasıl ölçtüklerine odaklanır.[194] Örneğin mevcut gelirimle, kariyerimin bu safhasında olmasını beklediğim gelirim arasındaki çelişkiyi (eğer varsa) ölçebilirim ya da mevcut gelirimle akranlarımın gelirlerini kıyaslayabilirim. Sözün özü, kişinin mevcut haliyle arzu ettiği hal arasında çelişki belirlemesinin birçok yolu ve aradaki farkı kapatmak amacıyla motive olma imkanı mevcuttur.

Homeostatik süreçler kendi alanım tüketici psikolojisi dahil olmak üzere pek çok alanda etkindir. Optimal dürtü seviyesi teorisine göre bireylerin davranışları, gündelik hayatlarında belli bir dürtü eşiğini yakalama arzusu tarafından yönlendirilir, bu eşik de kişilik özellikleri tarafından belirlenir. Örneğin heyecan arayışı üst seviyede olanların çok sayıda farklı ürün keşfetme ihtimali daha yüksektir.[195] Homeostatik süreçler, tüketim temayüllerindeki kültürel farklılıkları belirlemeye de yardımcı olabilir. Örneğin genel tüketim alışkanlıkları (kahve ya da alkol tercihi gibi) ülkenin iklimiyle (ısı ya da günışığı) bağdaştırılabilir ve yaşanan çevrelere yönelik adaptif homeostatik tepkiler olarak ele alınabilir.[196]

Homeostatik süreçler nahoş sonuçlar doğurabilir. Risk homeostazı teorisine göre insanlar hayatları için arzu ettikleri seviyedeki riski almak üzere davranışlarını değiştiriyorlar.[197] Bu yüzden otomobillerde bulunan emniyet kemeri, kilitlenmeyen fren sistemleri ya da hava yastıkları gibi zorunlu güvenlik önlemleri, bazı bireylerin daha fevri araç kullanmasına neden oluyor. Yirmi küsür yıl önce, ayakka-

bılar ile çeşitli yaralanmalar arasındaki bağlantıları arayan iki araştırmacı yanıma gelmişti. Bilhassa, yürüyüş tarzını değiştirdiği için pahalı koşu ayakkabılarının (görünürde üst düzey yaralanma önleyici özellikleriyle birlikte) daha ciddi yaralanmalara sebep olabileceğini tespit etmişlerdi.[198] Bu muhtemelen ayakkabıları daha kalın bir koruyucu tabana sahip olduğu için koşucuların farkında olmadan zemine daha sert bastığı homeostatik bir yürüyüş sürecinin tezahürüydü.

Homeostaz aynı zamanda araştırmacıların yaygınlık sebepli kavram değişimi etkisi dediği şeyde rol oynar.[199] Diyelim ki noktaların mavi olup olmadığını tespit etmeniz istendi. Bu durum, öncesinde kaç adet mavi nokta gördüğünüzle alakasız gibi görünse de aslında alakalı. Eğer mavi nokta sayısı azsa, insanlar mor noktaları mavi olarak işaretliyor. Araştırmacılar, tehditkar yüzlerin olduğu fotoğraflar kullanarak da aynı sonuca ulaştı. Az sayıda tehditkar yüz gösterildiğinde katılımcılar, nötr yüzleri tehditkar olarak değerlendirdi. Kısaca, bunun bir çeşit homeostaz olduğunu iddia ediyorum. Yani insanlar dürtülerini belli bir standartta tutmaya güdüleniyor, bunun için algılarını çarpıtmaları gerekse bile. Bu tam da abartılı mağduriyet anlatılarının, hatta belki de düpedüz nefret ve istismar dolu dalaverelerin tavan yapmasına neden olan şey. "Marjinalize olmuş grupların can güvenliğinin olmadığı ve ne pahasına olursa olsun korunmaları gerektiği nefret dolu bir toplumda yaşıyoruz" anlatısı.

Psikolog Nick Haslam'ın "kavram dilencisi" fikri, homeostatik argümanımla son derece ilintili.[200] Ona göre zarara ve patolojiye sebep olan şeyler muazzam ölçüde artmış durumda ve kendisi bu durumu izah etmek için altı örneğe (istismar, zorbalık, travma, akıl hastalığı, bağımlılık ve önyargı) başvuruyor.[201] Haslam, mükemmel makalesinin özet bölümünde uyarıyor: "Her ne kadar kavramsal değişimler kaçınılmaz ve sağlam gerekçeli olsalar da kav-

ram dilencisi, gündelik deneyimleri patolojize etme riskini alarak erdemli fakat aciz bir mağduriyete önayak olur." Bu trend için bazı spekülatif açıklamalar öne sürse de kanımca benim mağduroloji homeostazım en yalın olanı. Bir mağduriyet standardının sağlanması icap ediyor. Eğer yeteri kadar mağduriyet vakası yoksa, mağduriyetin tanımını değiştir ve sıradan gündelik etkileşimler dahi çakma mağduriyetlere arka çıkan "heyecan verici" verilere dönüşsün.

Mağduroloji homeostazı, kavram dilenciliği ve politik doğruculuk bazen ciddi ölçüde afallatıcı ahlaki ikiyüzlülüklere meydan verebiliyor. Kanada Başbakanı Justin Trudeau, IŞİD'in soykırım yaptığını kabul etmeye yanaşmazken, yerli kadınların Kanada milli ortalamasından daha yüksek oranda öldürüldüğünü ortaya koyan bir raporda "soykırım" kelimesinin kullanılmasında sakınca görmedi.[202] Öldürülen bu yerli kadınların büyük çoğunluğu yerli erkekler tarafından öldürülmüştü, ancak kendini kırbaçlama müdürü, suçu "soykırımcı" Kanadalıların üzerine attı. Türkiye hükümeti Ermeni soykırımının varlığını ısrarla reddederken, Kanada hükümeti muhayyel bir soykırım itirafında bulunuyor. Sebebi farklı da olsa, iki taraf da hakikati zavallıca iğfal etmekle meşgul.

Mağduroloji homeostazı duyarcılığın ve uydurma mağduriyetlerin akıllara durgunluk verici örnekleriyle sonuçlanabiliyor. 2017'de Lorne Grabher'ın GRABHER* yazılı özel plakası, Nova Scotia Trafik Şube Müdürlüğü tarafından "uygunsuz" olduğu gerekçesiyle iptal edildi.[203] Dava şimdilerde Nova Scotia Yüksek Mahkemesi'ne intikal etmiş durumda. Nova Scotia hükümeti (sanık) McGill Üniversitesi (okuduğum okullardan biri) Feminist Medya Araştırmaları bölümü Doçenti Carrie Rentschler'in oluşturduğu bir bilirkişi raporu sunarak, plakanın kadına karşı şiddete cevaz verdiğini ve tecavüz kültürünü kalıcılaş-

* İng. Grabber, "avuçlayan, avuçlayıcı, kavrayıcı" anlamlarına gelebiliyor. (ç.n.)

tırdığını öne sürdü. Rentschler vakayı Donald Trump'la (Billy Bush'a verdiği ve sonradan sızdırılan röportajda dile getirdiği meşhur "Amlarından kavrayacaksın" ifadesi hasebiyle) ilişkilendirmenin bir yolunu dahi bulmuştu. Bu fıkra filan değil. Adamın birinin soyismi artık kadına karşı bir şiddet biçimi olarak değerlendirilebiliyor. 2016'da, Seattle Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi dekanı Jodi Kelly, bir öğrenciyle konuşurken "zenci" kelimesini kullanınca idare görevinden uzaklaştırıldı.[204] Bu kulağa son derece yobazca ve uygunsuz gelse de aslında kendisi siyah hakları aktivisti Dick Gregory'nin yazdığı bir kitabı önermekteydi. Ödev olarak verilen okumaların yazarlarında daha kapsayıcı olunmasına yönelik bir talebe cevap veriyordu! Toplumun bu seviyede bir politik doğruculuğa ve duyarcılığa ulaştığını görmek gerçekten iç parçalayıcı. Voltaire'in unutulmaz deyişindeki gibi: "Aklıselim pek de selim değil." Duyarcılık listesinin cidden sonu yok ve Carleton Üniversitesi spor salonundaki basküllerin geçici olarak kaldırılması (beden algısıyla ilgili sorunlar yaşayanları tetiklememek için)[205] ya da "cinsiyetçi" bir sandviçin yeniden isimlendirilmesi gibi (Waitrose imzalı Beyefendilerin Tavuk Füme Sezar Dürümü)[206] maddeler barındırıyor. Mağduroloji homeostazı teorim muhtemelen feminist Anita Sarkeesian'ın bir sözünde en belirgin biçimde cisimleşiyor, "Çünkü sistemleri öğrenmeye başladıkça her şey cinsiyetçi, her şey ırkçı, her şey homofobik oluyor ve bunu sürekli başkalarına izah etmeniz gerekiyor."[207]

Bunun tipik bir örneği, üniversitelerde gitgide etkisini artıran, her yerde beyaz üstünlükçülüğü görme trendi. Eğer çevrenizde yeteri kadar kuduz ırkçı yoksa, mağduroloji homeostazını yakalayabilmek için uydurun gitsin. Kampüs Reformu web sitesi, kampüs cinneti açısından muazzam bir maden niteliğinde. Sitelerinde "beyaz üstünlükçülüğü" terimini arattığımda balkabaklarının, beyaz mermer heykellerin, sütün, üniversite maskotlarının, Cadılar Bayramı

kostümlerinin, Disney'in, MAGA şapkalarının, Thomas Jefferson heykellerinin, Cumhuriyetçi Parti'nin, Donald Trump'ın, Donald Trump'a oy vermenin, sınava girmenin, "Siyah Yaşamlar Önemlidir" yerine "Bütün Yaşamlar Önemlidir" demenin, beyaz çocuk sahibi olmanın, medeni olma çağrısı yapmanın, kimlik siyasetine angaje olmayı reddetmenin, farklı düşünceleri teşvik etmenin, meritokrasinin, kapitalizmin, Birleşik Devlet anayasasının, ifade özgürlüğünün, Batı edebiyatının, Ortaçağ araştırmalarının, bilimsel objektifliğin, bilimin ve matematiğin ilerlemeci profesörler tarafından genellikle beyaz üstünlükçülüğüyle "bağdaştırılan" şeyler arasında sayıldığını öğrendim.[208]

Kolektif Munchausen Sendromu'nun Silahlandırılması

2010'da bir tıp dergisinde, Vekaleten Munchausen Sendromu'na (VMS) olası bir Darwinci açıklama sunan bir makale kaleme aldım.[209] Kişinin ilgi ve sempati toplamak amacıyla hasta numarası yaptığı Munchausen Sendromu'nun aksine VMS, bakıcı konumundaki kişinin bir çocuğa (ya da bazen bir yaşlıya, hatta evcil hayvana) zarar vererek kurbanı hasta etmesi ve böylece bakıcısı olarak ilgi ve sempati toplamasıdır. Munchausen Sendromu'ndan mustarip olanlar genellikle kadınken (yüzde 66,2)[210], VMS faillerinin neredeyse tamamı kadındır (yüzde 97,6).[211] Munchausen rahatsızlığının bu iki biçimine de olan aşinalığım nedeniyle toplumlarımızda kök salan yalandan mağdurculuk zihniyetini tanımlamak amacıyla yeni bir kondisyon türettim: Kolektif Munchausen.[212] Kolektif Munchausen'dan mustarip olanlar, hasta numarası yapmak ya da birine zarar vermek yerine, sözümona mağduriyet hallerini etrafa satarak ilgi, sempati ve empati arayışına girerler (ya da başkalarının mağduriyetlerinin tepesine çökerler: Vekale-

ten Kolektif Munchausen). Donald Trump 2016'da Birleşik Devletler başkanlık seçimlerini kazandığında, Kolektif Munchausen'ın histerik bir halini fark etmeye başladım. Fason kurbanlar, mağduriyetin gelecek vadeden hiyerarşisinde üst basamakları kapmak için hararetle mücadele ediyorlardı. Farazi de olsa durumu tasvir eden bir Facebook gönderisi şöyle olabilirdi: "Selam millet. Ben biseksüel ve beyaz olmayan bir kadınım. Artık Trump başkan olduğuna göre, üniversitemin Maine taşrasındaki kampüsüne gitmeyi güvenli bulmuyorum." Ardından muhtelif kimlik grupları mensuplarının da Trump'ın ölüm mangalarının elinde er ya da geç can vermekten nasıl korktuklarını ifade ettikleri fason bir histeri kakofonisine tanık olabilirdik.

Çoğu ilerlemecinin en büyük hayallerinden biri, mağduroloji piramidinin en tepesine oturmaktır. Bırak cerrah, profesör, avukat, profesyonel sporcu, sanatçı ya da diplomat olmayı. Bu hedeflere giden yol kişisel sorumluluğun ve çok çalışmanın dehşetli ihtimalleriyle döşeli. Bırak fason mağduriyetin çığlıkları sana kapıları açsın. *Empire* dizisinin o zamanlar az ünlü aktörü Jussie Smollett, "kıt kanaat" kazancından (yılda bir milyon dolardan fazla) memnun değildi. Hiç şüphesiz ünlü olmayışı da canını sıkıyordu. Bu kişisel adaletsizliğe dikkat çekebilmesi için geriye tek bir çözüm yolu kalmıştı: Kendisine yönelik sahte bir nefret suçu saldırısı tertiplemek ve mağduriyet hiyerarşisinde yükselmek. Maalesef Smollett, kendisine "saldırması" için tuttuğu iki Nijeryalı Amerikalıya çek yoluyla ödeme yapmıştı. Kafası biraz çalışsaydı ve ödemeyi nakit yapsaydı, belki de asil mağdurların mazhar olduğu tüm toplumsal avantajları toplayabilecekti. Siyaset bilimci Wilfred Reilly birkaç yüz "nefret suçu" düzenbazlığını masaya yatırdı ve failleri analiz etti.[213] Düzenbazların mağduroloji pokerinde hiç sektirmeden güçlü ellere sahip olması ise sürpriz değildi.

Şimdi Smollett'nin mağdur numarası yaparak yürümeyi seçtiği zafere giden yolun aksine, dokunaklı bir kişisel hi-

kayeye bakalım. 1990'da MBA'imi tamamladığımda, hangi doktora programına kaydolacağıma karar vermeye çalışıyordum. Kabul aldığım üniversitelerden biri, ağabeyimin ofisine de yakın olan UC-Irvine'di. Kendisi 1980'lerde çok başarılı bir yazılım geliştirme firması kurmuştu ve doktorama başlamadan evvel birkaç yıllığına onunla çalışma ihtimalimi göz önünde bulundurmamı tavsiye etmişti. UC-Irvine kampüsünü ziyaret ettim, profesörlerden bazılarıyla tanıştım ve ağabeyimin ofisinde vakit geçirdim. Akademinin benim için tek doğru yol olduğunu kısa sürede fark ettim ve ağabeyimin düşünceli teklifini geri çevirmeye karar verdim. Montreal'e döndüğümde, ağabeyimin teklifinden haberdar olan ancak teklifi reddettiğimi bilmeyen annem, ayaküstü laflamak için beni kenara çekti. Doktora yapma hedefimden vazgeçeceğimden oldukça endişeliydi ve elalem üniversite terk olduğumu duyarsa "kimsenin yüzüne bakacak halimin kalmayabileceğini" bana hatırlattı! Matematik ve Bilgisayar Bilimi üzerine lisans ve MBA yapmıştım (ikisini de dünyanın en iyi üniversitelerinden biri olan McGill Üniversitesi'nde yapmıştım) ancak yine de bu hamle "terk" olarak algılanabiliyordu. Doktora kariyeri kovalamamın ailemin istekleriyle hiçbir alakası yoktu ancak bu hikayeden çıkartılacak ders, annemin benden beklediği başarı çıtasını koyduğu yerdi. Amaç kişisel sorumluluk, sıkı çalışma ve liyakat yoluyla *başarı* elde etmekti, "mağduriyet" içinde debelenmek değil (teorik anlamda Lübnan'dan iltica etmiş Yahudiler olarak bunu yapabilirdik). Bunun yerine Kanada ve Birleşik Devletler gibi liberal ve demokratik ülkelerden gelen fırsatları değerlendirdik.

Tüm Yollar Yobazlığa Çıkıyor: Kurbanım, Öyleyse Varım

Kilo kabullenme aktivistleri ve trans cinsiyet aktivistleri, akla ve sağduyuya hakaret eden taleplerle mağduriyet

hali kovalayan iki grubu oluşturuyor. Kilo kabullenme hareketi iki cepheden yürüttüğü yalanlar üzerinden fason bir mağduriyet anlatısını hünerle imal etti. Aktivistler ilk olarak "her bedende sağlıklı" sloganıyla obezitenin birçok ciddi rahatsızlıkla ilintili olduğunu reddediyorlar. Ardından birçok aşırı kilolu bireyin (özellikle kadınların) obeziteyi şeytanlaştıran "kilocu" tutumlar nedeniyle eş bulma piyasasında görmezden gelindiğini öne sürüyorlar. Bazı trans aktivisitler de gerçekliğin reddinde bir o kadar başarılı. İki popüler YouTube trans aktivisti (Riley J. Dennis ve Zinnia Jones) insanların çiftleşme deneyimlerini "cis normatif" bireylerle sınırlandırmasını "cis seksist" buldu ya da bir başka ifadeyle, heteroseksüellik yobazlıktır.[214] Sanırım evliliğim de transfobik görünecektir, zira bir trans bireyi müstakbel bir eş olarak değerlendirmişliğim yok.[215]

Elbette bütün yollar yobazlığa çıkıyor. Eğer siyah kadınları cinsel açıdan çekici *bulmayan* beyaz bir erkeksen, cinsel ırkçılık suçu işlersin (evet, bu terim var). Eğer siyah kadınları cinsel açıdan çekici bulan beyaz bir erkeksen, siyah kadınları cinsel açlıkla stereotipleştiren ve onların bedenlerini metalaştıran ırkçı bir yobaz olursun. Bu denklemi herhangi mağdur bir gruba uyarlayın ve aynı şekilde çalışsın. Elbette hepimiz anayasal ırk ayrımcılığının yobazlık olduğunun farkındayız. Ancak artık biliyoruz ki başkalarının kültürel pratiklerine adapte olma isteği de yobazlıktır; "kültürel sahiplenmecilik" yobazlığı suçunu işlersin. Mağduroloji homeostazı, bütün yolların yobazlığa çıkmasını garantiler, böylelikle bilim felsefecisi Karl Popper'ın yanlışlama prensibini ihlal etmiş olur (hiçbir veri mağduriyet anlatısını yanlışlayamaz).

Kültürel sahiplenmecilikten doğan duyarcılık listesi epey kabarıktır. Aktris Lena Dunham mezunu olduğu Oberlin College'ın kafeteryasında suşi servis edilmesinden rahatsız olmuştu.[216] Kültürel sahiplenmeciliğin net bir örneğiydi bu. Kendi deyimiyle beyaz olmayan queer

bir kadın olan Şef Mithalee Rawat, beyaz bireylerin kemik suyu kullanarak kendisinin yerli mirasına el sürmesi karşısında dehşete düşmüştü. Bunu bir sömürgeci hırsızlığı olarak görmüştü.[217] *Seinfeld*'deki Soup Nazi'nin unutulmaz ifadesindeki gibi: "Sana çorba yok!" Gastronomik sahiplenmecilik elbette yobazlığa giden tek yol değil. Giyim kuşam yobazlığı da 2013 Amerikan Müzik Ödülleri'ndeki performansı esnasında geyşa gibi giyindiği için özür dileyen şarkıcı Katy Perry'den aşina olduğumuz üzere, çirkin yüzünü her an gösterebiliyor.[218] Beyaz bir lise öğrencisi Keziah Daum, mezuniyet balosunda kipao olarak bilinen bir Çin giysisi giydiği için duyarcılık tugaylarını harekete geçirmişti.[219] Hangi saç modelini kullandığınıza da dikkat edin, hele bir de beyazsanız, çünkü bu yobaz bir Nazi olduğunuza işaret edebilir. Katy Perry Afrika örgüsü yaptırarak bu hataya düşmüş ve ardından özür dilemişti.[220] Kendall Jenner Afro saç modeliyle Vogue'a poz verdiği için tartışma konusu olmuştu.[221] Ve San Francisco Eyalet Üniversitesi'nde okuyan beyaz bir erkek öğrenci rasta yaptırdığı için siyah bir kadının öfkeli tacizine uğramıştı.[222] Kültürel sahiplenmeciliğe yönelik duyarcılığın diğer örnekleri deliliğin diyarında (üniversite kampüslerinde) meydana geliyor. Bunlar arasında Ottawa Üniversitesi'nin yoga kursunu iptal etmesi,[223] Pitzer College'daki bir yurt sorumlusunun halka küpe takan beyazlara alevlenmesi,[224] ve Louisiana Eyalet Üniversitesi öğrencisi Lynne Bunch'ın *The Daily Reveille*'de (LEÜ'nün öğrenci gazetesi) kaleme aldığı köşeyazısında kalın kaş kullanmanın bir kültürel sahiplenmecilik olduğunu öne sürmesi var.[225]

Cadılar Bayramı kültürel sahiplenmeciliğin ve giyim kuşam yobazlığının ölümcül tuzaklarıyla dolu bir etkinlik. Birçok üniversite işgüzarlık yaparak Cadılar Bayramı için kostüm seçerken kültürel açıdan duyarlı olmaları konusunda yetişkin öğrencilerini uyardı. Bunun en iyi örneği 2015'te Yale Üniversitesi'nde meydana geldi. Gelişim-

sel psikoloji bölümü öğretim üyesi Erika Christakis, Yale topluluğuna son derece uysal ve edepli bir e-posta yazarak Cadılar Bayramı kostümleri için kurumsal uyarıların verilmesinin iyi bir fikir olup olmadığını sorguladı. Bu da Cadılar Bayramı kostümlerindeki yobazlığın görmezden gelinemeyeceği temelli bir öfke fırtınası meydana getirerek Christakis'in istifasıyla sonuçlandı. Cadılar Bayramı SJW'larının yıkıcı iştahı giderilememişti. Daha fazla kan dökülmeliydi. Bu sebeple kocasını, hekim ve sosyoloji profesörü Nicholas Christakis'i hedef aldılar ve avlulardan birinde önünü kestiler. Adamın kendileriyle hemfikir olmadığı netleştiğinde (ama yine de konuşmaya niyetliydi) küfürler ettiler ve onu korkutmaya çalıştılar. Bir noktada öfkeli bir öğrenci konuştu: "O zaman ne bok yemeye işi [Silliman College'da kampüs hayatı müdürlüğü] kabul ettin? Seni kim işe aldı lan? İstifa etmelisin! Eğer müdürlükten anladığın buysa istifa etmelisin! Mesele entelektüel bir ortam yaratmak değil! Değil! Anladın mı? Mesele burada bir yuva oluşturmak. Senin öyle bir niyetin yok!"[226] Görünüşe göre Yale Üniversitesi'ndeki eğitimin temel amacı kişinin idrakını genişletmek değil, "güvenli alanlar" yaratmakmış. 1944'te delikanlılar, hakiki kötülerle çarpışmak amacıyla neredeyse kesin bir ölüm ihtimaliyle Normandiya plajlarına hücum etmişti. Günümüzde sosyal adalet cengaverleri, Cadılar Bayramı kostümlerinin ve böylesi giyim kuşam yobazlıklarına müsamaha gösteren şeytani profesörlerin şerriyle yüzleşiyor.

Doğuştan tahtası eksiklerle kafa bulma fırsatını asla kaçırmadığım için, klasik Lübnan yemeklerini kültürel açıdan sahiplenmek isteyenlere geçici geçiş hakkı verdiğim bir video çekip YouTube kanalımda yayımladım.[227] Ayrıca takipçilerimden pasaportlarının bir fotoğrafıyla birlikte (ki sahiplendikleri kültürün gerçekten bir parçası olduklarından emin olabileyim) bana özel kültürel geçiş hakları göndermelerini istirham ettim. Gelen yanıtlar, halen bu

duyarcılık histerisine alet olmayan aklı başında sayısız insanın varlığını göstermesi açısından muazzam ölçüde eğlenceli ve iç rahatlatıcıydı.[228] Kültürel sahiplenmeciliğin insanın kafasının tepesinde sallanıp durması, çokkültürlü ve çoğulcu bir toplumun vadettiği onca zenginliğin deneyimlenmesini zorlaştırıyor.

Eğer hakiki bir kültürel sahiplenmecilik vakasından bahsedilecekse, faili Senatör Elizabeth Warren'dır. Kendisi ataları hakkında yalandan bir hikaye imal ederek kelimenin tam anlamıyla Amerika Yerlisi kültürünü sahiplenmiş oldu. Sonrasında yaptırdığı soykütük testi, 1/64 ila 1/1024 oranında Amerika Yerlisi olduğunu, yani ortalama bir beyaz Amerikalıdan daha az Amerika Yerlisi atası olduğunu ortaya koydu. Buna rağmen onlarca yıl boyunca akademik ve politik açıdan bu yalandan hikayeden faydalanmıştı. Warren'ın numarası vekaleten kolektif Munchausen'ın bir tezahürüdür. Sempati devşirmek ve "kurban" olmanın tüm avantalarını toplamak için Yerli Amerikalıların trajik tarihinin tepesine çök. Rachel Dolezal hakiki kültürel (ırksal) sahiplenmeciliğin bir başka vakasını oluşturuyor. Dolezal'ın yıllarca kendini Afrika kökenli Amerikalı olarak tanıtan beyaz bir kadın olduğunu hatırlayın. Foyası ortaya çıktığında trans ırklı olduğunu ortaya atmıştı (beyaz olmasına rağmen kendini siyah olarak tanımlıyordu). Doktoruma trans yerçekimli olduğumu izah etmek için sabırsızlanıyorum, yani kilolu da olsam kendimi zayıf bir insan olarak tanımlıyorum. Umarım kilo vermem konusunda başımı şişirmekten vazgeçer. Trans konusundan devam etmek gerekirse, artık engelsiz olmasına rağmen engelli olma arzusuna sahip olan bireyleri tanımlayan *trans engelsiz* diye bir kavramımız var. Bu öyle çaresizce bir mağdur olmak isteği ki kendi kendilerine zarar vererek engel sahibi oluyorlar. Vücut bütünlüğüne ilişkin kimlik bozukluğu adı verilen bir rahatsızlık bu.[229] Bireyler ister yalandan bir mağduriyet anlatısı imal etsin, isterlerse de

kendilerini gerçekten sakat bırakacak eylemlerde bulunsunlar. Bunların sağlıklı ve tekin zihinlerin tezahürleri olduğunu söylemek zor.

Birkaç yıl evvel, o zamanlar Hebrew Üniversitesi'nde doktora öğrencisi olan Tal Nitzan, İsrail Savunma Kuvvetleri'nin Filistinli kadınlara uyguladığı tecavüz eylemlerini inceleyen ödüllü bir makale kaleme almıştı. Amaç şüphesiz şu canavar Yahudilerin ne şeytan tipler olduğuna ortaya çıkaracak bir tecavüz salgınını belgelemekti. Buna yönelik somut bir kanıt bulunamayınca, bunun (otursanız iyi olur) İsraillilerin Filistinlileri *insan yerine koymadığının* bir kanıtı olduğu sonucuna varıldı.[230] Öyle gözleri dönmüştü ki Filistinli kadınları tecavüz etmeye değer bile bulmamışlardı! Tecavüzler ortaya çıkarılsa ya da tecavüz izine rastlanmasa bile netice değişmiyordu: İsrailliler şeytandı. Tüm yollar kendini kırbaçlamaya ve kendinden nefrete çıkıyor. Gerçek bir "ilerlemecinin" alameti farikası budur.

Duyarcılık esnafı, tecavüze *uğramadığı* için Filistinli kadınlara mağduriyet statüsü vermekle kalmayıp, aynı zamanda nezaketi bir tür İslamofobi olarak değerlendiriyor. Anisa Rawhani, Queen's Üniversitesi'nde bir deney gerçekleştirdi. On sekiz gün boyunca başörtüsüyle dolaşarak insanların tepkilerini inceleyecekti.[231] Araştırma sorusu şüphesiz yobazlığın ve önyargının her yerde olduğu üzerineydi. İnsanların ona karşı son derece kibar ve anlayışlı olduğu gerçeği karşısında ise şaşkına dönmüştü. Mağduroloji anlatısını kurtarmak için olağanüstü bir hamle yaparak, açığa çıkan bu hoşgörü ve nezaketin, insanların gizli yobazlıklarını telafi etmek amacıyla kullandığı bir araç olduğu sonucuna vardı. Eğer Müslüman kadınlara kaba davranırsanız, İslamofobiksiniz. Eğer Müslüman kadınlara kibar davranırsanız, İslamofobiksiniz. Tüm yollar İslamofobi'ye çıkıyor. Kibar ve hoşgörülü olmak üniversite ekosisteminde bir ırkçılık biçimi.

Tokmakçı Çakallar Olarak Sosyal Adalet Cengaveri Erkekler

Çoğu erkek SJW empati dolu, şefkatli ve hassas görünmeye yönelik sınırsız hevesiyle zooloji literatürüne geçmiş ikiyüzlü bir çiftleşme stratejisi uygular. Adına da tokmakçı çakal stratejisi denir. Kendisi, homo sapiens'ler arasında, bilhassa üniversite kampüslerinde kör göze parmak bir kibarlık ve ilerlemecilikle davranan ve bunun güzel bir kızı elde etme yolunda bir koz olabileceğini düşünen elemandır. Bilim titiz ve ikna edici şekilde bu sava arka çıkar.

Aldatmaca, hayvanlar aleminde birçok farklı şekilde tezahür eder. Aldatıcı uyarıcı sinyallerin evrimiyle başlayalım. Kamuflaj evriminin aksine (avcılardan saklanmak için) aposematik renkler, bir hayvanı potansiyel avcıların gözünde aşırı belirginleştirir. Amazonlar, görünmezliğin iş gördüğü tehlikeli bir muhittir, yine de bazı kurbağa türleri bunun tam zıttı bir işleve hizmet eden olağanüstü parlak renklere evrimleşmiştir. Bu renkler sinsice yaklaşan avcılara şu uyarıyı yapar: "Eğer beni görebiliyorsan, sebebi muhtemelen bana bulaşmak istemeyecek olmandır. Zehirliyim. Uzak dur." Bazı durumlarda tamamen zararsız türler, aposematik renklerin mimikrisiyle evrimleşir. Bu, Batesian mimikrisi olarak bilinir. Örneğin, mercan yılanı ve kral yılanının birbirine çok benzeyen üç renkli desenleri (sarı, kırmızı ve siyah) vardır. Ancak biri oldukça zehirliyken (mercan yılanı), öteki zararsızdır. İki tür arasındaki desen farklılığını hatırlamak için nimonik teknikler kullanılmakta ("Sarı üstüne kırmızı, öldürdü bizim kızı. Kırmızı kara üzeri, yoktur hiç zehri").[232] Çoğu sosyal adalet cengaverinin rengarenk saçlarının (genellikle parlak kırmızı, pembe ya da mavi) bir tür Batesian mimikrisine denk düştüğünü şaka yollu iddia etmiştim.[233] İdeolojik gözü pekliği göstermeye yarıyor.

Çok sayıda hayvan aldatmacası biçimlerinden biri de kuluçka paraziti. Guguk kuşunun yaptığı gibi, bir tür diğerini kandırarak kendi yavrularını besletip büyüttürüyor. Ancak aldatmacanın en çok şahlandığı alanın çiftleşme piyasası olması muhtemelen pek şaşırtıcı değil. Hayatta kalmak (doğal seçilim) ve üremekle (cinsel seçilim) mükellef olan her bir eşeyli üreyen türün önündeki mühim hayat gailesi. Organizmalar, üreyebilmek amacıyla müstakbel eşlere cinsel yoldan erişebilme aracı olarak akıllara ziyan miktarlarda morfolojik ve davranışsal hasletler geliştirdiler. Mesela erkek insanlara bakalım. Kadınlar zeka, özgüven, hırs, kaynak temini ve muhafazası ve sosyal nüfuz gibi yüksek sosyal statüyle ilintili ipuçları veren erkeklere yönelik evrensel bir tercih saklı tutarlar. Evrim tarihi boyunca çok az kadın umursamazca tembel, armut vücutlu, burnundan konuşan, itaatkar, korkak ve mızmız bir erkekle çiftleşebilmek için yoğun ve şiddetli bir cinsel istek yaşamıştır. Erkeklerin tüm zamanlar ve kültürler boyunca çiftleşme piyasasında çekici olma aracı olarak olarak statü kazanmaya çalışması şaşırtıcı değildir. Ancak bunu kendi özgün yetenekleri ve hayat şartlarının bir uzantısı olarak çok sayıda farklı istikametlerde gerçekleştirmişlerdir. Bazıları başarılı birer iş insanı, diplomat, profesyonel sporcu, cerrah, profesör ya da sanatçı olur. Statünün tanımı kültürler ve devirler arasında değişebilir (örneğin bir Harvard diploması, Afrika'daki Hadza kabilesi için pek önem arz etmeyecektir) ancak evrensel açıdan net olan şey, kadınların erkek tercihinde statünün önem arz etmesidir. Arzulanan özellikleri taşımadıkları durumlarda erkekler, "mış gibi yapabilirler." Elbette kadınlar da sayısız aldatmaca sinyaline başvururlar. Çiftleşme piyasasında daha çekici görünebilmek için yaşları, kiloları ve cinsel geçmişleri hakkında yalan söyleme ihtimalleri çok daha yüksektir. Eril bakışı aldatma amaçlı muhtelif ürünler mevcuttur. Dolgulu sutyenler ya da yüksek topuklular gibi. Her ikisi de

kadınların memelerini ve kalçalarını yükselterek ve yerçekimine karşı koyarak uzuvları daha diri gösterirler. Acı olansa, aldatmacanın hayat gailesinde avantaj elde etmeye çalışırken başvurulabilecek stratejilerden biri olmasıdır.

Çiftleşme piyasasındaki muhtemelen hiçbir aldatmaca yöntemi, kleptogami (rol keserek çiftleşme fırsatı düşürmek) kadar sinsi ve usta işi değildir. Bu fenomeni açıklayabilmek için daha güçlü ve amiyane bir tabir, 1970'lerde hayvan davranışları literatürüne sokuldu: *Tokmakçı çakal* stratejisi. Dişi mimikrisi bu davranışın bir tezahürüdür. Bazı erkekler kadın gibi görünerek ya da davranarak dominant ve koruyucu erkeklerin hedefinden kurtulduğunda meydana gelir. Böyle yaparak çiftleşme fırsatlarına sinsice yakınlaşırlar.[234] Birçok bağlamda, iki tip erkek fenotipi neredeyse değişmez (bazıları ufak ve uysalken, bazıları iri ve dominanttır). Tokmakçı çakal stratejisini uygulayan dev mürekkepbalığını müstesna yapan şey tam olarak budur. Çünkü erkek olanlar fiziksel özelliklerini değiştirebilme kabiliyetiyle dişilerin morfolojik özelliklerini anında taklit edebilirler.[235] Daha da ilginci, erkek matemli mürekkep balıkları vücutlarının şeklini ve rengini değiştirerek aynı anda hem erkek hem de dişi gibi görünebilir. Açmak gerekirse; rakip bir erkeğe görünen vücut kısımları dişi taklidi yaparken, dişiye görünen vücudun diğer kısımları erkeksi kurlarla doludur.[236] Şu düzenbazlıktaki ustalığa bakın hele!

Çiftleşme düzenbazlığının bu haline aşinalığım, tokmakçı çakal manevrasını insan bağlamına oturtmamı sağladı. Kanımca çoğu sosyal adalet cengaveri erkek dev mürekkepbalığı gibidir. İlerlemeci empati sızıntılı ideolojik adanmışlıklarıyla hassas ve zararsız bir erkek teçhizatı kuşanırlar. Bu bir açıdan, bir gün romantikleşir umuduyla kadınlarla ahbaplık kuran ve onlara sonsuz duygusal desteğini sunan düşünceli eleman olmaya benzer. John Hughes, aralarında *Sixteen Candles, The Breakfast Club, Ferris*

Bueller's Day Off ve Pretty in Pink'in bulunduğu 1980'lerdeki ikonik gençlik temalı filmlerin çoğuna imza atmıştı. Sonuncu filmde Andie Walsh (Molly Ringwald tarafından canlandırılmıştı), şehrin daha elit ve gözde muhitinde yaşayan zengin çocuğu Blane McDonough'dan (Andrew McCarthy tarafından canlandırılmıştı) hoşlanan işçi sınıfından bir genci canlandırıyordu. Andie'nin en yakın arkadaşı Duckie (daha sonra *Two and a Half Men* dizisiyle ününü artıracak olan Jon Cryer tarafından canlandırılmıştı) tokmakçı çakal arkadaşın önden gideniydi. Bir gün romantik anlamda şans elde etme umuduyla sonsuz duygusal desteğini vermek için hazır ve nazırdı. Sosyal adalet cengaveri erkeklere dönecek olursak, büyük çoğunun özel kuvvetler komandolarına benzemediği kesindir. Bir başka deyişle, fiziksel heybet ve sosyal nüfuzla ilintili morfolojik özellikler taşımazlar. Erkeklerin ekonomiye ve siyasete bakışının (ekonominin yeniden dağıtımı, askeri müdahale ve diğer konular hakkında neler düşündükleri) fiziksel kuvvetleriyle ilintili olduğuna dair bilimsel kanıtlar gitgide artıyor. Daha güçlü ve fiziksel açıdan daha heybetli olanların eşitlikçiliği desteklemesi zayıf ihtimalken, askeri müdahaleyi desteklemesi yüksek ihtimal.[237] Sosyal adalet cengaveri erkeklerin öne sürdükleri ideolojik pozisyonlara gerçekten inanmasından ya da yalnızca tokmakçı çakal stratejisiyle rol kesmesinden bağımsız olarak, erkeklerin morfolojik özelliklerinin gerçekten de sosyopolitik bakış açılarının bir nişanesi olduğu aşikar.

İlerlemeciliğin Adak Taşında Kendini Kırbaçlama

İlerlemeciliğin arkasında bir iki motivasyon daha var. SJW'ların benimsediği çoğu ilerlemeci pozisyon bir tür kendini kırbaçlama hali. Amaç, benimsenmiş bir "İlk Gü-

nah"a (büyük olasılıkla beyaz bir Batılı olmak) kefaret etmek ve fazilet dolu ideolojik safiyetini belli etmek. Bu açıdan SJW ilerlemeciliğinin neredeyse Hıristiyanlığa alternatif bir din olduğunu söylemek mümkün.

Gülün Adı halen en sevdiğim filmlerden biridir. Film, Sean Connery ve epey genç bir Christian Slater'a eşlik eden güçlü bir kadro ve Ortaçağ tiplemeleriyle doludur. Hikaye on dördüncü yüzyılda İtalya'da, yakın bir zamanda birkaç kişinin esrarengiz biçimde öldüğü Benedikt Manastırı'nda geçer. Gözlerini bir an bile kaçırmayan kadiri mutlak Engizisyon otoritesinin altındaki Ortaçağ dini mutaassıplığın arka planında olduğu klasik bir dedektiflik hikayesidir bu. Bu muhteşem filmi ilk izleyişimden bu yana otuz yıldan fazla zaman geçti, yine de birçok ikonik sahnesi hafızama kazınmış durumda. Kütüphane yaveri Arundelli Berengar'ın eşcinselliğinin kefareti olarak ve Otrantolu Adelmo'nun (kıymetli bir kitap karşılığında onunla seks yapmıştır) ölümüne sebebiyet vermesi nedeniyle kendini kırbaçladığı sahne de onlardan biri. Kişinin suçluluğunu muhtelif kendine zarar verme biçimleriyle (kendini kırbaçlama da bunlardan biri) üzerinden atmasına dayanan dini akideler birçok dini gelenekte mevcuttur. Ortaçağ'ın Katolik kırbaççıları hem günahlarının kefareti hem de aşırı takva sahibi olduklarını bariz biçimde belli etmek için (bazen de Kara Veba gibi musibetleri uzak tutmak için) halkın önünde kendilerini kırbaçlardı. Dini safiyeti ve adanmışlığı bu şekilde vitrine koymak maliyetli ve zararlıdır ancak bunu başkalarının önünde yapmak elbette insanı kilisede Meryem Ana'ya üç defa selam yollamaktan daha faziletli gösterir.[238]

Sosyal adalet cengaverleri ve diğer birtakım ilerlemeci müminler genellikle imtiyaz sahibi Batılı beyazlardır. Çarpık dünya görüşlerine göre bu durum, Hıristiyan doktrininde ifade edilen ilk günahla birlikte doğmaktan farksızdır. Beyaz olmayan fakir bir üçüncü dünya ülkesi

vatandaşı olarak doğmama günahının diyetini ödemeleri gerekir ve bu sebeple kendilerini ideolojik açıdan kırbaçlama üzerinden kefaret yolu ararlar. Mesela sınırsız hoşgörü ethosuna bakın. Usta felsefeci Karl Popper, bu zihniyet üzerine belki de en müthiş kelamları etmişti.

> "*Hoşgörü paradoksu* ise o kadar bilinmez: Sınırsız hoşgörü, hoşgörünün ortadan kalkmasıyla sonuçlanır. Eğer sınırsız hoşgörüye hoşgörüsüz olanları da dahil edersek, eğer hoşgörülü bir toplumu hoşgörüsüz olanların saldırılarından korumaya hazırlıklı olmazsak, işte o zaman hoşgörülü olanlar, hoşgörüleriyle birlikte yok edilir. Bu mantıkla, örneğin, hoşgörüsüz düşüncelerin dile gelmesini her daim baskılamalıyız demeye getirmiyorum. Rasyonel argümanlarla karşılarına çıktığımız ve kamuoyu vasıtasıyla onları hizada tuttuğumuz sürece, baskılamak kesinlikle akıllıca olmayacaktır. Fakat gerektiğinde cebren dahi olsa onları baskılama *hakkını* saklı tutmalıyız. Zira bizimle rasyonel argümanlar üzerinden yüzleşmeye niyetli olmadıkları, tartışmayı tümden reddettikleri kolayca ortaya çıkabilir. Takipçilerine rasyonel argümanlara kulak vermeyi yasaklayabilir, bu argümanlara yumruklar ya da tabancalarla karşılık vermeyi öğretebilirler. O halde, hoşgörü namına, hoşgörüsüze hoşgörüsüz olma hakkını saklı tutmalıyız."[239] [Vurgular orijinal metne ait.]

Sonsuz hoşgörü, Batılı hükümetleri teslim olmuş IŞİD savaşçılarını yargılayıp cezalandırmaktan geri tutuyor. Bunun yerine bu vahşi bireylere iş fırsatları sunup onları "deradikalleştirme" programlarına yerleştirerek, toplum-

larımıza entegre etmeye çalışıyorlar. İslamcı hoşgörüsüzlükle mücadele eden Ayaan Hirsi Ali'nin ifadesiyle, "Hoşgörüsüzlüğü hoşgörmek korkaklıktır."

Beto O'Rourke, 2020 Birleşik Devletler başkanlık seçimlerinde Demokrat adaylığı için yarışan epey kalabalık ekibin arasındaydı. O'Rourke sosyal adalet cengaveri erkek zihniyetinin cisimleşmiş halidir. Kampanyası büyük ölçüde kendini kırbaçlamalı acayip bir günah çıkarma mitinginden oluşuyordu. Erkek olmaktan, beyaz olmaktan ve imtiyazlı olmaktan dolayı özür diledi. Bazı atalarının köle sahibi olduğunu ve kuşaklararası bağlantıdan dolayı suçluluk duyduğunu itiraf etti. *The View* denen çekilmez televizyon programında yine "suçlarını" eveleyip gevelemesini izlerken, karım bana dönerek birinin hangi sebeple "Beta Beto"ya oy vereceğini anlayamadığını ifade etti. İlerlemeci kırbaççılarla geri kalanlarımız arasındaki uyuşmazlık buradaydı işte. Onların kendi arasında fazilet ve vazifeşinaslık olarak değerlendirdiği şeyi, biz zavallılık ve kendinden tiksinme olarak görüyorduk. Hiçbir lider böyle korkakça hasletler sergilememeli, hele ki bu insan dünyadaki en güçlü makamın başına geçmeyi umuyorsa.

Kendinden nefret, pek çok insanın pençesinde olduğu bir musibet. Kişinin zihniyetini sağlıklı bir özdeğer algısı kurabilmesi yönünde değiştirme amacıyla psikoterapide sık sık bahsi geçer. Bu illeti farklı yollardan ele alan sayısız kişisel gelişim kitabı var. *Saturday Night Live*, Al Franken'in (#MeToo histerisi esnasında istifa eden Minnesota senatörü) oynadığı, düzenli olarak yayımlanan *Daily Affirmations with Stuart Smalley** skecinde kendinden nefret vebasını alaya almıştı. Serideki en akılda kalıcı replik belki de şuydu: "Yeterince iyiyim, yeterince zekiyim ve kahretsin, insanlar beni seviyor" Bölüm komedi ağırlıklı olsa da işini layığıyla yapan hiçbir psikolog kendinden nefretin arzulanan bir vaziyet olduğunu iddia etmeyecektir. Ve bu da

* Stuart Smalley ile Gündelik Onaylanmala. (ç.n.)

Batı'nın karşı karşıya olduğu olağanüstü çelişkinin merkezinde yer alır: Liberaller bir yandan kendinden nefretin bireysel bazda aşılması gereken bir şey olduğunu bilirken, diğer yandan grup bazında kendinden nefret etmenin bir fazilet olduğuna inanırlar ("Beyaz kimliğimden nefret ediyorum", "Batı kültürümden nefret ediyorum", "Hıristiyan kökenimden nefret ediyorum"). Angela Merkel'in bir milyondan fazla Müslüman mültecinin Almanya'ya girişine olanak veren akla ziyan açık hudutlar politikası, Almanya'nın tarihsel günahları yüzünden, klasik ilerlemecilik cinnetiyle kendini kırbaçlaması olarak değerlendirilebilir. Ne de olsa Holokost'un yaralarını sarmak için genellikle Yahudilere yönelik soykırımcı bir nefret besleyen "mültecileri" kabul etmekten daha iyi bir yöntem mi var?[240] Benzer bir kendini kırbaçlama durumu, konu ABD sınırlarındaki mevcut yasadışı göçmen krizine geldiğinde Amerikan ilerlemecilerinde vuku buluyor. Neden Orta Amerikalılar Birleşik Devletler'e geliyor? Sosyal adalet cengaverleri ve türevlerine göre sebebi, Birleşik Devletler'in emperyalist müdahaleleriyle onların toplumlarının çökmesine neden olması. Yani kendini kırbaçlamalı bir tazminat babında, asil *yasadışı göçmenlere* Birleşik Devletler'e serbest giriş hakkı borçluyuz.[241] Beto O'Rouke vites yükselterek Orta Amerikalıların iklim değişikliğinin yıkımından kaçtığını ve Birleşik Devletler'in de güya bunun esas suçlularından biri olduğunu öne sürmüştü. Tüm yollar kendini kırbaçlamaya çıkıyor. Kurtuluşa giden yegane ilerlemeci yol budur.

Kolektif kendini kırbaçlama refleksi, bazı 2020 Demokrat başkan aday adaylarının Afrika kökenli Amerikalılar için diyet ödemeye destek açıklaması yapmasına, Al Sharpton gibi yüce ahlak kumkumaları önünde domalmasına neden oluyor. Senatör Elizabeth Warren, tartışma odağını konuyu eşcinsel çiftler için diyet ödemeye getirerek genişletti. Birtakım girişimci mağduriyet esnafları fır-

satı yakalamış durumda. Cameron Whitten beyaz insanların siyahlar, esmerler ve yerlilere içki ısmarladığı ancak varlıkları fazla tekinsiz gelebileceği için etkinlikte yer almadığı bir Kefaret Happy Hour'unu Portland, Oregon'da (ya nerede olacaktı?) düzenledi.[242] Eğer içki ısmarlamak beyazlık töhmetinizi ıslah etmiyorsa, Race to Dinner programına kaydolabilirsiniz. Beyaz olmayan iki kadın Regina Jackson ve Saira Rao'yla akşam yemeğine çıkarak, onların acılarına tanıklık edebilirsiniz.[243] Eğer içkiler ve akşam yemeği de beyazlık töhmetinizi soğutmaya kâr etmiyorsa, beyazlığınızı detokslamak için Seattle'da yoga kursuna kaydolabilirsiniz.[244] Ailem Lübnan'da infazdan kurtuldu, antik Mısır'da kölelikten kurtulduk. Acaba tazminatım ne kadardır?

Sosyal adalet cengaverleri, sonsuz irrasyonellikteki pozisyonlarına ciddi ciddi taraf olabilmek için gerçekliği kabullenmez, onu görmezden gelir veyahut inkar ederler. İlerlemecilik, aklın düşmanı haline gelmiştir.

Bölüm 6:

Aklın Terk Edilişi: Devekuşu Parazitik Sendromu

"Çoğu insan acı bir gerçekle yüzleşmektense onu inkar eder." —George R. R. Martin[245]

"Bir problemi çözmenin en kolay yolu, varlığını inkar etmektir." —Isaac Asimov[246]

"İnsan beyni, tahammül edemeyeceğimiz kadar rahatsız edici olduğuna inandığı şeyleri görüp hissetmekten bizi koruyabilir. Dünya görüşümüze uymayan bir şeyi inkar etmemizi, savunmamızı, görmezden gelmemizi ya da ona mantıklı bir açıklama getirmemizi sağlayabilir." —Bandy X. Lee[247]

Bilim, insanların sahip olduğu siyasi ideolojileri ya da kişisel inançları savunmakla değil, hakikat arayışıyla iştigal etmelidir. Harvardlı iki saygın bilim insanı Richard Lowentin ve müteveffa Stephen Jay Gould,

evrimsel psikolojinin öncüllerinden olan sosyobiyolojinin ateşli muhalifleriydiler. Sebebi kısmen, bu alanın Marksist dünya görüşleriyle uyuşmamasıydı. Sosyobiyolojinin önde gelen isimlerinden, Harvardlı meslektaşları E. O. Wilson'a yönelik husumetleri, 1970'lerde üniversite kampüslerini kasıp kavuran büyük kültür savaşının bir parçası olmuştu.[248] Ancak belki de Marksizmle bilim arasındaki en büyük muharebe tarımbilimci Trofim Lysenko[249] eliyle Sovyetler Birliği'nde tertiplendi. Lysenko, kalıtımın kabul gören mekanizmalarını reddetmiş (Mendelci kalıtım) ve yerine Marksist kolektivizmle uyumlu görülen sözde bilimsel teoriler öne sürmüştü. Bu durum Josef Stalin'in liderliği altında ona muazzam ölçüde siyasi ve bilimsel bir nüfuz kazandırdı. Şarlatanlıklarını eleştirme cüreti gösteren muhalif Sovyet bilim insanlarını en ağır biçimde cezalandırma yetkisi de bu nüfuza dahildi. Genetik alanında kabul gören teorileri reddetmesi hakikatin katliyle sınırlı kalmadı. Muhtemelen milyonlarca insanı açlığa mahkum eden Sovyetler Birliği ve Çin'deki tarım politikalarına önayak oldu.

Aşı karşıtlığı aktivizmi bir tür modern çağ Lysenkoculuğu. 1998'de, KKK aşısı ile otizm arasındaki sözümona bağlantıyı tespit eden Andrew Wakefield imzalı bir makale, alanın en prestijli dergilerinden *The Lancet*'da (makale sonradan yayından çekildi) yayımlandı. Makale, bazı Hollywood ünlülerinin, bilhassa oğlu otizmden mustarip olan aktris Jenny McCarthy'nin kıvılcımının ardından oluşan aşı karşıtı harekete yönelik kuvvetli bir katalizör işlevi gördü. Çoğu anne baba, evlatlarının otizm yatkınlığıyla doğmuş olabileceğini kabul etmek istemez. Çevresel bir faktörü suçlamak çok daha rahatlatıcıdır. Otizm mevzubahis olduğunda bu vaka daha da cezbedici hale gelir. Genellikle çocukların KKK aşısı olduğu dönemde teşhis edilen otizm, anne babaları iki olay arasında hayali bir bağlantı kurmaya, hatta bir ümitle, eğer otizme KKK aşısı sebep ol-

duysa, durumu tersine çevirmenin de kolay bir yolu olmalı diye düşünmeye sevk eder.

Çocuk sağlığı uzmanı ve virolog Paul A. Offit, aşı biliminin inkarının ve ünlülerin ve siyasetçilerin sağlık tavsiyelerine riayet etmenin tehlikeleri üzerine kitaplar yazarak, aşı karşıtlarıyla mücadelenin ön saflarında yer aldı.[250] Araştırmacılar, *The Dr. Oz Show* ve *Doctors* gibi programda verilen tavsiyelerin neredeyse yarısının ya bilimsel bir temeli olmadığını ya da mevcut bilimsel kanıtlara karşı geldiğini ortaya koydu.[251] *Psychology Today*'deki en popüler makalelerimden biri, ünlülerin bilimsel mevzular üzerine konuşması problemi üzerineydi.[252] Eğer toplumun büyük bir kısmı, Jenny McCarthy "kendi doğrusunu" onlarla paylaştı diye çocuklarına aşı yaptırmaktan imtina ediyorsa, orada bir problemimiz var demektir. Çocuklarımız yoktan yere zararlı virüslere maruz kalırken, bilime karşı neticesi ölümcül olabilecek kişisel anekdotlara başvuruyoruz. Aşı karşıtlığı şarlatanlığına karşı bilimsel konsensüsün vurgulanmasıyla, bilim inkarcılığının bu tehlikeli tezahürlerinin önünü almak mümkün olabilir.[253]

Devekuşu Parazitik Sendromu

Elbette gerçekliği inkar etme arzusu bilimle sınırlı kalmıyor. İnsanın aldatma (ve kendini aldatma) kapasitesi muazzamdır. Hatta bazı bilim insanları, başkalarını başarıyla manipüle edebilelim diye zekamızın şimdiki haline evrildiğinden şüpheleniyor.[254] Böylesi bir manipülasyon azmine katkı babında, düzenbazlığımızdan vazgeçmeyelim diye kendimizi kandırmaya yönelik paralel bir yatkınlık da geliştirdik.[255] İyi bir yalancı olmanın ilk adımı yalana inanmaktır.

Aldatmacaya yönelik evrim temelli bu gerekçeler adaptif faydalara sahipken, öyle bir kendini aldatma biçimi

vardır ki biraz esrarengizdir. Bazen ayın varlığı kadar açık olan gerçeklikleri inkar ederiz. Psikanalizin babası Sigmund Freud, insanların nahoş malumatları hasır altı etme kapasitesini fark etmiş ve bundan "şu devekuşu alışkanlığı" diye bahsetmişti.[256] Bu insan devekuşu etkisi (adını devekuşunun tatsız gelişmelerden kendini sakınmak için kafasını kuma gömdüğü o komik imgeden alıyor, esasında devekuşları doğada böyle bir davranış sergilemiyorlar) finansal yatırımlar da dahil olmak üzere birçok alanda kanıtlanmış durumda.[257] Birkaç yıl evvel fikir patojenlerinin gitgide daha fazla sayıda insanı gerçekliği inkara sevk ettiğini fark ettiğimde, Devekuşu Parazitik Sendromu terimini icat etmiştim. Akla karşı bu saldırıyı şöyle tanımlamışım:

> Bu rahatsızlık kişinin yerçekimi kadar açık olan gerçeklikleri inkar etmesine yol açar. DPS'den mustarip olanlar gözlerine inanmaz. Gökkuşağı Ülkesi olarak bilinen alternatif bir gerçeklik inşa ederler. Bu dünyada bilim, akıl, nedensellik ilkeleri, delilin sınırları, sınırsıza yakın miktarda veriler, veri analizi süreçleri, çıkarımsal istatistikler, bilimsel metoda içkin epistemolojik kurallar, mantık kuralları, tarihsel temayüller, gündelik temayüller ve aklıselim bütünüyle inkar edilir. Bunların yerine bir DPS hastasının yanıltıcı korelasyonlara, var olmayan nedensel bağlantılara ve iyi hissettirecek ilerlemeci mavallara dayanan delüzyonel sabuklamaları vardır. Devekuşu mantığı daima mağrur bir ahlaki üstünlük cakasıyla servis edilir.[258]

Bir defasında sürekli tekrarlayan bronşit nöbetlerimden dolayı bir hekime görünmüştüm. Ben muayenehanesinde

otururken o sigarasını tüttürüyordu. Bronşiti olan astımlı bir hastayı tedavi ederken bunu yapmanın iyi bir fikir olup olmadığını sordum. Bana gülüp geçti. Bu örneği insanlara uzmanların kıt yargılara ve hatalı muhakemelere şerbetli olmadığını hatırlatmak için paylaşırım. Her ne kadar DPS teriminin mucidi olsam da devekuşu mantığına bizzat teslim olmuş durumdayım. Eğer aldığım kiloları görmezden gelirsem giderler diye düşünüyorum (aksine beni on beş kilo daha ağırlaştırıyorlar).

Altı Aşamalı Suni Nedensellik

DPS'nin bulaştığı kişiler, gerçeklikten korunma yöntemi olarak bir yığın bilişsel yanlılığa gömülürler. Bunlardan biri, değişkenler arasına hayali bir bağlantılılık ağı atfetmekle müteşekkildir. Gündelik yaşamlarımızdaki birçok önemli fenomen ağlar halinde organize olmuştur.[259] Buna 'dünya küçük' fenomeni (insan bağlantılılığı)[260], beynimizdeki nöronlar (birbirine sinapslarla bağlıdırlar), World Wide Web, enerji nakil hatları, sosyal ağlar (Facebook gibi) ya da biyolojik sistemler gibi örnekler verilebilir.[261] Dünyamızın sayısız miktarda birbiriyle bağlantılı unsurlardan oluşması bizi kelebek etkisi denen şeye götürür. Yani bir sistemin başlangıç koşullarındaki en ufak bir sarsıntının dahi sonuçları ciddi domino etkileri yaratacağı fikri.[262] Dünyamızın, parçaları birbiriyle iltisaklı sayısız ağdan oluştuğu doğrudur. Asıl sıkıntı, insanlar herhangi bir fenomeni açıklamak için suni nedensellik ağları bina etmeye başladığında ortaya çıkar.

Örneğin, 2015'te Bill Nye (kendi tabiriyle "bilimci eleman"), Paris'teki İslami terör saldırısıyla iklim değişikliğini ilişkilendirmenin bir yolunu bulmuş ve şöyle demişti:

> Geçenlerde Paris'te yaşanan felaketin iklim değişikliğinin bir sonucu olduğunu kabul

etmek son derece makul. Suriye'de su sıkıntısı var, bu bir gerçek. Küçük ve orta ölçekli çiftçiler su yetersizliği, yağış yetersizliği gibi nedenlerle tarlalarını terk ettiler ve özellikle orada büyümeyen gençler, hayatlarını topraktan geçinmeye vakfetmemiş gençler, iş aramak için büyük şehirlere gittiler. Herkese yetecek kadar iş olmadığı için hayal kırıklığına uğrayan genç nüfus, bizim tabirimizle "sisteme inanmayan, sistemin çöktüğüne inanan, ekonomiye inanmayan bu gençler" terörist organizasyonlar tarafından kolaylıkla hedef haline getirilip kolaylıkla silahlandırıldılar ve kendini dünyanın öbür ucundaki Paris'te insanları vururken buldular. İklim değişikliğinin terörizmle bağlantısının o kadar da dolaylı olmadığına dair son derece makul bir argüman sunabilirsiniz. Terörizmle bağlantısı var. Öncelikle kabul edilmesi gereken budur. Bu duruma daha ne kadar mahal verirsek, o kadar sorun yaşayacağız. "Teröristlerin kökünü kazıyacağız" diyebilirsiniz ancak herkes su yetersizliğinden dolayı çiftliklerini bırakıyorsa, orada problem biraz daha büyüktür.[263]

Dünyanın en kurak yerlerinden biri olan Atacama Çölü'nü barındıran Şili'nin neden aynı miktarda terörist üretmediğini insan merak etmeden duramıyor. Ancak mantıkla ve nedenselliğin gerçeklere dayanan ilkeleriyle iştigal etmiyorsanız, varsayılan bağlantılılığın sihriyle her şeyi her şeyle ilişkilendirebilirsiniz.

İnsanlar neden böyle kepaze fikirlere gömülür? Felsefeci Abraham Kaplan, kitabı *Conduct of Inquiry'd (Sorgu Yöntemi)* şöyle demişti: "Bilim camiasından gelen sosyal baskılara ek olarak, bilim insanlarında çok insancıl bir has-

let daha rol oynar. Buna *Aracın Yasası* diyorum. Belki şöyle izah edilebilir: Küçük bir oğlanın eline çekiç verin, o da yoluna çıkan her şeyin çekiç darbesine ihtiyacı olduğunu düşünsün. Bu yüzden bir bilim insanının da bilhassa kendisinin mahir olduğu tekniklerin çözümlerine ihtiyaç duyacak problèmler formüle edeceğini keşfetmek pek şaşırtıcı olmayacaktır." [Vurgular orijinal metne ait.][264] Hümanist psikolog Abraham Maslow ise *Bilimin Psikolojisi'nde* "Eğer elinizdeki tek gereç çekiçse, sanırım her şeye çivi muamelesi yapmak cazip hale gelir"[265] diyerek eklemişti. Bu da metodolojik saplantı kavramıyla, yani araştırmacıların eldeki araştırma sorusuna elverişliliklerini dikkate almadan spesifik bir grup veriyi veyahut veri analizi süreçlerini kullanmayı kafaya koyduğunda açığa çıkan durumla doğrudan alakalı.[266] Eğer iklim aktivistiyseniz, tüm belaların kaynağı iklim değişikliğidir. Eğer radikal feministseniz, suç toksik maskülenitеyle birlikte patriarkadadır. (Pek şaşırtıcı olmasa da iklim değişikliği toksik maskülenitеye ihale edilmişti.)[267] Eğer kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitlilik tarikatının bir mensubuysanız, doğal olarak bütün mazlar kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitliliğin eksikliğinden doğar. Eğer bir Demokrat Parti mensubuysanız, tüm sorunların çıkış noktası Donald Trump'tır.

Bilim felsefesindeki "Ockham'ın usturası" prensibi, her şey eşit olduğundan, basit açıklamalar karmaşık olanlara tercih edilmelidir (suni nedenselliğin hatalı epistemolojisine karşı kullanışlı bir zırh) anlamına gelir. Isaac Newton, *Doğal Felsefenin Matematiksel İlkeleri*'nde şöyle demişti: "Doğal unsurları izah etmede isabetli ve yeterli gelen sebeplerden öte sebepler aramayız. Bu yüzden felsefeciler doğada hiçbir şeyin amaçsız olmadığını, amaçsızlık arttıkça işlevin azalacağını söylerler. Zira doğa sadelikten yanadır ve fuzuli nedenlerin şaşasından etkilenmez." Altı Aşamalı Suni Nedensellik tuzağına kapılanların sıkıntısı, uzun mesafeli hayali nedensellik patikaları üretmeleridir.

Eğer gün gibi yanlış olan ilerlemeci mavalları etrafa saçıyorsanız, bu zaruri olabilir.

Açık Hudutlar... Çeşitlilik Gücümüzdür

Kanada Başbakanı Justin Trudeau, dillendirdiği basmakalıp laflar arasından şüphesiz en çok "Çeşitlilik gücümüzdür" sloganını tekrar edip durmasıyla bilinir. Sanırım kendisi bir problem ortadan kalkana değin yalnızca slogan atarak bütün problemlerin çözülebileceğine inanıyor. Çeşitliliği artırmak bütün zorlukların ilacıdır. Sorunun ekonomik, toplumsal, siyasal, çevresel ya da güvenlik üzerine olması fark etmez. Kanada'ya yönelik muazzam boyuttaki göçmen akımının kültürel, etnik ve dini çeşitliliğine tüm paranı bas gitsin, böylece biz de günün sonunda hep beraber kardeşçe el ele tutuşurken John Lennon'ın "Imagine"ini söyleriz. Bu Batı'nın geleceğini yok eden türden bir devekuşu zihniyetidir. Kültürel zenginliğin birçok tezahürü vardır, farklı dünya mutfaklarından restoranlar gibi. Bu da heterojen ve çoğulcu bir toplumda yaşamanın avantajlarından ileri gelir. Ancak bazı göçmenlerin Batı'ya yanlarında getirdiği kültürel ve dini değerler apaçık biçimde gücümüzü artırmıyor. Bu değerler yalnızca nefret, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık tohumları ekiyor. Yakın dostum Profesör Salim Mansur, bu konu üzerine Kanada Avam Kamarası bünyesindeki Vatandaşlık ve Göçmenlik Komisyonu'na 1 Ekim 2012'de son derece açık ve net bir ifade vermişti.[268]

> Dünyanın dört bir yanından Kanada'ya yönelen göçmen akını ve bilhassa Müslüman ülkelerden gelen akınlar, en iyi ihtimalle liberal olmayan kültürlerden gelen insanların liberal bir topluma doluşması anlamına geliyor. Ancak çalışmalarımızın ve gözlemlerimizin bize

gösterdiği üzere, artık göçmenlerden göç ettikleri ülkelerin liberal kurucu değerlerine asimile olmalarının beklenmediği illiberal bir kültür mozaiği, bizimki gibi liberal toplumlar için gelmiş geçmiş en mühim ikilemlerden birini ve eşi benzeri görülmemiş bir zorluğu teşkil ediyor. Bunun yerine, tamamen yanlış ve ters istikametteki bir çokkültürlülük politikası aksini teşvik etmekte...

Kanada'nın aşağı yukarı mevcut yıllık seviyesinde seyreden bir göçmen kabulünü sürdürmesini isteyebiliriz. Fakat, tüm kültürler eşittir önermesine dayanan mevcut resmi çokkültürlülük politikası altında devam eden böylesi bir göçmen akınına müsaade edemeyiz, hele ki tüm kültürler eşit değilse. Bu politika bizim gibi liberal bir demokrasi için çok ciddi, hatta belki de ölümcül bir sınav demek...

Sadece bu politikayı değil, mevcut göçmenlik miktarını ve onları yıllık olarak Kanada'ya getiren çıkış noktasının belirlenmesini dahi bürokratik ataletin ellerine bırakmamalıyız. Soğuk Savaş yıllarında göçmenliği Sovyet bloğu ülkelerine münhasır olarak kapatma emsaline sahibiz ve neticesinde intisap eden illiberal değerlerin oluşturduğu kültürel yükü düşünürsek, aynısını göçmenlik özelinde belli bir süre boyunca Müslüman ülkelere uygulamayı göz önünde bulundurmalıyız.

Son zamanlarda Avrupa'da tanık olduğumuz üzere bizler, bir başka deyişle, ülkemizdeki çoğu kargaşanın ateşine odun atıyoruz.

> Üyeler görüşlerimin politik doğruculuktan nasibini almadığını ya da daha beter olduklarını vaaz etmesin diye, onlara İslam kültürünün hem günümüzde hem de hayatım boyunca ne denli yakıcı, tahrip edici, şiddet dolu ve kadın düşmanı olduğunu içeriden deneyimlemiş dini bütün bir Müslüman olduğumu ve bu kültürün, yokluğunun ne anlama geldiğini bildiğim için üzerine titrediğim liberal demokrasimizi muazzam ölçüde tehdit ettiğini hatırlatmak isterim.

Mansur'un koyu tenli, Hint kökenli, dini bütün bir Müslüman olduğu göz önünde bulundurulduğunda, onun beyaz üstünlükçüsü yobaz bir İslamofob olduğunu iddia etmek biraz zorlaşıyor. Tüm kültürlerin aynı ölçüde liberal olmadığını teslim eden dürüst bir insan o.

İplerinden kurtulmuş bir çeşitliliğin, stabil ve huzur dolu toplumlar yaratmanın sihirli iksiri olduğu fikri ciddi anlamda embesilce bir anlayış. Bilim bize, genel anlamda homofilinin (kendine benzeyenlerden hoşlanmak) çok geniş çaplı bir toplumsal bağlamda var olduğunu söylüyor.[269] Örneğin, nihai hedefiniz evlilikse o halde araştırma konunuz nettir: Size benzeyen birini seçmek. Ayrıca arkadaşlarımızı kısmen genetik homofiliye göre,[270] köpeklerimizi morfolojik homofiliye göre,[271] global ticari ortaklarımızı kültürel homofiliye göre[272] seçeriz. Buna istinaden, konu göçmenlik olduğunda, aynı temel fikirleri paylaşan insanların bu fikirleri paylaşmayanlara oranla birbirleriyle anlaşma ihtimalleri daha yüksektir. Eğer klasik anlamda liberal, modern, çoğulcu ve seküler bir toplumsanız, kültürel ve dini mirası dini egemenliğe, homofobiye, kadın düşmanlığına, dini azınlıklara yönelik tahammülsüzlüğe ve ifade ve vicdan özgürlüğünün inkarına dayanan sayısız göçmene kapılarınızı açmanız hayırlı sonuçlar doğurma-

yacaktır. Bunun "yobazlık" olmadığını ifade etmek, güneşin varlığı kadar açık olan bir gerçekliği kabul etmektir.

Karşılıklı diğerkamlık evrimsel bir mekanizmadır (Batı makul seviyelerde göçmen alımına müsaade ederek, bu cömertliğimizin karşılığında onlardan seküler, liberal ve modern değerlerimize adapte olmalarını bekler), kendi ipini çeken türden empati evrimsel bir mekanizma değildir. Medeniyetsel kendini kırbaçlamanın sofu pratiklerini uygulayacağız diye modern toplumlarımızın dokusunu asla tehlikeye atmamalıyız. Bunu şerefli bir Kanada vatandaşı olarak söylüyorum. Makul bir göçmenlik politikası tartışmasına girmek isteyen herkese "ırkçı" damgasını savurup duranlar Devekuşu Parazitik Sendromu'nun elim bir vakasından mustariptir.

Gerçek İslam Bu Değil

11 Eylül 2001'de Birleşik Devletler'deki İslamcı terörist saldırılardan bu yana, İslamcı teröristler dünya genelinde otuz beş binden fazla saldırıya imza attılar.[273] Saldırılar ırk, etnik köken, kültür, din, dil, ekonomik canlılık ve siyasi sistem dahil olmak üzere akla gelen her ölçekte birbirinden farklılaşan ülkelerde meydana geldi. Terörizme ilham olmada, onu meşrulaştırmada ya da desteklemede İslam'ın az buçuk yakınına yaklaşan ikinci bir din yoktur. Buna rağmen ilerlemeci entelijansiya belgelenmiş bu saldırıların İslam'la bir ilgisinin olmadığı konusunda ısrar ediyor. Bunun yerine akla ziyan miktarlarda farklı "nedenler" öne sürülüyor.[274] Bu sözümona sebeplerden birkaçına değinmeden evvel, mugalatanın terörist saldırılardan bahsederken fantastik hüsnütabirlerin ve yanıltmacaların kullanılmasıyla başladığının altını çizmekte fayda var. Görünüşe bakılırsa, terör saldırıları tesadüfi şiddetin bilinçsiz eylemleri. Bunlar sebepsiz, ideolojiler dışı toplu katli-

amlar. Bunlar ülke içlerindeki aşırı uçluluğun tezahürleri. Bunlar suçun sıradan örnekleri ya da işyerinde şiddetin halleri ve Barack Obama yönetiminin bizlere hatırlattığı üzere bunlar, insan mahsulü doğal felaketler.

Bu "insan mahsulü doğal felaketler"in failleri, güya bu vahşi saldırıları yapmaya itiliyor çünkü bu insanlar hak gaspına uğruyor, marjinalleştiriliyor, ötekileştiriliyor, tecrit ediliyor, çaresiz bırakılıyor ya da aşağılanıyorlar. Dahası, bu insanların bir ümidi, amacı ya da anlamlı ilişkileri yok. Bunlar toplumun kaybedenleri ya da evlatlıktan reddedilen kimseler. Birçoğu "yalnız kurt." Yine birçoğu genç (aramızda yaşarken Rakka'ya gidip IŞİD'e katıldıktan sonra eşcinselleri çatıdan atmayanlar, olay gençlerin budalalıkları). Diğer "temel nedenler" iklim değişikliğinden toksik maskülenliğe, şiddet dolu video oyunlarına, Batı sömürgeciliğine ve Haçlı seferlerine (belli ki intikam *hakikaten* soğuk yenen bir yemekmiş) kadar farklılaşabiliyor. Esasında ilerlemecilere göre herhangi bir şey (elbette malum örnek olan İslami öğretiler haricinde) İslami terörizmin temel nedenlerinden biri olabilir. Eşref İnanış ne pahasına olursa olsun korunmalı.

Devekuşu Parazitik Sendromu Hastaları İslam'ı Nasıl Koruyor?

DPS'den mustarip olanların İslam'a yönelik herhangi bir dürüst eleştiriyi çaresizce reddetmeye çalışırken kapıldığı sayısız bilişsel yanlılık mevcuttur. İnsanlar devşirilmiş "soğuk" verilerdense kişisel anekdotların sahiciliğine güvenmeyi tercih etmeye evrimleşmişlerdir. Hikayeler anlatan bir hayvanız biz, bu sebeple kişisel deneyimlerimiz dünya görüşlerimizi şekillendirmede önemli bir rol oynar. Şimdi benim sevgi dolu, nazik ve hoşgörülü ebeveynler tarafından büyütülmüş Müslüman bir birey olduğumu

hayal edin. Hayatlarında Yahudi nefreti teşkil eden tek bir düşünceleri dahi olmadı. Cemaatlerinde saygı görüyorlar. Böyle bir bireyin anne ve babasının gerçek İslam'ı yansıttığını düşünmesi epey kolaylaşır. Bu durum devekuşu mantığının iki örneğini barındırır. Mesela #HerMüslümanBöyleDeğil tevatürü ("Babam/kardeşim/amcam/arkadaşım Ahmet Müslüman. Kendisi barışçıl, hoşgörülü, liberal bir birey ve iyi biri.") ve *Gökkuşağı İslam* safsatası ("ama Gerçek İslam Yahudileri ve eşcinselleri seven feminist bir din ve vicdan özgürlüğünü destekliyor") gibi. İslam bir inanışlar bütünü. Çoğu Müslüman inanmak istediği kısımları bulup seçerken, tartışmalı bulduğu noktaları reddeder. Arkadaşın Ahmet'in domuz eti yiyip viski içmesinin İslam'ın bu davranışlara müsaade edip etmemesiyle bir ilgisi yok. Benzer şekilde kişisel ahlakını dinine yamamaya çalışman, dininin içeriklerini değiştirmiyor. Anne ve babanın sana Yahudileri sevip saymayı tembihlemesi, İslam Yahudileri bağrına mı basıyor yoksa onlardan nefret mi ediyor sorusunu cevaplandırmıyor.

2010'da Kanada Yahudisi bir arkadaşım bana e-posta yoluyla ulaşarak ona İslam'ı anlamada yardımcı olmamı istedi (bilhassa nefret öğretileri barındırıp barındırmadığını merak ediyordu). Aynı dönemde kendisinin prestijli bir Kanada üniversitesinde doktora yapan ve şeker biri olduğu belli olan Müslüman bir kadın arkadaşı vardı. DPS'yi kapan tayfada sık sık yaşandığı üzere arkadaşım, liberal ve barışçıl dostuyla olan kişisel münasebetiyle İslam adına oluşturulan bitimsiz global kargaşanın her geçen gün artan delillerini bağdaştırmakta zorlanıyordu. Diğer şeylerin yanında ona İslam toplumlarındaki mevcut olan Yahudi nefretini ortaya koyan; çocukların, siyasetçilerin, imamların, din insanlarının ve televizyon simalarının akla hayale sığmayan soykırımcı nefretlerini kustuğu bir video klip gönderdim. Heyhat, arkadaşıyla birlikte, abuk subuk bir savunma yazısından mürekkep, klişe fırtınası ("Bütün

dinlerde mütecaviz radikaller vardır, İncil'de şiddet dolu ayetler var, Müslümanlar genelde iyi insanlardır") bir cevaba başvurdu. Gergin biçimde e-postalaşırken, cevaplarından birini "Asıl kendin fanatik gibi davranmaya başlıyorsun, Gad" diyerek bitirdi. Maalesef kendisi İslam söz konusu olduğunda böylesine çarpık düşüncelere kapılan tek "ilerlemeci" Yahudi değil.

Kullandığı *kalkan* stratejisi, İslam'ın en meşhur ilerlemeci savunularından biridir. İlerlemeciler, başka yerlerdeki kötülüklere işaret ederek İslam'ı eleştiriden kurtarmaya çalışırlar. *Her Dinde Aşırı Uçlar Vardır* safsatası epey aldatıcıdır. Geride bıraktığımız yirmi beş yıl boyunca Birleşik Devletler'de az sayıda Hristiyan bireyin kürtaj hizmeti verenlere din bahanesiyle saldırılar düzenlediği doğrudur.[275] Ancak çalışan bir beyne sahip insanlar, bir fenomenin boyutunun önem arz ettiğini bilirler. İdeoloji temelli şiddeti *tekelinde* bulundurmasa da İslam'ın şiddete, mesela, aşırılıkçı Jainist inancından (yolda yürürken karınca ezmemek için ellerindeki süpürgeyle gayretli gayretli yürürler) çok daha meyyal olduğu kesindir. Hem boks hem bowling spor olarak geçer, yine de ikisinin eşit ölçüde sakatlık riski barındırdığını düşünmeyiz. Tüm dinlerin şiddet ve soykırımcı nefret yayma kapasitesi eşit değildir. Aksini iddia etmek ya ümitsiz bir vaka ya da üst düzey bir ikiyüzlü olmak demektir. Yaygın diğer iki kalkan taktiği ise *Haçlı seferleri ne olacak?* ve *Ama İncil'de de şiddet dolu pasajlar var*'dır. Haçlı seferleri yüzyıllarca süren İslamcı şiddete bir cevap mahiyetindeydi ve bin yıl kadar önce, çok kısa bir zaman diliminde meydana geldi. İncil'e gelince, Yirmi Birinci Yüzyılda Yasanın Tekrarı'ndaki şiddet dolu pasajlar bahane edilerek düzenlenen terörist saldırılar bir elin parmaklarını geçmez, öte yandan dünya genelinde sayısız cihatçı, şiddet eylemlerini meşrulaştırmak için İslami öğretilere yaslanıyor. Boyut önemlidir.

Apolojistlerin kullandığı bir başka klasik taktik *Gerçek İslam Bu Değil* safsatasıdır. Buna göre bütün İslami ülkeler, İslami hükümetler ve önde gelen İslam bilginleri gerçek inancın "sahte" temsilcileridir. Eğer Suudi Arabistan'daki şeriata dikkat çekersen, bunun gerçek İslam'ı yansıtmadığı cevabı yapıştırılır. Benzer şekilde İranlı mollalar da gerçek İslam'ı yansıtmıyor gibi görünüyor. Diğer "sahte" Müslümanlar arasında Emin El-Hüseynî (Adolf Hitler'le dostça bir münasebeti bulunan Kudüs baş müftüsü), Şeyh Hasan El-Benna (Müslüman Kardeşler kurucusu), Yüce Ayetullah Humeyni (1979 İran devriminin lideri), Şeyh Yusuf El-Karadavi (muhtemelen günümüzün bir numaralı Sünni ilahiyatçısı) ve Ebubekir El-Bağdadi (IŞİD'in ölen lideri) bulunuyor. Eşcinsel olan, prosciutto* yiyen ve kanyak içen arkadaşın Ahmet'i hatırladın mı? Gerçek Müslüman odur. Tüm bu adamlar ise "sahtedir." İnkar çok güçlü bir kandırmaca yöntemi.

DPS'den mustarip olanlar isabetli İslam eleştirinizin meşruiyetini gidermek için *Gayrimeşru İlan Etmenin Sonsuz Girdabı* taktiğini de uygularlar. Çoğu Batılı için tek bir soru yeterlidir: Arapça biliyor musun? Ama şöyle sorular da mümkündür: Ortadoğuda mı büyüdün? Müslüman mısın? Kuran filolojisinden anlıyor musun? Hafız mısın? (Kuran'ın tamamını ezberleyen kimseler.) El-Ezher Üniversitesi'nde mi okudun? (Sünni İslam'ın sözümona önde gelen eğitim kurumu.) İmam mısın? Ya da hiçbiri kâr etmezse: Muhammed'in sadık sahabelerinden biri misin? Yok mu? O zaman kes sesini. Eşref İnanışı eleştirme hakkın yok. Anadilim Arapça olduğundan ve Lübnanlı olduğumdan beni "gayrimeşru" ilan etmek biraz uzun sürüyor. Çoğu Batılının en ufak bir şansı yok.

Daha ustaca bir gayrimeşruiyet ilanı stratejisi muhatabını tarihsel bir klişeyle yıldırmaktır. Örneğin "Müslümanların, Yahudilerin ve Hristiyanların on beşinci yüzyıl

* Domuz etinden yapılan, İtalya'ya ait bir şarküteri ürünü (ç.n.)

Endülüs'ünde bir arada barış içinde yaşamalarını nasıl izah ediyorsun?" gibi. Buna şöyle bir cevap (son derece anlaşılır bir cevaptır) verilebilir: "Eh, Endülüs on beşinci yüzyılda kaldı. Biz günümüzü konuşalım." Fakat ilerlemecilerin hürmet ettiği çoğu klişe aynı zamanda yanlıştır ve Endülüs döneminin sözümona barışçıl yaşamı gerçekte tarihsel bir mitten ibarettir.[276] Ehl-i kitap olanlar (Yahudiler ve Hıristiyanlar) zaman zaman ikinci, hatta üçüncü sınıf vatandaş olarak hoşgörüyle karşılandılar. Fakat İslam toplumunun yüce dokusundaki yerlerini bilmeleri gerekiyordu. *Cizye* (koruma vergisi) gibi özel yasalara riayet etmelerini öngören *zımmi* statüsündeydiler. Müslüman toplumlarda gayrimüslimler hoşgörüyle karşılanır ama bir noktaya kadar. O noktaya gelindiğinde kaçsanız iyi edersiniz. Bunun ne zaman olacağını bilemezsiniz ancak ensenizde hissettiğiniz mecazi kalp krizini çok iyi bilirsiniz. Ailem Lübnan'da nispi bir güvenlik içinde yaşadı, ölümden kaçmaya çalıştığımız güne kadar.

Birçok akademisyen incelikli görünme uğruna herhangi bir fenomenin (örneğin, global cihat) karmaşık ve çok katmanlı bir problemin envai çeşit bitişik etmeninden dolayı meydana geldiğini öne sürecektir. Buna *bitiştirme stratejisi* diyorum. Ne zaman faillerinin *Allahu Ekber* diye bağırdığı bir terör saldırısı meydana gelse, bu entelektüel ikiyüzlülükle kafa bulurum. İnsanlara teröristlerin gerçek motivasyonlarının tam olarak bilinemeyeceğini ancak muhtemelen paleobotanik, sosyokültürel, biyopolitik, nöropsikolojik, psikoekonomik, heterotarihsel, jeoorganik ve etnoketojenik faktörlerin kesişiminden ileri geldiğini (şaka yollu olarak) hatırlatırım. Bir araya getirdiğin terimler ne kadar saçma olursa, izahının derinliği illüzyonu o kadar artar.

Aklın "incelikli" düşmanları politik anlamda hiç de doğrucu olamayan gerçekleri ele almak için hüsnütabirler kullanırlar. Böylece Batı İslamcı terörle savaşmaz, bunun

yerine Silahlı Radikal Aşırılıkçı Şiddet Yanlısı İnsan Yapımı Fanatizm'le (lanet olası SRAŞYİY ideolojisiyle) savaşırız. Biraz daha dürüst olanlar olayın İslam'la alakalı olduğunu teslim eder fakat gerçekliği cilalamak için "izm" algoritmasını kullanırlar. Böylece sebebi İslam değil, İslamizm olur. İslam değil, Cihadizm, Vahhabizm ya da Selefizmdir. Ya da İslam'la Radikal İslam'ı ya da Aşırılıkçı İslam'ı birbirinden ayırmak için önüne bir niteleme sıfatı yerleştirirler. Çoğu insan İslam'ı doğrudan suçlamaktan ciddi anlamda hoşlanmaz çünkü böyle yapmak hoşgörüsüzlük ya da patavatsızlıkmış gibi gelir. O yüzden İslam'a geçer not verip suçu inancın sözümona "çarpıtılmış" versiyonlarına atarlar. İşin gerçeğiyse İslamcılığı İslam'dan ayıran herhangi bir yazılı kutsal kitabının olmadığıdır. İslam'ın siyasi unsuru olan İslamcılık, dinin mütemmim cüzlerinden biridir. Neyse ki Müslümanların büyük çoğunluğu dinlerinin nahoş taraflarını görmezden geliyor. Bu onların bir tür Hakiki ve Hoşgörülü Gökkuşağı İslamı'na inandıkları anlamına gelmiyor. Mordechai Rubinstein domuz eti ve karides yemeyi tercih ediyorsa, Yahudiliğin daha liberal bir haline iman etmiş olmuyor. Yalnızca yeme içme anlamında uygulamayı zor bulduğu Koşer hükümlerini görmezden gelmiş oluyor.

Çoğu İslami öğretinin tatsız doğasıyla yüzleşen ilerlemeciler, bunların ciddiye alınamayacağını, zira metinlerinin yorumlanmasının (hermenötik) sübjektif bir pratik olduğunu ve soykırımcı nefret barındıran fazlasıyla net birçok İslami buyruğun hatalı tercüme, tefsir ve takip edildiğini (buna Kutsal 3T Savunusu[277] diyorum) ifade ederler. DPS'den mustarip olanlar *çokkültürlülüğün* siyasi felsefesine başvurarak hadım etme, çocuk gelinler ve töre cinayetleri gibi gerçekten iğrenç kültürel ve dini pratikleri eleştirmekten *ahlaki ve kültürel rölativizm* kisvesi altında imtina ederler. Görünüşe bakılırsa bir toplumun ahlak kurallarını yargılarken evrensel ahlaki değerlere başvurmak yanlış bir

şey. Böylece Batılı eleştirmenler normalde evrensel olarak kınanacak kültürel ve dini pratiklere karşı sessiz kalır, hatta onları savunurlar. Çünkü başkalarının geleneklerini sorgulamak "ırkçılık ve yobazlık" olacaktır. Hakikaten de Justin Trudeau, henüz Kanada başbakanı olmamışken, pratiklerin kendisinden bahsetmiştim demek yerine, bu gibi pratiklere barbarlık dediği için öfkeli olduğunu dile getirmişti.[278]

Radikal feministler kadınların maruz kaldığı korkunç istismarları aynı şekilde hatalı bir kültürel rölativizm şiarıyla hasır altı ederler. Bu karman çorman dünya görüşünde burka, peçe ve başörtüsü kadın özgürleşmesinin sembolleriyken, bikini patriarkal tahakkümün bir sembolü olarak yorumlanır. DPS'den mustarip olanlar *mağduriyet hiyerarşisine* başvurarak İslam'ı eleştirmeyi reddederler çünkü bu (Ben Affleck'in meşhur ifadesiyle) "iğrenç ve ırkçıca"dır. Bunun yerine tüm Müslümanları doğuştan asil, barışçıl, nazik olarak fetişleştirirler. Soylu Vahşi mitinin (beyaz adam tüm sorunların suçlusuyken, bütün esmer insanlar şekerdir) yeni bir tezahürüdür bu.

Bir keresinde, Iraklı bir astronomun İslami yazıtlara göre dünyanın düz olduğunu iddia ettiği bir videoyu kişisel Facebook hesabımdan paylaşmıştım. Karşılığında, beyaz Batılı "ilerlemeci" bir bilim kadınının böyle bir hikayeyi paylaştığım için beni payladığı öfkeli bir yanıt aldım. Ona göre Müslümanlara karşı daha nazik olmalıydık. Yani kurumdaşım bir bilim insanı bu Iraklı beyefendinin etrafa saçtığı herzeden dolayı öfkelenmemişti. Bunun yerine, adamın aptallığını faş etmeme kızmıştı. Politik doğrucu olmak uğruna, hakikati katletmeyi göze almıştı.

Stefan Collini, kitabı *That's Offensive!' (Bu, Kırıcı!)* bazı grupları eşit muameleden korumaya yönelik çarpık ilerlemeci arzudan bahsetmişti.

> Benzer argümanlar, herhangi bir grubun görüşlerini ya da zevklerini yapıcı değerlendir-

melerden ve ölçülü yargılamalardan muaf tutma çabaları için de geçerli. Bu tür çabalar ne kadar iyi niyetli olursa olsun nihayetinde küçümseyicidir. Bunlar, herhangi bir bağlamda dezavantajlı olan "azınlıkların" (her birimiz bazı bağlamlarda azınlığızdır) en kıymetli önyargılarının, eleştirel biçimde tetkik edilmemeye yönelik ilave korumaya (dezavantajlarına merhem olma çabalarına ilaveten) ihtiyaç duyduğunu varsayar. Bu durum, yetişkinlerin çocukların önünde neyin söylenip neyin söylenmeyeceğini belirlemekle kalmayıp, kimin çocuk sayılacağına da önden karar verdiği, entelektüel açıdan iki katmanlı bir toplum yaratır. Bu da nihayetinde eleştirinin, alayın ve kırıcı sözlerin imtiyazlı olduğu düşünülenler için kabul edilebilir sayıldığı, fakat az imtiyazlı olduğu düşünülenler için kabul edilebilir sayılmadığı bir duruma; eninde sonunda hakiki saygının ve eşitliğin altını oyan ahlaki bir asimetriye mahal verir.[279]

Şeriat Batılı Hukuk Normlarıyla Uyumlu mudur?

Eğer Amerika'dakine en uyumsuz hukuk sistemini belirlemek gerekseydi, ilk sıraya Şeriat kanunu yazılırdı. Yine de çoğu DPS hastası aksini iddia ediyor. Çoğu Batılı şeriatın hırsızlık ve zina için uyguladığı inanılmaz ölçüde ağır cezalardan dolayı dehşete düşecektir. Sizler de muhtemelen, konu hukuki şahitliğe ve miras edinmeye geldiğinde kadınların sahip olduğu düşük statünün (erkeklerin yarısı) Batı'nın duyarlılıklarına ters düşeceğini düşüneceksinizdir. Yine elbette çoğu Batılı, tecavüz mağduru bir kadının

Şeriat kanunu altında bunu ispatlayabilmesi için dört erkeğin şahitliğine ihtiyaç duyduğunu akılalmaz ölçüde acımasız ve hakkaniyetsiz bulacaktır.

Ancak Şeriat'ı Batılı hukuk normlarına temel açıdan uyumsuz yapan şey, İslam'ın, bireyin kimliğinden bağımsız olarak uygulanan Batı kaynaklı tarafsız adalet nosyonunu tanımamasıdır. Şeriat'ta cezalar kurbanın ve mücrimin kimliklerinin bir işlevi olarak uygulanır. Bir Müslüman'ı öldüren Yahudi, bir Yahudi'yi öldüren Müslüman'dan çok daha farklı yargılanacaktır.[280] Şeriat, bir Müslüman bir gayrimüslimi öldürdüğünde öç alınamayacağını ve tazminatın tarafların kimliklerine göre belirleneceğine özel olarak hükmeder.

> 04.9 (A: Aşağıdaki hükümlerde tazminat olarak belirlenen miktar, öldürmenin ya da yaralamanın niyetiyle ve Müslüman erkeğin tazminatının miktarını belirleyen diğer ilgili koşullarla uyumlu olarak artırılır [def: 04.2-6 ve 04.13.])
>
> Bir kadının ölümünün ya da yaralanmasının tazminatı, bir erkek için ödenen tazminatın yarısıdır.
>
> Bir Yahudi ya da Hıristiyan'a ödenen tazminat, bir Müslüman için ödenen tazminatın üçte biridir.
>
> Bir Zerdüşt'e ödenen tazminat, bir Müslüman için ödenen tazminatın 15'te 1'idir.

Kimlik siyasetinin bir hukuk sistemine yaptığı şey budur ve bu tam olarak ilerlemecilerin savunduğu standarttır. Erkekler cinsiyetçi olabilir ama kadınlar olamaz. Beyazlar ırkçı olabilir ama siyahlar olamaz. Caiz ifadeler kimliğe ve

siyasi tabiiyete göre belirlenir. Düzcinsel beyaz Hıristiyan bir erkek çenesini kapatmalı ve ilerlemeci beyaz olmayan Müslüman yerli trans kadının önünde yüzükoyun yatmalıdır. Haddini bil, beyaz herif. Sıran gelmeden konuşma. Bu açıdan, Şeriat'ın ve ilerlemeci kimlik siyasetinin tam olarak aynı prensibi benimsediği doğrudur. Şahsi haklara yönelik bu kökten saldırının yankıları iki ekosistemde farklı şekillerde tezahür etse de zihniyet neredeyse birbirinin aynısıdır. Tek fark, Şeriat'ın desteklemediği eşitlik fikrini ilerlemecilerin desteklemesidir. Yine de ilerlemeci eşitliği çok kendine has bir eşitliktir. George Orwell'in *Hayvan Çiftliği* romanındaki unutulmaz sözleriyle en iyi şekilde tespit edildiği üzere: "Bütün hayvanlar eşittir ama bazı hayvanlar daha eşittir."[281]

Profilleme Irkçılıktır!

1983 ve 1984 yazlarını geniş ailemin birçok üyesinin yaşadığı İsrail'de geçirdim. Bir ziyaretimde, sınırda alıkonuldum ve ardından ifade vermeye çağrıldım çünkü Lübnan'da doğmuş genç bir adamdım. Ailesi İsrail'e kadar uzanan bir Lübnan Yahudisi olduğumu izah etmeye çalıştım. İsrailli görevli ailemdeki isimleri fark etti (en büyük ağabeyimin adı Moshe, İngilizce haliyle Moses'dir. Benim adım da İncil'de geçen İbranice bir isimdir) ve bana İbranice olarak Yahudi olup olmadığımı sordu. Böylece sorun hızla çözüldü. 1999'da bir sempozyumda bildiri yapmak üzere İsrail'e döndüm. Ziyaretim esnasında Dahab'a kısa bir kaçamak yaptım (Mısır'daki Sina yarımadasında). İsrail'e yeniden giriş yaptığımda bir kez daha sorgulandım. İsrailli görevli doktorama ve profesör olduğuma dair kanıt istedi, ben de doktora diplomamı yanımda taşımak gibi bir huyum olmadığı cevabını verdim. Yine de sorun kısa süre içinde çözüldü.

Daha yakın bir zamanda ve ülkemin yakınlarında, Clarkson Üniversitesi'nin davetlisi olarak yapacağım konuşmaya yetişmeye çalışırken, Amerika sınırında bir saatten fazla süre alıkonuldum. Karım ve küçük kızımla (o zamanlar iki yaşındaydı) birlikte seyahat ediyorduk. Gecikme rahatsız ediciydi ama büyük resme kıyasla önemsizdi. Bu konuları bir soru sormak için açtım: İsrailliler ve Amerikalılar zavallı ve buğday tenli bir Ortadoğuluyu hedef alan gözü dönmüş ırkçılar mıdır? Böylesine ayrımcı bir profilleme biçimini uygulayacak kadar rezil yobazlar mıdır? Eğer DPS taşıyıcısıysanız, cevap kesin bir şekilde "evet"tir. Eğer çalışan bir beyne sahipseniz, "hayır"dır.

Eğer evinize giden karanlık ve kestirme bir sokak bulsanız ve orada bekleyen dört genç adam ya da dört yaşlı kadın fark etseniz, o yoldan gitme ihtimaliniz artar mı yoksa azalır mı? Sağduyunuzu kullanarak, genç adamların yaşlı kadınlardan tehlikeli olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu kendinize hatırlatır ve genç adamların olması durumunda muhtemelen başka bir yol tercih edersiniz. Bu sizi cinsiyetçi ya da yaş ayrımcısı yapmaz. Çoğu genç adam mütecaviz değildir ancak öyle olma ihtimalleri oldukça yüksektir ve bu da telaş vericidir. 1993'te kuduz, ırkçı, beyaz bir adam şu meşhur sözleri sarf etmişti: "Hayatımın şu aşamasında bana, sokakta yürürken birinin adımlarını duyup soyguna uğrayacağımı düşünmek kadar acı veren bir şey yok. Ardından etrafıma bakıp beyaz birini görüyor ve rahatlıyorum."[282] Aman Tanrım, bunu diyen KKK'nin baş büyücüsü değilmiş. Afrika kökenli Amerikalı aktivist Jesse Jackson'mış. Acaba Rahip Jackson kendi ırkına yönelik içselleştirilmiş bir yobazlıktan mı mustarip? Ya da belki de verilere dayanan ırk temelli suç temayüllerini kabul ediyor ve ona göre davranıyordur.

Bir doktora öğrencisi olarak Cornell Üniversitesi'ndeki ilk dönemimde, evrimsel psikolojinin iki önde gelen ismi

tarafından kaleme alınan ve bilimsel kariyerimi derinden etkileyen *Homicid (Cinayet)* adlı kitabı okumuştum.[283] Yazarlar kitapta, çocuk istismarı ve aile içi şiddet dahil olmak üzere envai çeşit suç davranışını evrimsel bir gözle analiz ediyorlar. Analizleri neticesinde vardıkları nefes kesici iki sonuç şu şekilde: 1) Bir çocuğun istismara uğrayacağının en büyük göstergesi (100 üzerinden), çocuğun üvey bir anne ya da babayla büyümesidir (*Cinderella etkisi* olarak isimlendirilmişti) ve 2) Bir kadının hayatındaki en tehlikeli kişi, erkek partneridir. Erkekler bilhassa sadakatsizliği fark ettiklerinde ya da bundan şüphe ettiklerinde şiddete sevk olurlar. Bunlar, tam da ortak insan doğamızın karanlık yanlarını şekillendiren evrimsel matematiğin kökeninde yer almaları sebebiyle kültürü ve zamanı aşan evrensel gerçeklerdir. Polisin bir kadın cinayetini soruştururken bir şüpheli olarak değerlendirdiği ilk ismin erkek partner olması şaşırtıcı değildir. Çoğu erkeğin böyle bir şey yapmayacağını gayet iyi bilirler. Ancak polisler, bu davranışlarına meşruiyet kazandıracak ihtimalleri de bilirler (hiç değilse tecrübeleri vardır). Benzer şekilde, sevgi ve ilgi sahibi üvey anne babaların bariz varlığına rağmen, Cinderella etkisi de gerçektir. Kişisel anekdotlar istatistiksel gerçekleri yanlışlamaz. Beyinlerimiz çevremizdeki istatistiksel düzensizlikleri fark etmek üzere evrimleşmiştir. Bu bilgiye uygun davranmak yobazlık, ırkçılık ya da nefret dolu olmak değildir. Bu insan idrakının kökeninde yer alır. Olasılığa dayanan bir gerçeklikteki ayrımı görmek anlamında ayrımcılık yapmak, insan olmaktır.[284] Profilleme, insan olmaktır.[285]

DPS taşıyıcıları bu mantığı reddeder. Bunun yerine, "gerçeklik ırkçıdır" tipi ilerlemeci akidelerine taraf olma arzusuyla profillemeyi reddederler. Yoksa ayrımcılık (kelimenin önyargısal anlamıyla) olacaktır. Ait oldukları yer, siyasi hicivci Evan Sayet'in ifadesiyle *Ayrımcılıksızlık Tarikatı*'dır.[286] 2011'de Güney Kaliforniya'ya seyahat ederken

o zamanlar iki yaşında olan kızımın Montreal Havalimanı'nda detaylı güvenlik kontrolü için rasgele olarak kenara çekilmesi tam da bu yüzdendi. Bir grup rahibenin detaylı güvenli kontrolü için kenara çekilmesi ihtimalinin, birlikte seyahat eden Pakistan, Yemen ve Suriyeli gençlerinkiyle aynı olması tam da bu yüzden. Gökkuşağı Ülkesi'nde herkes aynı ihtimalle teröristtir. Öbür türlü düşünmek nefret dolu bir yobaz olmak demektir. DPS, insan zihninin en menfur belalarından biridir.

Bölüm 7:

Hakikatin Peşine Nasıl Düşülür: Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

"Kültürümüzün en dikkat çekici özelliklerinden biri çok fazla deli saçması barındırması. Bunu herkes bilir." —Harry G. Frankfurt[287]

"Mantığın, bize göre, iki temel işlevi vardır: Kendini haklı çıkarmak için sebepler üretmek ve başkalarını ikna etmek için argümanlar üretmek." — Hugo Mercier ve Dan Sperber[288]

Özgür bir toplumda yaşayan bir bireyin yurttaşlık vazifesinin en temel niteliklerinden biri, toplumsal öneme sahip konularda malumat sahibi bir vatandaş olmaktır. Bu kolay bir iş değildir, çünkü çoğu insan bu uğurda muhtelif bilişsel ve duygusal tuzaklara gömülür. İlk olarak, insanlar beyin pintisidir. Yani entelektüel açıdan herhangi bir konuda isabetli malumat toplayamayacak kadar tembeldirler ve bunun yerine asgari zihinsel eforla fikir sahibi olmayı tercih ederler. İkincisi, malumat

zemini doğruluk payı değişken verilerle kaplıdır. Üçüncüsü, bir pozisyona yatırım yapmış bireyin aksi yöndeki kanıtları dikkate almasını sağlamak inanılmaz ölçüde zordur. Bilişsel çelişki teorisinin öncüsü Leon Festinger ve iki meslektaşı, birinin fikrini değiştirmesini sağlamanın zorluğunu altmış küsür yıl önce bizlere hatırlatmıştı:

> Fikir sahibi bir insanı değiştirmek zordur. Ona katılmadığınızı söylersiniz, sizi kale almaz. Bulgular ve rakamlar gösterirsiniz, kaynaklarınızdan şüphe eder. Mantığa başvurursunuz, sizi anlamaz.
>
> Sabit bir fikri değiştirmeye çalışmanın nafileliğini hepimiz deneyimlemişizdir. Hele ki bir de fikrin sahibi bu inancına yatırım yapmışsa. İnsanların fikirlerine zeval gelmesin, fikirleri yıkıcı saldırılardan burnu bile kanamadan çıksın diye başvurdukları bilumum akla zarar savunmaya aşinayızdır.
>
> Ancak insanın bu mahareti, bir fikri korumaktan çok daha fazlasına yöneliktir. Diyelim ki bir insan bir şeye tüm kalbiyle inanıyor. Diyelim ki bu şeye inancı arttıkça, sayesinde geri alınamaz eylemlerde bulunmaya başlıyor. Son olarak, diyelim ki bu insana inandığı şeyin yanlış olduğunu ortaya koyan açık, anlaşılır ve inkar edilemez kanıtlar sunuldu. Sizce ne olur? Bu şahıs birden yerinden kalkacak, şüpheye düşmek bir yana, inancına hiç olmadığı kadar sadık hale gelecektir. Aynen öyle. Hatta başkalarını bu görüşüne ikna etmek ve onların fikirlerini değiştirmek için yeni bir şevke bile kapılabilir.[289]

Daha yakın bir zamanda Dan Sperber ve Hugo Mercier, aksi yöndeki kanıtlara rağmen insanların fikirlerini değiştirmesinin zorluğuna ilişkin eleştirel akıl yürütme teorilerini geliştirdiler. İddialarına göre akli melekelerimiz hakikat arayışı üzerine değil, zeka muharebesinde kendimizi ve başkalarını ikna etmek üzere evrimleşti. İnsanların doğuştan gelen gerekçeli akıl yürütme (kişinin inançlarını, davranışlarını ve ideolojik pozisyonlarını korumak için malumatı yanlılıkla ele alması) eğilimlerine bakılırsa, objektif bir gerçeğin peşine düşmelerini beklemek mümkün müdür? İyimser bir realist olarak, mümkündür demek istiyorum.

Entelektüel cesarete (ya da benim deyimimle altı okka billura) sahip olmak, fikirler muharebesine katılmak isteyen herkes için zaruri bir adımdır. Ama bu yetmez. Eğer ilgili konularda hakimiyete ve bu gibi malumatı işleyebilmek için gerekli eleştirel düşünme becerilerine sahip değilseniz, dünyadaki bütün cesaret bir araya gelse dahi bir başkasının fikirlerini değiştiremeyecektir. Bu sebeple, çok sayıda farklı kaynaklardan gelen malumatın tutarlı bir sentezini yapmanıza yardımcı olacak son derece kuvvetli bir epistemolojik gereç olan kümülatif bilginin nomolojik ağlarından istifade etmeniz gerekiyor.[290]

Hakikat Nasıl Saptanır?

Felsefeciler hakikati tanımlamak için birçok çerçeve sundular. Örneğin matematiksel kanıtlar, aksiyomatik doğrulardır. Öte yandan *ampirik doğrular,* bilimsel metot vasıtasıyla aranır. En basit şekilde ifade etmek gerekirse; bir araştırmacı bir soru sorar, bir hipotez geliştirir, ilgili veriyi toplayıp analiz eder, hipotezi sınar ve uygun sonucu tahsis eder. Eğer herhangi bir bilimsel fenomen yeteri kadar tekerrür ederse, alanının temel bilgileri arasına girer. Baya-

ğı bir örnek vermek gerekirse, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla şiddete karışması (bu temayül, farklı zaman ve kültürlerde, farklı veri kaynakları yoluyla belgelenmiştir) ampirik bir bilgidir.

Bilimsel gerçekler daima geçicidir çünkü potansiyel olarak her an yanlışlanabilir (sınamaya açık) olmalıdır. Bu bakımdan insan, bilim insanlarının tarafsız bilgi işlemcileri olduğunu düşünmeden edemez. İşin gerçeği, onların da aynı şekilde gerekçeli akıl yürütme eğilimini taşıyabilecek insanlar olduğudur. 2008'de, üst seviyedeki psikoloji ve pazarlama bölümlerine evrimsel psikoloji ve tüketici davranışlarının kesişiminde yer alan çalışmam üzerine iki konuşma yapmam için Michigan Üniversitesi'ne davet edilmiştim. İki grup arasında çakışma olmayacağını konukçularımdan birinden teyit edince, iki gruba da aynı konuşmayı yapmaya hazırlandım. İlk konuşma psikoloji bölümünde gerçekleşti ve fikirlerim epey olumlu karşılandı. Ertesi günkü konuşma, hiç şüphesiz hayatımda karşılaştığım en saldırgan akademik kalabalıktı. Birtakım öğretim üyelerinin üstelemelerine, lafa girmelerine ve tacizlerine maruz kalmadan tek bir sözümü bile tamamlayamadım. Bu hayasızca akın konuşmamdan önce, fakültede gerçekleşen yüz yüze toplantılar esnasında başlamıştı. Bir pazarlama profesörü, evrimin yanlışlanamaz olduğunu (yani gerçek bilim olmadığını) ofisinde bana "izah etti." Ben de aldırış etmeden şöyle yanıtladım: "Ee, ne kadardır Michigan Üniversitesi'ndesin?" Bir başka deyişle, mevzubahis şahısla muhatap olmanın nafileliğini hızlıca tartıp soytarıca yorumunu taca attım. Genel olarak saldırgan bir temayül vardı. Çoğu doktora öğrencisi ve asistan fikirlerime açıkken, yaşlı, gedikli profesörler daha dirençliydi. İkinci grup, profesyonel çalışmalarına zemin veren paradigmalara takılıp kaldığı için bu gayet anlaşılırdı. Evrimsel araştırmamı hatalı biçimde kendi ilimlerine bir tehdit olarak yorumladılar ve buna uygun olarak kızgınlıkla

öfleyip pöflediler. Öte yandan doktora öğrencilerinin kuşandığı paradigmatik çıkarları yoktu, bu bakımdan yeni yaklaşımlara açıktılar. Bilimsel araştırmama yönelik benzer bir direnç temayülünü gerçek pazarlamacılarla pazarlama akademisyenlerini kıyaslarken fark etmiştim. Gerçek pazarlamacılar yalnızca çalışmamın geçerli ve alakalı olup olmadığıyla ilgilenirken, akademisyenler katkılarımı, benimsedikleri paradigmalarına uygunluğu ölçüsünde yargılıyorlardı.

Ortodoksinin huzurunu en çok bilimsel atılımlar kaçırır ve bunlar statüko bekçilerinin direncine, hatta doğrudan inkarına maruz kalır.[291] Herkes gibi bilim insanlarının da kişisel yanlılıkları ve öncelikleri vardır. Nobel ödüllü fizikçi Max Planck şöyle demişti: "Yeni bir bilimsel hakikat, inkarcılarını ikna edip ve ışığı görmelerini sağlayarak muzaffer olmaz, daha ziyade inkarcıları er ya da geç ölür ve bir sonraki kuşak ona aşina olarak büyür."[292] Bu genel kanı, zoolog Frederick R. Schram tarafından da paylaşılmıştı: "Bilim, insanın zaaflarına bağışıklığı olan insanüstü bir etkinlik değildir. Bilimdeki ilerleme eksikliği olgusal malumatın nedretinden ne ölçüde kaynaklıysa, bilim insanlarının sabit zihniyetlerinden de o ölçüde kaynaklıdır."[293] Gerçi yine de bilimin kendi kendini düzeltmesi süreci sayesinde, daha sağlam olan fikirler günün sonunda galebe çalıyor. Kardiyolog Dean Ornish de bu fikirde olduğunu şu sözüyle belli etmişti: "Ve her ne kadar bilim insanları yeni fikirlere herkes kadar dirençli olsa da, bilimsel süreçlerin garanti ettiği üzere, zaman içerisinde iyi fikirler ve teoriler üstün gelecektir."[294] Aynı fikirdeyim.

Bilim insanları herhangi bir bulgunun, herhangi bir disiplinin temel irfanlarının kubbesi altına eklenmeye değer bir ampirik gerçeklik sayılabilecek denli sağlam olduğuna nasıl karar verir? İlk aşamada bu bulgu yeteri kadar bağımsız araştırmacı tarafından mükerreren elde edilmelidir. Bu, bilimsel metodun mihenk taşlarından biridir. Ancak yine

de sosyal bilimler, tekerrür eden sonuçlar bazında berbat bir karneye sahiptir.[295] Bilimsel sürecin bir başka mütemmim cüzü, literatür taramasıdır. Bir araştırma projesi, diğer araştırmacıların önceden katkı sağladığı büyük bir bilimsel öykünün bir parçasıdır. Dolayısıyla bilimsel serüveninizi nakletmek istiyorsanız, büyük yapboza önemli parçalar yerleştirmiş seleflerinizin varlığını teslim etmelisiniz. Ya da Sir Isaac Newton'ın unutulmaz deyişindeki gibi: "Eğer uzakları görebildiysem, devlerin omzunda yükseldiğimdendir." Literatür taramasının temel misyonunun üzerine kat çıktığınız geçmiş çalışmaların kuvvetli bir anlatısını sunmak olduğunu öğrencilerime sürekli hatırlatırım. Diyelim ki projeniz romantik partnerlerin hediyeleşmesinin evrimsel kökenleri üzerine. Ekonomik ve sosyolojik çerçeveyi kullananlar üzerinden yaklaşımınıza kıyas oluşturabilirsiniz. Bunun yerine, insan ve hayvan alemindeki çiftleşmeye yönelik hediyeleşmeleri kefeye koyabilirsiniz. Hangi anlatıyı seçerseniz seçin, literatür taraması alandaki mevcut bilgiye dair kıymetli bir enstantane sunacaktır.

Elbette, zaman zaman, bir literatür taramasının konsensüsten yoksun olduğu vakidir. Örneğin 1990'ların sonlarına doğru, karar almada disforinin (öforinin tersi) etkilerini araştırmıştım.[296] Bilimsel literatürde konuya dair konsensüs olmadığını keşfettim. Peki insan çelişkili bulguları araştırmasına nasıl dahil edebilir? Meta analiz bu çıkmaza parmak basar; kıyaslanabilir araştırmaları tek bir "mega araştırmaya" dönüştüren istatistiksel bir tekniktir. Meta analizin temel unsurlarından biri, hangi çalışmaların kapsanacağına karar verirken, adına "dosya çekmecesi" problemi denilen, hükümsüz sonuç barındıran araştırmaların dışarıda bırakılmasına sebep olan editöryal yanlılığa dikkat edilmesidir. Disfori araştırmamda, disforik olanlarla olmayanlar arasında, 16 bağlı ölçütün 15'inde bir fark tespit edememiştim. Bir başka deyişle, hükümsüzlük etkisi envai çeşit değişken arasında egemendi. Araştırmam

üzerine bir makale yayımlamaya çalıştığımda, editör tarafından aynı gerekçeyle (hükümsüzlük etkisi çok yüksekti) reddedilmişti. Bazen bilimsel literatürde hükümsüzlük etkilerini belgelemek, bilhassa meta analiz gerçekleştirirken, son derece önemlidir.

Mükerrer araştırmalar, literatür taramaları ve meta analizler; bilim insanlarının herhangi bir fenomen için, genellikle katı olarak belirlenmiş metodolojiler, paradigmalar ve disiplinler ışığında, kümülatif kanıt devşirdiği araçlardır. Ancak bunun ötesinde bilgi üretmenin ve organize etmenin öyle bir yolu vardır ki varılan sonuçları inkar etmek, insanın ideolojik yanlılıklarında debelenen en çetin muarızları için dahi zor hale gelir.

Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

Charles Darwin, türlerin nasıl evrildiğine yönelik zarif bir mekanizma öne sürerek tüm zamanların en önemli düşünürleri arasına ismini yazdırmıştı. 1859 tarihli kitabı *Türlerin Kökeni*'ni bir başyapıt yapan sebeplerden biri biyojeografi, jeoloji, entomoloji, karşılaştırmalı anatomi, botanik, embriyoloji ve paleontolojiden kanıtları bir araya getirmesidir. Aklı başında bir bölge savcısı davasını jüriye sunmadan evvel yığınla kanıtı bir araya getirir. Darwin, titizlikte üstüne olmayan bilimci olarak, herhangi bir hukukçunun olabileceğinden çok daha gayretkeşti. Görüşlerini dünyanın geri kalanıyla paylaşacak kadar kendinden emin olana değin, on yıllar boyunca veri topladı. Bu yaklaşım insan aklının hünerine kusursuz bir örnek teşkil eder. Tıpkı yapboz yapmak gibi. Hiçbir parça tek başına resmin bütününü görmenizi sağlamaz ancak tüm parçalar yerine konduğu vakit, nihai manzara ortaya çıkar.

Kümülatif kanıtın nomolojik ağları Darwin'in bireşimli yaklaşımının çağdaş bir tezahürünü oluşturur. Di-

yelim ki erkeklerin kum saati tip bedene yönelik evrensel tercihinin evrim tarafından şekillendirildiğini ortaya koymak istiyorsunuz. Bu vazifeyi yerine getirmek için nasıl bir yol izlerdiniz? Amaç pek çok farklı kaynaktan yükselen ve her biri yapbozun son halini (hiç kuşkusuz kum saati figürünün kaynağında güzel bir kadının olması) kurmaya yönelik kümülatif bir bilgi ağı inşa etmek olurdu. İşte birtakım ikna edici bulgular:[297] 1) Kum saati tipi beden yüksek doğurganlık ve üstün sağlıklılıkla ilişkilendirilmiştir.[298] 2) Envai çeşit kültür arasında, online kadın eskortlar kendilerini potansiyel müşterilerine kum saat tipi bedenle tanıtmaktadır (bu ölçülerin önemsiz olduğuna dair yalan söyleseler dahi). 3) Kum saati tipi bedene sahip eskortların vizitesi daha yüksektir. 4) Birkaç bin yıl boyunca muhtelif kültürlerden gelmiş heykeller ve figürler arzu edilen kum saati tipi beden özelliklerini taşır. 5) Yirminci yüzyıl boyunca *Playboy* orta sayfalarını kaplayanlar ve Miss America birincileri, tercih sebebi olan kum saati tipi bedenine sahiptir. 6) Farklı kültürler ve ırklar arasında erkeklerin kum saati tipi beden tercihi, beyin görüntüleme ve göz izleme gibi muhtelif yöntemlerle ortaya konulmuştur. 7) Görme yetisinden yoksun olanlar da kum saati tipi bedene kapılırlar (dokunma yoluyla tercih belirleyerek). Bütün bunlar tartışma götürmez bir kanıtlar bütününü oluşturuyor. Bu gibi evrimsel prensipleri saldırgan kitleler önünde (radikal feministler gibi) daima kurumlanarak anlatabilmemin sebebi tam olarak budur. Hakikatin düşmanları, önlerine kümülatif kanıtın bu nomolojik ağları konulduğunda, genellikle mağlup bir öfkeyle sessizce kafa sallarlar. Hisleriniz sizi hakikatten azade edemez. Bu ağların izah tutarlılığı,[299] teorik entegrasyon[300] ve bilgi birlikteliği[301] gibi bilimsel fenomenleri açıklamada başat epistemolojik faydaları vardır.

Oyuncak Tercihlerine Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

Sosyal inşacılar uzun zamandır ailelerin çocuklarına verdikleri oyuncaklarla onlara "rasgele cinsiyetçi" roller telkin ettiği iddiasında. Genel anlatı, oğlanlar oyuncak askerler ve kamyonlarla oynamaya teşvik edilirken, kızlara bebekler ve oyuncak evler verildiği üzerine. Bu erken sosyalizasyon (oğlanlara agresiflik, kızlara bakıcılık) güya hayatın geri kalanında cinsiyet farklılığına yönelik sayısız domino etkisi yaratıyor. Eğer küçük Suzie birazcık kavga dövüş oyunlarına yönlendirilseydi, ağırlık kaldırmada dünya şampiyonu (cinsiyetlerarası) olabilirdi. Ancak daha küçük bir çocukken cinsiyetçi anne ve babasının ona empoze ettiği oyuncak tercihleri yüzünden önü kesildi. Bu embesilce kabul akademinin sınırlı dünyasından ibaret kalmıyor. İçlerinden bazılarının ilerlemeci görünme uğruna alışılagelmiş oyuncak tercihlerine meydan okuyan reklam kampanyaları icra ettiği (bebekle oynayan bir oğlan göstermek gibi) oyuncak firmalarını da silip süpürüyor. Eğer oyuncak tercihlerinin biyoloji temelli olduğuna sizi ikna etmek isteseydim, böyle bir nomolojik ağı nasıl kurardım?[302]

Evrimsel psikologların bir tercihin doğuştan geldiğini ortaya koymak için kullandığı stratejilerden biri, onu, bu tercihi sosyalleşme yoluyla geliştirmesine imkan sağlayacak gelişimsel aşamaya erişmemiş bebeklerde tespit etmektir. Bir başka deyişle, bebeklerin cinsiyete münhasır oyuncak tercihleri sergilediği gösterilerek sosyal inşacı argüman rahatlıkla çürütülebilir. Bu gerçekten de muhtelif araştırmalarda ortaya konulmuştur ve "rasgele cinsiyetçi" standartların oyuncak tercihlerinin temel sebebi olduğu fikrini reddetmeye yetecek ölçüde kanıt niteliği taşır. Ancak mevzubahis nomolojik ağı kurmaya daha yeni başlıyoruz! İşaret parmağı ve yüzük parmağının nispi uzunlukları parmak oranı olarak bilinir. Bu eşeysel açıdan dimorfik

bir özelliktir, yani erkek ve dişi insanlar bu özellikte tutarlı biçimde farklılaşma gösterir. Açmak gerekirse, erkeklerde yüzük parmağı işaret parmağından uzunken, dişilerde bu iki parmak uzunluk olarak birbirine daha yakındır. Parmak oranı, kişinin rahimde ne ölçüde erkeklik hormonuna maruz kaldığını gösterir. Bir başka deyişle, daha maskülenleşmiş parmak oranları daha yüksek oranda testosterona maruz kalındığının nişanesidir. Eski lisansüstü öğrencilerimin bir kısmıyla birlikte, parmak oranıyla risk alma yatkınlıklarını ve kur yapmayla alakalı davranışları ilişkilendiren birtakım araştırmalar yürütmüştüm.[303] Araştırmacılar, eldeki oyuncak örneğiyle alakalı olarak, daha maskülenleşmiş parmak oranlarına sahip oldukça genç oğlanların daha maskülenleşmiş oyun ve oyuncak tercihi davranışları sergilediğini ortaya koydu. Oyuncak tercihleri ve oyun temayüllerindeki hormonsal temeller kendini yedi günlük ila altı aylık bebeklerin idrar örneklerinde (testosteron seviyelerini ölçmek için) de gösterdi. İki farklı grup araştırmacı, klinik verileri kullanarak, doğuştan adrenal hiperplazisinden (maskülenleştirici endokrinolojik bir bozukluk) mustarip olan küçük kızların daha maskülenleşmiş oyuncak tercihleri sergilediğini ortaya koydu. Yani oyuncak tercihlerinin inkar edilemez biyolojik temellerini, normal ve klinik popülasyonlardan gelen gelişimsel, morfolojik ve pediatrik endokrinolojik kanıtlar vasıtasıyla ispatlandırmış durumdayız. Ancak daha halen yeni başlıyoruz!

Karşılaştırmalı psikoloji, psikoloji disiplininin insan kavrayışını diğer türlerinkiyle kıyaslayarak anlamaya çalışan bir alt dalıdır. Bu alandaki iki önemli prensip türdeşlikler ve benzeşliklerdir. A ve B türleri arasında türdeş olan bir özellik, bu iki türün ortak bir ataya sahip olduğunun deliliyken; benzeş olan bir özellik, evrimin, bağımsız yöntemler üzerinden aynı adaptasyonda tecelli edebileceği (hem kuşların hem de yarasaların uçma kabiliyetine sahip olması gerçeği gibi) gerçeğine vurgu yapar. Anlaşılan o ki

vervet maymunları, al yanaklı maymunlar ve şempanzeler insanlarınki gibi cinsiyete münhasır oyuncak tercihlerine sahipmiş. Bu türdeş oyuncak tercihi, ortada apaçık etkin bir evrimsel/biyolojik karakteristik olduğuna işaret ediyor. Sosyal inşacılar anında, bunun yalnızca habis cinsiyetçi patriarkanın menfur nüfuzunu çeşitli primat türlerine de yönlendirdiğinin ispatı olduğunu iddia edebilir! Devekuşu Parazitik Sendromu'ndan mustarip olanlarda mündemiç olan delüzyonel ve mutaassıp cinneti asla hafife almayın.

Kişi, kümülatif kanıtın gediksiz bir nomolojik ağını kurarken, muarızlarının icra edebileceği bütün karşı argümanları tahmin etmeye ve onları ele almaya çalışmalıdır. Sosyal inşacıların kadın ve erkeklerin rasgele cinsiyet rollerine doğru sosyalleştirildiği ve oyuncak tercihlerinin böylesi "cinsiyetçi" bir tahsilin erken tezahürlerinden biri olduğu iddiasını hatırlayın. Bu deli saçması önermeye ölüm vuruşu nasıl yapılabilir? Cevap İsveç'te saklı. Kültürlerarası psikolog Geert Hofstede, cinsiyet eşitliğinde elli farklı ülke arasında zirveye koyduğu İsveç'in en feminen ülke olduğunu öne sürdü. Bu İskandinavyalı ilerlemeci klişeler vahası, son yirmi otuz yıldır tastamam cinsiyetsiz ütopyacı bir toplum inşa etmeye murat ettikleri uzun soluklu bir toplumsal mühendislik deneyi yürütüyor. Dolayısıyla, daha cinsiyet eşitlikçisi bir toplum cinsiyete münhasır olmayan oyuncak tercihlerine sahne olabilir miydi sorusu üzerine tastamam bir vaka analizi yapılacak olsaydı, seçilecek ülke İsveç olurdu. Eh, verilerin delüzyonel ideologların ütopyacı masallarını un ufak etmek gibi gıcık bir huyu vardır. İsveçli çocukların oyuncak tercihleri üzerine gerçekleştirilen kapsamlı bir araştırma, çocukların cinsiyete münhasır oyuncak tercihlerinin sosyal inşacıların inanmanızı istediği ölçüde manipülasyona açık olmadığını ortaya koydu: Anlaşılan o ki oğlanlar oğlanlık, kızlar kızlık yapıyormuş.[304]

Yine de sosyal inşacılar ellerinde kalan iki meseleyi öne sürebilir: Bu araştırmaların Batı kültürlerinden çıkması ve

günümüz dönemine ait olması. Eh, antropolog Jean-Pierre Rossie, Sahra ve Kuzey Afrika bölgelerindeki çeşitli kabilelerdeki oyuncak bebeklerin ve oyuncak bebek oyunlarının detaylı bir analizini gerçekleştirmişti. Bu insanlar arasında Belbalalar, Şambalar, Şaviyeler, Ghribler, Kabiliyeliler, Mağripliler, Mozabiteler, Reguibatlar, Sahralılar, Tedalar, Tuaregler, Sahra Vadisi'nde yaşayanlar, Fas kırsalında yaşayanlar ve Cezayir, Fas ve Tunus kentlilleri yer alıyor. Pek bir Batı kültürü havzası olduğu söylenemez. Rosie, mevzubahis tartışmayla ilgili iki kilit sonuca varmıştı: 1) Kızların oyuncak bebeklerle oynama ihtimali çok daha yüksektir 2) Oyuncak kız bebekler, oyuncak erkek bebeklerden çok daha yaygındır. Antik Yunan'daki mezar anıtları üstündeki çocuk çizimlerini inceleyen bir araştırmaya denk geldim. Aynı temayül geçerliydi: Oğlanlar tekerleklerle oynarken, kızlar da oyuncak bebeklerle oynarken resmedilmişti. Bu nomolojik ağı 2017'deki ilk sunuşumdan bu yana, dört başı mamur bir tarama ve meta analiz, cinsiyete münhasır oyuncak tercihlerinin gerçekten de yaş, dönem ve kültürel bağlamlar arasında etkin olduğunu ortaya koydu.[305] Çocukların oyuncak tercihlerinin sosyal inşa kaynaklı olduğu önermesine karşı bundan daha güçlü bir kanıt fırtınası tahayyül etmek zor. Kümülatif kanıtın nomolojik ağları, DPS'den mustarip olanlara karşı tesirli bir panzehir işlevi görür.

İnsan Çiftleşmesindeki Cinsiyet Farklılıklarına Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

İnsanlar eşeyli üreyen canlılardır, yani kökeni evrimsel olgulara dayanan cinsiyet farklılıkları sergilerler. Bu gerçeğin en belirgin tezahürlerinden biri, iki cinsiyet arasındaki boyut farkıdır. Ortalamada erkekler, kadınlardan daha uzun ve ağırdır. Bu durum sayısız tekil istisnayı dikkate al-

dığımızda dahi nüfus seviyesinde geçerliliğini korur. Buna pek çok DPS hastasının sergilediği "Ama Katie Holmes Tom Cruise'dan uzun" bilişsel yanlılığı adı veriyorum.[306] İnsanlar tek bir istisna fikir çürütmeye yeter sanıyorlar. Yetmez. İnsanlar eşeyli üreyen, temel ve kuvvetli bir çiftleşme itkisine sahip canlılardır ifadesinin, bakir kimselerin varlığı tarafından (Katolik rahipler gibi) yanlışlanamayacağı gibi.

Sayısız cinsiyet farklılığı, envai çeşit beşer, ihtisasın (psikolojik, morfolojik, davranışsal, hormonsal ve duygusal bu alanlardan yalnızca birkaçı) bilimsel literatürlerinde ortaya konulmuş durumda.[307] Bütün cinsiyet farklılıkları evrimin bir sonucu olmasa da çiftleşmeye yönelik olanlar genellikle öyledir. Eşeyli üreyen türlerin eşlerinin tercihlerine yönelik (dişi tavus kuşlarının erkek tavus kuşlarında göze çarpan kuyruk tercih etmesi gibi) cinsiyete münhasır özellikler geliştirdiği evrimsel mekanizma olan cinsel seçilimi hatırlayın. Böylece erkeklerin ve kadınların ideal eşlerine yönelik cinsiyete münhasır özellikler geliştirmesi sürpriz gelmeyecektir. Bu çiftleşme tercihleri ortak biyolojik mirasımızın yansımaları oldukları için farklı zamanlarda ve kültürel ortamlarda geçerliliğini korur. Tüm insani cinsel dimorfizmler arasında en yaygını, müstakbel eşlerde aranan cinsiyet farklılıkları olmuştur. David Buss 1989 tarihli klasik makalesinde kadın ve erkeklerin önem atfettiği, aralarında *İyi Finansal Durum, Hırs ve Çalışkanlık, Eşte Tercih Edilen Yaş* (kişiye göre değişen), *İyi Dış Görünüş*'ün bulunduğu birtakım önemli evrimsel hasletleri incelemişti. Örneklem grubu, dünya genelinde birbirinden son derece farklı 37 kültürden gelen; etnik köken, ırk, din, siyasi ve ekonomik sistemler ve dil gibi konularda ciddi ölçüde ayrışan 10 bin 47 kişiden oluşuyordu.[308] Erkekler, masaya yatırılan tüm kültürlerde (37'de 37) genç eş tercihinde bulunmuş, 37 kültürden 34'ünde dış görünüşe daha fazla önem vermişti. Kadınlar ise partnerlerinin finansal

durumuna (36 kültürde) ve hırsına/çalışkanlığına (29 kültürde) büyük önem atfetmişti. İstatistiksel olarak göze çarpan bulgular nadiren evrimsel beklentilerle çelişir. Yakın bir zamanda yürütülen bir araştırma, cinsiyet eşitliği skorlarında birbirinden ayrışan 36 ülke genelindeki erkek ve kadınların sırasıyla fiziksel çekiciliğe ve iyi gelirlilik potansiyeline yüksek bir önem atfettiğini ortaya koydu.[309]

Buss'ın verilerinin yalnızca çağdaş gerçeklikleri yansıttığına dair kaygıyı gidermek adına, Jonathan Gottschall ve meslektaşları birbirinden farklı 48 kültürel arka plandan gelen 658 halk masalı ile 240 Batı edebiyatı klasik eserindeki erkek ve kadın karakterlerin eş tercihleri üzerine bir içerik analizi gerçekleştirdiler.[310] Envai çeşit topluluk (gruplar, kabileler ve sanayi öncesi toplumlar) ve zaman dilimi ele alınmıştı. Erkek ve kadınların sırasıyla fiziksel çekiciliğe ve servete/statüye büyük önem atfetmesi bu muazzam ölçüde etraflı veri setinde ortaya konuldu. Bu evrensel eş tercihleri farklı zamansal dönemlerde ve kültürel arka planlarda kuşaklararası anketler, başlık parasıyla alınmış gelin analizleri, speed date etkinlikleri, online randevulaşma davranışları, kişisel reklamların içerik analizleri, endüstri öncesi toplulukların etnografi ve etnolojileri,[311] kültürel mahsuller (şarkı sözleri, film konuları, müzik klipleri, aşk romanları)[312] ve Ortaçağ halk ozanlarının şarkı sözleri gibi son derece kapsamlı ve yenilikçi veri kaynakları vasıtasıyla teyit edildi.[313]

De Clérambault sendromu, halk arasında bilinen adıyla erotomani, mustaribinin hedefindeki kişi tarafının aşkına mazhar olduğuna dair delüzyonel bir inanç beslediği psikiyatrik bir rahatsızlıktır. Margaret Mary Ray'in, eski Late Night Show sunucusu David Letterman'a yönelik erotomanisi muhtemelen bu kondisyonun en bilinen tezahürlerinden biridir. Psikiyatrist Martin Brüne, dünya genelinde 246 erotomani vakasını inceleyerek, delüzyonun hedefindekilerin kilit özelliklerini, mustaribin cinsiyetinin bir işle-

vi bakımından ele aldı.[314] Bir diğer deyişle, erotomaniden mustarip olan kadınların hedefleri, bu rahatsızlıktan mustarip erkeklerinkinden farklı mıydı? Evrimsel psikolojiyle tutarlı biçimde, kadın erotomaniklerin delüzyonlarını yüksek statülü, kendilerinden yaşça büyük erkeklere yöneltme ihtimalleri daha yüksek çıkmıştı. Bir diğer deyişle, normal nüfustaki evrensel eş tercihleri, psikiyatrik kondisyonlar bağlamında da tekerrür etmişti.

Ebeveynsel yatırım teorisi, muazzam sayıda farklı eşeyli üreyen tür içindeki cinsiyet farklılıkları temayüllerini izah eden büyük bir meta çerçeve sunar.[315] Çoğu türde dişiler ebeveyn olarak ailelerine bağlılık bağlamında erkeklerden öndedir ve bunun bir sonucu olarak cinsel davranışlarında daha temkinli olurlar. Ancak erkeklerin ebeveyn olarak ailelerine daha bağlı olduğu türlerde, tipik cinsiyet tercihleri tersine dönmüştür. Bu gibi dişiler daha büyük, daha agresif ve cinsel açıdan daha pervasızdır.[316] Bu türün bir örneği tarih öncesinden fırlamış gibi duran, Avustralya'ya endemik olan Cassowary kuşudur. İnsanlarda kadınların ebeveynsel yatırımı erkeklerinkinden çok daha fazladır. Kadınlar regl döngülerinin başlangıcından menopoza değin döllenebilir 400 yumurta üretirken, erkekler tek bir ejekülasyonda ortalama 250 milyon spermatozoa üretirler. Bu bakımdan kadın gametleri değerli ve nadirken, erkeklerinki gırla ve değersizdir. Buna bir de gebelik dönemi, emzirme, doğumda ölüm riski ve diğer cinsiyete münhasır bedellerin (kadınlar hamile kaldıklarında av olma riskleri artar) psikolojik külfetini eklediğinizde, ebeveynsel yatırım ibresi dibine kadar kadına döner. Ebeveynsel yatırım teorisi kadınların pervasız cinselliğe çok daha ilgisiz olacağını öngörür ve bu evrensel açıdan geçerlidir. Sosyoseksüel Yönelim Envanteri (SYE) tam da bu yapıyı ölçen psikometrik bir ölçektir.[317] David P. Schmitt tarafından kurulan Uluslararası Cinsellik Tanımlama Projesi, dünya genelinde insan cinselliğini inceliyor. Bu girişimin

bir parçası dahilinde, pek çok farklı kültürü temsilen 48 ülkeden gelen 14 bin 59 katılımcı SYE'ye tabi tutuldu.[318] Bütün ülkelerdeki kadınlar daha düşük SYE skorları elde etti. Bundan daha ikna edici bir evrensel veri tahayyül etmek zor. Dünya genelinde heteroseksüel katılımcılardan edinilen SYE skorlarındaki cinsiyet farklılığı, eşcinsel karşılıklarında da tekerrür etti. Bir diğer deyişle bu cinsiyet farklılığı, arzulanan tarafın karşı cins ya da hemcins olmasından bağımsız olarak erkek ve kadın psikolojisinin kökeninde yatıyordu. Davranışsal veriler de kadınların yabancılarla seks yapmaya (pervasız cinselliğin ölçülerinden biri) çok daha ilgisiz olduğunu destekler nitelikte. İki farklı araştırmada, bir yabancının cinsel ilişki teklifini tek bir kadın bile kabul etmezken, çoğu erkek (yüzde 75 civarında) kabul etmişti.[319] Geçen zaman içerisinde pek çok yeni makale, farklı kültürel arka planlarda bu bulguyu teyit etti.

Cinsel fanteziler, insan çiftleşmesindeki cinsel farklılıkları incelemede bir başka kaynak işlevi görüyor. Bunlar, insanların en mahrem düşüncelerine ve örtük arzularına bir pencere açarak eşsiz bir bilimsel kanıt membaı meydana getiriyor. Bu konuyu ele alan bir araştırma, erkeklerin kadınlardan daha fazla günlük cinsel fanteziye kapıldığını, kadınlardan çok daha fazla sayıda insana dair fantezi kurduğunu, fantezilerinin kadınlardan çok daha fazla sayıda cinsel imge (cinsel organlar dahil) barındırdığını ve erkeklerin biriyle harfiyen seks yapma fantezisini kadınlardan çok daha yüksek ihtimalle kurduğunu ortaya koydu.[320] Bir diğer deyişle, SYE vasıtasıyla elde edilen cinsel farklılık bu eşsiz veri setinde tekerrür etmişti. Yeri gelmişken, cinsel açıdan farklılaşan arzuların bu çeşitliliği, tarihe bakacak olursak, farklı kültürlerden gelen erkek hükümdarların eş ve cariyelerden oluşan haremlere[321] sahip olma ihtimallerinin yüksek olmasının ve kayda alınmış kültürlerin yüzde 85'inde polijiniye (bir erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi) müsaade edilmesinin sebeplerinden biri.[322] İs-

ter despot bir hükümdar, isterse de ünlü bir sporcu (Wilt Chamberlain'e sorun) ya da rock yıldızı olsun (*Kiss* grubu üyesi Gene Simmons'a ya da *Simply Red* solisti Michael James Hucknall'a sorun), bir erkek bir defa yüksek bir sosyal statüye eriştiğinde genellikle cinsel çeşitlilik üzerine evrimleşmiş yatkınlığını hızla somutlaştırma yoluna gider. Kadın hükümdarların, kadın sporcuların ve kadın rock yıldızlarının böylesi bir cinsel çeşitlilik sergiledikleri söylenemez.

İki cinsiyet arasındaki "yarınlar yokmuşçasına seks"e yönelik farklılaşan ilgi de sayısız biçimde kendini gösteriyor. Erkeklerin kısa dönem eşliliğe fazlaca yatkın olmalarına bakılırsa, cinsel uyarıcılardan hızla tahrik olmaya çok daha meyyal olmak dahil olmak üzere bir tür "seri atış" fizyolojisine evrilmiş olmaları beklenir. Gerçekten de erkeklerin ve kadınların görsel bazlı cinsel uyarıcılara farklı fizyolojik ve nöronal tepkiler geliştirmesi şaşırtıcı değildir.[323] Bu evrensel olgular sayısız ticari ortamda kendini gösterir. Kadın müşterilere yönelik striptiz kulübü sayısının dünyanın hiçbir yerinde erkek müşterilere yönelik olanların sayısından fazla olmaması tesadüf değildir. Bu aynı zamanda, dünya genelinde, uç seviye pornoları izleyenlerin ve seks hizmetlerine talep gösterenlerin büyük çoğunlukla erkekler olmasının, öte yandan aşk romanlarının çoğunlukla kadınlar tarafından okunmasının sebebidir. Kısa soluklu cinsel hizmetlerin erkeklerden ziyade kadınlar tarafından tercih edildiği belgelenmiş bir kültür var mıdır, bilmiyorum.

Erkekler ve kadınlar, iki müstakbel eş adayından birini seçmek veyahut ikisini birden reddetmek için ne miktarda malumata ihtiyaç duyarlar sorusunu, iki eski lisansüstü öğrencimle birlikte yanıtlamaya çalışmıştım.[324] Kadınlar her iki adayını da reddetmek için daha az malumata ihtiyaç duymuştu. Dahası, kısa dönem birliktelik arayan kadınlar her iki adayını da reddetmeye teşneyken, kısa dönem birliktelik arayan erkekler bunu pek yapmamıştı. Bir diğer araştırmada, kadınların galip gelen adayı seçmeden önce,

erkeklere oranla çok daha fazla sayıda müstakbel eş adayını masaya yatırdığını keşfettik. Çerçevelemenin müstakbel adayları değerlendirme yordamını nasıl değiştirdiğine de bir diğer eski lisansüstü öğrencimle bakmıştım. Örneğin, diyelim ki sizden aşağıdaki iki cümlede tarif edilen müstakbel adayların ne ölçüde arzulanabilir olduğuna karar vermeniz istendi: 1) 10 arkadaşından 7'si, oğlanın/kızın zeki olduğunu düşünüyor (olumlu çerçeveleme) ya da 2) 10 arkadaşından 3'ü kızın/oğlanın zeki olmadığını düşünüyor (olumsuz çerçeveleme). Kadınlar çerçeveleme etkisine daha çok kapıldı, zira olumsuz biçimde çerçevelenen malumat, eş tercihi yapan kadınların kafasını daha çok kurcalıyor.[325] Bu iki araştırma seti, erkeklerin ve kadınların müstakbel eşlerini arama ve değerlendirmede ebeveynsel yatırım teorisiyle atbaşı giden, cinsiyete münhasır bilişsel süreçler geliştirdiğini ortaya koydu.

İnsanlar, erkeklerin ve dişilerin evlatlarına büyük yatırımlar yaptığı (eşit ölçülerde olmasa da) çift ebeveynli canlılar olsalar da yalnızca erkekler babalık şüphesini yaşarlar. İki cinsiyet arasındaki çiftleşmeye ilişkin çoğu farkın temelinde, romantik kıskançlığa neden olanlar da dahil olmak üzere, cinsiyete münhasır bu tehdit yatar. Örneğin erkekler ve kadınlar, duygusal ve cinsel sadakatsizliklere benzer tepkiler geliştirmezler. Kapsamlı bir meta analiz, erkeklerin cinsel sadakatsizliğe daha şiddetli tepki verdiğini, kadınların ise duygusal sadakatsizliğe daha sert yaklaştığını ortaya çıkardı.[326] Erkekler babalık şüphesinden korkarken, kadınlar ilişkinin kopmasından korkarlar.

Erkeklerin diğer erkekleri kıskanmasına neden olan etmenler ve kadınların diğer kadınları kıskanmasına neden olan etmenler de evrimsel bir perspektiften incelendi.[327] Örneğin erkekler diğer erkeklerin sosyal statüsünü, kadınlar diğer kadınların fiziksel çekiciliğini daha bir kıskanır. Sahip olduğu hasletler bir eş olarak arzulanabilirliğimizle çekişen kimseleri kıskanırız.

Çiftleşme bağlamında tetkik edilen bir başka duygu eseflenmedir. Araştırmacılar, erkeklerin ve kadınların kısa soluklu çiftleşme fırsatlarında kaale alınmama durumunda deneyimledikleri eseflenmeyi (erkekler daha çok esefleniyor) ve aynı şekilde kısa soluklu kaçamaklar yaşadıktan sonra deneyimledikleri eseflenmeyi (kadınlar daha çok esefleniyor)[328] incelediler. Bir diğer deyişle, erkeklerin cinsel zenginliğe ve pervasız cinselliğe yönelik büyük ilgisi, cinsel eseflenmenin psikolojisinde kendini göstermişti.

Bu kümülatif kanıt, ilgili veri buzdağının yalnızca görünen kısmı. Yine de bu nomolojik ağı kurarken farklı kültürler, zaman dilimleri, bağımlı değişkenler ve metodolojik yaklaşımlar arasından ispatlayıcı deliller sunmuş oldum. Peki nomolojik yaklaşım net bir şekilde bilimsel fenomenlerle mi sınırlıdır? Hayır! Toplumsal açıdan yüksek ehemmiyete sahip sayısız mevzuyla cebelleşmek amacıyla bilimin, mantığın ve aklın güçlerini hizaya sokmak için kullanılan titiz bir yöntemdir bu. Şimdi böylesi gerçek ve güncel bir örneği ele alacağım.

İslam'a Yönelik Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

11 Eylül'den bu yana Batı, İslam'a hiç olmadığı kadar (en azından Ortaçağ'dan bu yana) maruz kaldı. Kanada ve Birleşik Devletler'in genelinde pek rastlanmayan bu din, gündelik yaşamlarımızda fazlasıyla yer kaplar oldu. Çoğu Batılı, İslam'ın doğası hakkında ne düşüneceğini şaşırmış durumda. Merhametli, hoşgörülü ve barışçıl bir din mi yoksa şiddetin, tahammülsüzlüğün ve istibdatın dini mi? George W. Bush, Barack Obama ve Justin Trudeau dahil olmak üzere sayısız Batılı lider, İslam'ın gerçekten de barış dini olduğunu bizlere sık sık hatırlattılar. Yine de gündelik olgular pek öyle demiyor. Böylesine ince ve hassas bir soruyu na-

sıl cevaplandırmamız icap eder? Mevzuya ışık tutan bütün alakalı veri kaynaklarını tespit et ve kümülatif kanıtın ilgili nomolojik ağını sistematik biçimde kur.[329] İslam'ın gerçekten barışçıl ya da akla ziyan ölçüde tahammülsüz olup olmadığı, mantık, akıl, bilim yordamıyla; en basitinden tarihsel, araştırma bazlı ve kitabi kaynaklardan derlenmiş veriler vasıtasıyla belirlenebilir. İslam'ın dünya genelinde nasıl yayıldığı ve dini azınlıklara İslam sultası altında ne kadar iyi muamele edildiğini inceleyerek başlayacağım.

Bulaşıcı Mempleksler, Tarihsel Veri ve Dini Azınlıkların Gailesi

Kızamıktan mı daha çok korkarsınız yoksa Ebola'dan mı? Bu sorunun cevabı basit değildir, zira bir miktar epidemiyoloji bilgisi gerektirir. Bulaşıcı bir hastalığın korkunçluk ölçeklerinden biri, onu kaptığınızda ölme ihtimalinizdir. Diğer tüm unsurlar sabitken öldürücülük oranı yüzde 100 olan bir hastalık, bu oranı yüzde 25 olan bir hastalıktan daha korkutucudur. Yine de bütün olay bundan ibaret değildir. Daha ölümcül olan hastalık düşük bir üreme miktarına sahip olabilir. Yani pek bulaşıcı değildir. Öte yandan öldürücülüğü daha düşük olan bir hastalık çok daha fazla bulaşıcı olabilir.[330] Bir hastalığın bulaşıcılığını tespit ederken kullanılan bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojik modelleri, genellikle enfeksiyon süresi, temas oranı ve bulaştırma yöntemi gibisinden muhtelif unsurlar barındırır. Soğuk algınlığının enfeksiyon süresi birkaç gün sürerken, HIV'inki hiç bitmez. Temas oranı, enfekte olmamış insanların enfekte olanlarla ne derecede temas kuracağını tespit eder. Örneğin, diğer tüm unsurlar sabitken, nüfus yoğunluğu (yoğun şehir merkezlerine karşı tenha yerleşimli taşra) mevzubahis bulaşıcı hastalığın temas oranını artıracaktır. Son olarak bulaştırma yöntemi, hastalığın bireyler arasında hangi yor-

damlarla bulaştırılacağını tespit eder. HIV iki birey arasında, mesela öksürük yoluyla havadan kapılabilen bir virüse oranla, daha yakın bir etkileşime (cinsel birliktelik ya da aynı şırıngayı paylaşmak) ihtiyaç duyar.

Bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojisini anlamada kullanılan bu çerçeve; fikirlerin, inançların, şehir efsanelerinin ve din gibi diğer bulaşıcı malumat yığınlarının yayılmasını incelemek için de uygundur. Neden bir şirket dedikodusu internette orman yangını misali yayılırken, bir başkası birkaç paylaşımın ardından söner gider? Neden bazı fikirler büyük sosyal ağlarda hüküm sürerken diğerleri onunla boy ölçüşemez? Örneğin İslam'a ve Museviliğe bakalım. Okumaya devam etmeden önce, iki dinin dünya çapındaki toplam taraftar sayısını tahmin edebilir misiniz? Bu soruyu sohbetlerimizden birinde aynen Joe Rogan'a sordum. Açmak gerekirse, ona dünya genelindeki Yahudi sayısını tahmin edip edemeyeceğini sordum. Sordum çünkü insanlar gerçek sayıyı inanılmaz derecede abartıyor. İlk tahmini bir milyardı, ardından 500 milyon olarak güncelledi. Gerçek sayı: Tüm dünyada 14,5 milyon Yahudi var! Bir sürü insan bu sayıyı daha yüksekten tahmin ediyor. Belki de Yahudilerin bir avuç olmalarına rağmen muazzam başarılara imza atmalarından dolayıdır. Bu sayı onu öylesine şaşırttı ki canlı yayında yapımcısından teyit ettirmek durumunda kaldı. Öte yandan Müslümanların sayısı 1,8 milyar civarında. Bir diğer deyişle insanlığın neredeyse yüzde 25'i Müslüman. Her bir Yahudi'ye 125 Müslüman düşüyor. Musevilik İslam'dan yaklaşık 2 bin 500 yıl daha eski ancak takipçi toplamada onun yanına bile yaklaşamamış durumda. Eğer dinleri Richard Dawkins'in terimiyle mempleksler (birbirleriyle bağlantılı memler koleksiyonu) olarak yorumlarsak, İslam mempleksi Musevi mevkidaşına oranla çok daha başarılıdır. Neden? Bu önemli soruyu yanıtlamak için, neden birinin diğerinden daha "bulaşıcı" olduğunu incelemek amacıyla, iki mempleksin de içeriğine sırayla bakmamız gerekiyor.

Şimdi bu iki din için dine dönme ve dinden çıkma kurallarını inceleyelim. Musevilikte dine dönme işlemi, yıllarca süren adanmışlığa ve art niyetsizliğe (örneğin bir Yahudi'yle evlendi diye Museviliğe dönmek kabul edilemez bir art niyet olarak görülür) ihtiyaç duyan meşakkatli bir süreçtir. Kapıdaki bu engeller göz önünde bulundurulduğunda, nispeten az insanın Museviliğe dönmesi sürpriz değildir. Öte yandan İslam'a dönmek için kişinin yalnızca bir cümleyi, kelime-i şahadeti (şahitlik) dışından tekrar etmesi yeterlidir: "Allah'tan [Tanrı] başka ilah yoktur ve Muhammed onun elçisidir [Peygamber]." Hangi mempleksin daha hızlı yayılacağını tahmin etmek için sofistike bir epidemiyolojik modele gerek yok. Şimdi kişinin dinden çıkmak istediğini varsayalım. Eski Ahit'te dinden çıkanlar için ölüm cezasından bahsedilse de Musevilik tarihi boyunca bu nadiren uygulanmıştır. Öte yandan İslam'dan irtidat etmek günümüzde dahi muhtelif İslam ülkelerinde ölüm cezasıyla sonuçlanıyor.

Ancak belki de en önemli fark, Museviliğin öne çıkartmadığı ya da teşvik etmediği tebliğin, İslam'ın temel şartlarından biri olmasıdır. İslam'a göre dünya Darülharp (savaş evi) ve Darülislam (İslam evi) olarak ikiye bölünmüştür. Dünya Allah'ın sancağı altında birleştiğinde barış gelecektir. Böylece, Darülharp'ta yer alan ülkelerin İslamlaştırılması zorunludur. Dünyadaki tek Yahudi ülkesi İsrail'dir ve onun da Yahudi olmayan önemli bir azınlık kitlesi vardır. Ancak İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) 57 mensup ülkesi vardır. Çoğu İİT ülkesinde İslam yalnızca çoğunluğun dini değil, gerçek anlamda tek dindir. Toplam nüfusunun yüzde 95 ila 100'ü Müslümanlardan oluşan ülkeler listesi şöyle: Afganistan, Cezayir, Komoros, İran, Irak, Ürdün, Kosova, Libya, Maldivler, Moritanya, Fas, Nijer, Pakistan, Filistin Toprakları, Suudi Arabistan, Senegal, Somali, Sudan, Tacikistan, Tunus, Türkiye, Özbekistan, Batı Sahra ve Yemen. En kalabalık Müslüman Arap ülkesi olan

Mısır'ın küçük ve cılızlaşan bir Kıpti Hıristiyan nüfusu var. Bir diğer deyişle, iki dinin yayılma yordamı ve çoğulculuğa tahammül etme seviyesi, dini akidelerinde kendini net biçimde belli ediyor.

Batı entelijansiyasında Batı sömürgeciliğine ve global Amerikan hegemonyasına atıf yaparak kendini kırbaçlamak yaygındır. Batı'nın savaş ve fetihle, öte yandan İslam'ın sevgi ve barışla yayıldığını söylerler. İşin gerçeği, İslam tarihinin ağzına kadar fetihlerle dolu olmasıdır. Harvardlı siyaset bilimci Samuel P. Huntington'ın günümüzde kötü bir üne sahip sözleriyle ifade edecek olursak: "Batı'yla İslam medeniyetleri arasındaki fay boyunca yaşanan çatışmalar bin 300 yıldır devam ediyor" ve hatta daha veciz biçimde "İslam'ın hudutları kanla çizilmiştir."[331] Yedinci yüzyıldaki doğuşundan bu yana İslam, yüz milyonlarca insanı buyruğuna sokmuş, bünyesine katmış ya da öldürmüştür.

Güncel FBI Verileri

FBI en çok aradığı global teröristlerin global bir listesini tutuyor.[332] Bu meşum ekibi oluşturan 28 kişiden 26'sının İslamcı gruplarla bağlantısı var. Müslümanlar dünya nüfusunun aşağı yukarı 25'ini oluştursa da FBI listesindeki teröristlerin yüzde 92,9'unu oluşturuyor. Bu 26 şahıs şu şekilde: Hüseyin Muhammed El Umari (Filistin), Ali Sait bin Ali El Huri (Suudi Arabistan), Sacit Mir (Pakistan), Abdülaziz Avda (Gazze Şeridi), Cabir A. Elbane (Yemen), İbrahim Salih Muhammed El Yakup (Suudi Arabistan), Muhammed Ali Hamadey (Lübnan), Radullan Sahiron (Filipinler), Abdullah Ahmet Abdullah (Mısır), Ramazan Abdullah Muhammed Şallah (Gazze Şeridi), Hasan İzzeldin (Lübnan), Abdülkerim Hüseyin Muhammet El Nasır (Suudi Arabistan), Ali Atva (Lübnan), Ehlem Ahmet El

Tamimi (Ürdün; kadın), Jehad Serwan Mostafa (Birleşik Devletler), Eymen ez-Zevahiri (Mısır), Abdul Rahman Yasin (Birleşik Devletler), Seyf El Adil (Mısır), Muhammed Ahmet El Münevver (Kuveyt), Muhammed Abdullah Halil Hüseyin ar-Rehayal (Lübnan), Vadud Muhammed Hafız el-Türki (Irak), Cemal Said Abdül Rahim (Lübnan), Liban Hacı Muhammed (Somali), Ahmet İbrahim El Mugassil (Suudi Arabistan), Ahmad Abousamra (Fransa) ve Adnan Gülşehir El Şükrü Cuma (Suudi Arabistan). Bunlar dünyanın dört bir yanından gelen, farklı ırklara mensup, farklı diller konuşan şahıslar ve içlerinden bazıları Batı ülkelerinde yaşıyor. Keşke onları birbirine bağlayabilecek ortak bir zemin olsaydı. Öyle görünüyor ki gerçek amaçlarını asla bilemeyeceğiz, zaten İslamcı teröristler korkunç bir saldırıya imza attığında Batılı polislerin genellikle ciddi ciddi benimsediği bir pozisyondur bu.[333]

Terör saldırılarındaki demografik gerçeklere bakıldığında, uçuş yasakları ve izleme listelerinin çok sayıda Müslüman barındırması sanki çok da şaşırtıcı değil gibi. Gerçi, gerçek listeler halka açık değil. Ancak elbette yaygın tepki İslamofobinin cırlak haykırışıdır, zira diğer herhangi bir tepki yobazlıktan ibaret olacaktır.

Kitabi Metinlerin İçerik Analizi

Eski fizik profesörü ve *Siyasal İslam Araştırmaları Merkezi* kurucusu Bill Warner, İslam'ın üç kitabi kaynağı üzerine içerik analizleri yürüttü. Bunlar Kur'an (Allah'ın tahrif edilmemiş, ezeli ve ebedi kelamını temsili), Hadisler (İslam peygamberi Muhammed'in alışkanlıkları, eylemleri ve sözlerinin tevhidi) ve Siyer'dir (Muhammed'in biyografisi).[334] Warner, bu üç metinde kafirlere (gayrimüslimler için kullanılan olumsuz bir tabir), Yahudi nefretine, siyasete ve Cihat'a (inanmayanlara karşı yürütülen kutsal savaş) ay-

rılan kısımların yüzdesini analiz etti. Sonuçlar çarpıcıydı. Örneğin, metin üçlemesinin yüzde 51'i, kafirlerin olumsuz ve sevimsiz tasvirlerine ayrılmıştı. Ayrıca üçlemede, Adolf Hitler'in *Kavgam'ından* (yüzde 7) daha fazla Yahudi nefreti (yüzde 9,3) bulunuyordu.

IŞİD Mensubiyeti, Dönmelerin Terör Eylemi Düzenlemeye Olan Yatkınlığı ve Terörist Gruplar

Diskriminant analizi, seçmen ve tüketici davranışları dahil olmak üzere veri analiz etmede son derece kuvvetli bir istatistiksel tekniktir. Aşağıdaki Şekil 2, bir siyasetçi için toplanmış olabilecek türden bir veriyi tasvir ediyor ve ona kimlerin oy verip (noktalar) kimlerin vermediğini (baklavalar) gösteriyor. Veriye kısaca göz atıldığında dahi, destekçilerinin daha genç ve müreffeh seçmenden oluştuğu net biçimde anlaşılıyor.

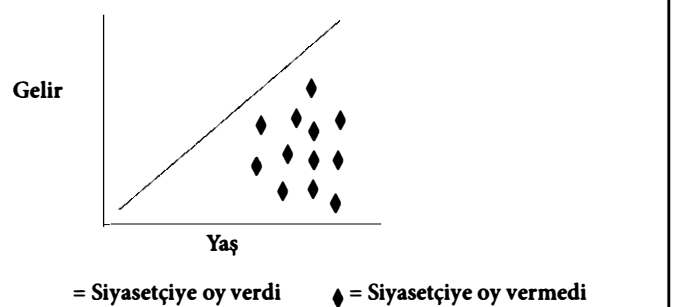

Şekil 2. Sıfır Yanlış Sınıflandırmalı Diskriminant Analizi

Elbette gerçek hayatta böylesine net ve düz ayrım çizgili verilere pek rastlanmaz. Şekil 3 daha gerçekçi ve birazcık "dağınık" bir veri setini tarif ediyor. Dört baklavanın ve üç

karenin "yanlış sınıflandırıldığını", yani düz ayrım çizgisinin "hatalı" tarafında yer aldığını fark edeceksiniz.

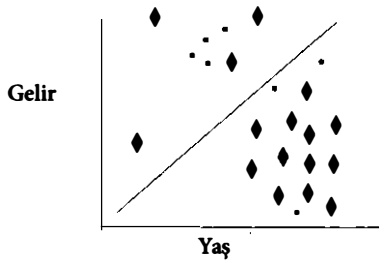

Şekil 3. Yedi Yanlış Sınıflandırmalı Diskriminant Analizi

Diskriminant analizi, yanlış sınıflandırmayı en aza indireni tespit edene değin, olası ayrım çizgilerini tekrar tekrar ölçer. Ve diskriminant analizi iki tahmin değişkeni ve iki mensubiyet kategorisiyle sınırlı değildir. Bu basit örneği yalnızca izahı anlaşılır olsun diye seçtim. Şimdi diyelim ki biri, IŞİD'e mensup olmayı (ya da olmamayı) tespit etmek için diskriminant analizini uygulamaya çalışıyordu. 80 farklı ülkeden IŞİD'e katılmış bireylerin tek bir ortak noktası var: Hepsi Müslüman.[335] Bu muayyen sis perdesini ortadan kaldırabilmek için diskriminant analizi gibi süslü, çok değişkenli istatistiksel bir araç kullanmaya lüzum yok. Daha net bir veri tahayyül etmek zor. Yine de Batılı analistler halkı bu olgudan sakınmak için, insanı intihara meylettiren Devekuşu Parazitik Sendromu'nun bitmek bilmeyen nöbetlerine tutuluyorlar.

Din değiştirme pek çok dinde yaygın olsa da yalnızca tek bir din bazı dönmelerini dünya genelinde terör eylemleri yapmaya teşvik ediyor gibi görünüyor. Neden Jainizm, Ortodoks Yahudilik ya da Budizm dönmeleri ba-

rışçıl dinlerini "yanlış yorumlayıp" terörist olmuyorlar? Nedense yalnızca bir din, "barışçıl" inançlarını sürekli yanlış yorumlayan, yanlış tercüme eden ve yanlış anlayan dönmeler meydana getiriyor.

Pek çok ülke terör örgütlerinin resmi listelerini tutar. Haliyle bu gibi terör örgütlerini besleyen ideolojilerin dağılımını incelemek faydalıdır. Aşağıdaki Tablo 2'de, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Yabancı Terörist Organizasyonlar Listesi'nde yer alan 86 faal terör örgütünü listeledim. Bu terör örgütlerinin yüzde 81'i (içlerinden 55'i) İslami. Diğer iki terör örgütü (Kürdistan İşçi Partisi ve Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi) genellikle Müslüman kimselerden oluşsa da kurucu temellerinin kökeninde İslam itikadı bulunmuyor. Kanada hükümeti Kanada Halk Emniyeti* terörist organizasyonlar listesini tutuyor.[336] Listede 44'ü İslami 55 terör örgütü bulunuyor (yüzde 80). Bu İslami gruplar etnik köken, ırk, dil, iktisadi, siyasi ve coğrafi hatlar açısından ayrışsa da hepsi tek bir ortak dinde birleşiyor.

Muhtelif veritabanları ve web siteleri dünya genelindeki terör saldırılarının çetelesini tutuyor. Bunların arasında Maryland Üniversitesi Global Terörizm Veritabanı, Wikipedia ve Religion of Peace** web sitesi var. Sonuncusu 11 Eylül 2001'den bu yana İslami terör saldırılarının canlı sayacını tutuyor. 19 Eylül 2019 itibariyle 70 farklı ülkeden 35 bin 339 İslamcı terör saldırısı meydana gelmişti.[337] Bu diğer tüm dinlerin toplamından astronomik derecede fazla bir sayı. Terörizm Araştırmaları ve Terörle Mücadele Ulusal Konsorsiyumu global terörizm üzerine, en aktif 20 terör örgütü tarafından öldürülen toplam insan sayısının da dahil edildiği bir arka plan raporu (2017 yılı için) oluşturdu.[338] Kurbanların yüzde 96,6 gibi dudak uçuklatan bir kısmı İslami örgütler tarafından katledilmişti (19 bin 752 kişiden 19 bin 089'u).

---

* Public Safety Canada. Kanada'daki Emniyet Genel Müdürlüğü benzeri devlet kurumu. (ç.n.)

İng. Barış Dini (ç.n.)

TABLO 2. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Yabancı Terörist Organizasyonlar Listesi

İSLAMİ ÖRGÜTLER	İSLAMİ OLMAYAN ÖRGÜTLER
Ebu Seyyaf Örgütü (ASG)	Aum Şinrikyo (AUM)
El-Cemaat'ül İslamiyye (İslam Cemaati-IG)	Bask Yurdu ve Özgürlük (ETA)
HAMAS	Kahane Chai (Kach)
Hareket'ül-Mücahiddin (HUM)	Kürdistan İşçi Partisi (PKK, Kongra-Gel olarak da bilinir)
Hizbullah	Tamil İlam Kurtuluş Kaplanları (LTTE)
Filistin Kurtuluş Cephesi (PLF)	Ulusal Kurtuluş Ordusu (ELN)
Filistin İslami Cihat Örgütü (PIJ)	Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC)
Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (PFLP)	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP/C)
Filistin Halk Kurtuluş Cephesi – Genel Komutanlık (PFLP-GC)	Aydınlık Yol (SL)
El-Kaide (AQ)	Gerçek İrlanda Cumhuriyet Ordusu (RIRA)
Özbekistan İslami Hareketi (IMU)	Filipinler Komünist Partisi/ Yeni Halk Ordusu (CPP/NPA)
Cayş el Muhammed (JEM)	Devamlılık İrlanda Cumhuriyet Ordusu (CIRA)
Leşker-i Tayyibe (LeT)	Devrimci Mücadele (RS)
el-Aksa Şehitleri Tugayları (AAMB)	
Üsbetü'l Ensar (AAA)	
Mağrip El-Kaidesi (AQIM)	
İslam Cemaati (JI)	
Leşker-i Cangvi (LJ)	
Ensaru'l İslam (AAI)	

Irak ve Şam İslam Devleti (eski Irak El-Kaidesi)	
İslami Cihat Birliği (IJU)	
Hareket'ul Cihat'il İslami Bangladeş (HUJI-B)	
Eş-Şebab	
Kataib Hizbullah (KH)	
Arap Yarımadası el-Kaidesi (AQAP)	
Hareket'ul Cihat'il İslami (HUJI)	
Tehrik-i Taliban Pakistan (TTP)	
Cundullah	
İslam Ordusu (AOI)	
Hindistan Mücahitleri (IM)	
Jamaah Ansharut Tauhid (JAT)	
Abdullah Azzam Tugayları (AAB)	
Hakkani Ağı (HQN)	
Ensarüddin (AAD)	
Boko Haram	
Ansaru	
Al-Mulathamun Tugayları (AMB)	
Bengazi Ensar eş-Şeriat'ı	
Derna Ensar eş-Şeriat'ı	
Tunus Ensar eş-Şeriat'ı	
IŞİD Sina (eski Ensar Beytu'l Makdis)	
El-Nusra Cephesi	

Kudüs Yöresi Mücahitler Şura Konseyi (MSC)	
Nakşibendi Ordusu (JRTN)	
IŞİD Horasan (ISIL-K)	
Irak Şam İslam Devleti Libya Kolu (ISIL-Libya)	
Hindistan el-Kaidesi	
Mücahitler Ordusu (HM)	
IŞİD Bangladeş	
IŞİD Filipinler	
IŞİD Batı Afrika	
IŞİD Büyük Sahra	
El Eşter Tugayları (AAB)	
Cemaat Nasr el-İslam vel Müslimin (JNIM)	
İran Devrim Muhafızları Ordusu (IRGC)	

Global Anketler, Yahudi Nefretinin Global Temayülleri, Global İndeksler

İnsanların modern, aydınlanmacı ve liberal toplumların değerlerine yaklaşımını takip eden pek çok global veri kaynağı mevcut. Örnek olarak, envai çeşit konuda kapsamlı global anketler düzenleyen, parti tutmayan, tarafsız bir organizasyon olan Pew Research Center verilebilir. 2010'da Bir Pew anketi, İslami ülkelerin Yahudilere karşı ne derecede olumsuz düşüncelere sahip olduğunu gösterdi.[339] Yahudi nefreti, bir toplumun nefret dolu önyargılarını ölçmede işaret fişeği işlevi görür. Mısır'da, katılımcıların yüzde 95'i Yahudilere karşı olumsuz düşünceler beslediğini itiraf etti. Bu oran Ürdün'de yüzde 97, Lübnan'da yüzde 98, Fi-

listin topraklarında yüzde 97, Türkiye'de yüzde 73, İsrail Arapları arasında yüzde 35, Endonezya'da yüzde 74, Pakistan'da yüzde 78'di ve Nijerya'da Müslümanların yüzde 60'ı Yahudilerden hoşlanmazken, Hıristiyanlarının yüzde 28 gibi naçizane bir kısmı bu görüşe sahipti. İftira ve Karalama ile Mücadele Birliği, Temmuz 2013 ve Şubat 2014 arasında, 101 ülke artı Filistin Toprakları'nda (Batı Şeria ve Gazze) 53 bin 100 kişiyle gerçekleştirdiği mülakatlar vasıtasıyla Yahudi nefreti üzerine global bir rapor hazırladı.[340] İşte, çok nefret edenden az nefret edene göre sıralanmış en antisemitist 16 ülke: Batı Şeria ve Gazze, Irak, Yemen, Cezayir, Libya, Tunus, Kuveyt, Bahreyn, Ürdün, Fas, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Lübnan, Umman, Mısır ve Suudi Arabistan. Keşke sevginin, barışın ve hoşgörünün beşiği olan bu ülkeleri birleştiren harcı ortaya çıkarmanın bir yolu olsaydı.

Bir toplumun eşcinsel bireylere yönelik yaklaşımını incelemek de hoşgörüsü adına sağlam bir gösterge işlevi görür. Pew 2013'te, katılımcılarına homoseksüellik toplum tarafından reddedilmeli mi sorusunu yönelttiği global bir anket yürüttü.[341] Eşcinsellere tahammülsüzlükte İslami ülkeler başı çekti. İşte birtakım ilgili veriler: Senegal yüzde 98, Ürdün yüzde 97, Mısır yüzde 95, Tunus yüzde 94, Filistin Toprakları yüzde 93, Endonezya yüzde 93, Pakistan yüzde 87, Malezya yüzde 86, Lübnan yüzde 80, Türkiye 78. *Filistin için Kuirler*'in bir parçası ya da destekçisi olan Batılı LGBTQ aktivistlerinin, İsrail'in (Müslüman nüfusu da dahil olmak üzere) homoseksüellere Filistin'in olduğundan iki kat daha hoşgörülü olduğunu bilmesi faydalı olabilir. Bu arada homoseksüellik on ülkede idam cezası anlamına gelebiliyor: Yemen, İran, Moritanya, Nijerya, Katar, Suudi Arabistan, Afganistan, Somali, Sudan ve Birleşik Arap Emirlikleri.[342]

Dünya genelinde kadınlar ne durumda? 2018'de Dünya Ekonomik Forumu, ülkelerin cinsiyet eşitsizliği bağla-

mında dört ayrı alanda (sağlık, eğitim, iktisat ve siyaset) sıralandığı "Global Cinsiyet Eşitsizliği Raporu"nu yayımladı.[343] 149 ülke içinde kadınlar için en kötü ülkeler, iyiden kötüye şu şekildeydi: Türkiye, Kotdivuar, Bahreyn, Nijerya, Togo, Mısır, Moritanya, Fas, Ürdün, Umman, Lübnan, Suudi Arabistan, İran, Mali, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Çad, Suriye, Irak, Pakistan ve Yemen.

2018'de, İspanyol bir düşünce kuruluşu olan Özgürlüğün Gelişimi Vakfı, 160 ülkeyi 5 özgürlük kıstasından elde ettiği karma skora göre sıraladığı 2018 Dünya Ahlaki Özgürlük Endeksi'ni yayınladı.[344] En kötü 14 ülke iyiden kötüye şu şekildeydi: Libya, Umman, Cezayir, Brunei, Pakistan, İran, Mısır, Afganistan, Kuveyt, Katar, Irak, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen ve Suudi Arabistan. Bu ülkeler etnik kökensel, ırksal, dilsel, iktisadi ve sosyopolitik metriklerde farklılık gösteriyorlar ancak bir konuda ortaklar.

Batı, konu din olunca vicdan özgürlüğünden yanadır. Ancak dünyadaki her ülke bu görüşü paylaşmaz. Şu an ateizmi idamla cezalandıran ülkeler şunlar: Afganistan, İran, Malezya, Maldivler, Moritanya, Nijerya, Pakistan, Katar, Suudi Arabistan, Somali, Sudan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen.[345] Dahası, Pew Research Center, hangi ülke hükümetlerinin din üzerinde en çok yasaklamalara sahip olduğunu tetkik etti.[346] 2013 ve 2014 anketleri verilerinin bir araya getirilmesiyle en kötü durumdaki ülkelerin Çin, Endonezya, Özbekistan, İran, Mısır, Afganistan, Suudi Arabistan, Malezya, Burma, Rusya, Türkiye, Azerbaycan, Sudan, Brunei, Eritre, Kazakistan, Türkmenistan, Laos ve Maldivler olduğu tespit edildi. En kötü durumdaki ülkelerin yüzde 75'i, çoğunluğun Müslüman olduğu ülkelerdi.

Doğrulayıcı heterojen kümülatif kanıttan oluşan bu nomolojik ağı kurmak elbette Müslüman bireylere bir saldırı anlamına gelmiyor. Bir ideolojinin barış, çoğulculuk ve

özgürlük vadedip vadetmediğini tetkik etmek amacıyla duygulardan arındırılmış epistemolojik bir yöntemin kullanılmasıdır bu. Müslümanların büyük çoğunluğu şüphesiz iyi ve merhametli insanlar olsa da bu analizin sonucu gerçekleri yansıtıyor. Özgür bir toplumda insanlar böyle verileri yobazlıkla suçlanmadan analiz edebilmelidir. Hakikate böyle erişiriz.

Kümülatif kanıtın nomolojik ağlarının bu kullanımı, günümüzdeki diğer sayısız "ivedi meseleye" de uygun. Örneğin insan eliyle iklim değişikliği üzerine sürdürülen tartışmalara bakalım. Bu tartışma, Greta Thunberg'de cisimleşen histerik duygusal efelenmelerden geçilmiyor. 16 yaşındaki İsveçli çevre aktivisti rahatsız edici bir öfke, kibir ve kıyamet tellallığı dolu Birleşmiş Milletler konuşmasında Batılı yetişkinlerin iklim değişikliğine karşı harekete geçmeyi başaramayarak onun ve gelecek nesillerin çocuksu masumiyetini gasp ettiğini öne sürmüştü. Kümülatif kanıtın nomolojik ağları iklim değişikliğinin ne derece insan mahsulü olduğunun tetkiki ve hemen sonrasında olanaklı, pratik ve makul çözüm stratejilerinin keşfedilmesi amacıyla görevlendirilebilir. Böyle bir analizin yürütülmesini talep etmek insanı "iklim inkarcısı" ya da "bilim inkarcısı" yapmaz.

Kümülatif kanıtın nomolojik ağları, duygusal efelenmeler ve kendini tatmin etme klişeleri bataklığına karşı bizlere bağışıklık kazandırır. Bırakın pozisyonunuzu aklınız belirlesin, hizipçi ideolojiler ve yersiz duygular değil. Gerçekten bilge biri olmak, her şeyden çok aklımıza ihtiyaç duyan alanlarla, en ziyadesiyle duygularımızın kılavuzluğundan fayda gören alanları birbirinden ayırt etmemize ihtiyaç duyar. Pozisyonunuzu belirlerken bu bölümde ele alınmış güçlü epistemolojik aracı kullanın ve hakikat hizbinin sadık bir üyesi olun. Kendinize sorun: Pozisyonumu desteklemesi için devşirmeye ihtiyaç duyduğum kümülatif kanıt ne olurdu? Kümülatif kanı-

tın nomolojik ağları, makul kararlar verme uğrunda karmaşık malumatları bir araya getirmemize önayak olan güçlü bir araçtır.

Bölüm 8:

Hareket Çağrisi

"Önce komünistler için geldiler, sesimi çıkarmadım. Çünkü komünist değildim.

Sonra sendikacılar için geldiler, sesimi çıkarmadım. Çünkü sendikacı değildim.

Sonra Yahudiler için geldiler, sesimi çıkarmadım. Çünkü Yahudi değildim.

Sonra benim için geldiler ve benim için sesini çıkaracak kimse kalmamıştı." - Martin Niemöller, Alman ilahiyatçı[347]

"Bir zaman gelir ki sukünet ihanet olur."
—Martin Luther King Jr.'ın alıntısı[348]

İster askeri bir çatışma, ister fikirler muharebesi söz konusu olsun, diğer tüm şartlar eşitse, küçük bir ordudansa büyük bir ordu sahibi olmak genellikle daha iyidir. Ne kadar fazla insan temel değerlerimizi savunursa, aklın düşmanlarına karşı muzaffer olma ihtimalimiz o kadar artar. Ancak yine de değerlerimizi paylaşan sayısız insan sesini çıkarmayı başaramıyor. Sebepleri muhteliftir.

Çoğu insan fikir patojenlerinin tehlikelerini fark edemeyecek kadar meşgul ya da önemsiz olduklarını düşünme hatasında. Bilim karşıtlığının, akıl karşıtlığının ve illiberal hareketlerin işgali yavaş yavaş, adım adım, insanlar esas meseleden bihaberken meydana gelir. Netice de Batı'nın bin bıçak darbesiyle ağır ağır ve onulmaz ölümüdür. Görmezden gelmek yerine, problemin bugün başkalarına etki ederken yarın size de uğrayabileceğini teslim edin. Üniversite çağında evlatlarınız olmayabilir. Ancak bir şirkette çalışıyorsanız ya da bir işletme sahibiyseniz, kampüs cinneti, çoktan etkilemediyse bile, yakında işlerinizi etkileyecektir. Belki de ilk adım insan kaynakları departmanınızdan ve kapsayıcılık, eşitlilik ve çeşitlilik tarikatına bağlılık talep eden "ilerlemeci" hükümet yasalarının tatbikinden gelir. Avrupa'nın bazı kısımları çoktan kafirlerin (ve polislerin) giremediği şeriat anklavlarına ev sahipliği yapıyor. Bunlar henüz şehrinizde yer almayabilir ancak ülkenizin göçmenlik politikaları (ve Devekuşu Parazitik Sendromu) yakında bu girilmez bölgeleri ayağınıza getirebilir.

İnsanları fikirler muharebesine katılmaktan geri tutan bir başka sebep de adına "sorumluluk yayılması" ya da "seyirci etkisi" dediğimiz şeydir. 1960'ların sonlarına doğru psikolog John Darley ve Bibb Latané, ilk bakışta mantıksız görünen bir şeyi belgeledi. Mevcut insan sayısı ne kadar çoksa, bir bireyin yardıma ihtiyaç duyan birine yardım etme ihtimali o kadar azdı, çünkü nasılsa başkası yardım eder bahanesine sığınmak kolaylaşıyordu. Sivrilmeye meraklı kimseler varken sorumluluğu başkalarına yaymak kolaydır: "Bizim adımıza sesinizi yükselttiğiniz için teşekkürler Dr. Saad. Çabalarınızı canı gönülden destekliyorum. Size inanıyoruz." Hayır, inanmayın. Herkesin bir sesi var. Kişisel sorumluluk hissinizi harekete geçirin. Sizler aktörlersiniz. Dahil olun. Hakikatin, aklın ve mantığın yardım çığlıklarına seyirci kalmayın. Sesinizi başkalarına ihale etmeyin. Otosansüre başvurmayın. Bu savaşın

neticelerinden siz ve çocuklarınız etkilenecek, o yüzden sesinizi yükseltmekten korkmayın. Ortak Şeylerin Trajedisi'nin (ekolojist Garrett Hardin'in 1968'te popülerleştirdiği deyim) bir parçası olmayın. Bu seferki adıyla, kolektif ataletin trajedisi.

Fikirler muharebesi sınır tanımaz, bu sebeple yapılacak çok iş var. Eğer öğrenciyseniz ve hocalarınızın postmodernist herzeler ve bilim karşıtı saçmalıklar saçtığını duyarsanız, onlara kibarca ve yapıcı biçimde meydan okuyun. Eğer mezunsanız ve mezunu olduğunuz okul fikir ve ifade özgürlüğüne olan bağlılığını ihlal ediyorsa, bağış yapmayı kesin ve sebebini okula bildirin. Eğer Facebook arkadaşlarınız katılmadığınız yorumlarda bulunuyorsa onlarla muhatap olun ve alternatif bir bakış açısı sunun. Arkadaşlığınızın bozulma ihtimalinden korkmayın. Makul fikir ayrılıklarından dolayı bir ilişkiyi bitirmeye niyetli biri dostluğunuzu hak etmiyordur. Eğer mahallenizdeki barda hassas bir konu üzerine tartışma dönüyorsa, düşüncelerinizi ifade etmekten geri durmayın. Eğer siyasetçiler intihar anlamına gelen bir politik doğruculuğa gömülüyorlarsa, siz de onları sandığa gömün. Donald Trump 2016'da Birleşik Devletler başkanlığını kazandı çünkü Amerika'nın göbeğindeki sessiz bir seçmen çoğunluğu sandıktan haykırmıştı: "Akılsız görülmekten bıktık. Politik doğrucu mavallardan bıktık. Kimlik siyasetinden ve mağduriyet kültüründen bıktık. Akla ziyan ölçüde taraflı anaakım medyadan bıktık." Ve seçim günü bu kızgınlıklarının bir ifadesi olarak, seçimi kazandılar.

Sesinizin Gücüne İnanın

Teknoloji devlerinin bazı sesleri baskılama ya da cezalandırmaya yönelik menfur eylemlerine rağmen sosyal medya, medya platformlarını özgürleştirdi. Medya platformunuz

başlangıçta ne kadar küçük olursa olsun, tedricen büyüyebilir. Şimdilerde yıllık epey dolgun bir geliri olan Mark Dawson, çoksatan bir gerilim yazarı olma yoluna bireysel yayıncılıkla başlamıştı. Önce bireysel yayıncılıktan çıkan, ardından Kindle üzerinden 99 cent'e satılan Andy Weir'ın *Marslı*'sı nihayetinde Ridley Scott'ın yönettiği, başrölünde Matt Damon'ın yer aldığı bir Hollywood gişe rekortmeni olarak sinemaya adapte edildi.[349] PewDiePie, İsveçli gamer Felix Kjellberg'ün YouTube kanalı. 100 milyondan fazla abone ve toplamda 2,5 milyardan fazla görüntülenmeyle (Mayıs 2020 itibarıyla) en popüler kanallardan biri. Kjellberg'ün yıllık geliri şimdilerde yıllık 10 milyon doların üzerinde. Üniversite terk biri için fena bir miktar olduğu söylenemez. Birlikte samimi bir dostluk kurduğumuz Joe Rogan, dünyanın en popüler podcast'ini yarattı. Bilim insanları, girişimciler, sporcular, aktörler ve komedyenleri barındıran, ancak bunlarla sınırlı kalmayan epey eklektik bir konuk havuzuyla uzun soluklu sohbetler yürütüyor. Yıllık indirme sayıları yüzlerce milyonu buluyor. Nasıl başladı peki? Kısa bir dövüş sanatları kariyeri ve standup komedyeni, aktör, televizyon sunucusu ve UFC yorumcusu olarak daha uzun bir kariyeri olan bir üniversite terkti. Açıkfikirliliği ve envai çeşit insanla diyalog kurma isteği (yankı odasının bir antitezi) meyvesini verdi. Rogan geçtiğimiz yıl yalnızca podcast'inden 30 milyon dolar kazandı.[350] Dave Rubin de bir standup komedyeni olarak başladı ancak bugün tamamıyla bağımsız *The Rubin Report* programını yürüterek, siyasi spektrumun dört bir yanından gelen insanlarla anlamlı sohbetler gerçekleştiriyor; Mayıs 2020 itibarıyla bir milyondan fazla aboneye ve 258 milyondan fazla toplam görüntülenmeye sahip. Bireysel yayıncılık yapan ya da YouTube kanalı açan çoğu insanın yüzbinlerce kişilik kitleler bulamayacağı doğrudur ancak fikirler muharebesinde her ses önem arz eder; etki alanınız aileniz, arkadaşlarınız ya da komşularınızdan ibaret olsa dahi.

Başkalarını Yargılamaktan ya da Gücendirmekten Korkmayın

Elbette çoğu insan, hassas konulara dalarsa dostluklarını zedelemekten korkar. Ancak gerçek dostluklar tam da bu gibi sohbetlerin streslerini kaldırabilmelidir. Derin bir dostluk antikırılgan olmalıdır (Nassim Taleb'in konseptini kullanacak olursak). İngiliz tarihçi Henry Thomas Buckle, şu meşhur sözü sarf etmişti: "Erkekler ve kadınlar üç zeka grubunda ya da nizamında sınıflandırılırlar. En düşük seviyedeki grubu sürekli *insanlar* hakkında konuşma huylarından anlayabilirsiniz. Sonraki grubu sürekli *olaylar* üzerine konuşma huyuna sahip oldukları gerçeğinden, en üst düzey grubu ise *fikirleri* tartışmayı tercih etmelerinden çıkarırsınız." [Vurgular orijinal metne ait.][351] Benzer bir taksonominin bir dostluğun gücünü yansıttığını düşünüyorum: Havadan sudan sohbetler yabancılarla sessizliği bozmak ve tanıdıklarla laklak etmek için biçilmiş kaftandır. Din ve siyasetteki önemli fikirler üzerine derin ve anlamlı sohbetler, kıymete değer herhangi bir dostluğun temel özelliklerinden biri olmalıdır. Eğer sözümona arkadaşlar önemli bir mevzudaki fikir ayrılığını kabul edemiyorlarsa, o halde arkadaşlığınıza layık değildirler. Aklıma iki dokunaklı Fransız deyişi geliyor: 1) *Mieux vaut être seul que mal accompagné* [Kötü bir birlikteliktense yalnız kalmak yeğdir] ve 2) *Dis-moi qui sont tes amis et je te dirai qui tu es* [Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.] İnsanlar sosyal varlıklardır. Bir dostlukta sağlam bağlar kurduğumuzda duygusal ve bilişsel anlamda ihya oluruz. Mutluluk arayışında, zihinsel münasebetin her türlüsüne vakıf olabileceğimiz bireylerle dostluklar kurmaya çabalamalıyız. Önemli meselelerde dostlarımızla farklı düşmekten korkarsak bu mümkün olmaz. Dostlarınızı akıllıca seçin.

Benzer şekilde birçok iyi niyetli insan başkalarını yargılamaktan korkar.[352] Cambridge sözlüğü *yargıcı olmayan*

kelimesi için şu eşanlamlıları ve ilgili sözcükleri öneriyor: Açıkfikirli, aydınlanmış, özgür düşünceli, kapsayıcı, liberal, yaşa ve yaşat (deyim), müsamahakar toplum ve hoşgörülü.[353] Yargılamaya yönelik bu hoşnutsuzluğun vücut bulduğu kelime öbeklerini hatırlayın: *Ben kimim ki yargılayayım? Yargılamak bana düşmez. Yorum yok.* Bu suspusluk nereden geliyor? Batı, Yahudi-Hıristiyan geleneklerinin kaidesine bina edilmiştir ve pek çok insan, tıpkı Hıristiyan ilahiyatında olduğu gibi başkalarını yargılamanın günah olduğunu varsayar. İncil'in bazı bölümlerinde başkalarını yargılamaya karşı buyruklar mevcuttur.[354] Pericope Adulterae'de* (Yuhanna 7:53-8:11) İsa, "İlk taşı günahsız olanınız atsın" derken (zina yaptığı için taşlanması an meselesi olan kadını kastederek), Matta 7:1-2'de "Yargılamayın yoksa yargılanırsınız. Zira yargıladığınız biçimde yargılanacaksınız ve kullandığınız kantarla tartılacaksınız" ile karşılaşırız. Luka 6:37'de "Yargılamayın ki yargılanmayasınız. Suçlamayın ki suçlanmayasınız. Affedin ki affedilesiniz" vardır. Son olarak Yahya 4:12 şöyle buyurur: "Tek bir yasa koyucu ve yargıç vardır. O da esirgemeye ve helak etmeye kadir olandır. Ama sen, sen kim oluyorsun da komşunu yargılıyorsun?" Çoğu insan bu öğretileri, yargılama eyleminin Tanrı katında günah olduğunu ima ediyormuşçasına, ilahi bir *yaşa ve yaşat* buyruğuymuşçasına yorumlar. Ama bu doğru değildir: Bu buyruklar ahlaki ikiyüzlülüğe vurgu yapar. Yanlışlar saçan insanlar yargılan*malıdır.* Ben bunu her gün yaparım.

Kültürel rölativizm de insanları bilhassa son derece korkunç dini ve kültürel pratiklere karşı yargı belirtmekten geri tutan sebeplerden biri. Birçok üniversiteli kuşağa, farklı etnik ve dini arka planlardan gelen insanları yargılamanın, hele ki bir de beyaz bir Batılıysanız, münasebetsizlik, hatta yobazlık olduğuna dair hatalı bir inanç benimsetildi. Nisan 2011'de Notre Dame Üniversitesi, Wil-

* İsa ve zina yapan kadın (ç.n.)

liam Lane Craig (Hıristiyan bir ilahiyatçı) ve Sam Harris (ateist bir sinirbilimci) arasında gerçekleşen, ahlakın doğal ve doğaüstü temelleri üzerine bir münazaraya ev sahipliği yaptı. Münazara esnasında Harris, kültürel rölativizmde vücut bulan ahlaki körlüğü müthiş biçimde özetleyen kişisel bir anekdota başvurdu. Merkezde 'Başkan Obama'nın Biyoetik Konseyi' üyelerinden biriyle gerçekleştirdiği bir diyalog vardı.[355]

> "Nasıl olur da kadınları burka giymeye zorlamanın bilimin perspektifinden yanlış olduğunu söylersin?" dedi. Ben de "E çünkü bence doğru ve yanlışın insanın saadetiyle ilgili bir şey olduğu çok açık. Nüfusun yarısını bez çuvallar içinde yaşamaya zorlamanın, çıkarmak isteyenleri dövmenin ve öldürmenin insan saadetini azamileştirmenin yollarından biri olmadığı kadar açık hem de" dedim.
>
> "Yani, bu senin görüşün" dedi. Ben de "Peki, tamam, işi daha da kolaylaştıralım. Diyelim ki bütün üçüncü çocukların gözlerinin oyulduğu bir kültür bulduk, tamam, doğum esnasında. O zaman saadeti pek de azamileştirmeyen bir kültür bulduğumuzu kabul eder miydin?" diye karşılık verdim.
>
> "Bunu neden yaptıklarına göre değişirdi" dedi. Gözlerim ensemden yerine döndükten sonra şöyle dedim: "Tamam, diyelim ki bunu dini saiklerle yapıyorlar. Diyelim ki 'Her üçüncü evlat karanlıkta yürümelidir' diyen ya da işte öyle bir şeyler saçmalayan bir kutsal metinleri var." O da şöyle dedi: "E o halde asla yanlış yaptıkları söylenemez."

Harris, aynı şahsın, tutuklu teröristlere bir yalan tespit teknolojisi olarak beyin görüntülemesi uygulanmasına derin ahlaki şüpheler beslediğini belirtmişti. Bu şahsın ahlaki pusulasının ne denli şaşmış olduğuna hayret edebilmek için bir dakikalık ara. Bu kadın, çocukların gözlerinin oyulmasına, böylesi bir barbarlığın garabet bir dini inanç uğruna yapılmasına aldırış etmiyor, kadınların zorla burkaya sokulmasından da zerre rahatsızlık duymuyordu çünkü bu İslam inancının gerekleri adına yapılıyordu. Ancak sakın ha teröristlerin nöronal özgürlüğünü çiğneyeyim demeyin. Bu ahlaksız ve sersem şahıs iki tür yanlılığa saplanmıştı, yani kültürel rölativizmin en tahrip edici vakalarından biriyle kültürel kendini kırbaçlama ethosunun bir karışımına. Ele geçirilmiş bir teröriste muamele etmede kendi kültürünü muazzam derecede katı ahlaki standartlara memnuniyetle tabi tutuyor, fakat diğer kültürlere veyahut dinlere mensup insanların barbarca davranışlarını yargılayamıyordu. Ahlaki namertliğin daniskasıdır bu.

Yargılamak insan olmaktır. Başkalarını yargılamak son derece doğaldır. Kafası çalışan bir yetişkin olmanın mütemmim bir cüzüdür bu. İnsanın karar alma mekanizmasının ana unsurlarından biri, rekabet içerisindeki muhtelif alternatifleri yargılama sürecidir. Bu tam da Yargılama ve Karar Alma Topluluğu'nun ve onun önde gelen dergisi *Yargılama ve Karar Alma*'nın var olma sebebidir. Kimlerin yakın arkadaş çevremize dahil olacağını yargılarız. Nihai eşimizi seçmeden evvel bazı müstakbel adayları yargılarız. Öğrencilerimizin ve çalışanlarımızın performanslarını yargılarız. Hayat sonsuz yargılarla doludur. Eğer sizden tanıdığınız en ilginç insanları düşünmenizi isteseydim, muhtemelen bir ortak yanları olurdu: Yargılamak, fikir beyan etmek ve pozisyon almak. Etliye sütlüye karışmayan, akla gelebilecek her mevzuda tek bir yargı belirtmeden artılar ve eksiler üzerine laf dolandıranlar cidden sıkıcı insanlardır. Hiç yargı beyan etmemek entelektüel namertlik-

tir, zira bu kutuplaştırıcı biri olma ihtimaline karşı bir emniyet supabı işlevi görür. En karizmatik kanaat önderleri genellikle envai çeşit konuda yargılarını paylaşanlardır. Thomas Sowell ve müteveffa Christoper Hitchens, son 40 yılın en önemli kanaat önderlerinden ikisiydi, çünkü ihtilaflı konularda fikirlerini beyan etmekten hiç çekinmediler. Elbette her yargı bir değil. Yargıcı bir ideolog ile yargıcı bir entelektüel arasındaki fark, her ikisinin kendi pozisyonlarını benimseme sürecinde saklıdır. İnsanlar yargılarını etraflıca argümanlarla desteklediği sürece, yargılamak son derece kabul edilebilir bir şeydir.

Fazilet Kumkuması Olmayın

Ne zaman bir Batı şehrinde bir terör saldırısı meydana gelse, mide bulandırıcı korkaklar ordusu şu ikisinden birini yapar: 1) Sosyal medya isimlerini saldırıya uğrayan ülkenin bayrağı yapmak ve 2) Mevzubahis konuda dayanışma yaptıklarını duyurmak için Twitter'da hashtag paylaşmak (Paris'teki Charlie Hebdo ofisine yapılan saldırının ardından #JeSuisCharlie*; Michelle Obama sayesinde ünlenen, Boko Haram'ın kaçırdığı Nijeryalı kızları desteklemek için #BringBackOurGirls**). Siyasetçiler tüm aymazlıklarıyla "kalbi" taziyelerini iletmek için birbirleriyle yarışırken, mevzubahis saldırıların doğrudan sorumlusu olan politikaları pek çok durumda yürürlüğe sokmaya devam ederler. Bunlar çoğu zaman, insanların sözümona faziletlerini dünyaya duyurmaktan (yani fazilet kumkumalığı terimi) başka bir amaç taşımayan beş para etmez hareketlerdir. Kişinin egosunu besleyen ucuz ve maliyetsiz bir böbürlenme şeklidir. İlerlemeci hashtag'imden anlaşılacağı gibi, gerçekten iyi ve duyarlı bir insanım. Bir şey ancak bu kadar gerçeklikten

---

* Fr. Ben Charlie'yim (ç.n.)

İng. Kızlarımızı Geri Getirin (ç.n.)

uzak olabilir. Böyle basmakalıp duyurularla iştigal edenler korkak ve eziktir. Neden böyle olduğunu izah etmek için evrimsel biyolojinin bazı temel prensiplerine başvuracağım.

Hayat gailesinin iki temel zorluğunu hatırlayın: Hayatta kalmak ve üremek. Eşeyli üreyen türlerde her bir organizma üreme çağına değin yaşamayı, o vakte kadar da münasip bir eşin ilgisini çekebilecek albenili niteliklere sahip olmayı garantilemelidir. Adaptasyonlar, ya organizmanın hayatta kalmasına ya da üremeye ilişkin bir avantaj sağlıyorsa meydana gelir. Hayatta kalma özelindeki iki temel zorluk ise şöyle özetlenebilir: Yemek bul ve başkasına yem olma. Darwin ispinozlarının gagaları, muhtelif ekolojilerdeki (bu çevrelerdeki gıdaların farklı müsaitlik durumlarından dolayı) seçilim tehlikelerinin bir neticesi olarak farklı şekillerde evrimleşmişti. İnce bir gaga, Galapagos adalarından birinde hayatta kalma avantajı anlamına gelebilirken, kalın bir gaga başka bir ada için ideal olabilirdi. Morfolojik bir özellik (gaga tipi), bir gıda temin aracı olarak evrimleşir. Eğer bir organizma mevcut ekosistemin uç yırtıcısı değilse, daimi bir av olma tehlikesi altındadır. Kamuflaj evrimi, bir organizmanın bir yırtıcının bir sonraki öğünü olmaktan nasıl kaçındığına örnek teşkil eder. Yaprak böcekleri hem renk hem de desen kamuflajı olarak göze çarpmadan çevrelerine kaynaşmalarını sağlayan dış kabuklar geliştirmişlerdir. Yine de hayatta kalmanın savaşın yalnızca bir yüzü olduğunu hatırlayın. Organizma, üremeye elverişli olduğuna emin olmak için üremelidir. Çiftleşme avantajı bahşeden iki tür adaptasyon mevcuttur. Cinsiyetlerarası kur amaçlı evrimleşenler (tavus kuşu kuyruğu, kırmızı başlıklı manakinlerin "ay yürüyüşü") ya da cinsiyet içi rekabet amaçlı evrimleşenler (geyik boynuzları, koçların tos vurmaya yönelik kafa tası yapıları). Bir diğer deyişle, davranışsal ve morfolojik özellikler ya karşı cinsi cezbetmek ya da çiftleşme hakkı için hemcinsle doğrudan rekabet etmek üzere evrimleşir.

Bu noktada açıkgöz okuyucu şu soruyu sorabilir: Bütün bunların fazilet kumkumalığıyla ilgisi nedir? Bunun için tavus kuşu kuyruğuna döneceğiz. Bu morfolojik özellik, erkek tavus kuşunun hayatta kalma şansını azaltmasına rağmen (av olma ihtimalini artırarak), dişilerin eş tercihi doğrultusunda evrimleşmiştir. Dişi tavus kuşları şahane tüy desenlerinden oluşan ve göz alıcı renkler barındıran devasa bir kuyruğu neden çok davetkar bulur? Doğru eşi seçmek, herhangi bir organizmanın genetik menfaatleri açısından son derece mühim bir karardır. Mevzubahis olunan şey bu denli önemli olduğu için, organizmanın müstakbel adaylarını iki geniş kategoriden birine sınıflandırmanın bir yolunu bulması gerekir: Uyduruk taklitçiler ve liyakat sahibi adaylar. Evrim bu çıkmazı son derece zarif bir yöntemle çözmüştür. Organizmanın kalitesi hakkında hakiki bir nişane işlevi görebilmeleri için, güven telkin eden sinyallerin maliyetli olması gerekir. Bir diğer deyişle, taklitçileri ve özentileri dışarıda bırakacak ölçüde risk barındırmaları gerekir.[356] Erkek tavus kuşu şu mesajı net biçimde iletir: "Tüylerimin güzelliği parazitsiz olduğumu gösteriyor. Süslü kuyruğum beni ava daha müsait hale getiriyor ama yine de buradayım. Bu işin piri benim. Taklitçiler bunu beceremez. Beni seç."

Gösterişli harcamalar (bir Ferrari satın almak), hayırseverlik (kişinin statüsünün göstergesi olarak isimsiz bir bağış), sanat koleksiyonerliği (bir maymunun bile yapabileceği çocuk karalamalarına akla ziyan ücretler ödemek) ve rapçilerin müzik kliplerinde etrafa para desteleri saçarken gösterilmesi (ancak yeteri kadar zengin olanlar para israfında bu denli cömert olabilir) dahil olmak üzere pek çok insan fenomenini açıklamak için bu prensibe başvururum. Maliyetli gösterişçilik, muhtelif kültürlerde görülen, kişinin cesaretini, mertliğini ve metanetini afişe etme amaçlı seremonileri açıklamaya da yardımcı olur. Yerli bir Amazon kabilesi Sateré-Mawé, müstakbel savaşçılarını

taklitçilerden ayırmak için esaslı bir yönteme başvuruyor. Isırığı kurşun yarasına eşdeğer olan mermi karıncalarını uyuşturarak yapraktan eldivenlerin içine yerleştiriyorlar. Eldivenleri birkaç dakika boyunca giymelerini ve uyuşma halinden kurtulan yüzlerce karıncanın ısırıklarına dayanmalarını istiyorlar. Bir ısırık dahi tahayyül edilemez bir acıya sebep olurken, acemi askerler bu ıstıraba ihtiyatlı bir ağırbaşlılıkla (bağıramıyorlar) dayanmak zorunda kalıyorlar. Böylesi bir çile tek seferde dahi birinin metanetini sınamaya yetecekken, delikanlılar bu sıkıntıya yirmi farklı zamanda katlanmak zorunda kalıyor. Eğer asker olabilmek için on şınav çekmek yeterli olsaydı, neredeyse herkes bu sınavı geçebilirdi. Bu da kabileyi gerçekten kimin güçlü savaşçı olduğunun bilinmediği nahoş bir duruma sokardı. Oysa ki metanetin ve mertliğin hakiki bir nişanesi işlevi gören bir seremoni oluşturuyorsun ve taklitçileri ayıklama problemin çözülüyor.[357]

Toronto'daki son derece tantanalı 2017 etkinliği esnasında Oren Amitay, Jordan Peterson ve benden, ifade özgürlüğü kahramanlarımızın kimler olduğunu sırasıyla söylememiz istendi. Ben, bu gibi özgürlükleri savunmak için hayatlarını tehlikeye atanların esas kahramanlar olduğu cevabını verdim. Bedelini ödeyeceklerini bile bile bu idealleri savunmayı amaçlayan Ortadoğulu insanlardan (bazılarını programımda ağırlamıştım) bahsettim. Elini taşın altına koymak böyle bir şeydir. Bu fazilet kumkumalığı değil, gerçek faziletin diyetidir. Geçtiğimiz yıl, Suudi mahpus blogger Raif Bedevi'ın karısı Ensaf Haydar ile iyi bir dostluk kurduk ve aktör Mark Pellegrino ve karısının düzenlediği bir yemekte birbirinden tatlı üç evladıyla tanışma zevkine eriştim. Raif bölgedeki birtakım dini ve kültürel olguları epey soğukkanlı bir tavırla sorgulama cüretini gösterdiği için çarptırıldığı on yıllık hapis cezasını çekiyor ve bin defa kırbaçlanmasına (şu ana kadar "yalnızca" ellisi infaz edildi) hükmedildi. #JeSuisCharlie retweet'lemek

aciz bir fazilet kumkumalığıdır, Suudi Arabistan'dan Suudi rejimini eleştirmekse mertliğin vücut bulmuş halidir.

Batı'da yaşayan birçok insan bana özgürlüklerimizi savunmak istediklerini, ancak profesyonel ve toplumsal açıdan zorluk yaşayabilecekleri için bunu açıktan yapamadıklarını söylüyor. İşte problem burada. İkinci Dünya Savaşı'nda Normandiya sahillerine çıkartma yapan genç müttefik askerleri Alman makineli tüfeklerine ve havan toplarına doğru hücum etmeden evvel güvenliklerine dair bir garanti istemişler miydi? Geçenlerde yaklaşık altmış yedi bin Kanadalı'nın hayatını kaybettiği Birinci Dünya Savaşı'nın yüzüncü yılını andık.[358] Şu an okuduğunuz satırları bana yazma özgürlüğünü bahşeden onların özverili kahramanlıklarıdır. Milyonlarca insan, sizin evlatlarınız ve benim evlatlarım özgür toplumlarda yaşayabilsin diye hayatlarını feda etti. Buna rağmen günümüzde birçok insan, bir tanıdıkları tarafından Facebook silinmemek için düşüncelerini ifade etmek istemiyor. Namertlik yedi ölümcül günah listesine dahil edilmeli. Tehditlerle yüzleşmeden, Batı'nın ruhu adına fikirlerin ulu muharebesinde yer almanın bir yolu yoktur.

Fikirlerimi ifade ediş şeklimin azametli bir yüreklilik istediğini çoğu insan teslim ediyor (bilhassa bir akademisyen ve kamusal bir figür olarak). Eleştirmekten geri duracağım tek bir kutsal inanç yok, yine de ne zaman ki dahil olmaları için insanlara yalvarsam, anında şu cevabı aldığım oluyor: "Ama profesör, kadronuz sizi koruyor." Kadro, aklın dobra bir savunucusu olmanın getirdiği tüm tehditlerden ve zararlı neticelerden sizi koruyan, her şeye kadir sihirli bir kalkan değildir. Kadro beni 2017 güzünde üniversitemde ders vermeye giderken güvenlik önlemleri almak zorunda kalmaktan korumadı. Kadro beni sayısız ölüm tehdidi almaktan ve neticesinde üniversitemden bir insan kaynakları temsilcisi eşliğinde Montreal polisine şikayette bulunmak zorunda kalmaktan korumadı. Kadro

beni kamusal görünürlüğüm olmasa diğer bazı kurumlardan alabileceğim profesörlüklerden (hayallerimin lokasyonundaki dolgun ücretli profesörlük dahil) korumadı. Kadro beni kariyerimin yükselişi için eşik bekçileri işlevi gören akademik çevrelerden dışlanmaktan korumadı. Ruhumun safiyeti (annemin tabirini hatırlayacak olursam) kariyer değerlendirmelerimi hakikat savunumun önüne koymama izin vermedi. Çıkarcı sebepler uğruna bir milim hakikati ya da bir gram özgürlüğü feda ettiğimi bilsem, geceleri gözüme uyku girmezdi. Eğer bu fikir patojenleriyle savaşacaksanız, size verebileceğim en iyi tavsiye her şeyinizi ortaya koymanız olacaktır. Varlığınızın hakkını verin.

Aristoteles *Nikomakhos'a Etik*'te, başarılı ve mutlu bir yaşamın herhangi bir fazilet arayışında ölçülülüğün sağlanmasıyla mümkün olacağını öne sürer ("her şeyin fazlası zarar" atasözünü düşünün). Aristoteles'in iddiası, cesaretin (bir fazilet) gözü karalık ile korkaklık (uzak durulması gereken iki aşırı uç) arasında yer aldığıydı. Aristoteles burada fiziksel muharebedeki bir askerin cesaretini ele alıyor, ancak savı mevcut bağlamdaki fikirler muharebesi için gerekli olan entelektüel cesaret için de geçerli. Yemen'de "Muhammed'i Çiz" tişörtü giymeye karar veren biri (İslam'a hakaret yasalarını protesto etmek için) hiç şüphesiz gözü karalığa teslim olmuştur. Öte yandan medyanın, bir imamın "İslam barış dinidir" ifadesine meydan okumaktaki çekincesi, korkaklığın bir tezahürüdür. Mutedil ve makul bir tartışmanın ağırlık noktası, bu iki zıt kutbun arasında yer alır.

Penaltı Atıcısı Olun

Soccer, dünyanın Kuzey Amerika dışında kalan kısımlarında bilinen adıyla futbol, düşük skorlu bir spordur. Maç

içerisindeki tüm olası durumlardan golle sonuçlanma ihtimali en yüksek olanı ise penaltıdır. Penaltı, ceza sahası içinde faul yapıldığında (rakip oyuncuyu ittirmek gibi) verilir. Top ceza sahasının merkezine, kaleden on bir metre uzağa yerleştirilir ve seçilen penaltı atıcısı yalnızca kaleciye karşı vuruş yapar. Gol olma oranı yüzde yetmiş civarındadır, haliyle baskı büyük ölçüde atıcının üzerindedir.[359] Maç esnasında verilen penaltılara ek olarak seri penaltı atışları, turnuvalardaki beraberlikleri bozmak için kullanılır. Böylesine ağır bir baskı altında vuruş yapmak altı okka billur gerektirir. Ancak artık hepimiz fikirlerin dünya kupasında top koşturuyoruz ve bu yüzden aynı billuru geliştirmemiz gerekiyor. Aklın takımı adına gol atma şansını yakaladığımız anda hepimizin bir adım öne çıkması, metaforik penaltı vuruşlarını gerçekleştirmesi gerekiyor. İki tür insan vardır: Bina aralarında tartaklanan bir kadın gördüğünde müdahale edenler ve kadının çığlıklarını hiç duymamış gibi davranarak tin tin yürümeye devam edenler. Siz ilki olun, ikincisi değil.

İçinizdeki Bal Porsuğunu Ortaya Çıkarın

Bal porsukları saldırıya uğradıklarında gözlerini kırpmadan gaddarlaşırlar. Öylesine agresiflerdir ki tek başına bir aslan sürüsünü dahi savuşturabilirler (boyutları küçük bir köpek kadardır). Eğer ona saldırırsanız, kavgaya hazırlanın. İnternet linçlerinin (ki bu tam anlamıyla bir düşünce polisliği çeşididir) yaygınlığını göz önünde bulundurursak, bırakın ilham kaynağınız bal porsuğu olsun. Asla sizi korkutarak susturmaya çalışanlara fırsat vermeyin. Serena Williams'ın 2018 ABD Açık Tenis Turnuvası finalinde Naomi Osaka'ya mağlup olmasının akabinde, Williams'ın maç esnasındaki tiksinç tavırları üzerine sosyal medyada yorumlarda bulundum. Antrenöründen kuraldışı taktik aldı-

ğı, raketini öfkeyle yerde parçaladığı ve hakeme sözlü tacizde bulunduğu için (adama "hırsız" demiş ve sonradan onu cinsiyetçilikle suçlaması alıcı bulmuştu) ceza almıştı. Tahmin edebileceğiniz gibi çağımızın zeitgeist'inde siyah bir kadını eleştirmek pek iyi bir fikir değildir, zira yoktan yere cinsiyetçilik ve ırkçılıkla itham edilebilirsiniz. Williams eleştirim öfkeli tepkilerle karşılanmaya başladığında pek şaşırmadım. Fakat şeytani ölçüde dengesiz bir kadın, affedilemez bir günah işlediğime karar vererek akademik kariyerimi mahvetmek istedi. Beni kovdurma ümidiyle üniversitemi Twitter'da etiketledi. Böylesine geri zekalıca bir baskıya boyun eğmeyi reddederek taarruza geçtim. Kadının yaptığı şeye işaret ettim ve birçok takipçim bu sosyal adalet cengaverine karşı koydu. Kendini savunamayacağını anlamıştı. Bazı tweet'lerini sildi, nihayetinde Twitter hesabını kapattı ve ardından yeni bir Twitter hesabından beni etiketleyerek önceki tweet'lerimi ve cevaplarımı silmemi istedi. Reddettim. "İftira" gerekçesiyle beni dava edeceğine dair gülünç bir tehdit savurdu ve nihayetinde duyarcılığının kara deliğinde gözden kayboldu.

Bu hikayeden çıkartılabilecek iki önemli ders var. Birincisi, sizi susturmak isteyenlere kılınızı dahi kıpırdatmayın. Bugün elini veren, yarın kolunu kaptırır. İkincisi, bu özgürlük düşmanlarının kullandığı stratejileri öğrenin ve onları kendi silahlarıyla vurun. Mesela ben mağduroloji pokerinde güçlü bir ele sahibim. Lübnanlı bir Yahudiyim ve bu bakımdan "beyaz olmayan" (sosyal adalet cengaverlerinin çirkin jargonunu kullanacak olursak) bir bireyim. Dini katliamdan kaçmış bir savaş mültecisiyim ve "zayıf olmayan" (fazla kiloluyum) bir bireyim. Beni Zulümpiyatlar'da yenmeniz zordur ve buna uygun olarak genellikle beni yalandan ırkçılık, yalandan cinsiyetçilik ve yalandan yobazlıkla suçlamaya çalışanlara karşı mağduriyet floş royalimi* gösteririm. İşkencecim ise Amerikalı beyaz bir

* Pokerdeki en güçlü el kombinasyonu (ç.n.)

kadındı ve bu sebeple kendisini peşime düşmesinden dolayı kınadım, çünkü belki de "beyazlığının imtiyazlı konumundan" dolayı kınıliğime yönelik kin besliyordu.[360] Bu durum bu duyarcı şarlatanlar için mecazi kriptonit* işlevi görüyor, bu yüzden hemen arazi olması şaşırtıcı olmadı. Mesleki tacize birkaç sefer daha maruz kaldım. Muhtemelen en unutulmazı 2017 güzünde yaşandı. Genel bir prensip olarak, sosyal medyada muhaliflerimle girdiğim etkileşimleri asgari düzeyde tutmaya çalışırım, zira bu nadiren tatminkar sonuçlar doğurur. Gelgelelim, arada sırada hararetli bir laf dalaşına kendimi kaptırabiliyorum. Twitter'da adi ve tahkir edici bir şahıs bana öylesine akla ziyan bir şekilde kara çaldı ki bir noktadan sonra tartışmaya dahil olup tam gaz peşine düştüm. Buna ondan "geri zekalı denyo" ve "soysuz" diye bahsetmem dahildi ama daima yarı dostane atışma havasının net sınırları içinde kaldım. Böylesine mukabelelerle baş edebilecek duygusal sebatkarlıktan yoksun olduğu anlaşıldı. Önce tarafıma bir yobazlık suçlaması yöneltmeye heveslendi, çünkü hadım edilmiş mantığına göre "soysuz" lafını kullanmam her nasılsa homofobi ağzına işaret ediyordu (bu şahsın cinsel yönelimini geçtim, biyolojik cinsiyetine dair bile en ufak bir fikrim yoktu).[361] Bu taktik tutmayınca, habire üniversitemi etiketlemeye başlayarak işverenimle aramda arıza çıkartmaya çalıştı.[362] Bu da sonuç vermeyince üniversitemle iletişime geçip hakkımda bir şikayet oluşturdu. Bunu biliyorum çünkü üniversitemin insan kaynakları departmanındaki bir temsilciden acilen konuşmamız gerektiğine dair (konunun ne olduğunu söylemeden) netameli bir e-posta aldım. Mevzu üzerine konuşmak için aynı akşam bir telefon görüşmesi yapmayı kararlaştırdık. Şikayetin mevzubahis Twitter kişisinden geldiğini doğruladı, ben de

---

* Superman hikayelerinde yer alan, yaydığı özel bir tür radyasyon vasıtasıyla Superman'in güçlerini geçici olarak kaybetmesine neden olan yeşil, kristalimsi madde. (ç.n.)

taarruza geçtim. Ona kişisel Twitter hesabım üzerinden, kurumumdaki görevlerimle en ufak bir ilişkisi dahi bulunmayan biriyle iletişim kurduğumu hatırlattım. Ona düşünmesi için varsayımsal bir örnek sundum: Eğer kızınla birlikte eczaneye gitseydin ve ben de seni orada görüp kızınla kırıcı biçimde konuştuğu düşünseydim, üniversiteyi arayıp seni şikayet etmem ne kadar doğru olurdu? Hemen ardından konuşmamız sona erdi. Dosya da kapandı.

Zalimlerle uğraşırken tavizci olmak pek kazançlı bir strateji değildir. İngiltere Başbakanı Neville Chamberlain'in Adolf Hitler'in suyuna gitme stratejisi başarısızlığıyla nam salmıştır. Bugün de pek çok hükümet teröristlerle pazarlık yapmayı reddediyor çünkü bunun yalnızca daha fazla taviz talebine yol açtığını biliyorlar. İsrail düşmanlarına taviz vermiyor, zira biliyor ki Yakın Doğu'da "kadir olan alacağını alır." Öte yandan Batı'da, hiç lüzumu yokken özürler gevelemek moda oldu. 7 Ekim 2018'de Astronot Scott Kelly şu tweet'i attı: "Çağımızın en büyük liderlerinden Sir Winston Churchill 'Galibiyette yüce gönüllülük' demişti. Sanırım o günler sona erdi."[363] Klasik internet duyarcıları anında aksiyon alarak Kelly'nin soykırımcı bir ırkçıdan (anlaşılan o ki Churchill de Hitler kadar kötüydü) alıntı yaptığını söylediler. Kelly ertesi gün Twitter'dan bir özür yayımladı: "Churchill alıntısı yaparak sizleri gücendirmek istememiştim. Özür dilerim. İşlediği zulümler ve katılmadığım ırkçı fikirleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olacağım. Amacım milletçe bir araya gelmemiz gerektiğiydi. Hepimiz Amerikalıyız. Partizan siyaseti aşmalıdır bu."[364] Kelly'nin ödlekçe pısması üzerine içlerinde şunun da bulunduğu birkaç cevap yazdım: "Özür dilemeyi bırak. Her daim gücenikleri gücendirebilirim korkusuyla duruşundan taviz vermeyi bırak. Delikanlı ol. Dik dur. Birey olarak kendine güven. Hakikate hangi tarafta erişeceğinin farkına var. Ödlekliği bırak. Bırak şunu. @StationCDRKelly."[365] Eğer Nazileri mağlup etmeye yardımcı olmuş kilit

bir tarihi figürden alıntı yapmak özür dilemeyi gerektiriyorsa, sonsuz karanlığın çukuruna yaklaşıyoruz demektir. Eğer Batı medeniyetinin kurucu değerlerini destekliyorsanız, eğer ifade ve düşünce özgürlüğünün arkasındaysanız (Churchill gibi), o halde geri adım atmayın. Coşkunluğunuz bal porsuğununki gibi olsun, haysiyetinizi ve hakikati savunurken acımasızca tavizsiz olun. Irkçılık yaptıkları tezviratının yayılmasındaki rolü nedeniyle Oberlin College'ı dava eden Gibson's Bakery'nin* sahiplerinin izinden gidin.[366] Üç siyah öğrenci, hırsızlık yaparken yakalanmış ve bir çalışan tarafından durdurulmuştu (patronun oğlu). Ona saldırdılar. Öğrenciler suçlarını kabul ederek herhangi bir ırkçılığın yaşanmadığını teyit ettiler. Yine de Oberlin, duyarcılık kazanının kaynamasında büyük rol oynamıştı. Fırına kırk dört milyon dolar tazminat ödemesine hükmedildi[367] (gerçi o günden bu yana bedel azaltıldı).[368] Fırın protestolar, boykotlar ve iftiralar karşısında pısmadı. Sahipleri "beyaz olmayan" bireylerden kıymetli bir ders aldıkları üzerine gurur yoksunu bir özür yayımlamadılar. Hayır, bu garabet adaletsizlikle savaştılar ve kazandılar. Bal porsuğu olun. İdeolojik zorbaların saldırısına uğradığınızda asla geri adım atmayın.

İslam'ı eleştirmek sizi İslamofobik (deli saçması bir terim) ya da Müslüman düşmanı yapmaz. Radikal feminizmi eleştirmek sizi kadın düşmanı yapmaz. Açık hudutları sorgulamak sizi ırkçı yapmaz. Kalbiniz empati ve rikkatle dolup taşsa bile açık hudutları reddedebilirsiniz. Trans kadınların (biyolojik erkeklerin) biyolojik kadınlarla aynı müsabakalarda rekabet etmemesi gerektiğini öne sürmek sizi transfobik yapmaz. Hayattaki pek çok vaziyet hakların rekabetine mahal verir. Binaenaleyh, sekiz yaşındaki kızınızın umumi tuvalette rahat ve güvende hissetme hakkı, 1,90 boyunda 100 kilo bir trans kadının rahat ve güvende hissetme hakkına galebe çalar. Sözümona "farklı bilme

* İng. Gibson'ın Fırını (ç.n.)

yöntemleri"nin (ister yerli bilme yöntemi olsun ister postmodernizm) en az bilimsel metot kadar geçerli olduğu fikrini reddetmek sizi dar zihniyetli bir yobaz yapmaz. Beyaz erkeklerin toksik maskülenliğin ve beyaz üstünlükçülüğünün timsalleri olarak histerik biçimde şeytanlaştırılmasını reddetmek sizi Adolf Hitler yapmaz. İlgili ilerlemeci akideleri sorgulama cüreti gösterirseniz, ithamlar namluya sürülürek üzerinize tehdit olarak ateşlenir. İnsanların çoğu ırkçılık ya da kadın düşmanlığıyla suçlanmaktan öylesine korkuyor ki suspus vaziyette pısıp kalıyorlar. Çenenizi kapayın ve başınızı sallayın, yoksa doğduğunuza pişman olursunuz. Bu susturma stratejilerine yem olmayın. Prensiplerinize bağlı kalın ve onları bir bal porsuğu gaddarlığıyla savunmaya hazır olun.

Üniversitelerimizi Nasıl Düzeltiriz?

İnşaat ve uçak mühendisleri köprü ve uçak tasarladıkları esnada fiziksel yasaların tabiiyetindeyken, bilim karşıtı ve mantık karşıtı fikir patojenlerini yayan sosyal bilimler profesörleri bunların olumsuz domino etkisinden etkilenmez. Bu profesörler cinnetin ödüllendirildiği bir üniversite kültürü yarattılar. Buna dur denmeli. Anayasaya aykırı konuşma kuralları ve ifade özgürlüğünün sınırlandırıldığı alanlarla mücadele etmek ilk adım olabilir. Anayasaya göre Birleşik Devletler'in tamamı ifade özgürlüğü alanıdır. Düşünce polisine hayır deyin, zihninizi düşüncelerin ve perspektiflerin heterojenliğine maruz bırakın ve pozisyonunuzu eleştirebilecek insanlarla muhatap olun. İdeolojik tahammülsüzlük muhafazakarlara ya da liberallere özgü değildir.[369] Hepimiz aynı fikirleri paylaştığımız insanlarla konuşmayı tercih ederiz. İnsan doğasının bir sabitidir bu. Ancak yalnızca karşıt fikirleri eşit ölçüde ele alırsak zihinlerimiz ihya olur. Üniversitelerimizin temel odaklarından biri bu olmalıdır.

Benzer şekilde üniversitelerimiz akademik mükemmeliyete kendini yeniden adamalı ve kimlik siyasetini (ve onun "kapsayıcılık, eşitlik ve çeşitlilik" tarikatını) tarihin tozlu sayfalarına gömmelidir. Kimse beyaz, erkek, Hıristiyan ya da heteroseksüel olduğu için özür dilememeli veyahut cinsel yönelimiyle "onur" duymak zorunda olmamalıdır. Doğuştan gelen özellikler onurun ya da utancın konusu olmamalı ve devamlı mağduriyet ve öfkeli güceniklik ethosu ne teşvik ne de tedip edilmelidir. Öğrencileri pışpışlamayı bırakmalı, tetiklenme uyarılarına ya da güvenli bölgelere müsaade etmemeli, ayrıca "kültürel sahiplenmecilik" veyahut "mikro agresyonlar" gibi ahmaklıklara müsamaha göstermemeliyiz. Bunlar zafiyeti ve kırılganlığı kemikleştiren deli saçması kavramlardır. Bunun yerine entelektüel ve duygusal metaneti öne çıkaran bir ortam teşvik edilmelidir. Öğrenci dekanı (Chicago Üniversitesi'nde) John Ellison'ın 2020 öğrencileri için kaleme aldığı hoş geldin mektubunda ifade ettiği üzere:

> Topluluğumuzun mensupları sansür korkusu olmaksızın konuşmaya, yazmaya, dinlemeye, meydan okumaya ve öğrenmeye teşvik edilmektedir. Medenilik ve karşılıklı saygı hepimiz için hayati önemdedir ve ifade özgürlüğü başkalarını tehdit ya da taciz etme özgürlüğü demek değildir. Topluluğumuzun mensuplarından yoğun münazaralar, tartışmalar ve hatta fikir ayrılıkları beklediğimizi göreceksiniz. Bu bazen sizi zorlayabilir, hatta keyfinizi dahi kaçırabilir.
>
> Akademik özgürlüğe olan bağlılığımız sözümona "tetiklenme uyarılarını" tasvip etmediğimiz, konuları tartışma uyandırabilir diye konuşmacılarımızı iptal etmediğimiz ve insanların kendi fikirlerine ters düşen fikir-

> lerden kaçıp sığınacağı entelektüel "güvenli bölgelerin" yaratılmasını hoş görmediğimiz anlamına geliyor.
>
> Fikirlerin özgürce mübadelesini teşvik etmek üniversitenin ilgili bir önceliğiyle de alakalı: Her nevi arka plandan gelen insanlara kapıları açık bir kampüs inşa etmek. Fikirlerin ve arka planların çeşitliliği topluluğumuzun temel güçlerinden biridir. Topluluğumuzun mensupları envai çeşit fikirleri benimseyip deneyimleyebilecek özgürlüğe sahip olmalıdır.[370]

Yirmi birinci yüzyılda dünya çapında bir üniversitenin yeni öğrencilerine böyle bir pozisyonu altını çizerek ifade etmek zorunda kalması trajik. Hal böyle olunca, çarpık fikir patojenleri ekosisteminin ortasında Dekan Ellison çöldeki bir vaha gibi kalıyor. Bunlar öğrencileri akla ziyan "sosyal adalet" talepleriyle idarecilerin ofislerini işgal etmeye teşvik eden ve idarecileri de sıklıkla teslimiyete sürükleyen fikir patojenleriyle türdeşler. Ne gibi talepler dayatıldığının daha iyi anlaşılabilmesi için okuyuculara *Darthmouth'un Özgürlük Bütçesi Planı: Darthmouth'ta Dönüştürücü Adalet İçin Talepler*'e göz atmalarını salık veriyorum ama muhtemelen tahmin edebilirsiniz.[371]

Üniversiteler bir zamanlar sahip olduğu meritokratik ethosa geri dönmeli ve metalaştırılmış eğitime ve akademik standartların aşağı çekilmesine karşı koymalıdır. 1990'da McGill Üniversitesi'nde MBA aldığımda, iki yıl boyunca tam zamanlı olarak ders almam gerekmişti. Bu da her birinde beş ila altı ders aldığım dört sömestr, olağanüstü bir ders yükü demekti (matematik giriş sınavını geçtiğim için bir seçmeli dersten muaf olmuştum). O zamandan beri MBA almak için gerekli kredi sayısı azalmaya devam ediyor. Artık

bazı işletme okulları bir yıllık hızlandırılmış MBA programları sunuyor. Bugün ders verdiğim işletme okulunda MBA almak için tamamlamak gereken kredi sayısı, 1990'daki mezuniyetim için gerekenden bir hayli az. Standartlardaki bu akla ziyan gerilemeyi on küsur yıl önce *Psychology Today* için kaleme aldığım "Bir Büyük Boy Patates, Hamburger, Diyet Kola ve MBA Alayım. Turşusuz Olsun: Bir Müşteri Olarak Öğrenci Metaforu Kötü Eğitim Politikasıdır"[372] başlıklı makaleyle eleştirmiştim. MBA şartlarının yumuşatılma nedeni öğrencilerin otuz yıl öncesine oranla çok daha zeki ve donanımlı olması değil, okulları öğrenci çekmek için yeni yollar bulmaya sevk eden rekabetçi baskılardır.

Öğrenci çekmeye ve barındırmaya yönelik aynı arzu kendini not şişirmelerinde de gösteriyor. Eskiden Duke Üniversitesi'nde jeoloji/dünya ve okyanus bilimleri profesörlüğü yapan Stuart Rojstaczer, Amerikan üniversitelerindeki not şişirme temayülü üzerine kapsamlı ve uzun soluklu bir analiz yürüttü. Vietnam döneminde en yaygın not C iken, şimdi A olması gibisinden akla durgunluk veren not verme gerçeklerini ortaya koydu.[373] Evet, yanlış okumadınız. Herkes başarılı. Herkes birinci. Herkes madalyona layık. İnanması güç ama bazı önde gelen işletme okulları, hukuk ve tıp fakülteleri standart harf notu sistemini bir kenara bırakıp "kaldı-geçti" tipi sistemlere odaklanmaya başladı. Mezunu olduğum Cornell Üniversitesi'nde öğrenciler bir not gizliliği politikası yürürlüğe sokmuş durumda. İnsan kaynakları uzmanları Cornell öğrencilerine notlarını soramıyor, Cornell öğrencileri de tam zamanlı bir iş teklifi alana değin notlarını ifşa etme yükümlülüğü taşımıyorlar.[374]

İnsanlar hem işbirlikçi hem de rekabetçi canlılardır ve bir avuç uyumsuz genç, profesyonel bir futbol takımı ya da askeri bir kurum fark etmeksizin bütün gruplar net hiyerarşiler tesis eder. İnsanlar herkesin birbirinden farksız ve eşit olduğu işçi arılar değildir. Harvardlı böcekbilimci

ve evrimsel biyolog E. O. Wilson, sosyalizm üzerine söylediği "Harika fikir. Yanlış canlı türü" sözüyle ünlenmişti. İnsan doğasının hatalı bir kavrayışına bina edilen her sistem başarısızlığa mahkumdur. Temel hedefi insanların kırılgan özgüvenlerini rekabetin şerrinden korumak olan bir toplum inşa etmek yalnızca zayıf, şımarık ve kayıtsız bir toplum meydana getirir. Hayat kaçınılmaz bir şekilde rekabetçidir. Toplum kaçınılmaz bir şekilde hiyerarşiktir. Kimsenin hislerinin incinmediği ütopik bir toplum tahayyülünün peşine düşmenin kimseye bir faydası yoktur.

Veda Ederken

Genellikle üniversitelerden peyda olan bir grup fikir patojeni yıllardır bilime, akla, mantığa, düşünce özgürlüğüne, ifade özgürlüğüne, bireysel özgürlüklere ve bireyin haysiyetine fütursuzca saldırıyor. Eğer çocuklarımız ve torunlarımızın özgür toplumlarda yetişmesini istiyorsak, geçmişte yaptığımız gibi prensiplerimize inanmalı ve onları müdafaa etmeye hazırlıklı olmalıyız.

Lübnan İç Savaşı'nın vahşeti içinde büyümüş ve üniversitelerimizdeki sağduyu erozyonuna tanık olmuş biri olarak, harekete geçmeniz için size yalvarıyorum. İhtiyaç duyulan değişime gücünüz yeter. Tedavi önünüzde duruyor: Hakikat arayışı ve onun savunusu, Batılı bilimsel devrimin ve Aydınlanma Çağı'nın faziletlerine yeniden sarılmak. Aklın askerleri, ileri. Birlikte fikirler muharebesini kazanabiliriz.

Teşekkür

Bir yandan bu kitapta sunduğum içerikleri hazırlarken beni konuşmalar yapmaya davet eden tüm kurumlara ve konferans merkezlerine müteşekkirim. Bunlar arasında The Freedom Project (Wellesley College), The Institute for Liberal Studies (Ottawa Üniversitesi), The Global Forum on Countering Violent Extremism (Concordia Üniversitesi Montreal Soykırım ve İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü), Logical LA, The Manning Conference, The Canadian Institute for Jewish Research, Parliament Hill (Kanada hükümeti), M103 Konferansı: İfade Özgürlüğü Eğitim Çemberi, Regina Üniversitesi, Üniversite Kampüslerinde İfade Özgürlüğünün Baskılanması Üzerine Etkinlik (Toronto) ve Civitas and the Society for Academic Freedom and Scholarship bulunuyor. İzleyicilerden sürekli aldığım olumlu tepkiler, bende insanların mesajımı almaya istekli olduğuna dair net bir kanı uyandırdı. Bu yüreklendirme dalgası sosyal medya platformlarında benimle etkileşime geçen, sayısız kereler medyada yer almalarımı takip eden ve YouTube kanalımı izleyen milyonlarca insan sayesinde daha da güçlendi.

Bu kitabın müthiş hevesli destekçileri olmuş Harry Crocker'a, Tom Spence'e ve Regnery Yayıncılık ekibinin geri kalanına sayısız teşekkürler. İlk taslağımı özenle okuması ve kitabın uzunluğunu azaltmam konusundaki kıymetli tavsiyesi sebebiyle Harry'ye ayrıca teşekkür ediyorum. Tashih çabaları için Laura Swain'e teşekkürlerimi iletiyorum. Böyle bir kitabı yazmanın zorlukları, yazar ya-

yıncısının tam desteğini aldığı vakit tarif edilemez ölçüde azalıyor.

Karım ve çocuklarım fikirler arenasında mücadele etmeme imkan sağlayan umudu bana veriyorlar. Onları sevgisi ve desteği olmasaydı, zihin patojenleriyle mücadele edecek iç huzura sahip olamazdım.

Tarih boyunca bilim, akıl, bireysel özgürlük ve bireyin haysiyeti uğruna mücadele vermiş olanlar; dünya size çok şey borçlu.

Dipnotlar

Önsöz

1 Tweet'lerin devamı için zinciri takip edin. https://twitter.com/GadSaad/status/1114562406649421824?s=20.

2 R. A. Fisher, The Genetical Theory of Natural Selection (Oxford: Clarendon Press, 1930).

Bölüm 1: İç Savaştan Fikirler Muharebesine

3 Lucy Pasha-Robinson, "Teaching Maths Perpetuates White Privilege, Says University Professor" The Independent, 25 Ekim 2017, https://www.independent.co.uk/news/world/americas/teaching-maths-white-privilegeillinois-university-professor-rochelle-gutierrez-a8018521.html.

4 Michael Marmot, The Status Syndrome: How Social Standing Affects Our Health and Longevity (New York: Henry Holt, 2004).

5 Joanna Kempner, Jon F. Merz ve Charles L. Bosk, "Forbidden Knowledge: Public Controversy and the Production of Nonknowledge," Sociological Forum 26, no. 3 (Eylül 2011): 475–499.

6 Stephen J. Gould, "The Self-Manipulation of My Pervasive, Perceived Vital Energy through Product Use: An Introspective-Praxis Perspective," Journal of Consumer Research 18 (Eylül 1991): 194–207.

7 George Orwell, "Notes on Nationalism," Polemic 1 (Mayıs 1945): 1.

8 Parazitoid arılar üzerine bir tartışma için, bkz. Frederic Libersat, "Parasitoid Wasps: Neuroethology," Encyclopedia of Animal Behavior, ed. Michael D. Breed and Janice Moore, 2 (Oxford: Academic Press, 2010), 642–650.

9 Konu üzerine akademik bir yaklaşım için, bkz. Janice Moore, Parasites and the Behavior of Animals (New York: Oxford University Press, 2002). Daha teknik olmayan bir tartışma için, bkz. Kathleen McAuliffe, This is Your Brain on Parasites: How Tiny Creatures Manipulate Our Behavior and Shape Society (Boston: Houghton Mifflin Harcourt, 2016).

10 Richard Dawkins, The Selfish Gene (New York: Oxford University Press, 1976); Ayrıca bkz. Susan Blackmore, The Meme Machine (Oxford: Oxford University Press, 1999).

11 Bu kitaplar şu şekilde: Richard Hofstadter, Anti-Intellectualism in American Life (New York: Knopf, 1963); Allan Bloom, The Closing of the American Mind (New York: Simon & Schuster, 1987); Jonathan Rauch, Kindly Inquisitors: The New Attacks on Free Thought (Chicago: University of Chicago Press, 1995); Greg Lukianoff, Unlearning Liberty: Campus Censorship and the End of the American Debate (New York: Encounter Books, 2012); Heather Mac Donald, The Diversity Delusion: How Race and Gender Pandering Corrupt the University and Undermine Our Culture (New York: St. Martin's Press, 2018) ve Greg Lukianoff ve Jonathan Haidt, The Coddling of the American Mind: How Good Intentions and Bad Ideas Are Setting Up a Generation for Failure (New York: Penguin Press, 2018).

12 Bu kitaplar şu şekilde: Paul R. Gross and Norman Levitt, Higher Superstition: The Academic Left and Its Quarrels with Science (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1994); Alan Charles Kors ve Harvey Silverglate, The Shadow University: The Betrayal of Liberty on America's Campuses (New York: The Free Press, 1998); Alan Sokal ve Jean Bricmont, Fashionable Nonsense: Postmodern Intellectuals' Abuse of Science (New York: Picador, 1999); Daphne Patai ve Noretta Koertge, Professing Feminism: Cautionary Tales from the Strange World of Women's Studies (New York: Basic Books, 1994); Salim Mansur, Delectable Lie: A Liberal Repudiation of Multiculturalism (Brantford, Ontario: Mantua Books, 2011); and Bruce Bawer, The Victims' Revolution: The Rise of Identity Studies and the Closing of the Liberal Mind (New York: HarperCollins, 2012).

Bölüm 2: Düşünmek vs. Hissetmek, Hakikat vs. İncinmiş Duygular

13 David Hume, A Treatise of Human Nature, 1739 edisyonu (Oxford: Clarendon Press, 1896), 415.

14 Hans J. Eysenck, Rebel with a Cause (London: W. H. Allen & Co., 1990), 119.

15 Michael Shermer, How We Believe: Science, Skepticism, and the Search for God (New York: Henry Holt, 2000), 90.

16 Matt Ridley, Nature Via Nurture: Genes, Experience, & What Makes Us Human (New York: HarperCollins, 2003), 280.

17 Gad Saad, The Consuming Instinct: What Juicy Burgers, Ferraris, Pornography, and Gift Giving Reveal About Human Nature (Amherst, New York: Prometheus Books, 2011).

18 Richard E. Petty ve John T. Cacioppo, "The Elaboration Likelihood Model of Persuasion" Advances in Experimental Social Psychology, ed. Leonard Berkowitz, 19 (New York: Academic Press, 1986), 123–205.

19 M. J. Rosenberg, "An Analysis of Affective-Cognitive Consistency," Attitude Organization and Change: An Analysis of Consistency Among Attitude Components, ed. C. I. Hovland ve M. J. Rosenberg (New Haven, Connecticut: Yale University Press, 1960), 15–64.

20 Randolph M. Nesse ve Phoebe C. Ellsworth, "Evolution, Emotions, and Emotional Disorders," American Psychologist 64, no. 2, (2009): 129–139.

21 David M. Buss ve diğerleri, "Sex Differences in Jealousy: Evolution, Physiology, and Psychology," Psychological Science 3, no. 4 (1992): 251–255.

22 Christopher K. Hsee ve diğerleri, "Lay Rationalism: Individual Differences, Using Reason versus Feelings to Guide Decisions," Journal of Marketing Research 52 (Şubat 2015): 134–146.

23 Mark Steyn, "The Absurd Trial of Geert Wilders," Maclean's, 18 Şubat 2010, https://www.macleans.ca/general/%20/the-absurd-trial-of-geert-wilders/.

24 "Academics' Mobbing of a Young Scholar Must Be Denounced," Quillette, 7 Aralık 2018, https://quillette.com/2018/12/07/academics-mobbing-of-a-young-scholar-must-be-denounced/.

25 Theodore Dalrymple, "A Foolish, Fond Old Man," BMJ 335, no. 7623 (2007): 777.

26 Gad Saad, "Tell My Wife That I Love Her," The Saad Truth 343, 20 Ocak 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=LquFudV-nLA.

27 Rachel Brown, "Talking Points: Three Cheers for White Men," Fencing Bear, Prayer Blog, 5 Haziran 2015, https://fencingbearatprayer.blogspot.com/2015/06/talking-points-three-cheers-for-white.html.

28 Peter Wood, "Anatomy of a Smear," Inside Higher Ed, 10 Eylül 2018, https://www.insidehighered.com/views/2018/09/10/slurring-medieval-scholar-attempt-silence-those-who-disagree-e-opinion.

29 Seçim gününden kısa bir süre önce Sam Harris'in *Waking Up* podcast'ini ziyaretimi inceleyin.

30 Karar alma etmenlerinin detaylı bir listesi için, bkz. John Payne, James Bettman ve Eric Johnson, The Adaptive Decision Maker, (New York: Cambridge University Press, 1993).

31 Elizabeth F. Loftus, "Eyewitness Science and the Legal System," Annual Review of Law and Social Science, 14 (2018): 1–10.

32 Lawrence H. Summers, "Remarks at NBER Conference on Diversifying the Science & Engineering Workforce," 14 Ocak 2015, Cambridge, Massachusetts. Ayrıca bkz. Sam Dillon, "Harvard Chief Defends His Talk on Women," New York Times, 18 Ocak 2015, https://nyti.ms/2xm2tMM.

33 Stephen Pinker, "Psychoanalysis: Q and A," Harvard Crimson, 19 Ocak 2005, https://bit.ly/2OX2PiL.

34 Wendy M. Williams ve Stephen J. Ceci, "National Hiring Experiments Reveal 2:1 Faculty Preference for Women on STEM Tenure Track," Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 112, no. 17 (2015): 5360–5365.

35 Gad Saad, "The Consuming Instinct," Talks at Google, 21 Temmuz 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=_qHYmx7qPes&t=3s.

36 Gad Saad, "My Chat with Ex-Google Employee James Damore," The Saad Truth 540, 6 Kasım 2017, YouTube videosu, https://youtu.be/aTfk4DkijVs.

37 Daisuke Wakabayashi, "Google Fires Engineer Who Wrote Memo Questioning Women in Tech," New York Times, 7 Ağustos 2017, https://nyti.ms/2ukvZD8.

38 "Cern Scientist Alessandro Strumia Suspended after Comments," BBC, 1 Ekim 2018, https://bbc.in/2AbeVj7.

39 "Statement on a Recent Talk at CERN," High Energy Physics Community Statement, https://www.particlesforjustice.org.

40 "Gender Controversy Comes to Physics: A Response to the Statement Against Alessandro Strumia," Areo Magazine, 31 Ekim 2018, https://bit.ly/2yKI4lo.

41 Roland Bainton, Here I Stand: A Life of Martin Luther (New York: Abingdon Press, 1950).

42 Gad Saad, "My Chat with Physicist Alessandro Strumia," The Saad Truth 809, 10 Aralık 2018, YouTube video, https://youtu.be/4hAqLr-InT8.

43 Martin Rosenbaum, "Pseudonyms to Protect Authors of Controversial Articles," BBC, 12 Kasım 2018, https://www.bbc.com/news/education-46146766.

44 Robin McKie, "Tim Hunt: 'I've Been Hung Out to Dry. They Haven't Even Bothered to Ask for My Side of Affairs,'" The Guardian, 13 Haziran 2015, https://bit.ly/2rQAZvY.

45 Robin McKie, "Sir Tim Hunt: My Gratitude to Female Scientists for Their Support," The Guardian, 20 Haziran 2015, https://bit.ly/3fviSTC.

46 Gordon G. Gallup Jr., Rebecca L. Burch ve Steven M. Platek, "Does Semen Have Antidepressant Properties?" Archives of Sexual Behavior, 31, no. 3 (2002): 289–293.

47 Gardiner Harris, "Head of Surgeons Group Resigns Over Article Viewed as Offensive to Women," New York Times, 17 Nisan 2011, https://nyti.ms/2OXSoeN.

48 Miachael Smerconish, "Lazar Greenfield's 'Semengate' Stuns Scientific Community," HuffPost, 25 Nisan 2011, https://www.huffpost.com/entry/semengate-stuns-scientifi_b_853164.

49 Boris Johnson, "Dr. Matt Taylor's Shirt Made Me Cry, Too—with Rage at His Abusers," The Telegraph, 16 Kasım 2014, https://bit.ly/2GxBkIm.

50 Taylor Wofford, "An Interview with the Woman behind the #Shirtgate Shirt," 20 Kasım 2014, https://bit.ly/2THs3FC.

51 Gad Saad, "Niqab is 'Freely Chosen' while Bikini Is Oppressive?" The Saad Truth 47, 22 Haziran 2015, YouTube videosu, https://youtu.be/2Kjrww0hKSY.

Bölüm 3: Özgür ve Modern Bir Toplumun Müzakere Edilemez İlkeleri

52 John Stuart Mill, On Liberty, 2. ed., (Boston: Ticknor and Fields, 1836) 35–36.

53 Niall Ferguson, Civilization: The West and the Rest, "New York: Penguin Books, 2011).

54 ABD Senatörü Josh Hawley böyle bir kanun teklifinde bulunmuştu: https://www.hawley.senate.gov/sites/default/files/2019-06/Ending-Support-Internet-Censorship-Act-Bill-Text.pdf.

55 "Disinvitation Report 2014: A Disturbing 15-Year Trend," Foundation for Individual Rights in Education, Mayıs 28, 2014, https://www.thefire.org/disinvitation-season-report-2014/.

56 "Best and Worst Student Unions Regarding Practices," Campus Freedom Index, 2019, http://campusfreedomindex.ca/summary/#ranking-chart.

57 Salman Rushdie, "Democracy Is No Polite Tea Party," Los Angeles Times, 7 Şubat 2005, https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2005-feb-07-oerushdie7-story.html.

58 Patricia Cohen, "Yale Press Bans Images of Muhammad in New Book," New York Times, 12 Ağustos 2009, https://www.nytimes.com/2009/08/13/books/13book.html.

59 Gad Saad, "Blasphemy Laws Belong in the Dark Ages," Psychology Today, 14 Aralık 2011, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/201112/blasphemy-laws-belong-in-the-dark-ages.

60 Gad Saad, "Masturbating With a Crucifix in a Film . . No Riots?" Psychology Today, 20 Eylül 2012, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homo-consumericus/201209/masturbating-crucifix-in-film-no-riots.

61 Stephen J. Ceci ve Wendy M. Williams, "Who Decides What Is Acceptable Speech on Campus? Why Restricting Free Speech Is Not the Answer," Perspectives on Psychological Science 13, no. 3 (2018): 299–323.

62 Wyndham Lewis, Rude Assignment (London: Hutchinson, 1950), 48.

63 Peter Sloterdijk, Critique of Cynical Reason (Minneapolis, Minnesota: The University of Minnesota Press, 1987), 288.

64 Thomas Jefferson, "Thomas Jefferson to Francis Adrian Van der Kemp," Founders Online, National Archives, 30 Temmuz 1816, https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/03-10-02-0167.

65 Sarah Crown, "Poem of the Week," 2 Temmuz 2007, The Guardian, https://www.theguardian.com/books/booksblog/2007/jul/02/poemoftheweek6.

66 Richard Dawkins (@RichardDawkins), "Listening to the lovely bells of Winchester, one of our great mediaeval cathedrals. So much nicer than the aggressive-sounding 'Allahu Akhbar.' Or is that just my cultural upbringing?" Twitter, 16 Temmuz 2018, https://twitter.com/RichardDawkins/status/1018933359978909696?s=20.

67 Gad Saad (@GadSaad), "Dear Richard: Arabic is my mother tongue. When properly translated, "Allahu Akbar" means "we love all people but hold a special fondness for Jews, women, and gays." Don't worry. It's a message of love, tolerance, and liberalism," Twitter, 16 Temmuz 2018, https://twitter.com/GadSaad/status/1018935568162582528?s=20.

68 Gad Saad, "My Tweet to Richard Dawkins Heard around the World" The Saad Truth 703, 17 Temmuz 2018, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=VxKvcVFnRhk.

69 Gad Saad (@GadSaad), "No way Donald. @AOC is a woman of color in Trump's MAGA country. She faces much greater daily threats than those Holocaust survivors ever did," Twitter, 22 Haziran 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1142478696940527621?s=20.

70 The 20 Worst Quotes of 2018: http://archive.vn/k1sSo 7 numaralı repliğe bkz. I recount this glorious satirical blindness on the part of PJ Media in The Saad Truth 815: "My SARCASTIC Quote Listed in the Top 20 Worst Quotes of 2018!" 31 Aralık 2018, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=SLGdPoZGpw4.

71 Gad Saad (@GadSaad), "To all Noble Undocumented 'immigrants': We apologize for our bigotry and racism. It is Nazism

to not allow you to vote in our elections. After all, national borders is Nazism. Nationhood is Nazism. In a just world, everyone should get to vote in any district. #WeApologize," Twitter, 6 Kasım 2018, https://twitter.com/GadSaad/status/1059873450104369152?s=20.

72 Cristina Lopez, "The Joe Rogan Experience Disproportionately Hosts Men," 15 Nisan 2019, MediaMatters, https://www.mediamatters.org/legacy/joe-rogan-experience-disproportionately-hosts-men.

73 Elizabeth Gibney, "What the Nobels Are—and Aren't—Doing to Encourage Diversity," Nature, 28 Eylül 2018, https://www.nature.com/articles/d41586-018-06879-z#correction-0.

74 http://www.scientistsmarchonwashington.com. Artık aktif değil.

75 Graeme Hamilton, "Quebec Deputy Minister Gets Pushback after Questioning Place of Indigenous 'Traditional Knowledge,'" National Post, 27 Mart 2018, https://nationalpost.com/news/canada/quebec-deputy-minister-gets-pushback-after-questioning-place-of-indigenoustraditional-knowledge.

76 Gad Saad, "Death of the West by a Thousand Cuts," The Saad Truth 511, 25 Eylül 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=Y0a_gtYojus.

77 Tristin Hopper, "Law Professor Argues in UBC Human Rights Complaint that Indigenous Scholars Shouldn't Have to Publish Peer-Reviewed Research," National Post, 24 Ocak 2016, https://nationalpost.com/news/canada/b-c-aboriginal-scholar-wins-bid-for-rights-hearing-after-shes-denied-tenure-in-part-over-lack-of-research.

78 Ludwig von Mises, Human Action: A Treatise on Economics (Auburn, Alabama: Ludwig von Mises Institute, 1998), 76.

79 Jörg Guido Hülsmann, Mises: The Last Knight of Liberalism (Auburn, Alabama: Ludwig von Mises Institute, 2007), 668.

80 Gad Saad, "My Chat with Economist Mark Perry," The Saad Truth 1007, 28 Ocak 2020, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=QaRsexsT3Qk; Mark Perry, "More on My Efforts to Advance Diversity, Equity, and Inclusion and End Gender Discrimination in Michigan," AEIdeas, American Enterprise Institute, Mayıs 17, 2018, http://www.aei.org/publication/more-on-my-efforts-to-advance-diversity-equity-and-inclusion/.

81 Frederick L. Oswald ve diğerleri, "Predicting Ethnic and Racial Discrimination: A Meta-Analysis of IAT Criterion Studies," Journal of Personality and Social Psychology 105, no. 2 (2013): 171–192.

82 Mike Noon, "Pointless Diversity Training: Unconscious Bias, New Racism and Agency," Work, Employment and Society 32, no. 1 (2018): 198–209.

83 Tom Bartlett, "Can We Really Measure Implicit Bias? Maybe Not ," Chronicle of Higher Education, 5 Ocak 2017, https://www.chronicle.com/article/Can-We-Really-Measure-Implicit/238807.

84 "Equity, Diversity and Inclusion (EDI) Statement FAQs ," Office of Equity, Diversity and Inclusion, UCLA, 5 Eylül, 2019, https://ucla.app.box.com/v/edi-statement-faqs.

85 Francis S. Collins, "Time to End the Manel Tradition," National Institutes of Health, 12 Haziran 2019, https://www.nih.gov/about-nih/who-we-are/nihdirector/statements/time-end-manel-tradition.

86 Simon baron-Cohen (@sbaroncohen), "Scientists and other academics should follow this excellent example & refuse to speak on all male panels in conferences/scholarly meetings. This includes as keynote speakers or in round table discussions. A change in gender diversity has to happen quickly," Twitter 14 Haziran 2019, https://twitter.com/sbaroncohen/status/1139663554850807809?s=20.

87 Christopher F. Cardiff ve Daniel B. Klein, "Faculty Partisan Affiliations in All Disciplines: A Voter-Registration Study," Critical Review 17, no. 3–4 (2005): 237–255.

88 Mitchell Langbert, Anthony J. Quain ve Daniel B. Klein, "Faculty Voter Registration in Economics, History, Journalism, Law, and Psychology," Econ Journal Watch 13, no. 3 (2016): 422–451.

89 Adam Bonica ve diğerleri, "The Legal Academy's Ideological Uniformity," Journal of Legal Studies 47, no.1 (2018): 1–43.

90 Mitchell Langbert, "Homogeneous: The Political Affiliations of Elite Liberal Arts College Faculty," Academic Questions 31, no. 2 (2018): 186–197.

91 Thomas Sowell, "Random Thoughts," Jewish World Review, 31 Temmuz 1998, http://www.jewishworldreview.com/cols/sowell073198.html.

92 Samuel Abrams, "Think Professors Are Liberal? Try Administrators," New York Times, 16 Ekim 2018, https://www.nytimes.com/2018/10/16/opinion/liberal-college-administrators.html.

93 Jerry O'Mahoney, "Students, Faculty, Administration Respond Following National Publication of SLC Professor's Op-Ed," Sarah Lawrence Phoenix, 18 Ekim 2018, http://www.sarahlawrencephoenix.com/campus/2018/10/18/students-faculty-administration-respond-following-national-publication-ofslc-professors-op-ed.

94 Yoel Inbar ve Joris Lammers, "Political Diversity in Social and Personality Psychology,"Perspectives on Psychological Science 7, no. 5 (2012): 496–503.

95 Jeremy A. Frimer, Linda J. Skitka ve Matt Motyl, "Liberals and Conservatives Are Similarly Motivated to Avoid Exposure to One Another's Opinions," Journal of Experimental Social Psychology 72 (Eylül 2017): 1–12.

96 Andy Kiersz ve Hunter Walker, "These Charts Show The Political Bias Of Workers in Each Profession," Business Insider, 3 Kasım 2014, https://www.businessinsider.com/charts-show-the-political-bias-of-each-profession-2014-11.

97 "Democratic vs. Republican Occupations," Verdant Labs, 2016, http://verdantlabs.com/politics_of_professions/index.html; Ana Swanson, "Chart: The Most Liberal and Conservative Jobs in America,"Washington Post, 3 Haziran 2015, https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/06/03/whyyour-flight-attendant-is-probably-a-democrat/?noredirect=on&utm_term=.ad03ace18140.

98 Rani Molla, "Tech Employees Are Much More Liberal Than Their Employers—at Least as Far as the Candidates They Support," Vox, 21 Ekim 2018, https://www.vox.com/2018/10/31/18039528/tech-employees-politics-liberal-employers-candidates.

99 Lars Willnat ve David Weaver, "The American Journalist in the Digital Age: Key Findings," School of Journalism, Indiana University, 2014, http://archive.news.indiana.edu/releases/iu/2014/05/2013-american-journalist-key-findings.pdf.

100 Eitan D. Hersh ve Matthew N. Goldenberg, "Democratic and Republican Physicians Provide Different Care on Politicized Health Issues," Proceedings of the National Academy of Sciences 113, no. 42 (2016): 11811–11816.

101 Margot Sanger-Katz, "Your Surgeon Is Probably a Republican, Your Psychiatrist a Democrat," New York Times, 7 Ekim 2016, https://www.nytimes.com/2016/10/07/upshot/your-surgeon-is-probably-a-republican-yourpsychiatrist-probably-a-democrat.html.

102 Ronald Reagan, "Encroaching Control," 30 Mart 1961, YouTube videosu, 42:41, https://www.youtube.com/watch?v=8gf9Y7UgGi0. Ayrıca bkz. Robert Mann, Becoming Ronald Reagan: The Rise of a Conservative Icon (Lincoln, Nebraska: Potomac Books, 2019), 119.

Bölüm 4: Bilim Karşıtlığı, Akıl Düşmanlığı ve İlliberal Hareketler

103 Steven Pinker, The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature (New York: Viking, 2002).

104 John B. Watson, Behaviorism (London: Kegan Paul, Trench, Trubner, 1924), 82.

105 A.g.e.

106 A.g.e., 75.

107 Bu anekdotu ilk olarak burada anlatmıştım: Gad Saad, "Applying Evolutionary Psychology in Understanding the Representation of Women in Advertisements," Psychology & Marketing 21 (2004): 593–612.

108 Gad Saad, "My Chat with Psychologist Jordan Peterson," The Saad Truth 265, 11 Ekim 2016, YouTube videosu, https://youtu.be/Bpim_n0r0z0.

109 Gad Saad, "Full Testimony at the Canadian Senate," The Saad Truth 421, 11 Mayıs 2017, YouTube videosu, https://youtu.be/4WqryoEJqZg.

110 Bradford Richardson, "California First-Grader Sent to Principal's Office for Misgendering Classmate," Washington Times, 23 Ağustos 2017, https://www.washingtontimes.com/news/2017/aug/23/california-parents-feel-betrayed-transgender-revea/.

111 Julie Mazziotta, "Transgender Activist Freebleeds to Show Men Can Menstruate Too: It's 'Harmful to Equate Periods with Womanhood,'" People, 25 Temmuz 2017, https://people.com/bodies/transgender-activist-freebleed-mencan-menstruate/;

Helena Horton, "Boys Can Have Periods Too, Children to Be Taught in Latest Victory for Transgender Campaigners," The Telegraph, 16 Aralık 2018, https://www.telegraph.co.uk/news/2018/12/16/boys-can-have-periods-schoolchildren-taught-latest-victory-transgender/.

112 Julian Castro (@JulianCastro), "Thank you, Charlotte! Last night I misspoke - it's trans men, trans masculine, and non-binary folks who need full access to abortion and repro healthcare. And I'm grateful to ALL trans and non-binary folks for their labor in guiding me on this issue," Twitter, 27 Haziran 2019, https://twitter.com/JulianCastro/status/1144341924821852160?s=20.

113 Gad Saad (@GadSaad), "Dear @JulianCastro, I'm a trans woman looking to conduct a cervical exam. Do you know of a good gynaecologist that you might be willing to recommend?" Twitter, 27 Haziran 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1144093679969275905?s=20.

114 Megan Fox, "Clown World: Canadian Cancer Society Claims Men without Cervixes Can Get Cervical Cancer," PJ Media, 11 Eylül 2019, https://pjmedia.com/trending/clown-world-canadian-cancer-society-claims-men-without-cervixes-can-getcervical-cancer/.

115 Douglas Ernst, "Elizabeth Warren Vows: Transgender Child Must Approve of Secretary Of Education Nominee," Washington Times, 30 Ocak 2020, https://www.washingtontimes.com/news/2020/jan/30/elizabeth-warren-vows-transgender-child-must-appro/.

116 Leonid Rozenblit ve Frank Keil, "The Misunderstood Limits of Folk Science: An Illusion of Explanatory Depth," Cognitive Science 26, no. 5 (2002): 521–562.

117 David P. McCabe ve Alan D. Castel, "Seeing Is Believing: The Effect of Brain Images on Judgments of Scientific Reasoning," Cognition 107, no. 1 (2008): 343–352; J. D. Trout, "Seduction without Cause: Uncovering Explanatory Neurophilia," Trends in Cognitive Sciences 12, no. 8 (2008): 281–282; Deena Skolnick Weisberg ve diğerleri, "The Seductive Allure of Neuroscience Explanations," Journal of Cognitive Neuroscience 20, no. 3 (2008): 470–477; Deena Skolnick Weisberg, Jordan C. V. Taylor ve Emily J. Hopkins, "Deconstructing the Seductive Allure of Neuroscience Explanations," Judgment and Decision Making 10, no. 5 (2015): 429–441; Justin Garcia ve Gad Saad, "Evolutionary

Neuromarketing: Darwinizing the Neuroimaging Paradigm for Consumer Behavior," Journal of Consumer Behaviour 7 (2008): 397–414; Gad Saad ve Gil Greengross, "Using Evolutionary Psychology to Enhance the Brain Imaging Paradigm," Frontiers in Human Neuroscience 8 (2014): 452.

118 Gordon Pennycook ve diğerleri, "On the Reception and Detection of Pseudo-Profound Bullshit," Judgment and Decision Making 10, no. 6 (2015): 549–563.

119 "John Searle on Foucault and the Obscurantism in French Philosophy," Philosophy, 1 Temmuz 2013, http://www.openculture.com/2013/07/jean_searle_on_foucault_and_the_obscurantism_in_french_philosophy.html.

120 Anthony Barnes, "Blank Canvas: London Gallery Unveils 'Invisible' Art Exhibition," The Independent, 19 Mayıs 2012, https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/blank-canvas-london-gallery-unveilsinvisible-art-exhibition-7767057.html.

121 Alan D. Sokal, "Transgressing the Boundaries: Toward a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity," Social Text 46/47 (Spring/Summer 1996): 217–252. Ayrıca bkz. Alan Sokal ve Jean Bricmont, "Fashionable Nonsense: Postmodern Intellectuals' Abuse of Science" (New York: Picador, 1998).

122 Gad Saad, "Death of Common Sense Will Spell the End of Free Societies," Psychology Today, 5 Mayıs 2010, http://www.psychologytoday.com/blog/homo-consumericus/201005/death-common-sense-will-spell-the-end-free-societies.

123 Gad Saad, "How the Social Construction of the Penis Affects Climate Change," The Saad Truth 433, 20 Mayıs 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=lMv8-uPqZ5M.

124 Retraction statement regarding the paper in question: Jamie Lindsay ve Peter Boyle, "The Conceptual Penis as a Social Construct," Cogent Social Sciences, Mayıs 19, 2017, https://www.cogentoa.com/article/10.1080/23311886.2017.1330439; Scott Jaschik, "How the Hoax Got Published," Inside Higher Ed, 25 Mayıs 2017, https://www.insidehighered. com/news/2017/05/25/publisher-explains-how-article-about-viewing-male-organ-conceptual-gotpublished.

125 Gad Saad, "The Grievance Studies Exposé" The Saad Truth 739, 4 Ekim 2018, YouTube videosu, https://youtu.be/bZ6VyiwpH-

Zg; Gad Saad, "The Grievance Studies Papers Are Fantastic!—Part I," The Saad Truth 742, 7 Ekim 2018, YouTube videosu, https://youtu.be/iUxBJtx_3Y8; Gad Saad, "The Grievance Studies Papers Are Fantastic!—Part II," The Saad Truth 743, 8 Ekim 2018, YouTube videosu, https://youtu.be/435ZCqFpx7M.

126 Katherine Mangan, "Proceedings Start Against 'Sokal Squared' Hoax Professor," Chronicle of Higher Education, 7 Ocak 2019, https://www.chronicle.com/article/Proceedings-Start-Against/245431.

127 Alex Ballinger, "Rachel McKinnon Becomes First Transgender Woman to Win Track World Title," Cycling Weekly, 17 Ekim 2018, https://www.cyclingweekly.com/news/latest-news/rachel-mckinnon-becomes-first-transgender-woman-win-track-worldtitle-397473.

128 Gad Saad (@GadSaad), "Or do you think that the behavioral, anatomical, physiological, morphological, and hormonal advantages that men possess over women in such competitions are mere social constructions imposed by the transphobic patriarchy? I'd be happy to chat with you on my show THE SAAD TRUTH," Twitter, 14 Ekim 2018, https://twitter.com/GadSaad/status/1051596281456529409?s=20.

129 Gad Saad, "Entering World Judo Championship as a TransGravity and TransAgeist Competitor," The Saad Truth 755, 18 Ekim 2018, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=-DoTeh8EWEP8.

130 "Dutch Man, 69, Who 'Identifies as 20 Years Younger' Launches Legal Battle to Change Age," The Telegraph, 7 Kasım, 2018, https://www.telegraph.co.uk/news/2018/11/07/dutch-man-69-identifies-20-years-younger-launches-legal-battle/.

131 Gad Saad (@GadSaad), "What gives the right of my physician to use antiquated notions of weight to determine that I need to lose weight. Real scientists now know that a given weight scale reading is not fixed but rather fluid. Plus what about those who wish to be weightless? Don't they have rights?" Twitter, 5 Aralık 2017, https://twitter.com/GadSaad/status/938122074283003904?s=20.

132 Claire Toureille, "Trans Woman Files Human Rights Complaint against Canadian Spa That Refused to Wax Her," 21 Mayıs 2018, PinkNews, https://www.pinknews.co.uk/2018/05/21/trans-woman-human-rights-complaint-canada-spa/.

133 Douglas Quan, "'Not for Men Sorry': Transgender Woman Denied a Brazilian Wax by Spa Files Human Rights Complaint," Canadian National Post, 22 Ağustos 2018, https://nationalpost.com/news/canada/not-for-men-sorry-transgender-woman-files-human-rights-complaint-afterbeing-denied-brazilian-wax.

134 Tristan Hopper, "Canada's Oldest Rape Crisis Centre Stripped of City Funding for Refusing to Accept Trans Women," Canadian National Post, 18 Mart 2019, https://nationalpost.com/news/canada/canadas-oldest-rape-crisis-centre-stripped-of-city-funding-for-refusing-toaccept-trans-women.

135 Gad Saad (@GadSaad) "Dear @CydZeigler: I'm currently watching you on @foxnews. Do you not think that transwomen (biological males) exhibit physiological, anatomical, morphological, and hormonal differences as compared to biological females? As an evolutionary behavioral scientist who," Twitter, 18 Şubat 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1097706973297025024?s=20; Gad Saad (@GadSaad), "has researched evolutionary-based sex differences, I was under the impression that sex differences exist. Perhaps you'd like to come on my show and educate me?" Twitter, 18 Şubat 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1097706974186217473?s=20.

136 PinkNews (@PinkNews), "Trans women are women. So trans women's bodies are women's bodies. So trans women's penises are women's penises," Twitter, 19 Şubat 2019, https://twitter.com/PinkNews/status/1098005566268547072?s=20. Incidentally, a few months earlier I had satirically suggested that if one gave oral sex to a transwoman (a biological male) it would constitute cunnilingus. Gad Saad, "TransCunnilingus—My Prophetic Satire Strikes Again," The Saad Truth 796, 28 Kasım 2018, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=OXm-MvetnTTU.

137 Pat Eaton-Robb, "Transgender Sprinters Finish 1st, 2nd at Connecticut Girls Indoor Track Championships," Washington Times, 24 Şubat 2019, https://www.washingtontimes.com/news/2019/feb/24/terry-miller-andraya-yearwood-transgender-sprinter/.

138 Littman, Lisa, "Rapid-Onset Gender Dysphoria in Adolescents and Young Adults: A Study of Parental Reports," PLOS ONE 13, no. 8 (16 Ağustos 2018) https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0202330.

139 Colleen Flaherty, "Journal Looking Into Study on 'Rapid-Onset Gender Dysphoria,'" Inside Higher Ed, 31 Ağustos 2018, https://www.insidehighered.com/quicktakes/2018/08/31/journal-looking-study-rapid-onset-gender-dysphoria.

140 Chelsea Ritschel, "Charlize Theron Says She Is Raising Her Child As a Girl: 'It's Not for Me to Decide," The Independent, 19 Nisan 2019, https://www.independent.co.uk/life-style/charlize-theron-children-transgender-jackson-agegirl-boy-a8878686.html.

141 Bahse konu olan üç tweet: Gad Saad (@GadSaad), "So brave, so stunning, so progressive. Well done @CharlizeAfrica. I raised my children as nonarboreal multicellular carbon-based agents. I did not impose a species on them. It's for them to decide whether they wish to be part of Homo sapiens or not," Twitter, 20 Nisan 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1119705660365651969?s=20; Gad Saad (@GadSaad), "I'm following the lead of the parental heroism of @CharlizeAfrica. I've advised my non-arboreal multicellular carbon-based agents (children) that they do not need to call my wife and I "mom" and "dad" respectively. We are gender-neutral non-binary caregivers 1 and 2," Twitter, 20 Nisan 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1119707205530472449?s=20; and Gad Saad (@GadSaad), "I don't want my children to be restricted to viewing themselves as carbon-based. This is why I am now immersing them in the fluidity of the Periodic Table. I've asked them to look at all elements and decide which ones they self-identify with (in terms of their building blocks)," Twitter, 20 Nisan 2019, https://twitter.com/GadSaad/status/1119711318435667969?s=20.

142 Sara B. Johnson, Robert W. Blum ve Jay N. Giedd, "Adolescent Maturity and the Brain: The Promise and Pitfalls of Neuroscience Research in Adolescent Health Policy," Journal of Adolescent Health 45, no. 3 (2009): 216–221.

143 Madeline Fry, "Lowering the Voting Age to 16 Is a Crazy Idea," WashingtonExaminer, 12 Mayıs 2020, https://www.washingtonexaminer.com/opinion/lowering-the-voting-age-to-16-like-nancy-pelosi-wants-is-a-crazy-idea.

144 Chuck Weber, "Teacher's Refusal to Supervise Transgender Student in Locker Room Sparks Debate," ABC6 News, 15 Aralık 2018, https://abc6onyourside.com/news/nation-world/teachers-refusal-to-supervisetransgender-student-in-locker-room-sparks-debate; Joy Pullman, "School Punishes Male Tea-

cher for Refusing to Watch a Naked Girl in the Boys' Locker Room," The Federalist, 1 Kasım 2018, https://thefederalist.com/2018/11/14/florida-school-district-gags-p-e-teachers-telling-parents-girl-watching-nakedsons/

145 Uyarlanan kaynak: Peter Glick ve Susan T. Fiske, "The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism." Journal of Personality and Social Psychology 70, no. 3 (1996): 491–512.

146 Gad Saad, "The Acronym for Benevolent Sexism Is BS: The Linguistic Irony Is Delicious," Psychology Today, 7 Ocak 2009, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homo-consumericus/200901/the-acronymbenevolent-sexism-is-bs-the-linguistic-irony-is-delicious; Gad Saad, "Exploring the Items Used to Measure Benevolent Sexism," Psychology Today, 8 Ocak 2009, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/200901/exploring-the-items-used-measure-benevolent-sexism.

147 "Why Women Receive Less CPR from Bystanders," American Heart Association, 5 Kasım 2018, https://www.sciencedaily.com/releases/2018/11/181105105453.htm; Emma Teitel, "When It Comes to Life-Saving CPR, Men Are Too Worried about Touching Women: Teitel" Toronto Star, 14 Kasım 2017, https://www.thestar.com/news/canada/2017/11/14/women-will-consent-to-life-saving-first-aid-teitel.html

148 Gad Saad, "Is Toxic Masculinity a Valid Concept?" Psychology Today, 8 Mart 2018, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/201803/is-toxic-masculinity-valid-concept.

149 Christina Hoff Sommers, The War Against Boys: How Misguided Feminism Is Harming Our Young Men (New York: Simon & Schuster, 2001).

150 Anthony Gockowski, "Schools Offer 'Safe Spaces' to Combat 'Toxic Masculinity,'" Campus Reform, 16 Ocak 2017, https://www.campusreform.org/?ID=8645.

151 "Can Fashion End Toxic Masculinity?" Events, Cornell University, 1 Mayıs 2019, http://events.cornell.edu/event/can_fashion_end_toxic_masculinity; https://ed.lehigh.edu/news-events/news/men's-cuddling-group-aims-redefine-masculinity-and-heal-trauma.

152 Kathleen Elliott, "Challenging Toxic Masculinity in Schools and Society," On the Horizon 26, no. 1 (2018): 17–22.

153 Breanne Fahs ve Michael Karger, "Women's Studies as Virus: Institutional Feminism and the Projection of Danger," Multidisciplinary Journal of Gender Studies 5, no. 1 (2016): 929–957.

154 Anastasia Salter ve Bridget Blodgett, Toxic Geek Masculinity in Media: Sexism, Trolling, and Identity Policing, (New York: Palgrave Macmillan, 2017).

155 Mari Kate Mycek, "Meatless Meals and Masculinity: How Veg Men Explain Their Plant-Based Diets," Food and Foodways 26, no. 3 (2018): 223–245; Anne DeLessio-Parson, "Doing Vegetarianism to Destabilize the Meat-Masculinity Nexus in La Plata, Argentina," Gender, Place & Culture: A Journal of Feminist Geography 24, no. 12 (2017): 1729–1748.

156 Lisa Wade, "The Big Picture: Confronting Manhood after Trump," Public Books, 26 Ekim 2017, http://www.publicbooks.org/big-picture-confronting-manhood-trump/.

157 Suzannah Walters, "Why Can't We Hate Men?" Washington Post, 8 Haziran 2018, https://www.washingtonpost.com/opinions/why-cant-we-hatemen/2018/06/08/f1a3a8e0-6451-11e8-a69c-b944de66d9e7_story.html?noredirect=on&utm_term=.af070edc055d

158 Hillary Clinton, "First Ladies' Conference on Domestic Violence, San Salvador, El Salvador," Web Archive, 17 Kasım 1998, https://web.archive.org/web/20010726225357/http://clinton3.nara.gov/WH/EOP/First_Lady/html/generalspeeches/1998/19981117.html.

159 Jos Boys, "Is There a Feminist Analysis of Architecture?" Built Environment 10, no. 1 (1984): 25–34; Emily Martin, "The Egg and the Sperm: How Science Has Constructed a Romance Based on Stereotypical Male–Female Roles," Signs 16, no. 3 (1991): 485–501; Whitney Stark, "Assembled Bodies: Reconfiguring Quantum Identities," Minnesota Review 88 (2017): 69–82; Ágnes Kovács, "Gender in the Substance of Chemistry, Part 1: The Ideal Gas," HYLE—International Journal for Philosophy of Chemistry 18, no. 2 (2012): 95–120; Ágnes Kovács, "Gender in the Substance of Chemistry, Part 2: An Agenda for Theory," HYLE—International Journal for Philosophy of Chemistry 18, no. 2 (2012): 121–143; Geraldine Pratt, "Feminist Geography,"

Urban Geography 13, no. 4 (1992): 385–391; Leone Burton, "Moving Towards a Feminist Epistemology of Mathematics," Educational Studies in Mathematics 28, no. 3 (1995): 275–291; Mark Carey ve diğerleri, "Glaciers, Gender, and Science: A Feminist Glaciology Framework for Global Environmental Change Research," Progress in Human Geography (2016): 1–24.

160 Charlotte Perkins Gilman, Women and Economics, 2007 ed. (New York: Cosimo Classics, 1898), 74.

161 Gina Rippon, The Gendered Brain: The New Neuroscience That Shatters The Myth Of The Female Brain (London: The Bodley Head, 2019). Son zamanlarda bu görüşün iki akademik savunucusu New York Times'da bir yazı kaleme aldı: Daphna Joel ve Cordelia Fine, "Can We Finally Stop Talking about 'Male' and 'Female' Brains?" New York Times, 3 Aralık 2018, https://www.nytimes.com/2018/12/03/opinion/male-female-brains-mosaic.html.

162 Gad Saad, "I'm Getting a Giraffe as a House Pet!" The Saad Truth 862, 4 Mart 2019, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=W13POJw2KyA.

163 Amber N. V. Ruigrok ve diğerleri, "A Meta-Analysis of Sex Differences in Human Brain Structure," Neuroscience and Biobehavioral Reviews 39 (Şubat 2014): 34–50; Stuart J. Ritchieve diğerleri "Sex Differences in the Adult Human Brain: Evidence from 5216 UK Biobank Participants," Cerebral Cortex 28, no. 8 (2018): 2959–2975.

164 Lise Eliot, "Neurosexism: The Myth That Men and Women Have Different Brains," Nature, 27 Şubat 2019, https://www.nature.com/articles/d41586-019-00677-x.

165 Gad Saad, "Women's Studies and Diversity: Where Are the Men?" The Saad Truth 319, 23 Aralık 2016, YouTube videosu, https://youtu.be/qLx_be6ZoF8.

166 John Phelan, "Harvard Study: "Gender Wage Gap" Explained Entirely by Work Choices of Men and Women," Foundation for Economic Education, 10 Aralık 2018, https://fee.org/articles/harvard-study-gender-pay-gap-explained-entirely-by-work-choices-of-menand-women/.

167 Kirsten Gillibrand (@SenGillibrand), "Here's an idea: If you win 13–0—the most goals for a single game in World Cup history—you should be paid at least equally to the men's team. Congra-

tulations, #USWNT!" Twitter, 11 Haziran 2019, https://twitter.com/SenGillibrand/status/1138551389783810049?s=20.

168 Tara Golshan, "How the U.S. Women's Soccer Team 13–0 World Cup Win against Thailand Became about Pay Equity," Vox, 11 Haziran 2019, https://www.vox.com/culture/2019/6/11/18661914/women-soccer-team-world-cup-win-thailand-pay-gap.

169 United Nations (@UN), "1 male soccer player makes almost double as much as the combined salaries of all players in the top 7 women's soccer leagues. During the #WomensWorldCup2019, join @UN_Women in demanding equal pay for #WomenInSport," Twitter, 23 Haziran 2019, http://bit.ly/2IS58Tg https://twitter.com/UN/status/1142915986993164293?s=20.

170 Roger Gonzalez, "FC Dallas Under-15 boys Squad Beat the U.S. Women's National Team in a Scrimmage," CBS Sports, 4 Nisan 2017, https://www.cbssports.com/soccer/news/a-dallas-fc-under-15-boys-squad-beat-the-u-swomens-national-team-in-a-scrimmage/; James Benge, "Australian Women's National Team Lose 7–0 to Team of 15-Year-Old Boys," Evening Standard, 2 Mayıs 2016, https://www.standard.co.uk/sport/football/australian-womens-national-team-lose-70-to-team-of-15yearold-boys-a3257266.html.

171 A Stephen Kiehl, "'I Think We're Getting Hijacked,'" New York Daily News, 10 Eylül 2006, https://www.nydailynews.com/bs-xpm-2006-09-10-0609100034-story.html.

Bölüm 5: Kampüs Cinneti: Sosyal Adalet Cengaveri'nin Yükselişi

172 Edward Schlosser, "I'm a Liberal Professor and My Liberal Students Terrify Me," Vox, 3 Haziran 2015, https://www.vox.com/2015/6/3/8706323/college-professor-afraid.

173 William McKinley, Speeches and Addresses of William McKinley: From His Election to Congress to the Present Time, (New York: D. Appleton and Company, 1893), 393.

174 Ayrıca bkz. Bradley Campbell ve Jason Manning, The Rise of Victimhood Culture: Microaggressions, Safe Spaces, and the New Culture Wars, (New York: Palgrave Macmillan, 2018).

175 Bertrand Russell, "The Superior Virtue of the Oppressed," Unpopular Essays, 2009 ed. (New York: Routledge, 1950)

176 Valerie Richardson, "Attack by White Mob on Gay Asian Journalist Upends Left's Identity-Politics Script," Washington Times, 2 Temmuz 2019, https://www.washingtontimes.com/news/2019/jul/2/andy-ngo-antifa-attack-upends-liberals-identity-po/.

177 Steve Stankevicius, "Intellectually Sterile Universities Are Causing Idea Allergies," The Daily Banter, 8 Mart 2016, https://thedailybanter.com/2016/03/intellectually-sterile-universities-are-causing-idea-allergies/.

178 Jennifer Billing ve Paul W. Sherman, "Antimicrobial Functions of Spices: Why Some Like It Hot," Quarterly Review of Biology 73, no. 1 (1998): 3–49; Paul W. Sherman and Geoffrey A. Hash, "Why Vegetable Recipes Are not Very Spicy," Evolution and Human Behavior 22, no. 3 (2001): 147–163.

179 Schaller, M. ve Duncan, L. A. "The Behavioral Immune System: Its Evolution and Social Psychological Implications," in Evolution and the Social Mind, ed. J. P. Forgas, M. Haselton ve W. von Hippel (New York: Psychology Press, 2007), 293–307.

180 Pavol Prokop ve Jana Fančovičov, "Preferences for Spicy Foods and Disgust of Ectoparasites Are Associated with Reported Health in Humans," PSIHOLOGIJA 44, no. 4 (2011): 281–293.

181 Gad Saad, "My Chat with Twitter Co-Founder Jack Dorsey," The Saad Truth 843, 5 Şubat 2019, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=U7u2oJ_HX3U.

182 Bruce J. Lanser ve diğerleri, "Current Options for the Treatment of Food Allergy," Pediatric Clinics of North America 62, no. 6 (2015): 1531–1549.

183 Scott O. Lilienfeld, "Microaggressions: Strong Claims, Inadequate Evidence," Perspectives on Psychological Science 12, no. 1 (2017): 138–169.

184 Gad Saad, "Trigger Warning: I Am About to Critique Trigger Warnings," HuffPost, 5 Şubat 2015, https://www.huffpost.com/entry/trigger-warning-i-am-abou_b_6604686

185 "What Is Exposure Therapy?" PTSD Guideline, American Psychological Assocation, Temmuz 2017, https://www.apa.org/ptsd-guideline/patients-andfamilies/exposure-therapy.

186 Izzy Gainsburg ve Allison Earl, "Trigger Warnings as an Interpersonal Emotion-Regulation Tool: Avoidance, Attention, and

Affect Depend on Beliefs," Journal of Experimental Social Psychology 79 (Kasım 2018): 252–263.

187 Benjamin W. Bellet, Payton J. Jones ve Richard J. McNally, "Trigger Warning: Empirical Evidence Ahead," Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry 61 (Aralık 2018): 134–141.

188 Mevagh Sanson, Deryn Strange ve Maryanne Garry "Trigger Warnings Are Trivially Helpful at Reducing Negative Affect, Intrusive Thoughts, and Avoidance," Clinical Psychological Science (2019), https://doi.org/10.1177/2167702619827018. Ayrıca bkz. Payton J. Jones, Benjamin W. Bellet ve Richard J. McNally, "Helping or Harming? The Effect of Trigger Warnings on Individuals with Trauma Histories," Preprint 2019, https://osf.io/axn6z/.

189 W. A. Oldfather, C. A. Ellis ve Donald M. Brown, "Leonhard Euler's Elastic Curves," Isis 20, no. 1 (1933): 76.

190 Eric L. Charnov, "Optimal Foraging, the Marginal Value Theorem," Theoretical Population Biology 9, no. 2 (1976): 129–136.

191 "Mission, Values, Strategic Vision," About, Palo Alto University, https://www.paloaltou.edu/about/strategic-vision-statement.

192 Hans H. Toch ve Albert H. Hastorf, "Homeostasis in Psychology: A Review and Critique," Psychiatry 18, no. 1 (1955): 81–91; John M. Fletcher, "Homeostatis as an Explanatory Principle in Psychology," Psychological Review 49, no. 1 (1942): 80–87; Nathan Maccoby and Eleanor E. Maccoby, "Homeostatic Theory in Attitude Change," Public Opinion Quarterly 25, no. 4 (1961): 538–545.

193 Fletcher (1942): 86.

194 Robert A. Cummins (2016). "The Theory of Subjective Wellbeing Homeostasis: A Contribution to Understanding Life Quality," in A Life Devoted to Quality of Life, ed. F. Maggino, Social Indicators Research Series 60, Springer International Publishing Switzerland (2016): 61–78; Alex C. Michalos, "Multiple Discrepancies Theory (MDT)," Social Indicators Research 16 (1985): 347-413.

195 Jan-Benedict E. M. Steenkamp ve Hans Baumgartner, "The Role of Optimum Stimulation Level in Exploratory Consumer Behavior," Journal of Consumer Research 19, no. 3 (1992): 434–448; Roland Helm and Sebastian Landschulze, "Optimal Stimulation Level Theory, Exploratory Consumer Behavior, and Production

Adoption: An Analysis of Underlying Structures across Product Categories," Review of Management Science 3 (2009): 41–73.

196 Philip M. Parker ve Nader T. Tavassoli, "Homeostasis and Consumer Behavior across Cultures," International Journal of Research in Marketing, 17 (2000): 33–53.

197 Gerald J. S. Wilde, "Risk Homeostasis Theory: An Overview," Injury Prevention 4, no. 2 (1998): 89–91.

198 Steven Robbins and Edward Waked, "Hazard of Deceptive Advertising of Athletic Footwear," British Journal of Sports Medicine 31, no. 4 (1997): 299–303.

199 David E. Levari ve diğerleri, "Prevalence-Induced Concept Change in Human Judgment," Science 360 (2018): 1465–1467. Beni bu makalenin varlığından haberdar eden Fox News'dan Greg Gutfield'a çok teşekkür ediyorum.

200 Okulumda psikoloji profesörü olan (mağduriyet homeostazı hakkındaki teorimi onunla paylaşmamın ardından) Haslam'ın makalesinden beni haberdar eden Andrew Ryder'a çok teşekkür ediyorum.

201 Nick Haslam, "Concept Creep: Psychology's Expanding Concepts of Harm and Pathology," Psychological Inquiry 27, no. 1 (2016): özet, 1.

202 Joanna Smith, "Conservative Motion to Label ISIS Actions Genocide Fails as Liberals Vote Against," CBC Canada, 14 Haziran 2016, https://www.cbc.ca/news/politics/isis-genocide-tory-motion-1.3635632; Brian Lilley, "LILLEY: Trudeau Lets Canada Down with Genocide Comment," Toronto Sun, 7 Haziran 2019, https://torontosun.com/opinion/columnists/lilley-trudeau-lets-canadadown-with-genocide-comment; Jonathan Kay, "The Ultimate 'Concept Creep': How a Canadian Inquiry Strips the Word 'Genocide' of Meaning," Quillette, 3 Haziran 2019, https://quillette.com/2019/06/03/the-ultimate-concept-creep-how-a-canadian-inquiry-strips-the-wordgenocide-of-meaning/.

203 "'Lorne Grabher's License Plate Is Not Offensive or Dangerous,' States Expert Report," Justice Centre for Constitutional Freedoms, 25 Ekim 2018, https://www.jccf.ca/lorne-grabhers-license-plate-is-not-offensive-or-dangerous-states-expertreport/.

204 Alice Lloyd, "College Dean Ousted for Saying Title of Book," Weekly Standard, 3 Haziran 2016, https://www.weeklystandard.com/alice-b-lloyd/college-dean-ousted-for-saying-title-of-book.

205 Michelle McQuigge, "Carleton University Faces Backlash Removing Scale from Athletic Facility," Maclean's, 14 Mart 2017, https://www.macleans.ca/society/carleton-university-faces-backlash-removing-scale-from-athletic-facility/.

206 Jaime Johnson, "Waitrose to Rename 'Sexist' Sandwich after Protest by Feminist Campaigner," The Telegraph, 17 Ekim 2018, https://www.telegraph.co.uk/news/2018/10/17/waitrose-rename-sexist-sandwich-protest-feminist-campaigner/.

207 "How to Be a Feminist" panel, All About Women Festival, Sydney, Australia, 8 Mart 2015, YouTube videosu, 32:37, https://www.youtube.com/watch?v=Jzcs4ti_bdI.

208 Gad Saad, "Long List of Cases of White Supremacy," The Saad Truth 538, 4 Kasım 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=HU5U_qDmgec. O günden bu yana listeyi genişlettim.

209 Gad Saad, "Munchausen by Proxy: The Dark Side of Parental Investment Theory?" Medical Hy-potheses 75, no. 6 (2010): 479–481.

210 Gregory Yates ve Marc D. Feldman, "Factitious Disorder: A Systematic Review of 455 Cases in the Professional Literature," General Hospital Psychiatry 41 (Temmuz-Ağustos 2016): 20–28.

211 Gregory Yates ve Christopher Bass, "The Perpetrators of Medical Child Abuse (Munchausen Syndrome by Proxy) A Systematic Review of 796 Cases," Child Abuse & Neglect 72 (Ekim 2017), 45–53.

212 Gad Saad, "Gad Saad on Hysteria and 'Collective Munchausen' around Donald Trump, Speaking Out as an Academic, and Evolutionary Psychology 101," Areo Magazine, 23 Ocak 2017, https://areomagazine.com/2017/01/23/gad-saad-on-hysteria-and-collective-munchausen-arounddonald-trump-speaking-out-as-an-academic-and-evolutionarypsychology-101/; "'Collective Munchausen': Dr. Gad Saad on What Drives the 'Fake Hysteria Associated with Trump,'" The Blaze, 25 Şubat 2019, https://www.theblaze.com/glenn-beck-podcast/dr-gad-saad-collective-munchausen.

213 Wilfred Reilly, Hate Crime Hoax: How the Left Is Selling a Fake Race War, (Washington, D.C.: Regnery Publishing, 2019).

214 Scott Greer, "SJWs Are Putting Politics Back into the Bedroom," The Daily Caller, 8 Aralık 2017, https://dailycaller.

com/2017/12/08/sjws-are-putting-politics-back-into-the-bedroom/.

215 Gad Saad, "Help Me My Marriage Is Transphobic!" The Saad Truth 408, 26 Nisan 2017, YouTube videosu, https://youtu.be/h_eNsrEk7H4.

216 Dave Quinn, "Lena Dunham Says the Oberlin College Food Court Serving Sushi and Banh Mi Is Cultural Appropriation," People, 15 Temmuz 2016, https://people.com/food/lena-dunham-oberlin-food-court-cultural-appropriation/.

217 Frances Watthanaya, "This Chef Wants to Reclaim Bone Broth,"VICE, 23 Ekim 2018, https://www.vice.com/en_us/article/9k774d/meet-the-woman-decolonizing-bone-broth.

218 Mehera Bonner, "Katy Perry Admits She's Been Appropriating Black and Japanese Culture," Marie Claire, 12 Haziran 2017, https://www.marieclaire.com/celebrity/news/a27674/katy-perry-cultural-appropriation/.

219 Samantha Schmidt, "'It's Just a Dress' Teen's Chinese Prom Attire Stirs Cultural Appropriation Debate," Washington Post, 1 Mayıs 2018, https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2018/05/01/its-just-a-dress-teens-chinese-prom-attire-stirs-cultural-appropriationdebate/?noredirect=on&utm_term=.526b0f6ce1d9.

220 Julee Wilson, "Katy Perry Apologizes for Cultural Appropriation, Rocking Cornrows," Essence, 13 Haziran 2017, https://www.essence.com/hair/katy-perry-apologizes-cultural-appropriation/.

221 Erin Jensen, "Vogue Apologizes for Kendall Jenner Photo with 'Afro': We 'Did Not Mean to Offend,'" USA TODAY, 23 Ekim 2018, https://www.usatoday.com/story/life/entertainthis/2018/10/23/vogue-kendall-jenner-photo-afro-apology/1738143002/.

222 Hailey Branson-Potts, "San Francisco State Investigating Confrontation over Man's Dreadlocks," LA Times, 29 Mart 2016, https://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-sf-state-dreadlocks-20160329-story.html.

223 "University of Ottawa Yoga Class Cancelled over 'Oppression' Concerns Resumes with Indian Teacher," Canadian National Post, 26 Ocak 2016, https://nationalpost.com/news/canada/university-of-ottawa-yoga-class-cancelled-over-concerns-about-oppressionresumes-with-indian-teacher.

224 Scott Jaschik, "Hoop Earrings and Hate," Inside Higher Ed, 15 Mart 2017, https://www.insidehighered.com/news/2017/03/15/pitzer-students-debate-free-speech-student-safety-and-cultural-appropriation.

225 Lynne Bunch, "Opinion: Eyebrow Standards Makes Women Feel Ostracized, Ridiculed," L.S.U. Daily Reveille, 25 Ocak 2017, http://www.lsureveille.com/daily/opinion-eyebrow-standards-makes-women-feel-ostracizedridiculed/article_180863ea-e2ad-11e6-afa8-335d23e10243.html.

226 Conor Friedersdorf, "The New Intolerance of Student Activism," The Atlantic, 9 Kasım 2015, https://www.theatlantic.com/politics/archive/2015/11/the-new-intolerance-of-student-activism-at-yale/414810/.

227 Gad Saad, "Get Your Lebanese-Jewish Cultural Appropriation Clearance Here!" The Saad Truth 465, 15 Haziran 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=aTIDS0sRBTc.

228 Gad Saad, "I've Received Global Cultural Appropriation Clearances!" The Saad Truth 464, 14 Haziran 2017, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=F5AYrLZXXqA.

229 Sarah Boesveld, "Becoming Disabled by Choice, Not Chance: 'Transabled' People Feel Like Impostors in Their Fully Working Bodies," Canadian National Post, 3 Haziran 2015, https://nationalpost.com/news/canada/becoming-disabled-by-choice-not-chance-transabled-people-feel-likeimpostors-in-their-fully-working-bodies; Tom Midlane, "Psychologist Blinds Woman with Drain Cleaner Because She wanted to Be Disabled," Mirror, 1 Ekim 2015, https://www.mirror.co.uk/news/real-life-stories/psychologistblinds-woman-drain-cleaner-6552282; Anna Sedda ve Gabriella Bottini, "Apotemnophilia, Body Integrity Identity Disorder or Xenomelia? Psychiatric and Neurologic Etiologies Face Each Other," Neuropsychiatric Disease and Treatment 10 (2014): 1255–1265.

230 Hillel Fendel, "Heb. U. Paper Finds: IDF Has Political Motives for Not Raping," Israel National News, 23 Aralık 2007, http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/124674#.Ve20vmC_vdt; Hen Mazzig, "An Israeli Soldier to American Jews: Wake up!" Times of Israel, 10 Ekim 2013, http://blogs.timesofisrael.com/an-israeli-soldiers-call-to-american-jews/.

231 Anisa Rawhani, "Overt to Covert: What Spending 18 Days Covered with a Hijab Taught Me about Racism and Stereotyping,"

Queen's University Journal, 14 Mart 2014, https://www.queensjournal.ca/story/2014-03-14/features/overt-covert/.

232 Matthew M. Hessel ve Scott A. McAninch, "Coral Snake Toxicity," StatPearls (Treasure Island, Florida: StatPearls Publishing, 2019). Available from https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK519031/.

233 Gad Saad, "Why Do Social Justice Warriors Have Colored Hair?" The Saad Truth 505, 10 Eylül 2017, YouTube videosu, https://youtu.be/ZwATG95Irfk.

234 Emanuel J. Gonçalves ve diğerleri, "Female Mimicry as a Mating Tactic in Males of the Blenniid Fish Salaria Pavo," Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom 76, no. 2 (1996): 529–538.

235 Mark D. Norman, Julian Finn ve Tom Tregenza, "Female Impersonation as an Alternative Reproductive Strategy in Giant Cuttlefish," Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences 266, no. 1426 (1999): 1347–1349.

236 Culum Brown, Martin P. Garwood ve Jane E. Williamson, "It Pays to Cheat: Tactical Deception in a Cephalopod Social Signalling System," Biology Letters 8, no. 5 (2012): 729–732.

237 Aaron Sell, John Tooby ve Leda Cosmides, "Formidability and the Logic of Human Anger," Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 106, no. 35 (2009): 15073–15078; Michael Bang Petersen ve diğerleri, "The Ancestral Logic of Politics: Upper-Body Strength Regulates Men's Assertion of Self-Interest over Economic Redistribution," Psychological Science 24 no. 7 (2013): 1098–1103; Michael E. Price ve diğerleri, "Is Sociopolitical Egalitarianism Related to Bodily and Facial Formidability in Men?" Evolution and Human Behavior 38, no. 5 (2017): 626–634; Michael Bang Petersen ve Lasse Laustsen, "Upper-Body Strength and Political Egalitarianism: Twelve Conceptual Replications," Political Psychology 40, no. 2 (2019): 375–394.

238 Richard Sosis, "Why aren't we all hutterites? Costly Signaling Theory and Religious Behavior," Human Nature 14, no. 2 (2003): 91–127. Maliyetli bir duyuru olarak işlev gören bir başka dini ritüel örneği de erkek sünneti.

239 Karl Popper, The Open Society and Its Enemies, 2002 ed. (New York: Routledge, 19454), 668.

240 Batı dünyasındaki kendini kırbaçlayanlar üzerine bir tartışma için, bkz. Pascal Bruckner, The Tyranny of Guilt: An Essay on Western Masochism (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2010).

241 Bu arada New York City'de bu kelimeyi kullanmak 250 bin dolarlık bir ceza anlamına gelebiliyor. Christopher Brito, "New York City's Anti-Discrimination Policy Warns Against Terms Like 'Illegal Alien,'" 1 Ekim 2019, https://www.cbsnews.com/news/new-york-illegal-alien-city-law-fine-hatred-freedom-of-speech/.

242 Daniel Victor, "'Reparations Happy Hour' Invites White People to Pay for Drinks," New York Times, 26 Nisan 2018, https://www.nytimes.com/2018/05/26/us/reparations-happy-hour-portland.html.

243 "White Women Let's Talk about Your Racism and Your Complicity," Mission, Race2Dinner.com, https://race2dinner.com.

244 "Undoing Whiteness," https://www.rainierbeachyoga.com/undoing-whiteness/.

Bölüm 6: Aklın Terk Edilişi: Devekuşu Parazitik Sendromu

245 George R. R. Martin, A Game of Thrones: Book One of a Song of Ice and Fire (New York: Bantam Books, 2019), 105, 222, 647.

246 Isaac Asimov, The Gods Themselves (New York: Bantam Books, 1990), 239.

247 Bandy X. Lee, The Dangerous Case of Donald Trump: 27 Psychiatrists and Mental Health Experts Assess a President (New York: St. Martin's Press, 2017), 273. İlginç bir şekilde mevzubahis psikiyatrist konu Donald Trump olunca kolektif Munchausen'dan mustaripmiş gibi görünüyor.

248 Ullica Segerstråle, Defenders of the Truth: The Sociobiology Debate, (New York: Oxford University Press, 2001).

249 Dominique Lecourt, Proletarian Science? The Case of Lysenko (London: NLB, 1977); Valery N. Soyfer, Lysenko and the Tragedy of Soviet Science (New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press, 1994).

250 Gad Saad, "My Chat with Infectious Diseases Specialist Paul Offit" The Saad Truth 1030, 9 Nisan 2020, YouTube videosu, https://

youtu.be/xY_oO31Gfuo; Paul A. Offit, Deadly Choices: How the Anti-Vaccine Movement Threatens Us All (New York: Basic Books, 2011); Paul A. Offit, Autism's False Prophets: Bad Science, Risky Medicine, and the Search for a Cure (New York: Columbia University Press, 2008); Paul A. Offit, Bad Advice: Or Why Celebrities, Politicians, and Activists Aren't Your Best Source of Health Information (New York: Columbia University Press, 2018).

251 Christina Korownyk ve diğerleri, "Televised Medical Talk Shows What They Recommend and the Evidence to Support Their Recommendations: A Prospective Observational Study," British Medical Journal 349 no. 7346 (2014).

252 Gad Saad, "The Narcissism and Grandiosity of Celebrities," Psychology Today, 15 Haziran 2009, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/200906/the-narcissism-and-grandiosity-celebrities.

253 Sander L. van der Linden, Chris E. Clarke ve Edward W. Maibach, "Highlighting Consensus among Medical Scientists Increases Public Support for Vaccines: Evidence from a Randomized Experiment," BMC Public Health, 15 no. 1207, (2015) https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-015-2541-4.

254 Richard W. Byrne ve Andrew Whiten, ed., Machiavellian Intelligence: Social Expertise and the Evolution of Intellect in Monkeys, Apes and Humans (Oxford: Clarendon, 1988); Andrew Whiten ve Richard W. Byrne, ed., Machiavellian Intelligence II: Extensions and Evaluations (Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 1997).

255 Robert L. Trivers, Social Evolution (Menlo Park, California: Benjamin/Cummings, 1985); Robert L. Trivers, The Folly of Fools: The Logic of Deceit and Self-Deception in Human Life (New York: Basic Books, 2011).

256 Sigmund Freud, The Interpretation of Dreams, 2010 ed., çev. James Strachey (New York: Basic Books 1955), 596.

257 Thomas L. Webb, Betty P. I. Chang ve Yael Benn, "'The Ostrich Problem': Motivated Avoidance or Rejection of Information about Goal Progress," Social and Personality Psychology Compass 7, no. 11 (2013): 794–807; Niklas Karlsson, George Loewenstein ve Duane Seppi, "The Ostrich Effect: Selective Attention to Information," Journal of Risk and Uncertainty 38, no. 2 (2009):

95–115; Dan Galai ve Orly Sade, "The 'Ostrich Effect and the Relationship between the Liquidity and the Yields of Financial Assets" Journal of Business 79, no. 5 (2006): 2741–2759.

258 Gad Saad, "Most Dangerous Global Virus: Ostrich Parasitic Syndrome," The Saad Truth 104, 6 Aralık 2015, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=1eXGj_RnGS4.

259 Albert-László Barabási, Linked: How Everything Is Connected to Everything Else and What It Means for Business, Science, and Everyday Life (New York: Plume, 2002).

260 Jeffrey Travers ve Stanley Milgram, "An Experimental Study of the Small World Problem," Sociometry 32, no. 4 (1969): 425–443. Ayrıca bkz. Duncan J. Watts, Six Degrees: The Science of a Connected Age (New York: W. W. Norton, 2003).

261 Cancer Systems Biology, Edwin Wang, ed., (Boca Raton, Florida: CRC Press, 2010).

262 "Chaos at Fifty," Physics Today, 1 Mayıs 2013, https://physicstoday.scitation.org/doi/10.1063/PT.3.1977?journalCode=pto.

263 Bill Nye, "Bill Nye The Science Guy Explains the Connection between Climate Change and Terrorism in Paris," HuffPost, 1 Aralık 2015, https://www.facebook.com/HuffPostLive/videos/834171176702548/?fref=nf.

264 Abraham Kaplan, The Conduct of Inquiry: Methodology for Behavioral Science (San Francisco: Chandler Publishing Company, 1964), 28.

265 Abraham Maslow, The Psychology of Science: A Reconnaissance (New York: HarperCollins, 1966), 15.

266 Robert J. Sternberg ve Elena L. Grigorenko, "Unified Psychology," American Psychologist 56, no. 12 (2001): 1069–1079

267 The Forbes yazarı hiç şüphesiz aldığı bir yığın tepki üzerine "toksik maskülenlik" kısmını "farkında olmama yanlılığı" olarak değiştirdi (halen deli saçması bir sebep). Orijinalinin arşiv bağlantısı şurada: http://archive.is/lvNem. İnternet asla unutmaz.

268 "Evidence," Standing Committee on Citizenship and Immigration, House of Commons Canada, 1 Ekim 2012, http://www.ourcommons.ca/DocumentViewer/en/41-1/CIMM/meeting-51/evidence.

269 Miller McPherson, Lynn Smith-Lovin ve James M. Cook, "Birds of a Feather: Homophily in Social Networks," Annual Review of Sociology 27 (2001): 415–444.

270 Jason D. Boardman, Benjamin W. Domingue ve Jason M. Fletcher, "How Social and Genetic Factors Predict Friendship Networks," Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 109, no. 43 (2012): 17377–1731.1

271 Christina Payne ve Klaus Jaffe, "Self Seeks Like: Many Humans Choose Their Dog Pets Following Rules Esed for Assortative Mating," Journal of Ethology 23 (2005): 15–18; Michael M. Roy ve Nicholas J. S. Christenfeld, "Do Dogs Resemble Their Owners? Psychological Science 15, no. 5 (2004): 361–363.

272 Min Zhou, "Intensification of Geo-Cultural Homophily in Global Trade: Evidence from the Gravity Model," Social Science Research 40, no. 1 (2011): 193–209.

273 The Religion of Peace, https://www.thereligionofpeace.com.

274 Gad Saad, "50+ Reasons to Explain Terrorism in 67 Countries," The Saad Truth 103, 5 Aralık 2015, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=ZX2ORcaJ_wQ.

275 Liam Stack, "A Brief History of Deadly Attacks on Abortion Providers," New York Times, 29 Kasım 2015, https://www.nytimes.com/interactive/2015/11/29/us/30abortion-clinic-violence.html.

276 Darío Fernández-Morera, The Myth of the Andalusian Paradise: Muslims, Christians, and Jews under Islamic Rule in Medieval Spain (Wilmington, Delaware: ISI Books, 2016).

277 Gad Saad, "The Holy 3M of Apologia: Mistranslated, Misinterpreted, and Misunderstood," The Saad Truth 192, 9 Haziran 2016, YouTube videosu, https://youtu.be/XH9WAMvsE50.

278 Meagan Fitzpatrick, "Trudeau Retracts 'Barbaric' Remarks," CBC, 15 Mart 2011, https://www.cbc.ca/news/politics/trudeau-retracts-barbaric-remarks-1.985386.

279 Stefan Collini, "That's Offensive! Criticism, Identity, Respect (London: Seagull Books, 2010), 46–47.

280 Reliance of the Traveller: A Classic Manual of Islamic Sacred Law, ed. ve çev. Nuh Ha Mim Keller (Beltsville, Maryland: Amana Publications, 1994), 584, 590. Arapça orijinali Umdat al-Salik, Ahmad ibn Naqib al-Misri (1368).

281 George Orwell, Animal Farm: A Fairy Story (London: Secker & Warburg, 1945).

282 Mike Royko, "Jesse Jackson's Message Is Too Advanced for Most," Baltimore Sun, 3 Aralık 1993, https://www.baltimoresun.com/news/bs-xpm-1993-12-03-1993337169-story.html.

283 Martin Daly ve Margo Wilson, Homicide (New York: Aldine de Gruyter, 1988).

284 Gad Saad, "Our Brains Have Evolved the Ability to Discriminate," Psychology Today, 11 Ağustos 2013, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homo-consumericus/201308/our-brains-have-evolved-the-ability-discriminate.

285 Gad Saad, "In Some Instances, Profiling is Adaptive and Rational," Psychology Today, 8 Mart 2012, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homo-consumericus/201203/in-some-instances-profiling-is-adaptive-and-rational.

286 Evan Sayet, KinderGarden Of Eden: How the Modern Liberal Thinks and Why He's Convinced that Ignorance is Bliss (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012), 11.

Bölüm 7: Hakikat Nasıl Aranır: Kümülatif Kanıtın Nomolojik Ağları

287 Harry G. Frankfurt, On Bullshit, (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2005), 1.

288 Hugo Mercier ve Dan Sperber, The Enigma of Reason (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press 2017), 8.

289 Leon Festinger, Henry W. Riecken ve Stanley Schachter, When Prophecy Fails (Minneapolis, Minnesota: University of Minnesota Press, 1956), 3.

290 Bkz. David P. Schmitt ve June J. Pilcher, "Evaluating Evidence of Psychological Adaptation: How Do We Know One When We See One?" Psychological Science 15, no. 10 (2004): 643–649; Gad Saad, "On the Method of Evolutionary Psychology and Its Applicability to Consumer Research, Journal of Marketing Research 54 (Haziran 2017): 464–477 ve içindeki referanslar.

291 Juan Miguel Campanario, "On Influential Books and Journal Articles Initially Rejected Because of Negative Referees' Evaluations," Science Communication 16, no. 3 (1995): 304–325; Juan Miguel Campanario ve Erika Acedo, "Rejecting

Highly Cited Papers: The Views of Scientists Who Encounter Resistance to their Discoveries from Other Scientists," Journal of the American Society for Information Science and Technology 58, no. 5 (2007): 734–743; Juan Miguel Campanario, "Rejecting and Resisting Nobel Class Discoveries: Accounts by Nobel Laureates," Scientometrics 81, no. 2 (2009): 549–565.

292 Max Planck, Scientific Autobiography and Other Papers (New York: Philosophical Library, 1949), 33–34.

293 Frederick R. Schram, "Anatomy of a Controversy," American Zoologist 32, no. 2 (1992), 357

294 Dean Ornish, "The Power of Science," HuffPost, 5 Ocak 2012, https://www.huffpost.com/entry/the-power-of-science_b_1179584.

295 Heiner Evanschitzky ve diğerleri, "Replication Research's Disturbing Trend," Journal of Business Research 60, no. 4 (2007): 411–415; Stefan Schmidt "Shall we Really Do It Again? The Powerful Concept of Replication Is Neglected in the Social Sciences," Review of General Psychology 13, no. 2 (2009): 90–100; Matthew C. Makel, Jonathan A. Plucker ve Boyd Hegarty, "Replications in Psychology Research: How Often Do They Really Occur?" Perspectives on Psychological Science 7, no. 6 (2012): 537–542. Ayrıca bkz. the Reproducibility Project (Center for Open Science).

296 Gad Saad, "The Effects of Dysphoria on Sequential Choice Behavior," Working paper, Concordia University, Montreal, Quebec, Canada (1998).

297 Gad Saad, "On the Method of Evolutionary Psychology and Its Applicability to Consumer Research," Journal of Marketing Research 54 (Haziran 2017): 464–477. İlgili referanslar için bkz. Şekil 3, s. 468

298 Yine de bu bağlantıyı sorgulayan güncel bir kanıt için bkz. https://www.psychologytoday.com/ca/blog/sex-murder-and-themeaning- life/201906/the-hourglass-figure-is-not-sign-fertility-and-health. Bu bilimsel bilginin geçici doğasının bir göstergesi. Yani dürüst bir bilim insanı daima karşıt kanıtlara açık olmalıdır.

299 Paul Thagard, "Explanatory Coherence," Behavioral and Brain Sciences 12, (1989): 435–502.

300 Gary L. Brase, "Behavioral Science Integration: A Practical Framework of Multi-Level Converging Evidence for Behavioral Science Theories," New Ideas in Psychology 33 (Nisan 2014): 8–20

301 Edward O. Wilson, Consilience: The Unity of Knowledge (London: Abacus 1998).

302 Gad Saad, "On the Method of Evolutionary Psychology and Its Applicability to Consumer Research," Journal of Marketing Research 54 (2017): 464–477. İlgili referanslar için bkz. Şekil 2, s. 467.

303 Marcelo Nepomuceno ve diğerleri, "Testosterone & Gift Giving: Mating Confidence Moderates the Association between Digit Ratios (2D4D and rel2) and Erotic Gift Giving," Personality and Individual Differences 91 (2016): 27–30; Marcelo Nepomuceno ve diğerleri, "Testosterone at Your Fingertips: Digit Ratios (2D:4D and rel2) as Predictors of Courtship-Related Consumption Intended to Acquire and Retain Mates," Journal of Consumer Psychology 26 (2016): 231–244; Eric Stenstrom ve diğerleri, "Testosterone and Domain-Specific Risk: Digit Ratios (2D:4D and rel2) as Predictors of Recreational, Financial, and Social Risk-Taking Behaviors," Personality and Individual Differences 51 (2011): 412–416.

304 Oyuncak örneğindeki bütün atıflar için bkz. Gad Saad, "On the Method of Evolutionary Psychology and Its Applicability to Consumer Research," Journal of Marketing Research 54 (2017): 464–477. İlgili referanslar için bkz. Şekil 2, p. 467.

305 Brenda K. Todd ve diğerleri, "Sex Differences in Children's Toy Preferences: A Systematic Review, Meta-Regression, and Meta-Analysis," Infant and Child Development 27, no. 2 (Kasım 2017): e2064, https://doi.org/10.1002/icd.2064.

306 Gad Saad, "Katie Holmes Is Taller Than Tom Cruise: This Proves That Men Are Not Taller Than Women . . No It Doesn't!" Psychology Today, 13 Nisan 2009, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/200904/katie-holmes-is-taller-tom-cruise-proves-men-are-not-taller-women-no.

307 Lee Ellis ve diğerleri, Sex Differences: Summarizing More Than a Century of Scientific Research (New York: Psychology Press, 2008).

308 David M. Buss, "Sex Differences in Human Mate Preferences: Evolutionary Hypotheses Tested in 37 Cultures," Behavioral and Brain Sciences 12, no. 1 (1989): 1–49.

309 Lingshan Zhang ve diğerleri, "Are Sex Differences in Preferences for Physical Attractiveness and Good Earning Capacity in Potential Mates Smaller in Countries with Greater Gender Equality?" Evolutionary Psychology 17, no. 2(2019), doi: 10.1177/1474704919852921

310 Jonathan Gottschall ve diğerleri, "Sex Differences in Mate Choice Criteria Are Reflected in Folktales from around the World and in Historical European Literature," Evolution and Human Behavior 25, no. 2 (2004): 102–112.

311 Bkz. David P. Schmitt (ilgili çalışmaların özeti için Tablo 1.1). "Evaluating Evidence of Mate Preference Adaptations: How Do We Really Know What Homo sapiens sapiens Really Want?" in Evolutionary Perspectives on Human Sexual Psychology and Behavior, ed. Viviana A. Weekes-Shackelford ve Todd K. Shackelford (New York: Springer, 2014), 3–39.

312 Gad Saad, "Nothing in Popular Culture Makes Sense Except in the Light of Evolution," Review of General Psychology 16, no. 2 (2012): 109–120; Gad Saad, The Evolutionary Bases of Consumption (Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum, 2007), Bölüm 5; Gad Saad, The Consuming Instinct: What Juicy Burgers, Ferraris, Pornography, and Gift Giving Reveal About Human Nature (Amherst, New York: Prometheus Books, 2011), Bölüm 6.

313 Don A. Monson, "Why Is la Belle Dame sans Merci? Evolutionary psychology and the Troubadours," Neophilologus 95, no. 4 (2011): 523–541.

314 Martin Brüne, "De Clérambault's Syndrome (Erotomania) in an Evolutionary Perspective, Evolution and Human Behavior 22, no. 6, (2001): 409–415.

315 Robert L. Trivers "Parental Investment and Sexual Selection," Sexual Selection and Descent of Man: 1871–1971 ed. B. Campbell (Chicago: Aldine, 1972), 136–179.

316 Marcel Eens ve Rianne Pinxten, "Sex-Role Reversal in Vertebrates: Behavioural and Endocrinological Accounts," Behavioural Processes 51 (2000): 135–147.

317 Jeffry A. Simpson ve Steven W. Gangestad, "Individual Differences in Sociosexuality: Evidence for Convergent and Discriminant Validity," Journal of Personality and Social Psychology 60, no. 6 (1991): 870–883.

318 David P. Schmitt, "Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48-Nation Study of Sex, Culture, and Strategies of Human Mating," Behavioral and Brain Sciences 28, no. 2 (2005) 247–75.

319 Russell D. Clark III ve Elaine Hatfield "Gender Differences in Receptivity to Sexual Offers," Journal of Psychology & Human Sexuality 2, no. 1 (1989): 39–55.

320 Bruce J. Ellis ve Donald Symons, "Sex Differences in Sexual Fantasy: An Evolutionary Psychological Approach, The Journal of Sex Research, 27, no. 4 (1990): 527–555.

321 Laura L. Betzig, Despotism and Differential Reproduction: A Darwinian View of History (Hawthorne, NY: Aldine, 1986).

322 Joseph Henrich, Robert Boyd ve Peter J. Richerson, "The Puzzle of Monogamous Marriage," Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences 367, no. 1589 (2012): 657–669.

323 Heather A. Rupp ve Kim Wallen, "Sex Differences in response to Visual Sexual Stimuli: A Review," Archives of Sexual Behavior 37, no. 2 (2008): 206–218.

324 Gad Saad, Aliza Eba ve Richard Sejean, "Sex Differences When Searching for a Mate: A Process-Tracing Approach," Journal of Behavioral Decision Making 22, no. 2 (2009): 171–190.

325 Gad Saad ve Tripat Gill, "The Framing Effect When Evaluating Prospective Mates: An Adaptationist Perspective," Evolution and Human Behavior 35 (2014): 184–192.

326 Brad J. Sagarin ve diğerleri, "Sex differences in Jealousy: A Meta-Analytic Examination," Evolution and Human Behavior 33, no. 6 (2012): 595–614.

327 Gad Saad ve Tripat Gill, "Sex-Specific Triggers of Envy: An Evolutionary Perspective," Human Behavior and Evolution Society Annual Conference, Austin, Texas, Haziran 2005.

328 İlgili referanslar için bkz. David M. Buss ve David P. Schmitt, "Mate Preferences and Their Behavioral Manifestations," Annual Review of Psychology 70 (2019): 87.

329 Bu nomolojik ağın ilk hallerini the Global Forum on Countering Violent Extremism ve LogiCal-LA dahil olmak üzere muhtelif konferanslarda sunmuştum (Kasım 2016) (Ocak 2017).

330 Brian J. Coburn, Bradley G. Wagner ve Sally Blower, "Modeling Influenza Epidemics and Pandemics: Insights into the Future of

Swine Flu (HINI)," BMC Medicine 7, no. 30 (2009), https://doiorg/10.1186/1741-7015-7-30; Klaus Dietz, "The Estimation of the Basic Reproduction Number for Infectious Diseases," Statistical Methods in Medical Research 2, no. 1 (1993): 23–41.

331 Samuel P. Huntington, "The clash of civilizations?" Foreign Affairs 72, no. 3 (1993): 22–49. Alıntılar için bkz. s. 31 ve 35..

332 "Most Wanted Terrorists," Federal Bureau of Investigation, https://archive.is/CH4Pb.

333 Stuart Winer, "UK Police: London Attacker Acted Alone, Motive May Remain a Mystery," Times of Israel, 26 Mart 2017, https://www.timesofisrael.com/uk-police-london-attacker-acted-alone-motive-may-remain-a-mystery/.

334 "Statistical Islam," http://www.cspipublishing.com/statistical/pdf/Statistical_Islam.pdf.

335 Eric Schmitt ve Somini Sengupta, "Thousands Enter Syria to Join ISIS despite Global Efforts," New York Times, 27 Eylül 2015, https://www.nytimes.com/2015/09/27/world/middleeast/thousands-enter-syria-to-join-isisdespite-global-efforts.html.

336 "Currently Listed Entities," National Security, Public Safety Canada, 7 Mayıs 2019, https://archive.is/PnSJ9.

337 "This Day in History," The Religion of Peace, 19 Temmuz 2019, https://archive.is/Qwzrl.

338 Erin Miller, "Global Terrorism in 2017," National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism, Temmuz 2018, https://www.start.umd.edu/pubs/START_GTD_Overview2017_July2018.pdf.

339 "Views of Religious Groups," Mixed Views of Hamas and Hezbollah in Largely Muslim Nations, Pew Research Center, 4 Şubat 2010, https://www.pewglobal.org/2010/02/04/chapter-3-views-of-religious-groups/.

340 "An Index of Anti-Semitism," Anti-Defamation League, https://global100.adl.org/public/adl-global-100-executive-summary.pdf.

341 "The Global Divide on Homosexuality," Pew Research Center, 4 Haziran 2013, https://www.pewglobal.org/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality/.

342 Max Bearak ve Darla Cameron, "Here Are the 10 Countries Where Homosexuality May Be Punished by Death," Washing-

ton Post, 16 Haziran 2016, https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/06/13/.here-are-the-10-countries-where-homosexuality-may-be-punished-by-death-2/?noredirect=on&utm_term=.24aeb0fac5fa.

343 "The Global Gender Gap Report," World Economic Forum, 2018, http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf.

344 Juan Pina ve Emma Watson, "World Index of Moral Freedom," Freedom Press, Temmuz 2018, http://www.fundalib.org/wp-content/uploads/2018/07/World-Index-of-Moral-Freedom-2018.pdf.

345 Abby Ohlheiser, "There Are 13 Countries Where Atheism Is Punishable by Death," The Atlantic, 10 Aralık 2013, https://www.theatlantic.com/international/archive/2013/12/13-countries-where-atheism-punishable-death/355961/.

346 "Number of Countries with Very High Restrictions and Hostilities Went Down in 2014," Pew Research Center, 23 Haziran 2016, https://www.pewforum.org/2016/06/23/number-of-countries-with-very-high-restrictions-and-hostilities-wentdown-in-2014/.

Bölüm 8: Hareket Çağrısı

347 Bu sözün çeşitli versiyonları üzerine bir tartışma için bkz. http://www.history.ucsb.edu/faculty/marcuse/niem.htm#versions

348 Martin Luther King Jr. "Beyond Vietnam," King Institute, 4 Nisan 1967, https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/beyond-vietnam.

349 Danuta Kean, "'Show me the money!': The Self-Published Authors Being Snapped Up by Hollywood," Mayıs 2017, https://www.theguardian.com/books/2017/may/15/self-published-authors-hollywood-andy-weir-the-martianel-james; Lynn Neary, "'The Martian' Started As A Self-Published Book," NPR, 27 Şubat 2016, https://www.npr.org/2016/02/27/468402296/-the-martian-started-as-a-self-published-book.

350 Lisette Voytko, "Joe Rogan-—Controversial Backer Of Bernie Sanders—Is The Top-Earning Podcaster, Making $30 Million A Year," Forbes, 3 Şubat 2020, https://www.forbes.com/sites/lisettevoytko/2020/02/03/joe-rogancontroversial-backer-of-bernie-sandersis-the-top-earning-podcastermaking-30-million-a-year/#358f07a049c4.

351 Charles Stewart, "Haud Immemor: Reminiscences of Legal and Social Life in Edinburgh and London 1850-1900" (Edinburgh: William Blackwood & Sons, 1901), 33.

352 Gad Saad, "Judging Those Who Never Judge," Psychology Today, 20 Ağustos 2014, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homoconsumericus/201408/judging-those-who-never-judge.

353 Bkz. "Non-judgmental" Cambridge Dictionary, https://archive.is/1E6yy.

354 Dördü de New International Version'dan alıntıdır. (NIV), https://www.biblestudytools.com/niv/.

355 William Lane Craig ve Sam Harris, "Is the Foundation of Morality Natural or Supernatural? The Craig-Harris Debate," Reasonable Faith with William Lane Craig, Nisan 2011, https://www.reasonablefaith.org/media/debates/is-the-foundation-of-morality-natural-or-supernatural-the-craig-harris-deba/.

356 Amotz Zahavi ve Avishag Zahavi, The Handicap Principle: A Missing Piece of Darwin's Puzzle, (New York: Oxford University Press 1997).

357 Bu gibi seremonileri (Mermi Karınca dahil) kitabım The Consumer Instict'in (2011) 9. bölümünde inceledim.

358 Claire Brownell, "Canada's First World War sacrifice by the numbers," Maclean's, 4 Ekim 2018, https://www.macleans.ca/news/canada/canadas-first-world-war-sacrifice-by-the-numbers/.

359 "What You Wanted to Know: Champions League Penalties," UEFA.com, 20 Şubat 2019, http://archive.is/Uu58W ve Richard A. Fariña ve diğerleri, "Taking the Goalkeeper's Side in Association Football Penalty Kicks," International Journal of Performance Analysis in Sport 13, no. 1 (2013): 96–109.

360 Örnek için bkz: Gad Saad (@GadSaad), "This idiot @mzemilycain came after me because she apparently hates Jews from the Middle East (people of color) who are war refugees. Clearly, she hates Jews and arabs. [I will always win the game of Oppression Olympics.] @jack: Please protect me against this racist white woman," Twitter, 9 Eylül 2018, https://twitter.com/GadSaad/status/1038644843013132289?s=20.

361 Gad Saad (@GadSaad). "I apply biology & evolutionary psychology in the behavioral sciences (including consumer behavior),

you retarded degenerate," Twitter, 27 Eylül 2017, https://twitter.com/GadSaad/status/913199211503607810?s=20; Joshua Of The Cheesecake Factory Bar (@CellBioJosh), "So not actual science. An ableist and a homophobic slur, nice. I also like that you've confirmed that you're not a legal or medical expert," Twitter, 27 Eylül 2017, https://twitter.com/CellBioJosh/status/913199960442601472?s=20.

362 Joshua Of The Cheesecake Factory Bar (@CellBioJosh), "Imagine supporting a professor that actively harasses & bullies students online to the point of defamation. @Concordia @ConcordiaUnews https://twitter.com/GadSaad/status/913200126356807680," Twitter, 28 Eylül 2017, https://twitter.com/CellBioJosh/status/913256996580626432?s=20.

363 Scott Kelly (@StationCDRKelly), "One of the greatest leaders of modern times, Sir Winston Churchill said, 'in victory, magnanimity.' I guess those days are over," Twitter, 7 Ekim 2018, https://twitter.com/StationCDRKelly/status/1048967485821599744?s=20.

364 Scott Kelly (@StationCDRKelly), "Did not mean to offend by quoting Churchill. My apologies. I will go and educate myself further on his atrocities, racist views which I do not support. My point was we need to come together as one nation. We are all Americans. That should transcend partisan politics," Twitter, 7 Ekim 2018, https://twitter.com/StationCDRKelly/status/1049077517208838144?s=20.

365 Gad Saad (@GadSaad), "Stop apologizing. Stop compromising your positions for fear that you might offend the perpetually offended. Grow a pair. Stand tall. Be confident in your personhood. Know which side of the track truth is to be found. Stop the cowardice. Stop it @StationCDRKelly," Twitter, 8 Ekim 2018, https://twitter.com/GadSaad/status/1049483473294118915?s=20.

366 Daniel McGraw, "Ideology and Facts Collide at Oberlin College," Quillette, 20 Haziran 2019, https://quillette.com/2019/06/20/ideology-and-facts-collide-at-oberlin-college/.

367 Talal Ansari, "Ohio Bakery Awarded $44 Million in Libel Case Against Oberlin College," Wall Street Journal, 14 Haziran 2019, https://www.wsj.com/articles/ohio-bakery-awarded-44-million-in-libel-case-against-oberlincollege-11560528172.

368 Evan Gerstmann, "Judge Slashes The Verdict Against Ober-

lin College—An Appellate Court Might Reduce It Further," Forbes, 1 Temmuz 2019, https://www.forbes.com/sites/evangerstmann/2019/07/01/judge-slashes-the-verdict-against-oberlin-college-an-appellate-court-mightreduce-it-further/#78e06f07650d.

369 Mark J. Brandt ve diğerleri, "The Ideological-Conflict Hypothesis: Intolerance among Both Liberals and Conservatives," Current Directions in Psychological Science 23, no. 1 (2014): 27–34

370 Scott Jaschik, "U Chicago to Freshmen: Don't Expect Safe Spaces," Inside Higher Ed, 25 Ağustos, 2016, https://www.insidehighered.com/news/2016/08/25/u-chicago-warns-incoming-students-not-expect-safe-spacesor-trigger-warnings.

371 "The Plan for Dartmouth's Freedom Budget: Items for Transformative Justice at Dartmouth," Mart 2014, Dartblog, http://www.dartblog.com/Dartmouth_Freedom_Budget_Plan.pdf. Ayrıca bkz. Gad Saad, "The All-Time Greatest Social Justice Warriors," The Saad Truth 59, 9 Eylül 2015, YouTube videosu, https://www.youtube.com/watch?v=rSqz0ZBKjbo.

372 Gad Saad, "I'll Have Large Fries, a Hamburger, a Diet Coke, and an MBA. Hold the Pickles," Psychology Today, 28 Ocak 2009, https://www.psychologytoday.com/ca/blog/homo-consumericus/200901/i-ll-have-large-fries-hamburger-diet-coke-andmba-hold-the-pickles.

373 "Recent GPA Trends Nationwide Four-Year Colleges and Universities," GradeInflation.com, 29 Mart 2016, http://www.gradeinflation.com.

374 Colleen Flaherty, "Grades: Don't Ask, Don't Tell," Inside Higher Ed, 13 Eylül 2018, https://www.insidehighered.com/news/2018/09/13/cornell-mba-students-vote-grade-nondisclosure-recruitment.

TOKSİK ZİHİN

GAD SAAD

"Son yıllarda tüm dünyada ve özellikle Gezi Direnişi'nden sonra ülkemizde gittikçe daha sık karşılaşmaya başladığımız bir durum var; sosyal adalet ve eşitlik tartışmaları. Bizimki gibi düşünce özgürlüğü ve insan haklarının kurumsal olarak henüz tam olarak yerleşmediği diyarlarda bile görmeye başladığımız tartışmalarda her gün yeni bir ilerici kavramı öğreniyoruz ve artık bu 'cıs' kavramlar ve konular hakkında tartışmanın, fikir öne sürmenin de o konuların en ilerici cengaverleri tarafından yasaklandığı bir döneme giriyoruz. Gad Saad, Toksik Zihin'de düşünce özgürlüğü gibi Batı'nın ve evrensel bilimin temelini oluşturan en önemli taşıyıcı kirişlerden birinin bu yeni dalga hareketlerle nasıl içten hasar görmeye başladığını akıcı ve mizahi üslubuyla ve bilimsel bir titizlikle aktarıyor. Siz de insan zihninin paraziti olan bu fikir patojenlerinden kendinizi ve insanlığı korumak için bilgi, metot ve motivasyonla kuşanmaya hazırsanız sayfaları çevirmeye başlayın."

-Yalçın Pembecioğlu

"Bu kitabı okuyun, kararlılığınızı pekiştirin ve hep birlikte aklın yoluna dönmemize yardımcı olun."

-Jordan Peterson

ISBN: 978-605-9318-98-3

okuyanus.com.tr